

De iustis. Isto modo potest dici qd vniversalis enūciatio ha- bet vim fere vniversalis: quis eo modo posset dici quo dicit in aplo: deus oia nobis dedisse: quia filium suū vnigenitum dedit pro nobis: Roma. viij. f. In hunc modum nihil ei ne- gar quem ad esum vituli saginati inuitat. a Epulari aut z gaudere opoz- tebat: In cōiuijs solem⁹ gaudere. In b exprimit gaudiū qd est i regno dei: qz sicut in inferno erit fletus z stridor den- tium z oimoda an- gustia: sic in regno dei oimoda leticia. Unde Beda in Glo. Sicut enim cupiditas zc. b Quia frater tuus: licet pec- cauerit. Malach. ij. c. Nunqd nō vn⁹ pater omnīū nostrū ē? Quare ergo despicit vnusquisqz vestrū fratrē suū: c. Adoz tuus erat: per peccatum. Sap. j. c. Deus mortem non fe- cit zc. d. Et reuixit: per gratiam. e. Perierat: per se- ipsum. Ps. Errauit sicut ouis que perijt. f. Et inuentus ē: a mēso. s. eodē. b. Inuenti ouē q perierat. Ducusqz expo- sitio hui⁹ parabole fm Glo. vbi etiā aliq apsolunt.

Ps. 118.

Dozaliter * Differentia int epulari et gau- dere

Ps. 41.

Epulari autē z gaudere oportebat. Epulari pertinet ad mensam / et significat interiorē anīme refectionē: gaudere ad musica instrumenta / et significat exteriorē ex- ultationē. De vtracqz dicitur in Ps. In voce exultationis et confessionis sonus epulantis. Causam autem gaudiū po- nit: cū dicit: b Quia frater tu⁹ zc. Signanter hō dicit: Frater tuus: nō filius meus. Sic enī expressius cōmēdat cōmunionē gaudiū: et magis iūtat ad cōgaudendū. Sic do- minus dixit ad moyses: Exo. xxxij. b. Descende: peccauit po- pulus tuus. Et moyses ad dñm: Cur dñe irascis furoz tuus ptra populū tuū. Sic vtracqz vtrūqz ad cōpassionē populū inuitabat. In his autē duob⁹ / Mortu⁹ erat: z perierat: ostendit qd peccatū ē z mors z pēno. De primo dicit Roma. vi. d. Stipendia peccati mors. De secūdo: Osee. xij. c. Per ditio tua israel: supple ex te est: / in modo in me auxiliū tuū zc.

Dicebat autem z ad discipulos suos zc. Quia pharisei superbi z auari pē- nitentibus veniam z egentibus elemosynā denega- bant: ideo nunc de pēnitentia / nunc de elemosyna sermōnē conficit dñs. In pcedenti autem capitulo actum est de pē- nitentia vbi redarguit dñs phariseos murmurātes de hoc qd pēnitentes recipiebat ad colloquū z iulū. In hoc capitu- lo phariseis audientib⁹ inuitat discipulos suos ad elemosynā faciendā. Et recto ordine post pēnitentiā agit dñs de elemo- syna: quia per pēnitentiā est homo sibi propit⁹ / per elemosy- nam proximo. Et ordo charitatis requirit: vt quilibet primo se diligat. Ecclj. xxx. d. Miserere anīme tuę placēs deo. Nā quomodo alteri bon⁹ est qui sibi nequā ē: dicit Ecclj. xij. a. q. d. nulli. Itē per pēnitentiā culpa / per elemosynā pēna rela- xatur: et prius est culpa qd pēna. Item pēnitēs iuste miseri / cordiā expectat a deo: qd misericordiā facit proximo: et ideo vt pēnitentia sit fructuosa / post pēnitentiā agit de misericordia seu elemosyna. Ad quā faciendam / inuitat duplici parabola. Vna de villico iniquo: altera de diuite purpurato. Diuiditur autē hoc capitulum i tres partes. In p̄ma monet ad miseri- cordiam z corripit auariciam / docēs amatores pecunię / deū amare non posse. In secūda: quia disputando contra auarici- am videbatur contra legem multa dixisse: vbi multi diuites deo placuerūt / ostēdit puenientiā z differentiā legis z euāge- lij: vbi: Audiebāt autem. In tertia ostendit per parabolā lacari z diuitis fructum elemosyne: Nam si diues dedisset la- caro elemosynam / fuisset cum eo receptus in celo: sed quia nō dedit: sepultus est in inferno: vbi: Homo quidam erat di- ues zc. Dicit ergo: b Dicebat autem z ad discipu- los suos: Homo quidam erat diues qui habebat villicum: id dispensatorē siue economū. Villicus enī pro- prie dicitur custos villic: economus hō familię dispensator.

Et hic diffamar' b Homo quidā erat diues zc. Difficite: Per vil-

licum qui est custos villic z pastor pecorū / intelligit p̄clar⁹: qd est custos ecclesie z pastor animarū. Unde Actj. xx. f. Atten- dite vobis z vnū gregi in quo posuit vos spiritus sanctus episcopos regere ecclesiā dei / quā acq̄sistit sanguine suo. Cō- mendat autem dñs istum i nouem / in qbus imitand⁹ est spi- ritualit: non in frau- de quā fecit p̄ra do- minū suū: et tñ mul- to plures imitantur eū i fraude q̄ in illis nouem. Prīmū est in quo cōmendat eū dominus: quia p̄-

Dicebat au (Ca. XVI) tem et ad discipulos suos: Homo quidam erat diues q habebat villicū:

uidit villicationem suam esse finiendam. Unde dicit: Do- minus meus aufert a me villicationem. Sic quilibet p̄clarus debet p̄uidere p̄clationem suam cito esse finien- dam. Prouerb. xxvij. d. Diligenter agnosce vultum pecoris tui: tuosqz greges considera: Non enim habebis iugiter po- testatem. Ecclj. x. b. Omnis potentatus vita breuis. Secun- dum est qz p̄cogitauit quomodo sibi succurreret in futurū. Unde dicit: Quid faciam zc. Sic omnis p̄clarus debe- ret facere: id est sibi in posterum p̄uidere. Prouerb. vj. a. Vade ad formicā o piger zc. que p̄gregat estate qd comedit hyeme. f. Tertium est: quia considerauit statum suum z posse suū. Unde dicit: Fodere non valeo zc. Sic p̄clar⁹ de- bet posse z statum suū attēdere. Job. v. d. Vistans speciem tuam zc. Sal. vj. a. Si p̄occupat⁹ fuerit homo in aliq de- licto zc. Quartū est: quia amicitia proximoz iudicauit esse re- mediū maloz. Tñ dicit: Scio qd faciā zc. Sic p̄clar⁹ p̄ra mala sibi iminētia debet q̄rere amicitia pauperū. f. oim. Unde. j. eodem. c. Facite vobis amicos zc. Quintū est: qd dñm suū largū p̄dicauit / cuius bona largiter dedit z debita condonauit. Unde dicit: Quantū debes zc. Sic p̄clar⁹ non debet esse auarus in dando vel p̄donādo: cum dñs suus: id est christ⁹ in vtroqz sit largus. Jaco. j. a. Qui dat omnib⁹ affluenter et nou imp̄operat. Sup. vj. f. Dimitte z dimit- temini: date z dabitur vobis. Sextum est: quia dedit exem- plū alijs p̄uidendi sibi in posterū z cōsiderādi statum suum. Unde dicit: Laudatū dñs villicū in iqtat: qz zc. An- de statim infert: Et ego dico vobis zc. Sic p̄clarus de- bet alijs dare bonum exemplum. Matth. v. b. Luceat lux vestra coram hoibus zc. Septimū est: quia discreuit int do- na dñi. Plus enī de oleo qd de tritico p̄donauit. Unde dicit: Scribe anq̄ginta. Sic p̄clarus discernere debet inter do- na dei z ea discrete distribuere indigentib⁹ fm gradus z ne- cessitates eoz. Ps. Dispertit dedit paupib⁹ zc. Octauū est: qd cautionē z scripturā recepat a debitorib⁹ de bonis traditis eis. Sic p̄clarus sub testimonio scripturę debet tradere bona dñi sui. Diere. xxxij. c. Appendi argentū in stabere z accepti librum possessionis signatum zc. Job. xxxj. d. Librum scri- bat ipse qui iudicat vt in humero meo portem illū. Bonum est: quia sciuit et professus est se habere dominū. Unde dicit: Dñs meus aufert a me villicationē zc. Sic p̄clarus licet alijs p̄sit / debet tñ scire se habere dñm superiorē cui red- det rationem villicationis suę in die iudicij: quando dicetur ei: Vbi est grex qd dat⁹ ē tibi zc. Diere. xij. d. Et ne intelligas de grege pecorū / dic Ecclj. xxxij. g. Vos greges mei: gre- ges pascuę meę homines estis. Propter hęc nouē laudat do- minus villicum / z tñ iniquū vocat: in quo docet nos nō om- nia debere vituperare que sūt in homine vituperabil' sed ita laudare vt mala detestemur: z cōuerso. Dicit ergo: b Do- mo quidam erat: id est christus vnus nō multiplex: vnde in modico hospicio potest recipi: qd est cōtra p̄claros pom- posos: qui tantam pompam ducunt qd vix inueniunt hospiti- um qd capiat eos. Amos. vj. a. Ne qui opulenti estis in sion zc. Domū israel: id est ecclesiā. Diues: non pecunia: qz de illa parū aut nihil habuit. Unde: Pauper z inops ego sū: sed misericordia: in qua multum abundauit. Ps. Paupēs et multū misericors. Ps. Gloria z diuitiē i domo ei⁹. Prouer. ij. b. In sinistra illi⁹ diuitiē z glia. Qui habebat vil- licū. i. villic⁹ sup. i. ecclesie custodē. f. quilibet p̄clarus. Unde Cant. j. b. Posuerunt

Nota in glo...

Ps. 118.

Ps. 111.

Ps. 111.

Ps. 111.

Ps. 111.

Et hic diffamatus est apud illum quasi dissipasset male congregado/ vel stulte seruado/ v/ infidelit expēdendo bona ipsius. Un̄ glo. Dissipatio est qñ male pgregat vel nō bene expēdit. Per hoc potest haberi qz de mystico ē: nō enī ad litterā dissipat pecunia si male pgregat. b. Et vocauit illum: vt red

deret ei rationem villicatiōis sue: et vt sciret ipse an verū esset qd̄ audiebat de illo. In quo ostēdit q nō est facile credendum dicēti malū de alio. Gen̄. xviij. c. Descēdam z videbo zc. Et i. Job. iij. a. Molt te omni spiritui credere. c. Et ait illi: ad hoc audio de te: redde ra-

tionē villicatiōis: id est dispensatiōis/ tue e. Nam enī non poteris villicare/ post redditā computatiōne. Ostēdit neminē esse puniēdū prius q̄ fuerit p̄uictus aut confessus. a. Ait autem villicus/ timore perterritus/ intra se: b. Quid faciā. Glo. vt pgnas euitē. ¶ Quia dōmin⁹ meus aufert a me villicatiōne: fodere nō valeo: mendicare erubescō. Incipit deliberare: Et ē sūma deliberatiōis: quia dñs nesciēte dimittit debitorib⁹ partem debitorz: vt amissa villicatiōne recipiāt eum. Dicit ergo m. Scio quid faciā/ tēpore hui⁹ villicatiōis. n. At cū amotus fuero a villicatiōe/ recipiant me in domos suas: illi quibus misericordiā impēdero. p. Conuocatis itaqz singulis debitorib⁹ dñi sui/ dicebat p̄mo: quātum debes dño meo: At ille dixit: centum cados olei. Beda. Cados gr̄ce: amphora latine: continens v/ nas tres. Chorus modij⁹ triginta implet. Fidorus. Urna mensura est quā quartariū vocant: Propter autē est vas ad cineres mortuoz. De choro Eccl̄. xlv. d. r. Dixitqz illi: accipe cautionē tuā. i. chartā in qua cautū. i. scriptū erat debitū. Charta enī p̄ cautioē dabat. Et cautio a cauēdo d̄. ¶ Et sede cito/ scribe qñāginta: dimidiā p̄te dimittit.

Deinde alio dixit: tu Cant. j. b. Posuerunt me custodē in vineis: vineā meā nō custodiui. a. Et hic diffamatus ē apud illū quasi dissipasset bona ipsius: id est populum sibi cōmissum malo exemplo corrupisset: z bona eius violenter auferēdo dissipasset. Videre. xij. c. Pastores multi demokti sunt vineā meā: p̄culauerunt partem meam. Item. l. a. Grex perditus zc. b. Et vocauit illum: dñs villicum/ timorem eterne damnationis incutiendo: vel flagellis atterendo: vel beneficijs attrahēdo: aut per p̄dicatores monēdo. His enim quattuor modis vocat dñs. Proverb. j. c. Vocauit z tenuisti zc. Job. xix. c. Seruum meū vocauit z non respondit mihi. d. Redde rationem villicatiōis tue: id est dum visis cogita qualiter debeas operari z regere gregem tuum: alioqn̄ in die iudicij oportet te reddere computum z rationē vst̄ z admini stratiōis tue. Tūc enī queretur a quolibet p̄lato triplex q̄ stio. Prima erit. Amice quomodo huc intrasti: id est i platio nem: Matth. xxij. b. Quis te introduxit: Numus vel christus. Ad quid venisti: Ad honores v/ ad on⁹. Per quā portam intrasti: Charitatis aut cupiditatis. Ego enī sum ostiū: Job. x. b. Et si per me intrasses/ vtiqz ego scirem. At ille obmutuit: quia non cogitauerat de ista questione: z non poterat respondere in tantis scholis improvisus. Secunda q̄ stio erit: Quomodo vixisti: s. sicut episcopus⁹ aut sicut rustic⁹: sicut homo vel sicut equ⁹: sicut pastor vel sicut pecus: hanc questionē recitat Esa. xxij. e. Quid tu hic: aut quasi q̄s hic: Zach. xi. d. O pastor z idololum. Eccl̄. xxxij. a. Vē pastor rib⁹ israel qui pascebāt semetipsos. Nec ad istam questionē datur sibi responsio. Job. ix. b. Si repente interroget: quis re

spoudebit ei: Tertia questio erit. Quomodo rexisti: In quibus pascuis gregē meam pascuis: quomodo a lupis et latronibus custodisti: quantas vigilias z labores pro grege meo sustinuisi: Hęc questionem recitat Diere. xij. d. Ubi ē grex qui dat⁹ est tibi: pecus inclutum tuū: quid dices cum visita/ uerit te dñs: Queret enim gregem suum. Diere. xxxij. b. Ad huc transibunt gre ges ad manū nume rāris. Hęc etiā ad hanc questionē ponitur responsio ibi. i. i hieremia. Job. ix. d. Non possum metuentis respōdere. Hęc triplicem questionē fecerunt explorato res de dan sacerdoti michē: Judic. xviij

m besco. Scio quid faciam/ vt n̄ cū amotus fuero a villica/ o nne recipiant me in dōmos p suas. Conuocatis itaqz singulis debitoribus dñi sui/ dicebat primo: Quantum debes dño meo: At ille dixit: Centum cados olei. Dixitqz illi: Accipe cautionem tuā/ et se/ v de cito scribe quinquaginta.

a. dicentes: Quis te huc adduxit: quid hic agis: quā ob causam venire voluisti: Et satis competit responsio ei⁹ p̄claris nostri tēporis. Hęc z hęc inquit p̄stitit mihi michas z mercede me conduxit vt sim ei sacerdos. Pauci enī hodie gratis seruiunt deo in p̄lacione. Unde Malach. j. c. Quis est in vobis qui claudat ostia mea / et incēdat altare meū gratuito: q. d. vel nulli vel pauci sūt. c. Nam enim/ a tempore mortis. f. Non poteris villicare: quia deinde cessabit omnis p̄lacio. j. Cor. xv. c. Cum tradiderit christus regnum deo patri/ et cū euacauerit omnē principatū z potestatem. Eccl̄. xij. a. O mors q̄ amara est memoria tua. ¶ Quia dñs meus aufert a me villicatiōne: id est p̄lacionis administratiōne: Quā aufert dñs i morte cuiuslibet: z i iudicio plenius aufert per ostensionē: Tunc enī deponent p̄lari qui nunc ponuntur: Hodo est tempus positionis: tunc dicitur/ cedat tempus. Eccl̄. xxxij. a. Rectore te posuerunt: noli extollī zc. ¶ Fodere non valeo. Tunc nemo valebit fodere: id est operari salutem suam. Hūc est tempus operandi: tunc erit temp⁹ recipiendi. Eccl̄. ix. c. Ad cunqz potest man⁹ tua instanter operare: quia nec opus nec ratio nec sapientia/ nec scientia erunt apud inferos zc. Job. ix. a. De oportet operari opera eius qui misit me donec dies est: venit nōr quādo nemo potest operari. ¶ Mendicare erubescō: et tñ necesse erit ei tunc alienū suffragium implorare: quif nō habebit suū: sicut fatue virgines/ Matth. xxv. a. Pro/ uerb. xx. a. Propter frig⁹ piger arare noluit. Eccl̄. xl. d. Si li in tempore vitę tue ne indigeas: melius est enī mori q̄ indigere. ¶ In domos suas. Oportet ergo q̄ clerici q̄ modo recipiunt multorum elemosynas: multas habeant domos in celo: in quibus recipiant illos qui bona illa que habent cōtulerunt. Sed quid faciet qui tibi nullā edificauit: p. Conuocatis itaqz zc. Sic p̄latus debet conuocare singulos peccatores qui sunt debitoribus dñi sui: Juxta qd̄ dicit Dat. vj. b. Dimitte nobis zc. et eoz indigentiam ex parte aliqua releuare. Debet etiā interrogare singulos quantum debeāt dño. Proverb. xxvij. d. Diligenter agnosce vultum pecoris tui. q. Centum cados olei: id est opera pietatis: que ministerio qñqz sensuum exhibentur/ vel pgnam pro omisso/ ne. ¶ Accipe cautionem tuam: id est sacram scripturam: in qua cauetur de contractibus inter deum z hominem. Deut. iij. d. Caue ne quando obliuiscaris pacti dñi dei tui qd̄ pepigit tecū. ¶ Et sede cito: p̄ tui humiliationē. Esa. xlvij. a. Descende sede in puluere. v. Scribe qñāgin/ ta. i. fac vt habeas debiti tui remissionē: que p̄ qñāginta signi ficat z scribēdo acq̄rit. Qui enī scribit/ lras p̄ria manu facit. Un̄ scribere ē scripturā ope adimplere. j. Cor. xvj. d. Saluatio mea manu pauli. Itē p̄ h̄ q̄ dimidiā p̄te dimittit/ instrumur q̄ q nō poterit releuare necessitatē p̄rimī ex toto/ releuet saltē ex dimidia pte vel i q̄nta. Per h̄ etiā instrumur q̄ iusticia nō sira debet abundare plus q̄ scribarū z pharis̄oz: vt cum ipse

B

* dederint decimas:

Deinde alio dixit: tu quo quantum debes: dicit: ceterum choros tritici: ait illi: Accipe litteras tuas: quod supra dixerat cautione: non sic dicit litteras. Et scribe octoginta: quantum parte dimittit. Et laudauit dominus villicum iniquitatis. i. villicum iniquum: non de fraude: sed de prudentia. i. de prouidentia. f

Quia prudens fecisset. i. quod sibi prouiderat in posterum. Et ideo probatio est a minori et quasi in contrarium: nam si ille qui sibi prouidit de re minima: commedat est a domino suo: longe amplius comedabit qui in re maxima sibi prouiderit. Item si fraudulenter: longe amplius comedabit qui sibi prouiderit legitime. g

Quia filij huius seculi prudentiores filijs lucis in generatione sua carnali sunt. Beda. Quisquis opera agit: et filius dicit: Unde filij seculi dicuntur. i. te nebrarum: et filij lucis. i. eterne uisionis.

Dystice *

Deinde alio dixit: Tu uero quantum debes: Qui ait: ceterum choros tritici. Ait illi: Accipe litteras tuas et scribe octoginta. Et laudauit dominus villicum iniquitatis: quia prudens fecisset: quia filij huius seculi prudentiores filijs lucis in generatione sua carnali sunt. Beda. Quisquis opera agit: et filius dicit: Unde filij seculi dicuntur. i. te nebrarum: et filij lucis. i. eterne uisionis. dederunt decimas: nos dare debeamus dimidia bona nostra. b Lentum choros tritici. i. predicacione ubi diuini: qua reficiunt populi. Per oleum quippe opera pietatis designant: quae debent laici qui bona temporalia a domino receperunt pauperibus ministrare. An dicitur. xxv. a. dicunt quibus fatuae uirgines prudentibus: Date nobis de oleo uero. Per triticum quoque designat uerbum dei quo reficiunt animae. Zach. ix. d. Quid est bonum ei? etc. Hoc debent clerici: qui scientiam receperunt a domino: ut eam laicis predicando ministrarent. s. xij. f. Quis putas est fidelis dispensator et prudens etc. Jobel. j. d. Demolita sunt horrea. i. libri: uel corda: dissipatae sunt apothecae. i. scholae uel ecclesiae: quoniam confusum est triticum. i. uerbum dei adulteratum. Apoc. vj. b. Hilibris tritici denario uno. i. iij. Reg. vj. a. Hodie simile etc. c Accipe litteras tuas etc. Litterae sunt decretales: quae nihil aliud sunt quam quaedam compilatio litterarum: quae dominus iubet accipi manu et scribere octoginta: quia quae facit ea que continentur in litteris istis: possit ad octo britudines peruenire. Dicitur scilicet et auditur litteras istas: sed pauci faciunt. Ideo dicitur ps. Qui non cognouit litteraturam: introibo in potestas domini. Alia translatio habet. Qui non cognouit negotiationem: quia illa litteratura hodie facta est negotiatio. Proprie quod dicit apostolus. ij. Cor. iij. d. Littera occidit. Josue. xv. b. Qui percussit cariathepber: quae ciuitas litterarum interpretatur. i. decretales: habebit aram filiam meam uxorem: quae interpretatur furor uel furibunda: cepitque eam othoniel. i. respondens deo. i. papa: qui reuera percussit eas: quae omnes decretales in unum redegit: unde multi quasi furibundi contra spiritum insanierunt. Osee. viij. a. Tollite uobis scilicet uerba etc. e Et laudauit etc. Haec sunt indulgentiae pontificum etiam malorum: quae laudantur a domino. Sed ei quae debebat oleum. i. laico: multum dimittit: ei uero quae debet triticum. i. uerbum dei: parum. i. clerico. Indulgentiae enim parum: sunt clericis: quae continentur eas: nec gratiae: sed laicis multum: prout quae in eis continentur. g Quia filij huius seculi. Filij seculi sunt amatores seculi: filij lucis sunt amatores caeli. Illi sunt prudentiores in generatione sua carnali quam isti in sua spirituali. Diligenter enim et ardentius studet clericus ad prudentiam secularem quam spirituali. Sed quomodo uidentur clari filij tenebrarum quam filij lucis: cum nihil uideri possit nisi in luce: Respondeo. Ubi ubi et murileg: clarius uidentur in nocte quam boies: non litteras ad legendum: sed mures ad capiendum. Secularia enim grossa sunt et palpari possunt etiam de nocte: spiritualia autem subtilia sunt: et uix uideri possunt etiam in luce. Sequitur: b Et ego uobis dico: facite uobis amicos: angelos. i. et omnes sanctos. k De mamona iniquitatis. i. de pecunia tam carnali quam spirituali iniquiter possessa: eam indigentibus distribuendo. Scientia enim et uirtus est pecunia: quae quanto plus distribuitur: tanto amplius crescit. Et ipsa distributio acquirit amicitiam angelorum dei. Prouerb. xj. d. Alij diuiduntur propter et ditiores fiunt: alij rapiunt non sua et semper in egestate sunt. Et haec pecuniam praecipit etiam dominus ad usuram dari. l At cum defeceritis a uita uel a me-

ps. 70.

ritis: praesens: recipiant uos in eterna tabernacula. Vel sic. i. Facite uobis amicos pauperes. f. Et dicit Bled. Non queret pauperes: sed eos qui possunt uos in eterna tabernacula recipere. Non queret peccatores. k De mamona iniquitatis. Iste locus aliquos subruit in gebena. i. male intelligentes: adberent enim huic loco: rapieres: et de rapia elemosinas facientes: cum habeat auctozitas: quod idem est elemosinam facere de rapina pauperis: et mactare filium in conspectu patris: Non est ergo intelligendum de mamona iniquitatis. i. pecunia inique acquisita: et in-

li prudentiores filijs lucis in generatione sua sunt. Et ego uobis dico: Facite uobis amicos de mamona iniquitatis: ut cum defecerit recipiat uos in eterna tabernacula. Qui fidelis est in mimo: et in maiori fidelis est:

lusto titulo possessa. Sed intellige de mamona iniquitatis: id est de diuitijs quae solent facere iniquos. i. solent esse materia iniquitatis. Vel potest sic exponi: De mamona iniquitatis. i. de diuitijs inique acquisitis uel inique retentis: eas restituendo. Aug. Dis diues aut iniquus est: aut iniquus heres. Vel iniquitas uirtus. i. iniquitas. Simile Luc. xij. c. Dicitur est iniquitas uirtus. i. actiua quam mulier benefactio. i. correptiua. Nota etiam quod quibus inuenitur mamona mammonae praesens declinatio: quibus mammona mammonis tertis. Et uolunt quidam distinguere: ut mamona mammonae nomen sit diuitiarum: Mammona mammonis nomen sit demonis: qui praesens diuitijs. i. qui decipit per diuitias: quod singulis demones habent officia sibi deputata. Et est magister distinctio. Blo. Bede. Mamona lingua syrorum: diuitis iniquitatis: quod de iniquitate collectae sunt. i. quae collectae sepe faciunt iniquos. Beda in homel. Mammon lingua punica lucrum dicit. Sequitur: l At cum defecerit: sicut prius. m Recipiat uos pauperes. i. i. sint causa uel occasio quae recipiamini: n In eterna tabernacula. Chrysostomus. Si gloriosus est recipere pauperes corporaliter pauperes: quanto magis spiritualiter indigentes. De his tabernaculis dicit Numeri. xxij. a. De pulchra tabernacula tua iacob. Sequitur: o Qui fidelis est in mimo. Loquens dominus de pecunia egenis eroganda per auaricia phariseorum: uederat similitudinem in contrarium: Si enim comedat est a domino qui sibi prouidit fraudulenter: longe amplius comedabit qui sibi legitime prouidebit. Quia ergo promiserat in parabola de dispensatione pecuniae carnalis: subditur sine parabola de dispensatione pecuniae spiritualis. i. de talibus scientie uerbi dei: quae sunt eroganda subditis. Et est quasi antipropheta. i. rursus ad tactam obiectionem. Quia enim loquebatur de eroganda pecunia: possit dicere petrus uel alius aliquis: Nos non habemus pecuniam. Et ipsi reuera poterant se excusare: quod nec etiam quod praecipiebant ad pedes eorum dispensabatur: Immo sic habet in actibus apostolorum: elegerunt septem leuitas qui dispensarent: ut ipsi predicatio non libere vacaret. Possent ergo dicere apostoli: Nihil ad nos de pecunia eroganda. Immo multum ad uos dicit dominus ut prout idem inuenit uobis: quod si fideles fuissetis: in dispensatione munerum etc. In epistola ad Timotheum et ad Titum: praecipue praedicitur circa episcopos eligendos: an fuisset fidelis in dispensatione rei familiaris. Dicit ergo: Qui fidelis est in mimo. i. in carnalibus in usus fratrum bene pensis. p Et in maiori fidelis est. i. in spiritualibus eroganda. Dat. xxv. b. Ibi Bled. Gregorius. Pauca sunt bona praesentis uitae: quibus multa uideantur: quod non sine alicuius molestiae admixtione sunt: multa autem bona aeterna: quae sunt sine ei corruptionis molestia. Vel sic ut legatur in pro. q. d. dominus apostolus: Vere debent laborare ut fidelis dispenset pecuniam spirituali: quod o Qui fidelis est in mimo. i. in mimo. i. quod fidelis a domino reputatur per dispensationem minorum: amplius reputabitur fidelis per dispensationem maiorum. Un Bled. Bede. Si iniquitas bene dispensata uertitur in iustitiam: quanto magis tepule diuini sermonis in qua nulla est iniquitas bene dispensata: re iniquis bene dispensata: iustus reputatur quod a domino: quanto magis etc. Item alia Bled. Bede de eadem expositione. o Qui fidelis est in mimo. i. per pecuniam bene erogata: multo magis per in maiori. i. per maiorem: q Fidelis est. i. reputatur a domino. Item Qui fidelis est in mimo etc.

14-14

q babu

Marginal notes on the right side of the page, including references to other parts of the text and commentary.

delis e i mmo rē. i. qui mīnīmā ecclesiam vel administra-
tione fideliter regit / z maiorem fideliter reget: ad quā puehī
meretur. Esa. lx. d. Minimus erit in mille rē. j. Timoth. iij.
c. Qui bene ministraverunt: gradum bonum sibi acquirunt.
Sequit. a. **Et qui in modico iniquus est z in maiori**

**et qui in modico iniquus est /
et in maiori iniquus est. Si
ergo in iniquo māmona fide-
les nō fuistis: quōd verū est /
q̄s credet vobis? Et si in alie-
no fideles nō fuistis / q̄s vīm**

erit infidelis. Unde Glo. Qui nō dat fratrib⁹ ad vīdēdū qd
a deo omnibus est creatū: iniquus erit in spiritali pecunia di-
uidenda: vt nō p necessitate sed p rō psonis. i. accipiēdo per-
sonas dñi diuidat doctrinā: qz qui nō dat minus / quō libēter
dabit mai⁹: Nisi forte quis estimet mai⁹ pecuniā corpālē q̄
spiritalē. Argumētū ē q̄ auar⁹ nō pōt esse bon⁹ p̄dicator:
qz nō habet viscera charitatis: Juxta illud. j. Job. iij. c. Qui
habuerit substantiā hu⁹ mūdī z viderit fratē suū egētē z clau-
serit rē. Greg⁹. Qui charitatē ad p̄ximū nō habet: officiū
p̄dicatiōis assumere nō debet. Amb. Auaricia tēptat vt ser-
uiamus idolis. Job. xliij. b. Inter acervos eoz. i. pauperum
meridiatī sūt: qui rē. Sequitur. **Si ergo in iniquo mā-**
mona. i. in diuitiis quibus p̄cessit iniquus māmon / vt de eis
temptet hoies / fideles nō fuistis. c. Qd verū est. i.
verē vitē gaudia: vel virtutes quibus ad vitā venitur / quis
credet vobis? Sensus est. i. si in falsis diuitiis non fuistis
fideles: quis dabit vobis veras diuitias? q. d. nullus. Unde
Glo. Si diuitias carnales que labunt nō bene dispēsatis: ve-
ras z eternas diuitias quis dabit vobis? d. Et si in alie-
no fideles nō fuistis. Beda. Alienū ē a nobis qcquid se-
cult est: qz p̄ter naturā: qz ad hoc non sumus nati. P̄ter na-
turā. i. p̄ter id ad qd nati est homo. i. creatus. i. vt deū co-
gnosceret / cognitū diligeret dilecto frueret. e. Quod ve-
strū ē. Beda. Ea que p̄rie hominī deputata sūt. i. bona spi-
ritualia z eterna: quis dabit vobis? q. d. null⁹. Sequitur:
Nemo seru⁹ rē. Cōtinuatio. Ideo horroz ad liberalitē
erogādū pecuniā egenis / ne apponatis cor diuitiis / z ita sitis ser-
ui earū z non sitis serui dei: quia: Nemo seru⁹ pōt duob⁹
dominis: inter se dissidentib⁹ / seruire: quia duob⁹ domi-
nis quoz alter sub altero esset / bene posset q̄s seruire: s̄ oīno
cōtrarijs nō pōt: deo. i. q̄ vult bonū: z diabolo / q̄ nō vult nisi
malū. Ecce q̄ p̄trarij sūt. g. Aut em̄ vnū. i. diabolu: odio
habebit. h. Et alterū. i. deū diligeret: qz nihil mediū.
i. Aut vnū. i. diabolo / adhibebit. k. Et alterū cōtēnet.
f. deū / cui⁹ mandata postponit / et si diligit naturalit. Et nota
qz nō alit: aut vnū diligeret z alterū odieret: qz nemo diabolu dili-
git: qz hostē generis humani nō posset natura humana dilige-
re. Itē duo dñi sūt deus z pecunia. Beda. Corruptens avari-
cliam dicit amatores pecunię deum amare nō posse: qui ergo
deū amat cōtēnit pecuniā. Chrys⁹. Qui nō facit elemosynas
nec cor: habet in celo: neqz spem in deo: neqz mentē mundam
z spiritalē: nec pōt corpus suū seruare sine peccato. Nota qz
duo dñi quib⁹ nō pōt sibi seruire / sūt vitia z virtutes: cōlestia
et terrena: deus z diabol⁹: vera gloria z vana glia: caro z spi-
ritus. Multi tñ sunt qui vtriqz seruire laborāt: De quib⁹ di-
ctur. iij. Reg. xvij. g. Fuerūt gentes deū timētes: z nihil / o-
min⁹ idolis seruētēs. Soph. j. b. Dispā eos q̄ iurāt in dñm
z iurāt in melchom. Eccl. ij. c. Ue duplici corde: z labijs scelest⁹
z manibus malefaciētibus z pctōi terrā ingredientī duabus
vīs. Istis dicit. iij. Reg. xvij. d. Usqz quo claudicat i duas
partes: Si dñs rē. Si baal rē. Attrūqz em̄ seq̄ ipossibile ē. Esa.
xxvij. c. Eoā gustatū est stratū rē. j. Cor. x. c. Non potestis
mēse dñi participes esse et demoniōz. Levit. xix. d. Vestem
que ex duob⁹ texta est nō indueris. ij. Cor. vi. d. Que puen-
tio christi ad belial? Et sicut nemo potest duob⁹ dñis seruire:

ita nec duabus dominabus. i. duabus p̄bendis: immo multo
minus: Quis em̄ vn⁹ existēs / diuersoz cozpoz pars ē: Una
avis quō pōt duob⁹ nidis incubare sil: Una rora quō potest
duob⁹ currib⁹ inseruire: Un⁹ bos quō portabit duo iuga sil
quō arabit: Reuocās ergo dñs a curiositate z sollicitudine hu-

**est quis dabit vobis? Nemo
seruus pōt duobus dominis
seruire: aut em̄ vnū odiet / z al-
terum diliget: aut vnū adhibe-
bit / z alterū cōtēnet. Non po-
testis deo seruire et māmonē:**

ius vitē / dicit: Nemo
potest rē. Quis Matt. 6. c.
aut impossibilitatis
quattuor sunt ratio-
nes. Prima est p̄tra-
rietas officioz: quia
dñs vult sibi seruire
dispēgendo. Unde
P̄. Dispersit dedit
pauperib⁹. Matt. 6. c.

rit. c. Si vis p̄fectus esse rē. Diabolus vero z mūdus vult si-
bi seruire cōgregando: Sicut patet i diuite. s. xij. c. qui dixit:
Destruā hōrea mea rē. Exo. v. b. Dispersus est sp̄s per vnū
uerfam terrā egypti ad colligēdas paleas. Item seruitium
dei est in exercitio virtutū. s. j. g. Seruimus illi in sanctitate
z iusticia cozā ipso omnib⁹ diebus nostris. P̄. Seruite dño
in timore. Seruitiū vero diaboli est in opere vitioz. s. xv. c.
Filius p̄digus adhibet vnū ciuitū. i. diabolo: qui misit illū in
villā suā vt pasceret porcos. i. motus imundos / seruēdo gule
z luxurie. Itē diabolus p̄cepit statuas adorari. Dani. iij. a.
Nabuchodonosor rex fecit statuā aureā rē z p̄p̄co rē. Deus
vero vult eas p̄fringi. Deut. xij. a. Dissipate aras z cōfringite
statuas. Secūda rō ē diuersitas locoz. Diabolus em̄ in loco
imūdo habitat. Job. xl. c. Sub vmbra dormit in secreto cala-
mi in locis humētib⁹ / sicut porc⁹. Dñs vero habitat in monti-
bus sicut ceruus. P̄. Qui in altis habitat z humilia respicit
in celo z in terra. Cant. ij. b. Ecce iste venit salies in montib⁹:
transiliēs colles. Unde dagon z arca domini simul esse nō po-
terāt. j. Reg. v. a. Arca dñi / christus ē: Nam in arca erat mā-
na z tabule z virga. i. dulcedo charitatis: recitudo iusticię: di-
cretio sapientię. j. Cor. j. d. P̄dicam⁹ christū dei virtutē
z dei sapiētā. Tertia ratio est diuersitas ministroz. Domini⁹
em̄ vult habere ministros vnū cōpositionis. P̄. Qui habi-
tare facit vnus moris in domo. Prouerb. xxxj. c. Omnes
domestici eius vestiti sunt duplicibus. Unde regina saba sup
omnia mirata ē officia ministroz salomonis z vestimenta
eozum. iij. Reg. x. a. et. ij. Paral. ix. a. Diabolus autem vult
habere seruientes diuersozum habituum. Unde rex filioz
ammon p̄cepit seruis dauid vestes vsqz ad nates: z rasit di-
midiam barbā. ij. Reg. x. a. Vult etiam diabolus seruien-
tes habere monoculos. Uti. j. Reg. xj. a. dixit naas sabis:
In hoc seriā vobiscū pactū rē. Quarta ratio est vnitas tem-
poris: quia vterqz dominus vult sibi seruire toto tempore.
De diabolo dicit Iher. xvj. c. Seruietis vīs alienis qui
nō dabūt vobis requiē die ac nocte De domino. s. j. g. Ser-
uimus illi in sanctitate z iusticia coram ipso omnibus dieb⁹
nostris. Sed multi conant cōtra hāc impossibilitatē / volētes
arare in boue z asino: quoz alk ē mūd⁹ / alk imūd⁹ p̄tra legis
p̄hibitionē. Deut. xxij. b. Nō arabis in boue sil z asino. I
Nō potestis. Hic exponit q̄ sint duo dñi / dicit: Non po-
testis deo seruire z māmonē. i. demoni qui p̄est diuitijs:
non qz potestātē habeat dare illas cui voluerit: sed qz aliqñ
permittit temptare p̄ ipsas. Seruit aut quis diuitijs auare
acquirēdo: qd est nequitia. Eccl. x. b. Auaro nihil est scelest⁹:
hic em̄ aiām suā venalē habet: p̄ccit em̄ itima sua in vita sua
i. virtutes. Nā sicut amissis visceribus coz⁹ deficit: sic amissis
virtutibus aiā nō viuūt. Et sicut vno viscere corrupto: oīa
corrupūtur: sic vna virtute perditā / omnes perduntur. Itē
seruit q̄s diuitijs cupide retinēdo: qd ē homicidiū. Prouerb.
xxvij. b. Qui coaceruat diuitias vsur⁹ z sēnore liberali in pau-
peres. i. in mortē pauperū vel p̄tra paupes cōgregat eas. Uti
paupes fame z egestate afflicti clamāt. Apoc. vi. c. Undica
dñe sanguinē nostrū de manu diuitū q̄ p̄mittūt nos fame cru-
clari. P̄. Quā requirēs sanguinē eoz recordat⁹ ē rē. Nec di-
cit: nemo pōt seruire deo i diuitijs: sed z diuitijs. Pōt em̄ q̄s
z seruire deo

P̄. 111.
P̄. 2.
P̄. 112.
De b. 9. a.
P̄. 67.
P̄. 9.

seruire deo in diuitiis acquirendo ppter deū vt habeat vnde subueniat pauperibus. Eph. iij. f. Qui furabatur iam nō fure ē. Itē seruit q̄s in diuitiis eas ppter deū r̄ p̄ximū pdēdo. Eccl. xxix. b. Perde pecuniā r̄. Mō ait: habere diuitias sed fuit: Seruit q̄ diuitias custodit vt fū: s̄ q̄ fuitur: excussit iugū: et strabit vt dñs. Qui

B māmone fuit illi vti q̄s seruit q̄ merito sup pueritatē rebu istis p̄positū: p̄nceps a dño huius mundi dicit: Job. xiiij. d. **A**udiebāt autē oīa r̄. Secunda pars in q̄ ostēdit dñs cōueniētiam et differentiā legis r̄ euāgelij. Supra autē xiiij. arguit eos dñs de superbia in prio de auaricia. Intelligētes ergo p̄dicta esse dicta a domino i sugillationem eorum: derident eū r̄ duplici de causa. Tum quia contra amorem diuitiarum loquebatur: r̄ quia cōtra legem loqui videbat: quē p̄mittēbat terrena: Tum q̄ inuulter r̄ quasi superflue imparet facere elemosinas: cum sine eius p̄cepto subuenirēt p̄ximis egētib⁹. Quia ergo disputās cōtra auariciam: videbat diuitias reprobasse quas lex sua obseruatozib⁹ promittebat: ideo occurrens dñs ostendit q̄ lex amittit statū suū: Mā lex r̄ prophete vsq̄ ad iohānē qui ē finis legis r̄ initiū gratiē: qui penitentiā r̄ vitē austeritatē verbo r̄ exemplo docuit arripere ppter celestia tñ. Unde iudei indignātes veri debant eū. Ait ergo. Audiebāt autē omnia hęc pharisei qui erāt auari: r̄ ideo dolebāt r̄ indignabantur q̄ ptra diuitias disputaret. Sicut modo indignantur multi cōtra illos qui loquūt cōtra multitudinē p̄bēdantū: q̄ vel ipsi habēt vel habere volūt. Greg⁹. Dñs suis vitis fauēt. **E**t deridebāt illū. Job. xij. a. Deridet iusti simplicitas: lampas cōtemptra apud cogitationes diuitū: parata ad tempus statutum. **E**t ait illis: vos estis q̄ iustificat⁹ vos: quasi vos arguitis me de peccatoz inceptioe: Sed mag⁹ vos arguendi estis de simularia abiectione: qui quasi sub specie recti peccatozes abijcitis vt videamini iusti esse. **V**erā hominib⁹. Cōtra qd dicit dñs: **M**att. vj. a. Attendite ne iusticiam vestram faciatis corā hominibus vt videamini ab eis. **R**o. x. a. Ignorātes dei iusticiam r̄. **H**oc faciebant pharisei quasi ex quadam seueritate: quē comes est iusticie. **D**e autem nouit corda vestra. i. Reg. xvj. b. Homines vident ea quē parēt: deus autē intuet cor. **P**rouerb. xvj. a. Spirituum ponderator: est domin⁹. **Q**uia qd hominib⁹ altum est: abominatio est ante deū. **P**rouerb. xvj. a. Abominatio domini est omnis arrogans. **P**s. Alti a longe cognoscit. **E**sa. ij. c. Incuruabit altitudo viroz. j. **C**or. ij. d. Sapientia huius mundi stulticia est. j. **C**or. j. d. Qd stultum est dei: sapientius est hominib⁹ r̄. **P**s. Quis sicut dominus deus noster qui in altis habitat r̄. **P**rouerb. xj. a. Ubi humilitas ibi sapientia. **H**eda. **V**estra altitudo displicet deo: et in hoc nec defēdat⁹ vos per legē: quia lex vestra iā amittit statū. **V**n subdit. **L**ex r̄. quasi vos arguitis r̄ deridet me: q̄ p̄dico p̄tēptū terrenoz: cū lex p̄mittat: s̄ iā cessant legē p̄missa: Quia: **L**ex: vbi. s̄. temporalia dabant: et prophete vsq̄ ad iohānē. **P**otuit autē dñs dicere: **L**ex r̄ p̄phete vsq̄ ad me: q̄ ipse finis fuit legis: sicut dicitur **R**o. x. a. Sed equipollenter ait: **V**sq̄ ad iohānē: quia fuerūt contemporanei. **E**t est: **L**ex vsq̄ ad iohānē: quia vsq̄ ad iohānē locum habuerunt legis promissa. Sed iohannes primus statim in initio p̄dicationis suę cepit euacuare illa. **C**ui⁹ p̄dicationis inchoat in hunc modum: **P**enitentiā agite: appropinquaret em̄ regnum celozū: quasi de cetero nō promittitur terrena: sed regnū celozū. **E**t consonat christus iohanni: **B**eati inquit pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum celorum. **S**imiliter vsq̄ ad iohānē p̄pheta: quia ceteri prophete ante iohānē p̄nunciauerunt christum p̄curum: io

hannes non p̄nunciavit: sed p̄sentem digito demonstravit: r̄ ita vsq̄ ad iohānē p̄pheta. **M**ora quia cessant in lege ceremonialia sacrificia. **I**tē figuralia: vt circūcisio: et filia. **I**tem p̄dicatiua christi. **I**tē iudicialia rigoris p̄missiones terrenozū. **N**on cessant autē historialia: moralia significantia morum et factorum: vt thus: vestis r̄.

Secunda pars
Matt. 11. b.

Del **P**otentia. **P**s. Scdm altitudinem tuā multiplicasti filios hominū. **S**apientia. **R**o. xj. d. **O** altitudo. **P**s. Emitte manū tuā de alto. **H**onitatis. **E**ph. iij. b. **A**scēdens chūstus i altū captiua duxit r̄. **M**obilitas spūali. **P**s. Filij excel si omnes r̄. **V**irtus. **P**s. Quis sic dñs deus noster qui in altis habitat. **S**apientia. **E**ccl. xvj. c. **S**apientia p̄fortauit sapientē r̄. **S**ap. vij. b. **D**ēbo. p̄ hęc claritatē ad turbas. **F**ortitudo. **P**s. Qui habitat i aditorio altissimi. **E**sa. xxij. c. **V**numēra saxoz sublimata ep. **E**sa. xiiij. d. **E**xaltabo solū. **E**t. **E**ro similis altissimo. **A**litudo mala **P**rospitas. **P**s. Ab altitudine die timebo r̄. **P**roterua. **J**ob. xxxi. c. **C**um tēpus fuerit i altū alas erigit. **P**rouerb. xiiij. d. **Q**ui impatiēs ē r̄. **E**x tollentia. **A**bdij. j. b. **S**i exaltatus fueris r̄. **A**mbitio. **1**ere. xlij. d. **A**rogātia decepit te r̄. **E**ro. xx. d. **N**ō ascēdes per gradus ad altare. i. dignitatē. **G**rad⁹ sibi facit q̄ pecunia vel p̄ciō vel amicis p̄greditur. **S**upbia. **P**s. **M**olte i altū extolte coruū vestrum r̄. **A**litudo **M**obilitas carnis **E**sa. iij. c. **I**ncuruabitur alti idifferēs. **P**otentia p̄lationis **E**sa. iij. d. **D**iuitie **P**s. Alti a lōge cognoscit. **S**equit. **E**re. i. a. **Temp** elius. **R**egnū dei. i. vita eterna: gra interna: euāgelica scriptura. **E**uāgelicaf. i. p̄dica. **E**t ois /supple tēdēs i illud vim facit. i. p̄p̄ nature. **A**lit em̄ nemo puenit ad regnū celozum. **P**bil. iij. c. **O**ia possum in eo q̄ me cōfortat. **C**hr̄f. **I**n gra dei oia possum / sine gra nihil. **E**t ē triplex vis faciēda. i. in aggrediendo: i. in patiēdo: i. in reprimēdo. **Q**uia arduū est qd aggredit r̄ supra hoīem: r̄ q̄ vit hō aggredi pōt vt faciat vim nature suę: quia difficile terren⁹ aspirat ad celū. **P**ostq̄ autē aggressus ē multos habet detractozes: vñ oportet vt vim faciat in patiēdo: vt. i. frōtē suā iduret ptra detractozes patiē sustinēdo ipsos. **A**dhuc autē incūbit: vt sibi vim faciat i seipso reprimēdo. i. in carne p̄p̄ta: q̄ pōt ē timēdū ab hoīe domestico: q̄ nulla pestif efficacior ad nocēdū familiari inimico: **H**ęc est caro: q̄ nisi reprimat lasciuit. **D**uplicē vim distinguit **H**eda i **G**lo. dicit: **H**agna vis est cū terra genit⁹ celū q̄rit possidere p virtutē: qd nō potuit tenere p naturā: cū liguas etiā deridētū p̄ntit: sicut dñs irrisus a iudeis vel phariseis. **T**ertia vis distinguit in illa **G**lo. **A**mb. **O**is q̄ vim facit r̄. **I**tē expone sic. **V**im facit sibi carnali: carnē spiritui sibi gādo. **M**att. xj. b. **R**egnū dei vim patit r̄ violētē rapit illud. **S**up qd verbū dicit **b**eat⁹ **V**erū. **Q**uattuor sūt genera hoīm regnū celoz possidentū. **A**lij nāq̄ violētē rapit: alij mercant: alij furant: alij cōpelunt ad illud. **R**apit q̄ reliquit oia r̄ sequit chūstū: vt boni religiosi. **M**ercant q̄ dāt in p̄senti tēpalia paupib⁹: vt in futuro recipiāt ab eis eterna q̄ nō nisi p eos mererent habere. **V**n s̄. eodē. c. **F**acite vob amicos r̄. **N**ecessē ē em̄ oēs q̄ i futuro iudicio examinādi sūt vel esse iudicis amicos vel apud iudicē habere amicos intercessozes: **H**abnet q̄ p̄mū locū britudinis q̄ intercedūt: secundū sō bi p qd intercedūt. **R**urant q̄ bona occulte faciūt: laudē humanā

Matt. 3. a.
Matt. 5. a.

[Marginal notes on the right side of the page, including references to other parts of the text and commentary.]

te facit: laudē humanā vitātes / solo diuino testimonio p̄tēti. Hic ē latro q̄ p̄det cū dñō a dextris / Cui dicit: Hodie mecū eris i paradiso. Rōpellunt itrare paupes necessarii: quos hic ignis paup̄tatis deo dispēfante p̄bat: ne in futuro ignis iudicij dānabiliter p̄mar. Hi nimiriū varijs necessitatib⁹ z oppres- sionibus afflicti com-

pellūt itrare. Cū. s. xliij. e. Exi cito in vi- cos zc. Itē vi facit zc. Silb. Nō est re- gnū dei esca et por?

sed iusticia z par z gaudiū in sp̄sctō: Ro. xliij. c. Quod si nō potes rapere vel emere / saltē vlm patere / z ingredi vel com- puls⁹. Ab oriēte em̄ portē tres cōparātib⁹ regnū cēloꝝ / p ope- ra misericordie / per exercitia iusticie / p studia sapiētie. Ab oc- cidēte portē tres / furātib⁹ p occultas afflictiones / p humiles cōfessiones / p secretas orationes. Ab aquilone portē tres / pa- tientib⁹ / dū subtrahit qd̄ delectat / imponit qd̄ affligit / qd̄ ter- rear intentat. Ab austro portē tres / cōpulsis: dū p̄auitas vo- luntatis / lōginq̄tas p̄suetudinis / nature fragilitas / supat. Datet itaq̄ regnū cēloꝝ. Et similit̄ hoies ifernū mercant / rapiūt / su- rant z cōpellunt itrare. Pusillanimitas cogit: intempans ani- mositas rapit: iniquitas cōparat: fatuitas oleo carēs furatur. Jgit i sūma: qd̄ā rapiūt / vt p̄fecti / vita z signo: De qb⁹ Bēn. xli. b. Carul⁹ leonis iuda: ad p̄gēdā ascēdisti fili mi. Et ibidē d. Beniamī lup⁹ rapax mane capiet p̄dā z vespe diuidet spolia Alij furāt: vt q̄ latēt carnē suā macerāt z affligūt z lb̄ mollib⁹ aspis induūt: De qb⁹ Bāth. vi. c. Cū ieiunas vnge caput tuū zc. Alij emūt: vt illi q̄ largas elemosinas largiunt z absti- nēt a pctis. De qb⁹ Esa. lv. a. Dēs sitietes zc. Aug⁹. Venale habeo. Et quid: Regnū cēloꝝ. Quo em̄t: Paup̄tate re- gnum: vilitate gloria: dolore gaudium: labore requies: morte vita. Hilari⁹. Vel dicitur regnum cēloꝝ vlm pati: qz glia dñi israhel patrib⁹ debita / a p̄phetis nūciata / a christo oblata / fide gē- tiū occupat et rapit: dū p̄ penitētā quā iohānes p̄dicauit re- uoluit / ad celestē patriā quasi in alienū locū penetrantes.

Facilius est zc. Disputās dñs p̄tra auariciā pharisēoꝝ p̄uaserat eis: vt facerēt amicos sibi de māmōna iniquitatis. Pharisēi aut̄ auari deridebāt eū tanq̄ legis ignarū / q̄ obser- uatorib⁹ suis p̄mittebat bona terrena / q̄ ipse p̄hibebat p̄gre- gare: vñ videbat vel ignorare legē vel p̄terire. Ad eoz irri- sionem rīdet dñs dicens: qz lex vltq̄ p̄misit obseruatorib⁹ suis bona tēporalia: s̄ ad tēpus. i. vsq̄ ad iohāne: Nā ibi legalia cessauerūt. i. terminū habuerūt: nec deinceps p̄mittunt tē- poralia: s̄ eterna. Et qz dixerat: Lex z p̄phete vsq̄ ad iohāne / ne videret ibi ponere terminū legi / ita destructor cēt legi / ostē- dit se non soluere legē: s̄ adimplere. Et q̄uis figurē legē cessau- rūt: nō ideo legē cessare dicens: facilius esse hui⁹ mūdi maxima elemēta perire q̄ modica legis p̄cepta. Et hoc ē: Facilius est aut̄ cēlū z terrā p̄terire zc. quasi vos arbitramini me destructorē: sed impossibile est legē destrui. b. Autē. i. qz: facili⁹ zc. Et p̄t duplici legi qd̄ dicitū ē: facili⁹ zc. Si em̄ p̄prie accipiat / p̄terire p̄ desinere esse: tūc itelligit hyperbo- lice dicitū: sicut dicit: Frigidius glacie pecc⁹ amantis erat. Si autē accipiat / p̄terire sic ibi: Cēlū z terrā trāsibūt. i. spēs eoz murabit: tunc ponet cōparatiuum abusuē: Facilius. i. pos- sibilis est hoc q̄ illud. i. hoc est impossibile / istud nō: Sicut dicit: Iste ē prudētior asino. c. De lege vnum api- cē cadere. i. sine effectu cōpletionis esse. Bāth. v. b. Amē dico vobis: donec cēlū z terra trāsseat: tota vñū aut vn⁹ aper nō p̄teribit a lege donec oīa fiāt. Et nota qz nō ait: q̄ vnam s̄ram: sed expressius ait: q̄ vnum apicē: vt expresse ostenderet nec etiā minimū mādatū legis p̄teriri. Apex em̄ p̄prie dicit sūmitas / s̄ q̄ apponit ad decorē ipsius s̄rē: z est quasi minimū qd̄dā i s̄ra. Rab. Cēlū z terra trāsibūt p̄ cōmurationē innoua- tionis / deposita p̄riori forma / manētē p̄riori substātia. Sed ver- ba dñi sine effectu cōpletionis nullo modo trāsibūt. P̄s. In p̄ternū dñe p̄manet verbū tuū. Bāth. xliij. c. Cēlū z terra trāsibūt: verba aut̄ mea nō trāsibūt. Esa. li. b. Cēlū sicut fum⁹ liquecēt z terra sic vestimētū atterit: sal⁹ aut̄ mea in sempitē- nū erit: z iusticia mea nō deficiet. Sequit. d. Dis q̄ dimit-

tit zc. Hic ostēdit dñs q̄ nō ē p̄trari⁹ legi nec destructor / sp̄s sed pot⁹ cōfirmator. Et cōtinuat sic. Quasi vos arbitramini me destructorē legis: sed in hoc p̄cepto apparet / qz legē non soluo: imo q̄ in lege min⁹ plene dicta sūt supadditionib⁹ euā- gelij suppleo. Hoc em̄ p̄ceptū est quasi min⁹ plene in lege

tit vxorē suam / z dūcit / alterā r̄ mechat: et q̄ dimissam a viro s ducit / mechat. Hōmo quidā

datū: z moyses p̄pter duritiā iudēoꝝ p̄mi- sit eis dimittere vxorē dato libello repu- dij ob multa. s. si inue- niret eā corruptā vel

Matt. 5. e. et. 19. b.

E

fetidā / vel nō bñ sibi ministrāre: dñs aut̄ p̄ceptū hoc in euan- gēlio plen⁹ tradidit / oīno p̄hibēs diuortii ab vxore. Tū dī- cit: Omnis qui dimittit vxorē suā. Bāth. v. e. dicit: Excepta fornicatiōis causa. Et ducit alterā mechat et q̄ dimissam a viro ducit mechat. Ambrosius aliter videt exponere. q. d. Dis q̄ dimittit vxorē suā. i. sibi cōgruā s̄m legē. i. vxorē eiusdē cult⁹. Et ducit alterā. vt si iudē ducat christianā / vt ecōuerso: Mechat / sp̄ualit̄: nō em̄ est m̄fimonii in dispari cultu. Glo. Amb. Non omne cōiugii. i. nō oīs p̄iunctio p̄sonarū ē a deo. Nō enim gentilib⁹ christianē copulant / cū lex p̄hibeat: Deut. vñ. a. Abi ē ipar- cult⁹ cōiugū / lex dei nō ē. Lōtra. i. Cor. vñ. b. Si q̄s frat̄ ha- bet vxorē ifidelē nō dimittat eā. Solutio Ibi agit de ante co- pulatis: hic de copulatis i impari cultu. Bāth. vñ. a. Dis q̄ dimittit vxorē suā zc. i. sp̄ualē. i. eccliam siue parochi- am: Et ducit alterā / p̄iugiorē: qz p̄ piguorē mechat. Ergo multi mechant: qz multi dimittūt ecclias paupes vt ha- beant ditiores: qz moyses p̄mittit hoc. Bāth. xix. a. Moy- ses ad duritiā cordis vestri permisit vobis dimittere vxores.

Doraliter.

Sequit. g. Homo quidam zc. Tertia pars: i qua ostē- ditur virtus elemosine: z damnū auaricie / exemplo seu para- bola diuitis z lacari. Abi etiā perfectio euāgelij respectu legē demonstratur. In lege em̄ rapina damnat nō tenacitas. Nec etiā nomine exp̄resso sibi prohibetur: sed nomine furti intelligi- tur omnis illicita vsurpatio rei alienē: Nō enim rapinam con- cessit / qui furtū p̄hibuit. In euangelio vero qui sua nō tribuit condemnat. Sic ergo supplet dñs in euāgelio qd̄ min⁹ dicitū erat in lege. Et hoc est q̄ dicit Bāth. v. b. Non veni soluere legē sed adimplere. Potest aut̄ hęc parabola continuari tam ad litterā imminentem q̄ ad supra positē parabolē conclusio- nem. Dixerat em̄ in primo: Lex z p̄phete vsq̄ ad iohāne: vbi ostendit tam cessare statum legis / vbi p̄mittēbantur minora: z succedere statum euāgelij / vbi maiora. Et q̄ maiora p̄mit- tantur / ostēdit per parabolam p̄positam de diuite: qui cru- ciabatur in iferno: nō qz rapuisset aliena / qd̄ prohibitū est in le- ge: sed qz nō dederat sua / qd̄ p̄ceptū est euāgelio. Unde pa- tet maiora p̄cepti in euāgelio / q̄ sub lege: qz maius est ero- gare sua: q̄ nō rapere aliena. De hac cōtinuatione Glo. Be- de. In lege nō tenacitas est zc. Vel ad conclusionem sup̄positē parabolē potest trahi ad id qd̄ dicitū ē: Facite vob amicos zc. quasi nisi feceritis / similiter continget vobis sicut cōtingit huic diuiti. Unde Glo. Bede. Lōtra derisores auaros zc. Ex hoc ipso etiam q̄ lacarus nomine exp̄mittitur / potius videret esse narratio rei gestē. Unde in Glo. Et magis videtur narratio q̄ parabola: supple tm̄. Fuit em̄ parabola que tamē fieri potuit. Dicit ergo. g. Homo quidā zc. Nō designat ex nomi- ne diues: sed pauper. Cuius quattuor assignantur rationes.

Tertia pars

Prima ponitur

Bystice. g. Homo quidā zc. Diues idur⁹ purpura z bys- so / significat p̄lm iudaicū / exterius vitē cultū habentē z legis acceptē diuitijs z delitijs vtētē ad nitore / nō ad vtilitatē. La- carus vlcibus plenus / significat gentile populum / peccatis plenū. Cupit aut̄ de micis cadētib⁹ saturari: sed nemo illi da- bat: qz iudaeus populus de lege superbiēs nō vult gentilem populum ad legis cognitionē admittere. Canes lingētes vul- nera sunt p̄dicatores curantes p̄dicādo peccata. Et sic canes in bono accipiūt. Accipiūt etiā i malo. i. adulātes: q̄ pctōres in errore fouēt / dū fauēt eis. Cetera iueniunt in Glo. Bāth. vñ. a. Nō quidā erat diues. Mora sūt diuitiē tēpales: De qb⁹. P̄s. Diuitiē si affluat nolite cor apponere. Itē diuitiē z z * sp̄uales. i. donec

Bystice

Doraliter

P̄s. 61.

Marginal notes on the left side of the page, including 'Lucam' at the top and various smaller annotations.

Prima ponit in Glo. ad innuendū. s. q. diuites apud deū sunt ignoti / r. paupes noti. Jaco. ij. b. Nōne elegit deus pauperes in hoc mūdo / diuites in fide / r. coheredes regni: qd. pmisit de diligentibus se: Scda ratio est / ad ostendendū q. ipse est ptra / rius mūdo / qui nō nouit nec reputat nisi diuites. Eccl. xij. c. Sicut execratio est superbo humilitas: sic abominatio diuitis pauper. Tertia ratio est: quia diuites huius mūdi nō querunt nisi nomen. Gen. xj. a. Venite edificemus nob tur / rim cuius culmē pertingat vsq. ad celum / et celebremus nomen nostrum in vniuersas ter

Ps. 48.

ras. Ps. Vocauerunt nomina sua in terris suis. Et q. i. hoc peccat: in hoc puniuntur: r. ideo tacetur nomen eoz. Sap. xj. c. Per que qs peccat rē. Quarta ratio ē ad significandū q. diuites nomē suū qd. hic habuerūt amittent: r. pauperes inueni ent. Prover. x. b. Memoria iusti cū laudib: nomē impioz putrefcet. i. deficiet. Esa. lvi. b. Dabo eis i. domo mea r. in muris meis locū: r. nomē melius a filijs r. filiab: / r. nomē simpl / ternū dabo eis: qd. non peribit. Sequit. a. **Erat diues.** Dupliciter dicit diues habere vel amare diuitias. Primo mo do nō reprobat deus diuites. Job. xxxvj. a. Deus potentes nō abiicit cū r. ipse sit potēs. Gen. xij. a. Erat abraam diues valde: nō sibi sed pauperibus. Unde interpretat pater mul tarū gentiū. i. pauperū: q. sūt multi. Job. xxx. c. Pater eram pauperū. Scdo mō reprobat deus diuites et abiicit a regno suo. Matth. xix. c. Facilius est camelū transire per foramen acus q. diuitē intrare in regnum celoꝝ. j. Timoth. vj. b. Qui volunt diuites fieri / incidūt in temptationē r. in laqueum dia / boli r. in desideria vana r. inutilia q. mergūt homines in interitum. Signanter autē dicit mergūt: q. diuites ad modū nau fragantiū qd. tenent vix dimittunt. b. **Qui induebatur purpura r. bysso.** Beda. Purpura est color regij habit: e conchis marinis ferro circūcisiss emissa Soli em reges vel im peratores hoc genere vestis utebant. Et latet piscis iter com chas marinas: de cui: sanguine tingit purpura. Bysus sicut dicit Beda: gen: est lini candidissimi et mollissimi: et tñ nasci tur in egypto / sicut dicit. Arguitur autē hic diues: Primo de auaricia: vñ dicit: **Diues.** Aug. Omnis diues aut iniqu: aut iniqui heres. Itē de luxu vestij: vnde dicit: **Induebat purpura et bysso.** Itē de gula: vnde dicit: **Epulabatur quotidie splendide.** Item de immisericordia: vnde dicit: **Et nemo illi dabat.** Itē de loquacitate: vnde dicit: **Ut refrigeret ligamē meū.** Lux: vestij duo vicia cōprehēdit. i. ianē gloriā: qd. notat purpura: r. mollicitē carnis: qd. notat byss: gen: lini cādidissimi qd. iuxta carnē habet: purpura ve ro exteri: ostētat. Greg. in homel. Si cultus subtiliū precio farumq. vestij in culpa nō esset / nequaqs sermo diuinus tam vigilanter exprimeret: q. diues purpura r. bysso indutus in ferno sepultus esset. Arguit autē qd. de luxu vestium: ppter quinq. i. sumptuositatē / multiplicitatem / curiositatē / indecen tiam / ostentationē. Sumptuositas respicit pccū: vnde dicitur vestis pcciosa: De qua. s. vj. d. Quid existit in desertū videre hominē mollibus vestimentis indutum: Ecce qui in preciosa veste sunt r. in delitijs / in domibus regum sunt. Indignū qui dem est putridū cadaver preciosa veste ornari: vnde possent multi pauperes sustentari. Eccl. xj. a. In vestitu ne glories vnquā. Greg. Nemo preciosus vult idū vbi a nemine possit videri. Pl: diligūt alios q. se / qui tāto precio pascūt oculos alienos. Excusat tamē vestis multiplex preciosa: ppter cōsue tudinē / vt varium episcopoz in teutonia: propter dignitatem psonę / vt grisium r. purpura papę: ppter necessitatem / vt mo nachi nō habentes aliam: ppter cautelam / vt quando aliquis magn: vult pro bono latere: vt sebastianus. Multiplicitas re spicit numerū. Habēt em multi mutatoria vestij iuxta nume rum dierum: r. de pauperum nuditate non curant: De quib: Job. xxiij. b. Nudos dimittūt homines indumēta tollentes. Vere tollētes. Hieronym. Aliena rapere conuincitur qui vltra necessitatem sibi retinere comprobaf. Contra quos dicit Jaco. v. a. Vestimenta vestra a tinets rē. Curiositas respi cit studiū. Multi enim magis student ad ornatum vestium:

q. virtutum. Contra quos dicit Matth. vj. d. De vestimētis quid solliciti estis: Respicite rē. Greg. sup Lucā. vj. Nemo putet in luxu r. studio vestium deesse pccm: Alioqn de asperitate vestium non laudaretur iohannes. Indecentia respicit ordinē r. statū personę: q. non decet clericum vestiri vt milite:

non dicam meretricem vel bistrionē. De stis em militaris aut meretricia vel bistrionalis aliena ē a clerico. Deur. xxi. a. Nō induetur mulier veste virili: neq. vir veste feminea: abominabilis enim est qui facit hoc. Soph. j. b. Vestitabo super viros in duros veste peregrina. Ostentatio respicit vanitatem r. lau dem / cum potius sit vituperium. Oporteret enim ouem de lana gloriari non te: r. vermem de serico. Greg. Nemo vestimenta pceptua nisi ad gloriā querit: vt honorabilior ha beatur. Boetius. Gemmarū fulgor oculos trahit: sed si quid est in hoc splēdoze pceptuū / gemarum est. Purpuram autē r. byssum nominat dñs / nō solum q. delicata r. sumptuosa sunt: sed propter latēs mysteriū. Purpura em sanguine tingitur / r. significat beneficia ecclesiastica christi sanguine comparata vel de sudore pauperum acquisita. Multi enim ea vñ paupe res deberēt viuere / ponunt in vestib: suis preciosis. Idere. ij. g. In alstus inuentus est sanguis animarum pauperum r. innocentum. Bysus vero propter candorem significat inno

centiam: quam allegant * spirituales. i. dona r. ptes atq. sciētie. De qb: Prover. viij. b. Secū sunt diuitie r. glia. i. mitor cōsciētie / opes super be r. iusticia. Superbe: sacra superbia que facit ire surfū r. in dignari peccatis. Thesaurus istarū diuitiarū est timor. Esa. xxxij. a. Diuitie salutis sapientia et sciētia: timor dñi ipse est thesaurus eius. Et sic nullus debet supbire de temporalibus diuitijs ppter casus qui defacili possunt contingere: nec pau per insultare: q. qui modo est diues cras erit pauper: r. econ uerso. Similiter contingit in diuitijs spūalibus: q. q. qui de virtutib: r. sciētia extollitur / cadit in aliquod graue peccatū: ita q. postea nunquā resurgit: et alius qui diu fuit in peccatis postea penitit r. perseverat in bono. Exēplum de iuda r. paulo. Primi sunt pfecti / significati per iudā: secūdi pfecti nati / significati per paulum. Primi significant per diuitem: secūdi per lazarum. Item per diuitem significatur super bi pzelati: per lazarum subditi / vel quilibet peccatores pec cata sua humiliter cōfiteutes. Ideo lazarus nominatur: r. di ues non: quia nouit dominus qui sunt eius. ij. Timoth. ij. c. Bonos finaliter nouit ex nomine. Exo. xxxij. d. Ego noui te ex nomine. Malos autē finaliter non nouit. Vñ Matth. vj. c. quibusdā dicētib: Dñe dñe / in nomine tuo propbe tauimus et virtutes multas fecimus: respondebit: Non noui vos. Signant ergo dicit: a. **Erat diues:** per pteritum imperfectum: quia talis qui nō ē finaliter bon: imperfecte est diues: q. eius diuitie pterierūt r. perierūt. b. **Qui induebatur purpura r. bysso.** Purpura vestis ē regia: r. sangui ne tingitur: ideo significat iusticiam: quā debent pzelati in vi ros sanguinū exercere. i. in peccatores. Vñ Cant. vj. c. Ca pur tuum vt carmelus: comē tuę sicut purpura regis iūcta ca nalib: . Caput est mens: que debet prudētē circumcidi a pra uis cogitationibus et malis desiderijs. Comē / cogitationes sunt et affectiones. Purpura regl: rigoꝝ iusticie. Canalis que est vas aque: est humilitas in qua sapientia continetur. Pro uerb. xj. a. Vbi humilitas ibi sapientia. Et sicut purpura ponitur in canali vt tingatur: ita iusticie rigoꝝ debet misericor die sociari: vt iusticia per misericordiam condiciatur. Bysus quia candida est / significat continentiam. Apoc. xix. b. Da tum est ei vt se operiat byssino splēdenti r. candido. Vñ fre quenter misericordia iusticie sociatur in scriptura. Prover. xx. d. Misericordia r. veritas custodiunt regem: r. roboratur clemētia thronus eius. Et debēt semper coniungi in illis qui sunt reges: id est in pzelatis et confessoribus. Quia ergo quidam pzelati r. confessoꝝ de cōtinentia elati rigide obiurgāt r. exasperant peccatores: peccata sua cōfiteutes: bene dicit: **Qui induebatur purpura r. bysso. i. candore continen** tie r. rigore iusticie.

... ad pallandam impudicem ... hoc faciam: vt ...

centiam quam allegat ad palliandam iniquitatem suam. **Di-** / **cunt enim qd ex causa rationabili hoc faciunt / vt innocentes vi-** / **deantur. Item christo illudum est in purpura et veste alba: vt** / **legitur Matth. xxvij. c. et. j. xxij. b. Similit isti et sibi et chri-** / **sto illudunt in purpura et bysso. Sed certe purpura que tin-** / **gitur sanguine / puer-** / **retur illis in sangui-** / **nem: quia sanguis cul-** / **pe requirit sanguine** / **pene. Osee. iij. a.** / **Sanguis sanguinem** / **tergit. Esa. ix. a. Vestimentu mixtu sanguine erit in combusti-** / **one et cibus ignis. Et candor byssi couertetur in obscuritate** / **abyssi. Huc vestunt bysso / tunc vestient abyssio. Exo. xv. a.** / **Submersi sut i mari. i. i. amaritudine peccatoru: abyssi operu** / **erut eos: id e operiet. a. **Et epulabatur quotidie splendi-**** / **de. Ecce voracitas. Epulatio e comestio leticie sociata vere** / **vt vane. Vere. s. xv. g. Epulari oportebat et gaudere. Vane.** / **Jaco. v. a. Epulati estis et in luxurijs enutriti. Et de ista dicit** / **hic: Epulabatur quotidie splendide. Veruntamen est** / **splendor mensis: quem non sibi sed alijs: id est pauperibus fa-** / **cit misericordia. De quo Eccl. xxxi. c. Splendidum in panib** / **bnidiet labia multoru et. Iste splendor consistit i facie hilarita-** / **te et elemosynaru largitate. ij. Cor. ix. b. Mo ex tristitia aut** / **ex necessitate: hilarare enim et. Item est splendor quem sibi so-** / **lil facit luxuria. Zach. vij. b. Numquid non vobis comedistis et** / **vobismetipsis bibistis? Iste splendor extenditur no solum ad** / **fercula artificialiter preparata: sed etiam ad vasa argentea et** / **aurea et supellectilia candida / ad luminaria multiplicata. De** / **hoc loquitur Lucan: O questorum terra pelagoqz ciboru.** / **Ambitiosa fames / et laure gloria mensis. Beatus Bern. Ete-** / **rum voluptas gutturis que hodie tanti emittit vix duorum** / **obtinet latitudinem digitoru. Huius tam modice partis ta** / **erigua delectatio: quara parat sollicitudine / quantam dentis** / **molestia parit: Unde quidam leccator dixit: Atinam habere** / **collum gruis. Sequitur. b. **Et erat quidam mendic**** / **diuiti adiungit paup: qz vterqz alteri confert: et vterqz a do-** / **mino est. Voluit enim dominus alios pauperes / alios diuites** / **esse: vt illi sustinendo / isti largiendo pferent in virtute. Pro-** / **uerb. xxij. a. Diues et pauper obuauerut sibi: vtriusqz opera-** / **tor est dominus. Item Proverb. xxx. b. Pauper et creditor** / **obuauerut sibi: et vtriusqz illuminator est dominus. Laçarus** / **est paup: diues est creditor: Habebat enim qd credere pote-** / **rat laçaro si veller. d. **Nomine laçar.** Glo. Paup humili-** / **lis per approbatione ex nomine scitur Unde et dominus ait** / **moysi: Noui te ex noie. Bern. Quatos laçaros hodie vide-** / **tis: et plus de equorum phaleris qz de proximoz miseria co-** / **gitatis. Pater abraa dic sententiam. Et ille: pro malis presen-** / **tibus nunc consolatur laçarus: pro bonis presentibus diues** / **crudatur. Aggrauat aut peccatum et auaricia diuitis: Pri-** / **mo in hoc quod dicitur: c. **Quidam mendicis. i. vn.**** / **Qui enim vni no dabat multo minus daret multis. j. Job.** / **ij. c. Qui habuerit substantia et. Eccl. iij. a. Declina paupe-** / **ri sine tristitia aurem tuam et redde debitum. Secundo aggra-** / **uatur peccatu diuitis p hoc qd dicitur / non pauper / sed medi-** / **cus. Snt enim pauperes qui non sunt mendici: quia non pul-** / **sant: et ideo non ita excitant pietate. Clamor enim pauperis** / **multum quadoqz excitat pietatem diuitis. Propter qd dicit** / **Eccl. iij. a. Clamorem cotribulari ne despereris. Tertio ag-** / **grauat peccatum diuitis per hoc qd additur: e. **Quia**** / **cebat ad ianuam eius. Nam quomodo querebat absentem** / **qui non respiciebat ante ianuam suam iacentem: O qd disti-** / **millis erat Job. xxxi. d. Forsis no mansit peregrinus / et ostiu** / **meum viatoru paruit. O distimilis etia abraam: qui stabat in** / **ostio tabernaculi vt susceperet peregrinos: Gen. xvij. a. Et** / **super illud. j. vlt. e. Coegerunt eum: dicit Greg. Hospites** / **et peregrini non solum vocandi sunt ad hospitium: sed trahē-** / **di. Notat etiam hic arrogancia diuitis: q non tm medicum no** / **reficiebat / nec etiam eum videre sustinebat: et ideo non per-**

mittebat eū facere intra ianuā / ne videret eū. Et dicit Chryf. / **super hunc locum. Facebat ante ianuam laçarus / vt crudelita-** / **tem diuitis in suo corpore demonstraret. Facebat ante ianu-** / **am / vt diues dicere non posset: non vidi in angulo fuit: aspice** / **re non potui. Facebat ante ianuam: vt diues eum videret ex-** / **iens / et reuertens.** / **Glo. Bede. Grego-** / **rius. In vna re duo** / **iudicia dei explētur:** / **Ex visione pauperis** / **diuiti non miseris /** / **ti cumulus damnationis infertur: et rursus ex visione diui-** / **tis temptatus quotidie pauper probatur quem ad ipsius p-** / **bationem paupertas simul et egritudo et visa diuitis copia et** / **nulla sibi adhibita consolatio / afficiūt. Unde multa erant hu-** / **ius pauperis conflatōria: sicut et aliorum pauperu sunt mul-** / **ta. Quarto aggrauat peccatum diuitis per hoc quod dicit:** / **f. **Alceribus plenus.** Solent enim vlcera infirmozu vi-** / **sa magis prouocare affectum inuentium. A quibz qui auer-** / **tit oculus impius est. Eccl. iij. a. Oculos tuos ne transuer-** / **tas ab illo paupere. Proverb. xij. b. Viscera impiorum cru-** / **delia. Super huc locu dicit Petrus Rauēn. Auribus diuitis** / **obduratis / nihil esset vnus vox clamantis: Unde dominus** / **ad aperiendum cor eius / totum corpus pauperis vulneribus** / **opuit: vt quot esset vulnera / tot eēt ora clamantia. Glo. Amb.** / **lauri vlcera et. Anguētatosqz puiuas: rāgit p suetudine qua-** / **rundā terraz / in quibus pro balneis vtunt vnguētis. Sequit** / **l. **Lupis saturari.**** / *** tē et rigore iusticie. a. **Et epulabatur quotidie splēdi**** / **de: an casu. Virtutes em et dona sicut sut vestimentu / ita sut ci-** / **bus et refectio anime. Vestimentu enim exterius ornat / cib** / **interius reficit: et virtus exterius ornat per bonam conuersa-** / **tionem / et sic est vestimentum: et interius reficit per deuotione** / **et sic est cib. Per primum placet homo hominibz: p secundu** / **placet deo. Utrumqz est necessarium: ppter qd dicit Aplos** / **ii. Cor. vij. d. Prouidemz em bona et. **Quotidie dicit:** qz** / **singule virtutes propria illuminationem et refecionem ha-** / **bent. Unde Job. j. a. Ibant filij iob et faciebāt conuiuia per** / **domos vnusquisqz in die suo. Ibi Greg. Anusquisqz in die** / **suo conuiuium facit / dum vnumquodqz donum mentem pro-** / **pria illuminatione pascit et reficit. Unum diem habet timor:** / **maiozem diem pietas: et maiozem scientia: adhuc maiozem** / **consilium: et sic de alijs. Unde Eccl. xxxij. a. Quare dies di-** / **em superat: et iterum lux lucem et. **Splendide dicit:** quā-** / **tum ad exterioris exempli exhibitionem. Matth. v. b. Luce-** / **at lux vestra coram hominibus vt videant opera vestra bo-** / **na et. b. **Et erat quidam mendicus nomine laçar-**** / **rus. Sicut dixim: laçar pauper et medic / figura est pecca-** / **toris / tamē predestinait. Et dicitur mendicus / no solum pau-** / **per. Mendicus enim est qui querit ostiatim: et hic est pecca-** / **tor / qui querit suffragia sanctorum / et consilia peritorum / qui-** / **bus exeat a peccato. Unde Eccl. vi. d. Si videris sensatu / eul-** / **gila ad eum: et grad ostiorum et. Quidam aut sunt paupe-** / **res / no medici. Isti sut pauperes supbi: De quibz Eccl. xxv.** / **a. Tres species et. Ite quida sunt mendici no pauperes: qui** / **dicunt truant. Isti sut hypocrite et falsi claustrales: qui viden-** / **tur pauperes spiritu et rebus: et non sunt / sed habent ppru in** / **rebz / in sensu / in volutate. Unde significant p achor: Josue.** / **vij. d. qui furat est de anathemate hiericho ducetos siclos ar-** / **gēti et palliu coccineu et aurea regulā. Furtu sicloru pertinet** / **ad proprietatem reru. Furtu pallij coccinei pertinet ad pro-** / **prietatem sensus / quo palliatur peccata que p coccinu signi-** / **ficant: Juxta illud Esa. j. e. Si fuerint peccata vestra vt coc-** / **cinu et. Furtu regulę aureę pertinet ad propriam volutate:** / **que regulatur / quando ex toto subicitur volutari pglati. e** / ****Qui iacebat ad ianuam eius.** Facere ante ianuam ali-** / **culus / est corā eo quem iustum reputat se humiliare. Sicut** / **de publicano legitur. j. xvij. c. qui non audebat etiam oculos** / **leuare in cglum et. f. **Alceribus plenus:** et ideo mi-** / **sericordia indigen**

Doralster

23 * misericordia indigen

Euangelij scdm Lucam

Capitulum saturari. In hoc fames pauperis demonstra- tur: et peccatum diuitis aggrauatur. Esa. lviij. c. Frange esu- rienti panem tuum: et egenos vagosq; etc. Eccl. liij. a. Animam esurientem ne despereris: et ne exasperes pauperem in inopia sua. Glo. Greg. Si qua reprehensibilia videmus in paupe- ribus: non debemus despiciere: quia for- tasse quos mortui in- firmitas vulnerat: hos medicina pau- pertatis curat. b

De micis que cadebant de mensa diuitis. Et in hoc etiam aggrauatur peccatum diuitis. Si enim peteret pauper delicias: non esset audiendus. Proverb. xix. b. Non seruum delitig: id est pauperem. Augustinus: de verbis domini. Non cogantur diuites pauperum cibis uti: vtantur consuetudine infirmitatis suae: et doleant se aliter non posse: quia si consuetu- dinem mutant: egrotant: edant superflua: dent pauperibus ne- cessaria: edant preciosa: dent pauperibus vilia: et quidem pau- perum sunt reliquiae: non delitig: non oblectamenta: sed fragmen- ta. Job. xxij. b. Aquam lasso non dedisti: et esurienti subtraxi- sti panem. O diues: contrario Job. xxxj. b. Si negaui pau- peribus quod volebant: et cor viduae expectare feci: c Et nemo illi dabat: nec dominus neq; famulus. Crudelis do- minus: crudelem habet famulum. Eccl. x. a. Scdm iudicem po- puli: sic et ministri eius. Chrysostomus. Insegit: et si dei prece- pta non consideras: saltem miserere conditionis tuae: et time ne tu talis efficiaris. Job. v. d. Visitas speciem tuam non pecca- bis. d Sed et canes veniebant et lungebant vlcera ei.

Hos nec ipse poterat remouere a se: nec visitator erat qui remoueret. Tria notantur hic contra diuitem: scilicet Petrus Rauem. Primum est: quod canes sunt mistozes pauperi q; di- ues. Unde dicit: Canes pauperis vlcera curat magisterio na- ture: diues pauperem negligit natura accusante. Secundum est: quod diues est mistioz canibus suis q; pauperi. Unde dicit: Diues miser: si pauperi micam non dedisti: saltem quare ca- nes abigere neglexisti? Sed canes tui mistozes te: immo tu mistioz eis: et mistioz canibus tuis q; pauperi fuisti. Canes tui aliquando pinguis: sed nec micam de mensa tua pauper re- cepit. Tertium est: quod pauper largioz fuit canibus diuitis: q; diues ipsi pauperi. Unde dicit: Diues pauperem de mi- cis cadentibus non pascit: et pauper canibus diuitis de carni- bus suis humanus existit: et miro modo pauper canes diuitis suis vulneribus pascit in vulnus diuitis. Sequitur. e Factum est autem vt moreret mendicus. Mo dicit: mor- tuus est mendicus: quia talium mori non est mors: sed transi- tus ad vitam. Unde Sap. iij. a. Visi sunt oculis insipientium: mori: illi autem sunt in pace: id est in sinu abrae. Dicit autem: Factum est vt moreret medicus. A quo factum est: A deo vo- cante ad gloriam et a miseria liberante. Unde potest dicere:

Ps. 112. Anima nostra sicut passer erepta e etc. Et portaret ab angelis: quod forte non habuit alios portatores. Petrus Rauem. Non designantur eum portare angeli: cui prius ministrabat. Heb. i. d. Omnes sunt administratores spiritus in ministerium missi etc. Baruch. v. c. Exierunt a te pedibus suis ducti ab ini- micis: adducet autem illos dominus ad te portatos in ho- nozem sicut filios regum. Petrus Rauem. Verito pauperi angelica depurantur officia: cui tam crudeliter denegata sunt humanitatis obsequia. h In sinu abrae. Tradit sancti ad litteram: quia in loco penarum est pars superior: quae ora in- ferni dicitur: id est extremas: sicut oram vestimenti dicimur extremitatem. Tradit etiam quia pars illa superior aliquan- tulam modicam habet lucem. Cui tamen videtur obulare quod ait Job: In tenebris stravi lectulum meum. Ibi enim quiescit iob cum ceteris sanctis. Sed locum illum dicit tenebras: non sim- pliciter: sed respectu visionis dei. Locus ille sinus dicitur pro quiete vel pro tranquillitate: vt sinu maris dicimus locum in mari secretum ventis et tempestatibus minime periculum. Et licet ibi requiescerint ceteri sancti: sicut abzaam: specialiter ta- men dicitur sinus abrae: eo quod abzaam fuit prima credendi

Job. 17. d. ait Job: In tenebris stravi lectulum meum. Ibi enim quiescit iob cum ceteris sanctis. Sed locum illum dicit tenebras: non sim- pliciter: sed respectu visionis dei. Locus ille sinus dicitur pro quiete vel pro tranquillitate: vt sinu maris dicimus locum in mari secretum ventis et tempestatibus minime periculum. Et licet ibi requiescerint ceteri sancti: sicut abzaam: specialiter ta- men dicitur sinus abrae: eo quod abzaam fuit prima credendi

via: et primus aperte predicauit fide vniuersi dei. Sic ad litteram sinus abrae intelligitur pars superior inferni. Mystice au- tem sinus abrae intelligitur requies beatorum. Unde oramur animas defunctorum collocari in sinu abrae: id est in requie bea- torum. Dicit ergo. b In sinu abrae. i. in loco quietis. c In sinu quod

niebant et lungebant vlcera ei. Factum est autem vt moreret medicus: et portaret ab angelis in sinu abrae. * misericordia idigne et medici bonitate: vl- cera enim que exteri- us in cute virus ostē-

dant: peccata sunt per confessionem aperta: et istorum maxime est miserendum: quod peccata propria confitent. Illi enim sanari ap- perunt: qui vulnera detegunt et ostendunt. Vn Boetius. Me- cesse est vt vulnus detegas: si operam medicantis expectas. Prover. xxvij. b. Qui abscondit scelera etc. a Cupies sa- turari de micis que cadebant de mensa diuitis. Fercu- la plena sunt diuitum: sed micae sunt pauperum: de quibus Job. vj. b. Colligite quae supauerat fragmenta etc. Barth. xv. c. Ma- z carelli edunt de micis quae cadunt etc. Mensa diuitis est scriptu- rarum opulentia et virtutum: de qua debet micae seu reliquiae ali- quae ad infirmos et pauperes redundare: Iuxta illud Apst. ij. Cor. vij. c. Vestra abundantia etc. Itere. xxxj. c. Inebria- bo aias sacerdotum etc. Vna mica huius mensae est affectus con- solationis: quae omnis diues libenter debet dare pauperibus: sicut Apst. ij. Cor. xj. g. Quis infirmus etc. Alia est affectus con- gratulationis: de qua Ro. xij. c. Gaudere cum gaudentibus. Ter- tia est verbum pacis consolationis aut consilij vel sustentationis. De- mo dicit Job. xxxix. d. Tu sederes quasi rex etc. Eccl. xvij. b. Nonne arduus etc. De alijs duobus dicit Job. xxxix. c. Oculi sui cecero: quantum ad consilium: et pes claudo: quantum ad sustentationem. Quarta mica est verbum doctrinae et instructionis. Quinta est exemplum sanctae conuersationis. Sexta subsidium corporalis sustentationis. Et de his tribus dicit petrus Job. xxxj. d. Pasce: pasce: pasce agnos et oves. i. maiores et minores. Sed quae pauca sunt istas micas fideliter det pauperibus: ideo sequitur. c Et nemo illi dabat: quod prouenit vel ex nimia gulositate vel nimia au- piditate. Nimis gulosus est diues: qui totum comedit et de cui- copia nihil ad pauperes puenit. De quo Eccl. xj. c. Inueni mihi requisitum et nunc manducabo de bonis meis solo. Conuersio Job. xxxj. b. Si comedi buccellam meam solus. Quasi autem nullas micas facit: aut vendit eas: et ideo nemo illi dabat. Barth. x. a. Gratis accepistis: gratis date etc. i. Timoth. vj. d. Praeceptum diuites fieri in bonis operibus: facile tribuere etc. d

Sed et canes veniebant et lungebant vlcera ei. Sicut diues significat prelatos immisericos: des: sic canes isti signifi- cant ministros mansuetos: meliores aliquando contingit inuenire in domo diuitis. i. in ecclesia seu monasterio duri prelati. Ibi vlcera pauperis liguntur: dum infirmis obsequium pietatis impeditur. Habet autem canis in ore latratum: i. dentibus: morsum: in lingua medi- camentum: Sic bonus praedicator et bonus confessor et quilibet spiri- tualium bonorum administrator: debet habere haec tria. Latratu est verbum exhortationis. Titu. ij. d. Nece loquere et exhor- tare. Sed de malis canibus dicit Esa. lvj. d. Speculatores etc. Dorsus est verbum obiurgationis seu increpationis: quod aliqui necessarium est. ij. Timoth. iij. a. Argue: increpa: obsecra. In- guae medicamentum est verbum consolationis. Eccl. xxxvj. d. Si est lingua curationis: est et mitigatio et misericordia. Pro- uerb. xij. c. Lingua sapientis sanitas. Ps. Lingua canis tuoz ex inimicis ab ipso. Ecce quod lazarus inuenit canes diuiti- res quae ipsi diuiti. In quo significat quod infirmi et pauperes spi- rituales. i. peccatores in ecclesia dei aliqui inueniunt praedicatores et confessores simplices meliores sibi quam diuites prelatos. Eccl. ix. b. Vellor est canis viuus leone mortuo. Canis viuus est praedicator bonus: Leo mortuus: prelatos superbus et austerus. De quo Eccl. iij. d. Noli esse sicut leo in domo tua euerrens domesticos tuos etc. e Factum est autem vt moreret mendicus. i. peccator: morte spirituali: quia quod mori- tur peccato et incipit viuere deo. Unde. s. xv. g. Dorsus fuit rat et reuixit. Col. iij. a. Dorsus estis etc. g Et portaret ab angelis

In sinu quidē abscondit & fouetur res: sic animę sanctę in quę
 te absconduntur / ne diabolus tangat eas: vel videat ad nocē-
 dum. Ibi securę sunt ab omni turbine & tēpestate / sicut res in
 sinu. Esa. liij. b. Super omnem gloriam p̄fecto: & taberna-
 culum i ymbz aculū diet ab estu & in securitate & in abscondiōne
 a turbine & a pluuiā Col.
 liij. a. Vita vestra abscon-
 dita ē cū christo in deo.
 Ps. Abscondes eos i ab-
 scōdito faciei tuę. Irē ibi
 fouetur animę quasi p̄
 contractę. Unde dominus se comparat gallinę: quę sub aliis fo-
 uet pullos suos: Matth. xxij. d. Uñ & fm Damascenū: deus
 triplicem habet interpretatiōē. Interpretatur enim currēs /
 qđ pertinet ad patris potētā: Uidēs / ad filij sapiētā: Fouēs
 ad spū sancti bonitatē. Illa autē quies dicit sin⁹ abraę poti⁹
 q̄ alioz: qz sicut dicitur est: primus p̄dicauit fidē: & etiā pro-
 pter officiū hospitalitatis. Uñ Perr⁹ Rauē. Parū se beatū
 crederet abraā: si in superna gloria a pio cessaret hospitalitatis
 officio. Est autē multiplex sinus / in quo mali modo fouēt: & iō
 nō merent foueri in sinu abraę. Prim⁹ est voluptatis: de quo
 Prouerb. v. d. Quare seduceris fili mi ab aliena: qđ foueris in
 sinu alterius: Aliena est caro qđ aīam quę de celo est trahit ad
 terram vñ ipsa est / & sic alienat a deo. Scđs sinus est cupidita-
 tis: de quo Prouerb. xvij. d. Munera de sinu impius accipit
 vt peruertat semitas iudicij. Tertius est sinus vanitatis: de qđ
 Eccl. xlij. d. In sinu eius erat cubitus: & definitio eius vsqz
 ad labiū. Cubitus est mēsurā p̄fecta. Unde cubitus est in sinu
 ei⁹: qđ opinione sua sibi videt esse p̄fect⁹. Et definitio vsqz ad la-
 bium: qđ verba factarię de sua perfectione profert. Exo. liij. b.
 Cū misisset moyses manū suā in sinu suo protulit leprosam.
 Quart⁹ sinus est impunitiē: de quo Job. xxxj. d. Si absco-
 di quasi homo peccatū meum: & celauī in sinu meo iniquitatē
 meā. Quintus est negligētē: de quo. iij. Reg. iij. c. Tulit fi-
 lliū meū de latere meo & posuit in sinu suo: suū autē filiū qđ erat
 mortu⁹ posuit in sinu meo. Per istas mulieres significant p̄-
 lati: qui in sinu negligētē filios suos quos deberēt fouere per
 diligentia / opprimūt per negligētia. Sextus sin⁹ est malę cō-
 scientię: de quo Esa. lrv. a. Remittat opus eoz primū in sinū
 eozum. De bona vero cōsciētia dicitur Job. xix. d. Reposita
 est hec spes mea in sinu meo. **a** **Mortuus est autē & di-**
ues. P̄terito p̄fecto vñ dñs / ad innuēdū qđ diues p̄fecte ē
 mortuus: nō vna sed triplici morte. Prima est culpę: qua de⁹
 sep̄t ab aīa. Hac mortu⁹ fuit diues dñs vtueret. De qua dicit.
 i. Timoth. v. a. Vidua. i. aīa a christo sep̄ata / in delictis viuēs
 mortua est. Secūda est nature: qua separat aīa a corpore.
 Tertia est gehēnę: qua separat aīa a gloria. De his duab⁹ dī-
 citur Apoc. xx. d. Infern⁹ & mors missi sūt in stagnum ignis:
 hec est mors secūda. Hoc est triplex v̄: de quo Apoc. vij. d.
 V̄: v̄: v̄: habitābus i terra. **b** **Mortuus est in in-**
ferno. Esa. xliij. c. Detracta ē ad inferos supbia tua: concidit
 cadauer tuum. Job. xxi. b. Ducūt in bonis dies suos & c. i. in
 inferno sepeliunt. In hoc cimisterio sepeliunt parochiani dia-
 boli: in celo vero sepeliunt parochiani christi. Cognoscit au-
 tem de quolibet cuius parochianus sit: eius. i. a quo baptiza-
 tus est: & cui decimas & primitias reddit: a quo audit missas et
 horas. Qui baptizat aqua penitētię: est parochian⁹ christi.
 Job. iij. a. Nisi quis renat⁹ fuerit & c. Qui autē baptizat in
 aqua cōcupiscētē: parochianus est diaboli. Exo. i. d. Prę-
 cepit pharao omni p̄pō dīcēs: qđqd masculini sex⁹ natū fuerit
 in flumē p̄jcite. Ibi character christi imprimi: de quo Eccl.
 ix. c. Oēm sup quem videritis tau / ne occidatis. Dic vero im-
 primit character diaboli: de quo Apoc. xij. d. Ne quis pos-
 set emere vel v̄dere nisi & c. Irē qđ primitias & decimas. i. in itia
 operū & p̄sumptiōē reddūt diabolo / eius parochiani sunt: vt
 diues iste. Irē qđ missas diaboli audīt / ei⁹ parochiani sunt.
 In missa christi panis transubstantiat in corpus christi. Simi-
 liter in missa diaboli / panis transubstantiat in corpus diaboli.
 Quis panis iste: Esa. lrv. d. Serpētī puluis panis ei⁹. i. hō le-
 uis & dissolutus: qui transubstantiatur in corpus diaboli: dum

peccādo sit mēbrū eius. Irē horę diaboli sunt vanę cāstrenę
 quas qui audit / parochianū diaboli se ostēdit: & ideo in mor-
 te sepelitur in eius cimisterio. i. in inferno. Sequit. **c** **Ele-**
uās autē oculos suos. Prosequit domin⁹ parabola de
 diuite / dīcēs: quia de loco pgnarum. i. de inferiori parte infer-
 ni / vidit abraam & lazarū
 in sinu eius. Quinqz autē
 norantur hic ad litteram.
 Primo status diuitis et
 lazarū pmutatio / cum dicitur:
Elevās autē oculos suos. Secundo / tormentozū cumulatō: cū dicitur: **Cū**
esset in tormētis vidit lazarū. Tertio / diuitis vana p̄-
 sumptio: cū dicit: **Water abraā miserere mei.** Quarto
 stulta petitio: cū dicit: **Mitte lazarū.** Quinto p̄nē ad cul-
 pā pueniens ordinatio: cū dicit: **Ut refrigeret linguam**
meam & c. Fuit autē pmutatio status quo ad tria. i. quo ad
 locū. Lazar⁹ em̄ sursum erat / diues deorsū. Ecōuerso fuerat
 ante: Nam diues sedebat ad altam mensam: lazarus iacebat
 ad ianuā. Et hoc est qđ dicit Prouer. xlij. c. Facebit mali
 aī bonos & ipij aī portas iustop. Irē Prouer. xxix. d. Sup-
 bum sequitur
* ab angel i sinu abraę. Hoc iterū factū ē a deo. Sin⁹
 abraę est pax & quies p̄sciētē vel trāquillitas vitę contēplati-
 uę. Heb. j. d. Scđs sūt administratozū spū i ministeriū missi
 p̄ eos & c. Angeli dicūt sacerdotes: qđ ad h debēt iuuare. De
 qđ. i. Cor. xi. b. Mulieres velēt caput suū p̄t āgelos. i. p̄t
 sacerdotes. Irē angeli sūt oīones / elemosynę / ieiunia / discipli-
 nę / & oīa bona merita qđ sūt qđ nūcij n̄ri ad deū. Mā & ipse intr-
 tit aliqñ nūcios suos ad nos. i. ispiraciones / p̄solaciones / gau-
 dia / timores / desideria bona / & h̄mōi. Nūcij n̄ri sūt ascēdētes
 sui vero descēdētes. Uñ Jacob vidit i scala āgelos ascēdētes
 & descēdētes: Ben. xxvij. c. Ab his angelis portat mortu⁹ in
 sinū abraę: qz p hoc puenit p̄ctōz p̄nitēs ad pacē p̄sciētē / & ali-
 qñ ad trāquillitatē vitę contēplatiuę. Sin⁹ autē non pōt fieri
 nisi duo p̄currāt. i. ampla vestis & cingulū: sic pax p̄sciētē vel
 trāquillitas vitę p̄tēplatiuę nō potest fieri nisi due virtutes cō-
 currāt. i. charitas qđ est ampla vestis aīę: de qua Matth. xxij.
 b. Quō huc intrasti: Et p̄nitētia qđ ē cingulū carnis: de qđ. s. xij.
 e. Sint lūbi & c. Verūm ē sin⁹ moysi & sin⁹ abraę. Sin⁹ moysi
 qđ fuit legisator est latitudo intellectus / quā facit sciētia. Sinus
 abraę est latitudo affect⁹ / quā facit virtus. Mō dicit qđ angeli
 portēt in sinū moysi: qz inde extrahit manus leprosa / qđ sana
 intrauerat: Exo. liij. b. In qđ significat qđ sciētia inflat. i. Cor.
 vij. a. In sinum vero abraę portant angeli: sed non nisi pau-
 perē sp̄ritu & mortuū mundo. **Doctat ergo anima mea mor-**
te iustozū & c. Numeri. xxij. b. **a** **Mortuus est au-**
tem & diues. i. iust⁹ superbus / vel p̄telatus austerus morte
culpę: de qua P̄. Dors peccatozū pessima. b **Et se-**
pultus est i inferno. i. in profūdo peccatozū demerisus. **Ps. 33.**
 Nam peccatū taliū grauissimum est: et vix aut nunquā resur-
 gūt. Qđ significat casus luciferi: de quo Esa. xlij. d. Ad infer-
 num detraheris ad profundū lacū. De hoc inferno dicit P̄. **Ps. 6.**
 In inferno qđ cōfitebitur tibi. Igit nō gloriatur diues in di-
 uitijs suis: vt dicit Diere. ix. g. i. nō superbiat cōtinens de cō-
 tinentia sua: neqz iust⁹ de iusticia sua: quia cito potest mori. i.
 Cor. x. c. Qui se existimat stare videat ne cadat. **c** **Elevās**
autē diues depauperat⁹: d **Oculos suos cū eēt i tormē-**
tis: id est in flagello p̄sciētē: qđ fit ex trib⁹ funiculis. Quoz
 prim⁹ ē p̄sideratio damni: Tolerabili⁹ em̄ ei esset / diuitē. i. iu-
 stum non fuisse qđ a tantis diuitijs cecidisse. Et ex hoc qđ vi-
 det se tot diuitias amisisse / magis affligitur et torquetur.
 Unde Job. iij. d. Quare misero data ē lux. i. cognitio suę mī
 serię. Sap. v. b. Quid p̄fuit nob & c. q. d. nihil nisi pgnā & tor-
 mentum. Secundus est condemnatio proprii iudicij: quia cō-
 sciētia ipsū accusat & cōdenat. Ro. ij. c. Testimoniū reddēte & c.
 Sap. liij. d. Veniēt i cogitatiōē & c. Tertio ē timor periculi: cer-
 tus ē homo cū ceciderit de p̄gna eterna / si in hoc deprehēdat.
 Uñ dicit Sap. xvij. c. Cū sit timida neq̄ta dat testimoniū
 cōdemnationi: Sēper em̄ p̄sumit se qua: perturbata cōsciētia.
 24 * Vidit abraam

Doctaliter

Ps. 33.

Ps. 6.

Euangelij scdm Lucam

bum sequitur humilitas. i. defectio: et humilem spiritu suscipi et gloria. Ite quo ad delicias: Solebat enim lazarus esse in tormentis: diues in delitijs: nunc autem e converso. Et hoc est quod dicitur Esa. lxxv. c. Serui mei comedent et vos esurietis. Item quo ad dignitatem: Solebat enim lazarus mendicare a diuite: nunc autem econtra...

vidit abraam a longe: et lazarum in sinu eius: et ipse clamans dixit: Pater abraam misere re mei: et mitte lazarum ut intingat extremum digiti sui in aquam: ut refrigeret linguam meam: quia crucior in hac flamma. Et dixit illi abraam: Tu es in tormentis: vidit abraam a longe et lazarum in sinu eius. Bregon. Diues in abraam fuerat qui lazarum in sinu habebat. Et nota quod reprobis a longe sunt ab electis et loco merito: quia ultra non possunt habere locum merendi. Nec est hoc ad releuationem doloris: quia lazarum videt in gaudio: sed magis ad cumulum damnationis: sicut non est ad diminutionem gaudij: sed potius ad augmentum quia lazarum videt diuitem in tormentis. Unde Breg. Credendum est quod ante retributionem extremi iudicij iniusti in requie quosdam conspiciant: ut eos videntes et conspicientes in gaudio non solum de suo supplicio: sed etiam de illoz bono crucietur. Iusti vero in tormentis semper iniustos intuentur: ut hinc eorum gaudium crescat: quia malum conspiciunt quod misericorditer euaserunt. Ut ergo peccatores in iudicio amplius puniantur: et eorum vident gloriam quos contempserunt: et de illorum pena torquentur quos inutiliter amauerunt. De hoc etiam Esa. vlt. g. Egredientur et videbunt cadauera virozum qui preuaricati sunt in me. Cadauera dicit corpus et animam reproborum que sunt data vermibus corrodena. Eccl. x. b. Cum morietur homo etc. Tertio notatur eius presumptio: cum dicitur: Et ipse clamans dixit: Pater abraam misere re mei. Hec est illa sera penitentia in qua saty virgines clamant: Aperit nobis: Matth. xxv. a. Bodo vocat patrem quem noluit imitari. Petr. Raueni. Si pater si hospitalis in pauperem fuisset: filius abraam esset. Qui genitoris opera non facit: negat genus: dicite dno: Si filij abraam estis: opera abraam facite: Joh. viij. e. Quarto notatur stulta petitio: cum dicit: Et mitte lazarum ut intingat extremum digiti sui in aquam. Petr. Raueni. Adhuc diuites sua malicia non deserit: quod non se ad lazarum duci postulasset ad se lazarum vult deduci. An et q: Ad infernum de gremio patris: ad profundum chaos de folio sublimi: ad stridor tormentorum de sancta quiete et tanto silentio beatorum Chryf. Quondam lazarum videre dedignabaris: et nunc digitum eius desideras. Item Chryf. Qui in preciosis excessit in culpa: vilissima perit in pena. Beda. Qui micam panis de mensa cadentes lazarum non dedit: de extremo eius digito aquam in ore suo cupit distillari. et qui minima non dedit: in inferno minima querit. Quinto notatur pena ad culpam conueniens ordinario cum dicit: Et refrigeret linguam meam. Glo. Bede: in qua amplius patior: quia crucior in hac flamma. Debat de digito lazarum madefacto distillari gutta aquam in os suum: ut esset refrigerium lingue. Tertium est quia anima diuitis erat in inferno et cruciatur diues iste in lingua. i. pro loquacitate: quia in mensa loquacitati operam dedit. In multiloquio autem non deest peccatum. Unde Beda. In hoc nota quia sicut mos est: etiam inter conuiuia loquacitati studuit. Augustin. Quomodo intelligatur lingua/flamma/sinus abraam et hmoi: vix a mansuetis: a contentiosis nunquam inuenitur. Ut refrigeret linguam meam etc. Hic dicit Petr. Raueni. Si iam te possidet torum: ignis inferni: quare solus lingue desideras estibus subueniri: An quia lingua magis vitur: magis ardet: que pauperi insultat: que misericordiam denegauit: Hec precedit ad iudicium: que processit ad peccatum: hec primo degustat cruciatus: que preciosos cibos et odorata pocula degustauit. Sap. xj. c. Per que peccat quis etc. Item quod minima negauit: minima petit et negatur ei. Unde Breg. Di

ues ille qui mensam suam minima dare noluit: in inferno positus usque ad minima petenda peruenit. Nam guttam aque petiit: qui micam panis negauit. Et hoc est quod dicitur Proverb. xxvij. d. Qui dat pauperi non indigebit: qui despicit deprecantem sustinebit penuriam. Petr. Raueni. Quid est diues: ubi sunt torcularia tua et horrea: Ite quod est quod dicitur: ut intingat extremum digiti sui in aquam: et non magis ut afferat aquam: Ergo iuxta te est aqua: que non sumit: Quia vincit sur magis...

Et merito: quod solutus in debilitate manibus lazarum subuenire contempsit. Lingua. Dicitur. xlvij. c. Descende de gloria sede in siti habitatio filie dibon: id est sufficiens ad intellectum. Sequitur. Et dixit illi abraam: Fili etc. Hic diuites appellat abraam filium: unde patet eum filium abraam esse in carne fuisse: id est iudicum. Hinc etiam habetur auctoritas: quod mali faciunt aliqua bona meritoria temporalis premij: sed non eterni. Contrario boni aliqua mala quibus merentur penam temporalem non eternam: ut iste...

Adit abraam. i. deum patrem omnium et receptorum bonorum. b. A longe: quia peccatum longe facit hominem a deo. Ps. Longe a peccatoribus salus. Esa. lxx. a. Iniquitates vestre etc. Et lazarum in sinu eius. Hoc addit ad augmentum cumulum tormentorum eius. Sicut enim in inferno magis dolebunt reprobi: quia videbunt bonos in gloria: ita peccator qui per superbiam cecidit a statu felicitatis et amisit virtutes quas habebat: et videt illum qui prius fuit magnus peccator: in sinu abraam: id est in statu gratie: in pace conscientie et tranquillitate vite contemplatiue: magis torquetur. Et ipse clamans: ore: tacens corde: et dixit: pater abraam misere re mei: peccatum dimitte. Et mitte lazarum ut intingat extremum digiti sui in aquam etc. i. concede mihi minimum meriti et ad meum refrigerium. Nec orat diues ut ducat ad lazarum: sed quia lazarum ad ipsum veniat: in quo significantur quidam peccatores qui cum in peccatis suis remaneant: alios pro se orare implozant: et ipsi se ipsos iuuare nolunt. Sed sicut diues manens in inferno nihil impetravit: ita qui remanent in peccato nihil impetrant apud deum: quia peccatores non exaudit deus: Job. ix. f. Isti sunt similes fatuis virginibus: que nolentes emere oleum: discesserunt a lignis: Date nobis: et dictum est eis: Ite etc. Matth. xxv. a. q. d. si vultis iuuari ab alijs vel a deo: vos ipsi coadiuuate. i. Cor. iij. b. Dei coadiutores sumus. Debet ergo diues lazarum ut veniat ad lazarum: non tamen rogare ut lazarum veniat ad ipsum. Cum autem digitus sit spiritus sanctus: ut dicitur Exo. viij. e. quid est extremum digiti nisi gratia in extremis: Unde extremum digiti intingitur in aqua et datur petenti: cum peccatori datur finalis seu in fine gratia. Iste quidem digitus habet tres functuras: siue tres partes. Prima pars est gratia iustificans: secunda est gratia conseruans: tertia est gratia consummans: id est finalis. Vult non multum curant de primis duabus: sed tertiam postulat quantum possunt: id est bonum finem seu finalem gratiam: Hoc enim est petere extremum digiti. Sic petunt balaam non penitentes: Dozatur anima mea etc. Numeri xxij. b. Sed dicit Aug. Non potest bene mori qui male vitit. Et refrigeret linguam meam: que continuo motu agitata quasi rota inflammatur. An Jaco. iij. f. Lingua nostra ignis est etc. Gehenna: id est a diabolo: vel a propria concupiscentia: ideo bene indiget refrigerio. b. Quia crucior in hac flamma. Est duplex flamma. Una pensus. i. flamma male concupiscentie. Altera est flamma gehenne. De quibus. Esa. l. d. Ambulate in flammis quas succendistis vobis: ligna. i. peccata cogitando et adipe voluptatum desuper infundendo. Dicitur. vij. d. Filij colligunt ligna etc. Eccl. xlvij. c. Non nequa in ore etc. Ambulare in flammis est de flamma ad flammam transire. De flamma concupiscentie ad flammam gehenne. Et dixit illi abraam. i. de qui loquitur homini in conscientia et foris in scriptura. * Filii receperunt bona...

Prover. 10. c.

Partial text from the right margin of the page, containing commentary and references.

non eternam: vt iste lazarus. Unde Beda. Nota qd diues iste aliquid bonum habuit/ex quo bonum transitorium in hac vita recepit: et lazarus aliquid mali habuit/sed ignis inopie purgauit. Hec sententia videtur terribilis: et precipue illis qui in vita sua bona recipiunt: quia iocundius viuunt qd alij homines.

Hic enim videt ab-
raam causam dāna-
tionis huius diuitis
dicere: qd recepit bo-
na in vita sua. Et no-
ta qd Beda adheret
hō recepit. Pro
prie em dicitur qd re-

cipere qd pro mercede capir. Ac si diceret abraam diuiti: Tu quidem fecisti aliqua bona quibus temporalium affluentiam meruisti: et mercedem in vita tua recepisti. Item nota qd in hoc qd dicit: **Fili: icuit ei dolorē.** Vñ Petr^o Rauē. Tu vocas me patrem: et ego voco te filium/ vt te grauius doleas perdi- disse ad qd natus es: qd tibi gratia dederat et natura: voco te filium/ vt in me maneat patētia mea et tua maneat in te pē- na. Quid erit dolor: quando delebitur nomē filij ab eis qd in octaua circūcisionis recipiendum erat: et transibunt a no- mine ad qd debuerunt transire: Sicut dicit Exo. xxx. b. Hoc dabit omnis qui transit ad nomen. Item in hoc qd dicit: **Recordare qd recepit bona in vita tua:** auget afflictionem. Hoc est enim qd maxime cruciat damnatos. s. p. re- ritarum delictarū recordatio: quas mallent non habuisse. An de Boetius. Infelicissimum genus infortunij ē fuisse felicem. Itē in hoc qd dicit: **In vita tua renouat dolorē.** Doleat em reprobi in inferno/ quia vixerūt sibi nō deo. Eccl. xj. d. Ne lau- daueris hominem i vita sua. Scdm Glo. mysticā videt posse mutari constructio: vt sic dicatur: **Recepisti bona in vita tua.** q. d. recepisti bona tua: id est que putabas tuā bea- tudinem. Sic mali recipiunt bona in vita: id est que vidētur eis bona: sed iusti non recipiunt bona: id est que reputent vel que videantur eis bona: quia non recipiunt ea pro recompen- satione meritorum. Leguntur em quidā et abraā et isaac et alij in bonis temporalibus abundasse: non tamen pro recompen- satione meritorum sunt eis collata a deo/ sed gratis. Sequi- tur. **Et lazarus similis mala.** Quia sicut diues ex ali- quo merito bona in vita sua recepit que cum vita transferunt: ita lazarus ex aliquo demerito mala in vita sua recepit que cum vita finita sunt. **Nunc autem hic consolatur:** eterna consolatione p breui et momentanea tribulatione. ij. Cor. iij. d. Id qd in p̄senti ē momentaneū et leue tribula- tiōis rē. Nūc sūt ei nuptie architrictin: i quib⁹ aq doloris ver- sa est in vinum gaudij et consolationis: Joh. ij. b. Hoc est qd dicitur Joh. xvj. d. Tristitia vestra vertetur in gaudium rē. **Et yf. Si egrotamus/ si pauperes sumus: gaudeamus: acci- piamus mala in vita nostra/ vt postea recipiamus bona.**

Tu vero cruciaris/ eterno cruciatu pro modica voluptate. Greg^o. Momentaneum est qd delectat: sed eternum est qd cruciat. Proverb. xij. b. Risus dolore miscebitur et extre- ma gaudij luctus occupat. Ecce qui fuit in delictis tempo- rali: nūc est in pena eternaliter. Hec mutatio miro modo si- gurata est Gen. xlvij. c. vbi dicitur: qd iacob manum dexte- ram posuit super minorem filiū ioseph qui erat ad sinistram suā: et e conuerso manum sinistram posuit super maiorem filium qui erat ad dexteram suā. Per dexterā in scriptura significa- tur prosperitas: per sinistram vero aduersitas. Et certe qd sunt hic in aduersitate propter deū/ erūt in futuro in prosperitate. Et e conuerso/ qui sūt hic in p̄speritate/ erūt in futuro in aduer- sitate. Nūc enim domin⁹ crucifixus stat ad occidentē vocans peccatores ad penitentiam: sed tunc vertet se ad orientem du- cens suos ad gloriam: et ita qui modo sunt in dextera erunt in sinistra: et e conuerso. Beatus Bern^o. Quid quantos lazaros rē.

Et in his omnibus rē. Nota quia abraam iam osten- derat eum talem esse/ cui non deberet subueniri: modo osten- dit quia non potest ei subuenire et si veller: quia forsitan adhuc diues instaret rogaret: nec clamare desisteret. q. d. abraā: Re-

cepisti bona in vita tua/ i voluptate temporalium spem posuisti: dedisti operā ambrosios et superfluis ornatus et come- sationibus et vaniloquijs: quia epulones solēt dare operam loquacitati/ et ita multa sunt que me excusant ne subueniam tibi: quia talis es cui non debet subueniri. **Et in his omni- bus.** i. inter hec om- nia q me excusant: vnum ē qd omnino me absoluit. s. qz nul- lo modo possum tibi subuenire: **Quia magnum chaos firmatū est inter**

nos et vos. i. impossibilitas comeandi: qz nemini de nobis ē facultas comeandi ad vos: vel e conuerso. Notatur et hic distā- tia locorum s̄m differētiam meritorū. Qd significatur Exo. vij. s. vbi dicit: **Nonā diuisione in populum meū et p̄m tuū.** Hec diuisio fuit in terra gessen/ vbi erant filij israel: vbi erat temp lux et pax: in terra vero egypti semp erant tenebrę et tu- mult⁹. **Et istud chaos dicit ex vna pte inflexibilis iusticia dei:** ex altera pte immutabilis exigentia meritorū. s. quia nec ibi possunt mereri vitam eternam: nec boni mortē eternā. Hec cōfusio nō est in hac vita. Nā et boni possunt fieri mali et ma- li boni. Amb. Vñ pauperem et diuitem chaos est: quia post mortem nequeūt mutari merita. Unde sequitur. **At hi qui volūt huic trāsire ad vos nō possūt: neqz inde huc trāsire.** i. si veller nō possēt. Et nota quia p̄ncipiū Glo. Greg^o. Sic reprobi rē. inuere videt q electi q vidēt re- probos in tormētis cōpatiunt eis. Qd stare nō potest: qz id ipsum eorum beatitudinem obfuscarer: Nō enim potest esse compassio miseri sine angustia animi. Item si ex affectu cō- passionis cōdescenderēt/ nō in omnib⁹ voluntati diuine cōcor- darent. Nota ergo qz Glo. seipsā determinat: finis p̄ncipiū. **Quo dicit in principio: volunt/ sed non possunt: intelligen- dum est/ volunt de natura/ nō tamen simpliciter volunt: sicut angeli de natura possūt peccare. i. i ea natura creati sūt i qd pos- sunt peccare nisi confirmaretur: ita electi ad reprobos de na- tura trāsire volūt. i. in natura humana cōpassionē habuerūt: et adhuc haberēt nisi adeo dei iusticie astricti essēt. Licet q̄ ele- cti naturalit̄ sint misericordes et cōpassibiles: rē erūt adeo cō- iuncti diuine iusticie et p̄sones diuine voluntati/ vt nulla cōpas- sione ad reprobos moueātur. Dodo pot̄ eē trāsire de malis ad bonos et de bonis ad malos: tūc null⁹ erit trāsire. Nūc em dicit dñs trāsire peccatiens egyptios: Exo. xij. d. Tūc imobi- lis erit censura iusticie dei. Vñ Esa. xxx. g. Erit trāsitus vir- gg fundatus quā requiescere faciet dominus super eum. Et de bonis dicit Job. xvj. c. **Baudiu v̄m nemo tollet a vob.****

Et ait diues ad abraam. **Fili: recepisti bona:** fortunę: bona nature: bona c̄fe. **In vita tua:** qd male vsus es supbiēdo. **Et lazar⁹ si milit mala/ culpe:** qd bñ vsus ē se humiliādo et p̄tēdo: et mala p̄ncē/ qd bñ vsus ē se humiliādo et p̄tēdo: et mala p̄ncē/ qd bñ vsus ē se humiliādo et p̄tēdo. **Nūc autē hic cōsolat:** in sinu abraę. i. i pace p̄sciētie v̄l trāqllita- te v̄l cōtēplatiue: ad quē locū peccato: pacta penitētia por- taf ab angelis/ vt p̄dictū est. Esa. lxj. a. **Dabo oleū gaudij p luctu et palliū laudis pro spiritu meroris:** **Tu vero cru- ciaris/ in inferno: int⁹ scz in cōsciētia flagellāte.** Et merito ta- lis sine misericordia cruciat: qz noluit ipse cū posset indigent⁹ pauperi misereri. **Dart⁹ xvij. d. Serue nequā rē.** **Et in his oibus magnum chaos firmatū est inter nos et vos.** i. magna distātia p̄mior⁹ iuxta distāciam merito- rum. Diues/ quia de bonis domini superbiuit/ demersus ē in infernū: Lazarus vero quia de peccatis suis humiliter peni- tuit/ sublimatus est in celum. Job. xxvij. a. **Lapidem caligi- nis et vmbra mortis.** i. reprobos/ in peccatis induratos: di- uidit torrens penitētie/ vel diuine sententię/ a populo peregrī nante. i. ab electis: qui se reputant p̄grinos in mūdo. Vñ. ij. Cor. v. b. **Quādiu sumus in hoc corpore rē.** **Deb. xij. c. Non habemus hic manentē rē.** **Vene die: firmatum est vt hi qui volunt rē.** qz non possunt post mortē merita p̄mutari.

Et ait: Rogo ergo te p̄

Doraliter

Et ait: dices ad abraam. Rogo ergo te pater: ex quo nemo ex vob potest huc venire. Et mittas eu. i. lazarum in domum patris mei etc. Non est credendum qd hoc dicat ex charitate: quia an non habuit: et constat qd nec mo habebat. Unde dicit Auctoritas. Non potest quis post mortem illu quem prius habuit imutare affectu. Hoc

igitur dicebat ex timore pene: Sciebat enim qd ex consortio fratrum in pena iungeret pena sua. Unde Beda. Seruas diuitiis et cogitatio pauperis quem desperit: et memoria fratrum quos reliquit: ut de visa gloria de-

specti: et de pena inutiliter amatorum amplius torqueat. Et notatur hic multa ad litteram. Primo importunitas diuitis respectu abraam quem iterum frustra sollicitat. Secundo eiusdem diuitis crudelitas respectu lazarum: quem petit exire de requie: qui semper fuit in labore. Nec est credendum qd vellet lazarum suscitari ad vitam mortalem: cum dñs fleuisse legat qm lazarum suscitauit iterum morturum: Job. xj. e. Tertio notat in fratribus diuitis pro: mitas culpe: sicut nature: per hoc qd dicit: Habeo enim quinque fratres. Ideo forsitan dicit: qd quinque sensu voluptatibus intede bar fratres eius: sic ipse prius. Sic mulier samaritana dicit se habuisse quinque viros: Job. iij. c. Et quidam alii emisse quinque iuga bouum. s. xliij. d. Quarto notat: qd fratres diuitis nondum emancipati erant a patre iniquo: per hoc qd dicit: In domo patris mei. Et quomitteret abraam ad tales seruus dñi: qui non recipit nisi derelictos a patre: Unde Ps. Pater meus et mater mea dereliquerunt me: dñs autem assumpsit me. Quinto notatur diuitis fatuitas: qui non putabat eos fore socios in pena: qui fuerant socii in culpa. Sicut enim socii passionum sunt et socii consolationum: ut dicit Aplos. ij. Cor. j. b. sic socii culpe sunt iusticiam dei erunt socii pene. Eccl. xliij. c. Omnis caro ad silem sibi consuetur. Sexto notatur timor seruilis adhuc esse in diuite: non enim dicit ut testetur illis ne peccent vel ut pniteant: sed ut testetur illis: ne et ipsi veniant in locum tormentorum. Bene dicit locum tormentorum: Ibi enim oia genera tormentorum sunt congregata: sicut aquae maris in aluico suo. Eccl. j. b. Dia flumina intrant in mare. Septimo notat cum supplicij: p h idem: Nouum enim genus tormenti est sollicitudo esse de parentibus suis. Unde pter prola tormenta dupliciter torquebat diues: et quia videbat lazarum in gloria quem male desperit: et quia timebat de supplicio fratrum quos male amauit. Ita penam portabit secum in inferno prelati. s. sollicitudine parentum quos male amat. Reg. Et peccatores in supplicijs amplius torqueantur: et eorum videbunt gloriam quos contempserunt: et de illorum pena torquebunt quos inutiliter amauerunt. Sequitur de risu: ne abraam. Et ait illi abraam etc. In qua primu notat mansuetudine sua. Non enim rudit sic irat: noli mihi molestus esse: sed vres mansuetudine sua docuit qd deberet facere dices. e. Habent moysen et prophetas: audiant illos. Ma moyses docet moralia q sunt facienda: prophetę tradunt mystica q sunt intelligenda. Per hoc idem notat commendatio et concordia legis et prophetę. Unde et in transfiguratione dñi sociant moyses et helias: Matth. xvij. a. Sed adduntur petrus et iohannes: ut significet nouum et veteris testamenti concordia. Ite audit moysen: q implet mandata. Audit prophetas: q credit pnuiciata. Qui aut nolit audire: nec eorum oratio audiet. Prover. xxvij. b. Qui declinat aurem suam ne audiat legem: oratio eius erit execrabilis. Et ait illi: non pater abraam: sed si quis ex mortuis ierit ad eos: penitentia agent. Iste diues ex ingenio suo alios iudicat: recollens qd dñs dixit noli audit moysen et prophetas: et putat fratres suos esse similes: et obstinatos. Ite notat in hoc stulticia diuitis et oim mundanorum. Putat enim plus esse credendum mortuis q viuis: vel q scripturis: similes saul: qui p phytomiam petijt suscitari samuelem a quo requireret veritatem. j. Reg. xxvij. b. Contra illud Esa. vij. d. Numquid non populus a deo suo requirit visionem prophetarum et mor-

Ps. 26.

tus etc. Et ait illi: Si moysen et prophetas non audierit: nec si quis ex mortuis resurrexerit credet. Per locum a maioris terminat abraam risione: qd maior est auctoritas moysi et prophetarum: qd alicuius mortui: et ideo si illos non audierit: nec mortuum. Et qd veru dixerit abraam: patet: qd aliquid ex mortuis

At ille dixit: Non pater abraam: si quis ex mortuis ierit ad eos: penitentia agent. Ait autem illi: Si moysen et prophetas non audierit: nec si quis ex mortuis resurrexerit credent.

imo pmo genit mortuorum. i. christus resurrexit: et tñ non est creditum ei. Unde Chrysostomus. Christus a mortuis resurrexit: et q mala inferno erat nunciavit. Descendit et de celo et q bona sibi erant pdi cavit: nec est creditum ei. Introducitur etiam

mortuo loquens: Eccl. xxvij. c. Demor esto iudicij mei: sic erit et tuu: mihi heri et tibi hodie. Narrat etiam mortui apparuit se qbusda dno faciente. Ut magister selloni apparuit qda discipulo suo: induit capa de pergamento: exteri scripto et interius ardentis: et statim iuit ad religionem dicens: Linquo croas raris: cras coruis: vanaq vanis: Ad logicam pergo: que mortis non timet ergo.

Et ait: Rogo te pater etc. Diues depaup prius vocat abraam patrem: Nunc dicit se habere fratres in domo patris sui. In quo ostendit pctor duos habere patres. s. deus q est pater oim fm generatione nature: ad que quotidie clamam: Pater noster q es in celis: Matth. vi. b. Et diabolu q est pater malorum fm generationem culpe. Unde Job. viij. f. Vos ex parte diaboli estis. Deus igitur boni sunt tm de vna domo: et vni patris dei: et oes mali sunt de duobus domibus: et duobus patribus. Sunt enim de domo dei patris: cui sunt filij fm naturam: non fm imitationem. Sunt etiam de domo diaboli: cui sunt filij fm imitationem: non fm naturam. Et i vtraque domo habet diues iste freres multos. Deus enim boni q sunt in domo dei: freres eius sunt fm naturam. Ite oes mali q sunt in domo diaboli: freres eius sunt. i. similes in culpa. Eccl. xxvij. d. Qui effundit sanguinem et q fraudem facit: mercenario freres sunt. Sed cum plurimi sint freres in hac domo: que dicitur qd forte ad inuendum q ab opibus miscioe dimittit sunt qd p senariu designat: Matth. xxv. c. Vel idem dicit: qd voluptari quinque sensu dediti sunt sic ipse. Et ait illi abraam: habet moysen et prophetas: audiant illos. Lex moysi dat precepta et prohibitions: prophetę faciunt pmissiones et combinationes. Igitur audire moysen: est seruare mandata legis et prohibitions cauere: Audire prophetas: est timere combinationes et amplecti pmissiones. Sic dñs discipulis eunibus i emaus iterabat scripturas: incipiens a moysen et prophetis. j. vlt. d. Et ait illi: non pater abraam: si quis ex mortuis ierit ad eos: penitentia agent. Duo genera pdicatorum distinguat hic. Quidam sunt seculares in mundo pueriantes: et hi significat p moysen et prophetas. Sic enim p moysen mandata et prohibitions: et p prophetas combinationes et pmissiones significat: ita et illi q pdicant et docent ista. Alij sunt religiosi claustrali lege viuentes: et hi significat p mortuos. Primo misit de moysen et prophetas. i. seculares predicatorum. Sicut mundum non creditis eis: dices se potuisse credere facti qd verbis: et nolle audire pdicatos q non faciunt qd docent: non attendens qd dñs dixit: Matth. xxij. a. Super calthebra etc. Nolens ergo tollere oim excusationem et occasionem murmurandi: misit postea mortuos. i. freres minores: et freres pdicatos: q sunt mortui mundo. Unde Col. ij. a. Mortui estis et vita vna abscondita est cum christo in deo. Vos petijt mundus: et h est q dicit: Non pater abraam sed si quis ex mortuis ierit ad eos: penitentia agent. Sicut mundus etiam p istos mortuos parit phar: ideo sequit: Ait autem illi abraam. s. si moysen et prophetas non audierit etc. Et hoc est qd dicit Matth. xj. c. Venit filius hominis manducare et bibere: et dicit: ecce homo vorax et potator vini: Hoc est q diues non vult audire moysen et prophetas. Ite venit iohannes non manducans neq bibens: et dicit: demoniū habet. Per quem iohannem significat illi mortui. Unde omnes comuniter dicunt: Domine quis credidit auditui nro. q. d. nullus vel rarus: Esa. liij. a.

Et ad discipulos suos etc.

Handwritten marginal notes on the right edge of the page, including a large initial 'L' and various scriptural references and commentary.

Quod ad discipulos suos ait etc. Dñs dicit. **Ca. XVII.** puras de avaricia phariseorū et de pecunia erogata pauperib⁹ / p̄dicavit eis cōtemptū terrenorū: Phari sei aut quos dñs rāgebāt irridebāt eū / ex eo sumētes occasio / nem irrisionis: qz lex obseruatorib⁹ suis diuitias p̄mittebat: q̄s ipse despiciēdas esse docebat: q̄si dice r̄t: q̄nq̄dē lex ita ma gnificat temporales diuitias / vt eas obser uatorib⁹ suis p̄mercede promittat: ergo tu arguēdus es / qui ita vilipēdis eas. Int̄tū aut irridebāt eū vt q̄dā de pusillis q̄ aderāt scādali car ent / et verba eius vilipēderēt / et ita mortalit̄ peccabant. Cū em̄ audim⁹ aliquē nobis aliqua p̄dicantē / et videm⁹ doctores quos arbitramur peritos / doctrinā eius irri dere et parūpēdere: statim doctrina eius in negligentia cadit. Vidēs ergo dñs pusillos scādali caros irrisione phariseorū / im / precat vt eternū phariseis loquēs specialit̄ aplis. Ideo aut specialiter dirigit sermonē ad aplos loquēs de scandalo infir / morum / vt quasi tacite exhorret eos ad fortiter scandala susti nenda. q. d. p̄mitrite infirmos scādali carari: vos aut ne h̄mōi irrisionibus blasphematiū moueamini quas vob̄ incūbit to / lerare: qz impossibile est ne veniāt scādala. Diuidit aut̄ istud capitulū in sex partes. In prima imprecatur dñs vt phariseis pusillos scādali carantib⁹. In sc̄da ostendit quōd pōt scandalum euitari: ibi: Si peccauerit i te etc. In tertia parte: qz dixit / rat supra: Qui fidelis ē i minimo et i maiori fidelis erit: et apo stoli in minimo iam fuerant fideles. i. in p̄emptu terrenorum: ideo postulant sibi fidē augeri: vt in maiori fideles inueniātur: et domin⁹ determinat qualē fidē debeant habere: ibi: Et di xerūt apostoli. In quarta monet ne quis de operib⁹ suis gloriētur: ibi: Quis aut̄ vestri: et ita inuitat ad humilitatē p̄ quā fides auget. In quinta reprehendit ingratitudinē nouē le / proforū: qui sanari nullas gratias retulerūt: ibi: Et factum ē dum irent. In sexta determinat diē secundi aduentus omni bus esse incertū: et qualis sit futurus stat⁹ hominum ostēdit: ibi: Interrogatus aut̄. Dicit q̄. a. **Et ad discipu / los suos ait: impossibile ē. Chryf. Inuisibile. Ut non veniant scandala.** Beda. i. offendicula. Chryf. Si omnes correcti essēt: nūqd̄ nō argueret sermo hic: Nequaquā: neq̄ em̄ dicit⁹ esset. Chryf. Quid sūt scādala: Prohibitiones recte vitē. Et. j. Non quia p̄dixit hoc sit: sed qz futurum erat esse prop̄ hoc p̄dixit. Numeri. xxxj. Glo. Origen. Scāda lum est vbi recte ambulanti deceptio ad peccandū subiicitur. Et. s. Lōge graui⁹ ē causam pcti p̄bere q̄ peccare. Danti. xvij. a. Necessē est vt veniāt scandala. j. Cor. xj. d. Necessē est hereses fieri: vt qui probati sunt etc. **Ue aut̄ illi. No / ta q̄ scalon vel scandalon gr̄ce / latine dicitur / vel obex ad quem offendimus in via nō p̄euidentes pedibus nostris / vel lesio ipsa qua in offēdēdo ledimur / vel ruina ipsa. Uñ ver⁹: Scādalo equiuocū / obex impactio casus. Dic aut̄ accipitur pro ruina vt casus: vbi dicitur: Ue aut̄ illi per quē scan / dala veniunt. i. vt illi qui proximū in mortale pctm̄ ruere faciūt. Si quis em̄ proximū faciat venialit̄ peccare / nō p̄pter hoc minat ei dñs vt eternū. Hieronym⁹. Sicut ignē calere / niuē vero frigare: ita necesse est vt iniquitas erroribus plena scan / dala pariat: perfectorū vero charitas pietatis opibus luceat. Verū tamen qz nulla necessitas cogit humana corda esse ini / qua: que tamen qz iniqua sūt / scādala mouent: ideo vt illi cu / tus vitio veniūt. Chryf. Venire quidem scandala necesse est: perire autem nō est necesse: sicut si dicat medicus. Sequitur. **Utilis est illi si lapis molaris imponat circa col / lum eius et projiciatur in mare etc.** Nota qz lapis mo / laris non hic pro mola accipitur: sed pro quolibet grandi la / pide: et significat hic comparatiū idem qd̄ posituum sui cō / trarij: cum minus aduerbio. Et loquitur iuxta morem palestine regionis: in qua affligebatur hęc p̄na parricidarū: vel qui / bulibet facinorosus. Nō enim talis p̄na infligebat nisi pro /**

pter facinora. i. propter grauioza scelera: que non esset fas dicere vel cogitare. Et erit sermo de innocenti: quasi minus in utile esset innocenti homini p̄nam subire et ita obire q̄ fra / tris scādalo mortē eternā mereri. Beda. Lapis. Scdm̄ ritū prouincię vbi erat ista p̄na criminum: vt ligato saxo in pro / fundum demergere / tur. Et vere est utilis / innoxium grauissima p̄na vitam finire: q̄ ledendo fratrem mortē mereri p̄petuā. Alia Glo. Bede. Utilius est illi. i. multo meli⁹

Marci. 9. f.

Quod ad discipulos suos ait: Impossibile est vt non veniant scādala. Ue aut̄ illi p̄ que veniunt

Utilius est illi si lapis molaris. imponat circa collū eius: et projiciatur in mare: q̄ vt scādali car vnū de pusillis istis. Attēditē vob̄

pro culpa breuem recipere p̄nam: q̄ eternis cruciatibus ser / uari: quasi utilius est alicui subire temporalem p̄nam suffici / entem ad delendam culpam: q̄ pro scandalo fratris reseruari ad eternam p̄nā. Et ponitur comparatiuum electiue / non si / cut prius: quasi hoc est vtile siue bonum / illud non. Chryf. Si natura esset mala / superflua esset custodia. **Ue vt scādali car vnū de pusillis istis.** Beda. Vagn⁹ enim moueri non potest: id est qui magnifici animi est / et robustus defacili nō mouet. Itē Utili⁹ etc. Scdm̄ Martiū sens⁹ est. Veli⁹ est christiano per cuius scandalum fratres sui vel sub diti sibi peresūt: si paganus esset: quia non tantam p̄nam pa gani patiuntur in inferno: quātam falsi christiani. Ro. xij. d. Valium est homini qui per offendiculum manducat: bonū est non manducare carnem et non bibere vinum: neq̄ in quo frater tuus offēdit aut scādali car aut infirmat. Glo. Offēdit qui a fide discedit: scādali caratur qui tristatur: infirmatur qui dubitare incipit. j. Cor. viij. d. Si esca scādali car fratrem meum: non manducabo carnes in eternum. Chryfostomus. Si membra abscedimus cum incurabiliter se habuerint et re / liquis obfuerint: multo magis in amicis hoc facere oportet. Chryf. Nihil ita nocuum est vt conuersari cum perniciosis. Item Beda. Nota qz in quantum sine peccato potes vitare scandalum proximi / debes: qd̄ si de veritate est: pro scandalis veritas relinqui nō debet. Sensus est: domini⁹ expresse osten dit q̄ mortale sit scādali care proximum / sc̄z ei p̄bere oc / casionem ruine: id est mortalis peccati. Ergo sumnopere vi tandum ē scandalum proximi / in quantum sine peccato potest vitari. Si enim scādali care proximus pro veritate / nō pro p̄terea cessandum est a veritate. Est autē veritas triplex: scilicet doctrine / vitę / iusticię. Si habeam verā vitam et scādali / cetur proximus / nisi furer vel rapiam: non pro eius scandalo cessare debeo a veritate vitę. Item si sane doceam articulos fidei et inde scādali cetur / nō desistam a veritate doctrine. Itē si sedeo iudex et scādali cetur / qz non parco ei in iudicio: nō de / sistam a veritate iusticię. Versus. Iusticię vitę doctrine scāda la cedunt. Item nota Glo. Bede. Vel per lapidem molarem scularis vitę labor et circūitus exprimitur: per mare damna / tio extrema. Quicunq̄ ergo specie sanctitatis habens verbo vel exemplo ceteros destruit / melius esset ei vt sub exteriori habitu. i. sculari ad mortē terrena acta cōstringerēt: qz si sol⁹ caderet / tolerabilior eū p̄na cruciaret. Nota ergo mola sem per in circūitu agit. Per molē ergo circūitum scularis vitę ambitum siue rotam: id est volubilitatem: per projectionem in mare / eternam damnationē intellige. Et erit sermo de nocē te: et ponetur comparatiū sicut prius: Utilius: id est minus inutile. Et est summa: quia meli⁹ est: id est minus malum pec care mortaliter in scularis vitę habitu q̄ in religioso habitu. Qui enim peccat in habitu sculari damnabitur: qui autē in religioso habitu peccat / multo malo exemplo ledit: quia er / roz talium facile trahitur in exemplum. Item Glo. Bede. Pusillis non gr̄te sed fide et animo / qui occasiones querunt quomodo scādali cetur. Est em̄ familiare exemplū. Sepe em̄ qui in claustro est querit occasionem exēdi: Ideo oportet nos hīs consulere ne occasione nostri recedant a fide et sa / lure. Sequit. **Attēditē vob̄: q̄si ex quo adeo dānabile est scādali care primos: q̄ sūma diligētia caute ne primis scādala inferat: vel poti⁹ scādala illata dimittat. Uñ sequit. Si peccauerit etc.**

A

16.6.

16.6.

Secunda pars Si peccauerit etc. Secunda pars in qua docet dominus quo ordine debeamus scdala vitare...

Tres gradus correctionis

Matth. 18. b.

In correctione peccat quatuor modis

Verus de correctione

Si peccauerit in te frater tuus / in crepa illum: et si penitentiam egerit / dimitte illi. Et si septies in die peccauerit in te / et septies in die conuersus fuerit...

facta correctioe i priuato licet no corrigat correpti sustinet qnq. Pro gradu cuiusq; qz correptor antedere debet vtrū p sit sua correptio erga personā corripiedā.

quodammodo alios ad peccadū incitares. Et si septies in die... Si peccauerit in te... Et dixērūt apostoli dño: Adauge nob fidē. Dixit aut dñs: Si habueritis fidē...

Marginal glosses on the right side of the page, containing various annotations and commentary related to the main text.

Minus incepti i eis arguere fidei modicitate. Et tunc dixit eis: Si habuerit fide sicut granu sinapis / dicitur huic monti etc. Ibi dicitur huic monti: hic huic arbori moro: et idem mystice intelligit p monte z moy. s. diabolus. Per moy g mystice significat diabolus. Et sex rōnib. Primo: qz moy fructus pus virides z rubeos bz / postea nigros: sic diabolus pmo suggerit bona: et postea mala / moze scorptōis. Sic etiā heretici q sunt mēbra diaboli. Joh. ij. b. Dis ho / mo etc. Secūdo: qz fructibus mozi infidet multitudo muscarū: sic opib. diaboli mltitudo inūdarū cogitationū: que oīōnis suauitate auferūt z mentem maculant. Eccl. x. a. Dulce morietes p dūr suauitate vnguēt. Qñ etiā pnceps demonū beelzebub appellat. i. vtr muscarū: Matth. xij. b. vbi dicitur: Hic nō ēicit demonia nisi i beelzebub pncipe demonū. Tertio: pp altitudinē. Dous eni alta ē: z diabolus sup. Esa. xliij. d. Ascēdā in celū etc. Quarto: qz fructus mozi man. tangentiū inqnat: sic societas maloz q sunt fructus diaboli. Eccl. xij. a. Qui tāgit picē etc. Quinto: qz vinū mori cito febrizat: sic suggestio diaboli. Eph. v. d. Nolite inebriari vīno in quo ē luxuria. Prouerb. xx. a. Luxuriosa res ē vīnū etc. Sexto: qz folia mozi pascūt fomes: sic suggestiōes diaboli terrenos. i. cupidos z avaros pascūt. Job. xxxij. d. Dulcedo illi fomes: nō sit i recordatiōe: s. pteract qñ lignū infructuosū. Hanc moy merito fidei sue legunt sancti ab obsessis cor / porib. eiecisse: ad litterā / et spūalit. Et hoc ē: Si habueritis etc. a. **MORO. I.** diabolo. Matth. xvij. c. etc. xxj. c. dicit: Dicitis huic mōri etc. Et idem ē sicut dictū ē mōs z morus: scz diabolus. b. **IN MARE.** Per mare pōt accipi amartudo inferni / vel cor pctōis. De pmo Josue. iij. d. Aquę q inferiores erāt i mare solitudinis qd nūc mare mortuū vocat descēderūt. De scdo: Esa. lviij. d. Impj qñ mare seruens qd qscere nō pōt. Sequit. c. **QUIS AUT VIM ET.** Quarta pars capituli: i q monet dñs ne qd de suis opib. gloriē. Et bene sequit ad pcedēs capitulū / vbi ad pfectionē fidei iuitauit: per quam fūt miracula: et ideo monet modo ne quis de illis opib. qñ suis gloriē: sed quāto fides est excellētior in pntibus: tāto sit intus psciētia humilior i suis cogitationib. ij. Cor. x. d. Qui gloriat in dño gloriatur etc. Dicit q: **QUIS AUT VIM HABES SERUŪ ARATĒ AUT PASCĒTEM BOUES Q EGRESO DE AGRO DICAT ILLI STATIM TRĀSI / A LABORE.** Greg. **Nil valere qd laboras si cessas.** **RECUBE** / ad mēsam. **Et nō ponit** / dicat ei: para qd cenē z precinge te z mitra mihi donec māducē z bibā z post hęc tu māducabis z bibes. Jaco. v. b. Ecce agricola expectat etc. Eccl. xx. b. Hodie fenerat qd. **Hunc qd habet gram seruo illi:** qz fecit q ei impauerat: Intellige qñ de indebito. q. d. nō bz gram dñs seruo: qz nō facit p eo indebita. Blo. q. d. quid mirū si facit seru. qd debet / cui ē laborare et seruire assidue. **Nō puto.** Beda. Si hō ab hoīe seruo nō vniforme: sed multiplex misterū exigit mec gratū habet: quāto mag. vos qui sine me nihil potestis facere: Joh. xv. a. nō vni. vsū opis vel laboris exercere debet: sed semp nouis studijs augere pōra. Phil. ij. c. Posterior oblit. etc. Nec iactetis vos q bene seruistis. An sequit. **Sic z vos cu fecerit oīa q pcepta sūt vobis: dicite: serui iuiles sum.** Docet ne mētiri: Absit. Ds. Dixi nūc cępi. Eccl. xviij. a. Cū psūmauerit etc. **Inutiles:** intelligit deo. Joh. xxx. Si iuste egeris qd donabis ei: Al. **Inutiles.** i. infu / ficientes. Unde **Quis aut vestz etc. Mystice.** Seru. arās vl pascēs ē p dicator vl p̄lar. q arat dñ p̄fessat. Osee. x. d. Arabit iudas et p̄ringet sibi sulcos iacob. s. l. x. g. Nemo mittēs manū ad

aratx etc. Eccl. xxxviij. c. Qui tenet aratx et q glia i baculo / stimulo boue agit. Pascit aut dñ p̄dicat. Un petro dicitur ē: Pasce oues meas: Joh. vlt. c. Ager ē ecclia. De q Cant. viij. d. Egrediamur i agrū. Seru. igit in agro laborat / dñ p̄ / latus aut p dicator i ecclia p̄dicat aut p̄fessat. Postea qo de agro regredit: qñ in / termisso ope p̄dican / di vl p̄fessandi / int. i / psciētia suam redi / ens / sua facta z dic / ta p̄tractat. Ad hoc significandū. s. q p̄ / dicator: siue p̄lar. de / octo p̄p̄latiōis de / ber egredi ad laborē / actiōis / baculus pa / storalis in anteriora / extēdit: idem in se re / dit / et in supiori parte reflexus ē / ad significandū q de labore / actionis debet reuertī ad oīū p̄tentiōis. Et hoc ē qd dicitur Prouer. xxij. d. Diligent exerce agrū tuū. i. ecclia: et postea gdfices domū tuā. i. psciētia tuā. Un iacob postq pauit oues laban viginti annis cū oī labore z sollicitudine dicit: Justū ē vt aliquid p̄uideā domū meę: Gen. xxx. d. Regressus aut seruus in domū / non statim subet a dño suo recūbere ad mensam / sed prius ministrare z parare qd cenet dñs eius: et postea subet māducare: qz p dicator aut p̄lar post laborē p̄dicationis z p̄fessionis / non statim interna vel eterna iocunditate fruit: sed oportet prius vt psciētia suam mūdēt z humiliet / i qua dñs libent. cenat. Un Apoc. ij. d. Ego sto ad osti / um etc. Et nota q dicit in Glo. Ad curiā psciētię. i. ad psciē / tiam / que est curia regis n̄tīn ea enim sedet rex noster. Dicit ergo: **Quis aut vim i. christi.** De quo Joh. j. d. De dius vim stetit que vos nescitis. **Habēs seruū.** i. Ple rum ecclie sibi seruientē vel seruire debentē. **Aratē:** id ē p̄fessantē. Qui eni arat laborat z terrā versat z postea se / minat: ita qui p̄fessat. Joh. j. c. Boues arabāt z a sine pasce / ban iuxta eos. Eccl. vi. c. Quasi is q arat z q feminat acce / de ad sapiētā. Sed dicit Prouerb. xx. c. Propt frigus pi / ger arare noluit. Ad istam / propt frigus multi p̄lati nolūt au / dire p̄fessiones. Sequit. **Aut boues.** i. simplices aut pl / gros: **Pascētē** hōo doctrinę z exēplo bonę vitę. Zach. xj. a. Pasce pecora occisiōis que q possederāt occidebāt. Et postea sequit: Assumpsi mihi duas pegas. i. vitā et doctrinā: alterā vocauī dec. i. vitā / z alterā funiculū. i. doctrinā: q de / bet mēsurari / z pau gregē. Hic nota moralitatē de doech. j. Reg. xxj. b. Erat aut in tabernaculo etc. Doech / interpretatur motus vel mortuus vel sollicit: et significat epoz p̄ sanguine os q de ei. sanguine mouēt: vl sapiētēs i spūalib. Qui vtriq mortui sunt spūaliter: z tamē potentissimi pastoz Saul. Ibi pas / cūt mulas steriles / iutiles. i. personas. Job. xxxij. d. Pauit sterile etc. **Qui regresso de agro / actiue laboriose ad domū p̄p̄latiue qere.** **Dicat illi statim.** i. oīno cessa a labore. **RECUBE** / ad mēsam interne vl eterne refectio / nis. **Et nō dicat ei ponit: para qd cenē / cordis mū / ditiā / humilitatē / iusticiā.** Eccl. xviij. b. Ante oīōnē p̄p̄para aiām tuam. Jaco. v. b. Ecce merces oparioz etc. Sequitur: **PRECINGE TE / interi. cingulo fidei / exteri. cingulo p̄nt / tentię seu iusticię.** Esa. xj. b. Et erit iusticia cingulū lībōz ei / et fides etc. Job. xxxviij. a. Accinge sicut vir lībōs tuos etc. **Hiere. j. d. Accinge. s. xij. e. Sint lūbi vī etc.** Prouerb. xxx. d. Ball. succinet etc. ij. Reg. xvij. g. Dan. dñt facta ē sup / bellā accinctus etc. **Et mitra mihi / et meis hbū / exē / plū / teipsū.** Hęc tria debet qliber p dicator ministrare christoz: qz ipse hęc eadē ministrat nobis. Un Matth. xx. d. Nō veni ministrari. Blo. l. spūalit dñari: sed ministrare. Blo. p̄dicādo / mira / culis admonēdo / aiām quā p vobis accepti impēdēdo. Qui hęc tria ministraverit christo i hac vita / z christi ministrabit ei in gloria. s. xij. c. Vni serui qd cū venerit dñs inuenerit vigilan / tes: Amē dico vobis q p̄cinget se etc. **Et post hęc tu** / **z māducabis z bibēs**

Sciētes. An Beda. Quia bonorū nrorū operū nō idiget de? vel qz nō sūt pdignę passioēs hui⁹ ipis ad futurā gloriā rē. Roma. viij. d. a. Qd debui⁹ facere fecim⁹. Beda. Qui venit ministrare z nō ministrari / nos debitores sibi fecit / ne nris opib⁹ pdidētes / sed eius examē expautes / omib⁹ quę pcepta sūt expletis / nos imperfectos esse cognoscamus qdū a deo pegrinamur : i. Cor. v. b. Esa. lxiij. c. Aniuersę iu-

Dystice

ma ducabis z bibes / ipsū dñm. Eccl. xliij. c. Qui edūt me adhuc esuriēt rē. Beda. Postqz tua pdicatioē z cōpūctio ne refect⁹ ero : tūc tādē eternis meę sapiētie dapib⁹ reficiēris. Serui : qz empti pcepto magno. i. Cor. vi. d. j. Pet. i. c. Nō corruptibilib⁹ rē. a. Qd debui⁹ rē. Tria debem⁹ facere q̄ p nobis fecit dñs. Oia bona mundi cōtēpsit : et sic cōtēnēda eē ondit. Itē oia mala sustinuit : z sic sustinēda docuit. Item in vitroqz perseverauit : et sic perseverantiā docuit. Dat. x. c. Qui pscuerauerit rē. Hęc tria imediate ordi / nāt ad regnū cęloz. i. iusticia / paciētia / pscuerantiā. De iusticia qdē dicit Mat. v. d. Prīmū querite regnū dei et iusticiā ei⁹. De paciētia dicit Dat. v. a. Beati q̄ pscutionē patiuntur. p̄t iusticiā rē. De pscuerantiā autē dicit Dat. xliij. b. Qui pscuerauerit vsqz i finē rē. b. Et factū est rē. Quinta pars

Quinta pars

q̄ post parabolā quę iuitat ad humilitatē z pscuerantiā / reprobendit dñs igratitudinē leprosoz : q̄ sanati ab eo nullas gratias retulerūt. In p̄ma pte ostendit qz nō solū fides / sed fides simul z opa saluāt. Uñ Jaco. ij. c. Quid pderit fratres si qd dicat se habere fidem : opera autē non habeat : Nunquid poterit fides saluare eum : q. d. nō : quia fides sine operib⁹ mortua est. Littera plana est. Aystice. Leprosi sunt heretici. Mā sicut leprosi varios colores habēt in eodē corpe : sic heretici varios errores miscēt in eadē p̄dicatione. Uñ Esa. i. f. Caupones tui miscēt aquā vino. Decē dicunt : qz peccāt cōtra decalogū. Mā sūt a lōge : qz separati sūt ab vnitatē ecclesię. Leuāt vocē clamātes : Jesu p̄ceptor miserere nri : qz necesse ē vt tales magno clamore interpellēt vt ad formā salutis redeāt p cognitionē p̄ceptoris. Quos vidēs iesus intuitu pietatis / p̄cepit vt irent z se ostēderēt sacerdoti / p̄pitiū p̄tētes errorem. Qui dū irēt / mūdāt sūt : qz sola p̄ticio cū p̄posito p̄tēdi z satisfaciēdi mūdāt a culpa. Uñ Ps. Dixi p̄tēbor rē. Uñ autē regressus / gr̄as agit cadēs in facie suā : per quē designat vnitatē ecclesię / q̄ sola de p̄ceptis b̄ficijs gr̄as deo refert : i. facie cadēs. i. de p̄ctis p̄tētratis p̄udent erubescēs. Qui enī in faciem cadit / p̄uidet vbi cadat : qui autē cadit retro / nō p̄uidet ruinā suā. Nouē hō q̄ nō redierūt ad gr̄as pagēdas / significāt ingratos b̄ficiōz dei : q̄ b̄i dicunt nouē : qz p vnitatē subtractam a decē. i. a p̄ctioē decalogi deficiūt. Hōz igratitudinē dñs reprobat / dū alienigenā cōmēdat : et hos sibi ignotos ostēdit / dū req̄rēdo dixit : Et nouē vbi sunt rē. Aporalif b

Dystice

Ps. 51

Doraliter

Et factū est rē. Iesus salutaris vel saluator interpretat : et significat vniuersū q̄ suā z alioz salutē querit z opat. Hierusalē autē interpretat visio pacis : et significat ecclesiā triūphātem : vbi p̄sumata dilectio affectū et imediata visio pacificat intellectū / ex q̄b⁹ nascit qdā iēstimabile gaudiū mētis : qd dū intrinsecus p̄ sui nimietate retineri nō possit / exteri⁹ p̄cipit i laudē. Uñ Aug. i fine de ciuitate dei. Ibi vacabim⁹ z videbim⁹ : videbim⁹ z amabim⁹ : amabim⁹ z laudabim⁹ : Ecce qd erit in fine sine fine. Samaria autē custodia interpretat : Galilea hō trāsmigratio facta : Ideo p mediā samariā z galileā transit iesus / dū vadit in hierusalē : qz qlibet volēs puenire ad cęlestē britudinē / oportet vt trāsmigrando mūdū custodiā cordis et sensuū habeat. Uñ Prouerb. iij. d. Omni custodia serua cor tuū. Itē samaritani dñm euntē in hierusalē noluerūt hospitiō recipere. s. ix. f. Itē deū simul z idola coluerūt. Item galilei duxerūt christū in sup̄ciliū montis vt eū p̄cipitarēt. s. iij. e. Interpretat etiā galilea rota. Est autē triplex rota. Prima ē sol-

Triplex rota

licitudo mūdāna / q̄ rotat auari de p̄speris i aduersa / de sumis ad ima / de letis i tristitiā : z ecōtrario relabētes. Eccl. xxiij. a. P̄cordia fatui q̄si rota carri / z cogitatio illi⁹ q̄si axis verfatilis : qui stridet nisi vnct⁹ fuerit pinguedine terreno. Uñ. De hac rota Prouer. xx. d. Dissipat impioz rex sapiēs z icuruat sup eos fornicē. Ubi dicit alia littera : Uētilator est impioz : rex sapiēs et immittit in eos rotam maloz. i. mūdānoz sol-

iret in hierusalem / trānsibat p mediā samariā z galileam.

licitudinē vt distendant in ea. Isti voluntur in futuro rota supplicioz de p̄na ad p̄nam : sicut modo voluit rota nego / cioz de cura ad curā. j. Reg. xxv. c. Anima domini mei dauid sit custodia quasi in fasciculo videntū z aia inimicoz ei⁹ rotabit quasi impetu z circulo fundē. Uñ autē galilea interpretatur reuelatio / refertur ad hō quidam peccata sua sine pudore denuciāt. De q̄bus dicit Esa. iij. b. Peccatū suū quasi sodo / ma p̄dicauerūt nec absconderūt. Dice. vij. a. Reuelata ē iniquitas ephraim z malicia samarie. Secūda rota ē caro nra : q̄ ad modū rote circularif fertur : Mā ad terrā regredit vñ progreditur. Sen. iij. d. Terra es rē. De hac dicit Eccl. viij. c. Conterat hydra sup fontē z p̄ringat rota sup cisternā z reuertat puluis in terrā suā vnde erat : et spūs redeat ad deū q̄ dedit illū. Cisterna quę p̄tinet aquas non naturales ē hui⁹ sculi p̄funditas : de qua cū labore magno extrahunt aque delittaz : quę ante q̄ pueniant ad os putei. i. vsqz ad p̄fundum rota fragif. i. caro moritur : z sic ois labor frustrat⁹ : z vñā spiritus redeat ad dñm q̄ dedit illū. Tertia rota est dignitatum ambitio : quę quāto magis eleuat a posteriori : tanto amplius demergit i parte anteriori. Uñ Ps. Delectisti eos dū alleuerent. Job. xxx. c. Eleuasti me z quasi sup ventū ponēs elisti me valide. De ista dicit in Ps. Deus meus pone illos vt rotam. Et Esa. xix. c. Discutit dñs in medio eius sp̄m vertiginis z errare fecerūt egyptū i oī opere suo / sicut errat ebur. Quid est spūs vertiginis nisi ambitio dignitatis : q̄ errare facit rotā egyptū. i. totū mūdū ad modū ebur. Uñ ergo dicitur iesus transire per samariā z galileā / vadens in hierusalē : vt ad ei⁹ exemplū qui ad eterne pacis visionē venire desiderat / cōfortiū peccatoz pertranseat / z rerum tpaliū volubilitati non se imisceat. Et hoc est. Et factū est dum iret iesus. i. hō ḡrens salutē. c. In hierusalē. i. in eternam beatitudinē. d. Trānsibat per mediā samariā z galileam. i. relinqueret mūdū z carnis p̄cupiscentiā z seculi vanitatē. Signat autē dicit : p mediā samariā z galileā : in quo ostēdit qz vñ facti estis animo recedunt a malis loco tñ et corpe aliquādo necesse habēt habitare cum illis. Et hoc magni meriti ē. s. be ne viuere inter malos. Pbil. ij. b. Sitis simplices z sine querela filij dei sine rephensione in medio nationis p̄auē z peruerse. Sic loth inter sodomitas : et abraā inter chaldeos innocenter vixerūt. Aporalif / etiā hic ostēdit duplex via ad vitā eternā. Vna cōmunis : quę ē omniū : hęc ē samaria. i. custodia p̄ceptor. Alia est semita : quę est p̄ceptor : hęc est galilea. i. adimpletio consilioz. Interpretatur enim trāsmigratio facta : qd conuenit p̄ctis : qui de p̄ceptis ad consilia seruanda trāsmigrāt. Per hęc duo siquidem itur in hierusalē. Prouerb. iij. e. Custodi legē meā atqz consilium meum / ecce samaria z galilea : z erit vita animę tuę / ecce hierusalē. Per primam vadūt actiui : qui p̄cepta custodiūt. Prouerb. iij. a. Custodi p̄cepta mea z viues. Per secūda contemplatiui : qui de carne migrāt ad spiritum / de spiritu ad deum. Uñ de et galilea interpretatur reuelatio : quia in tali trāsmigratio / ne deus reuelatur. Mat. xvij. c. Beat⁹ es simon bariona : quia caro rē. P̄ponit autē samaria galileę : quia per exercitia actiue transitur ad studia cōtemplatiue. Eccl. i. d. Fili concupiscens sapientiā serua iusticiam. Ideo prius p̄ungit hęc iacob : postea rachel. Sen. xxix. d. Uñ autē dicit / p mediā / significat qz non tota vita danda est actiue nec tota cōtemplatiue : sed medium inter vitanę tenendum ē. Sic iacob nunc ad liam / nunc ad rachel declinabat : et moyses modo in valle cum populo / modo in monte cum domino erat.

Et cū ingrederetur

Et cū ingrederetur... castellum occur...

Et cum ingrederet quoddam castellum. i. secreti scientie. b. Occurrerunt ei decem viri leprosi. i. decem transgressores. quas videt qd castellum scientie intrant. Unde Exo. xxviii. a. ponit in introitu tabernaculi labium eneum cum base sua de speculis mulierum. c. Qui steterunt a longe. In b significat humilitas penitentis qd se reputat indignum accedere ad Iesum: Sicut de publicano legit. j. xviii. c. Publicanus stans a longe preciebat etc. e. **Et leuauerunt vocem.** In b significat intentio doloris de corde vsq; in vocem prapens. Ps. De profundis clamaui ad te dñe. Iudic. xxi. a. Leuauerunt filij israel vocem et magno ululatu ceperunt flere dicentes: quare factum est h malum / vt hodie vna tribus auferat a nobis. f. **Dicentes Iesu pceptor.** In b qd pceptor vocat de pceptorum transgressioe se accusant. q. d. decem precepta sum transgressi: et ppter b facti sum leprosi. g. **Miserere nri / curado a lepra pcti.** Aliter. a. **Et cum ingrederetur quoddam castellum:** qd erat int galilea et hierusalē. i. claustru seu religionē: que est media int mūdū et paradisu: vbi paupitas est fossatū: qd quāto pfundi⁹ est: rāto castellū forti⁹ est. Item turris est humilitas qd quāto altior. i. pfundior: rāto securior. Itē murus est patientia: que sustinet ict⁹. Sz heu qd dicit Abacuk. j. c. Ipe. i. diabolus / sup omnē munitionē ridebit et cōportabit aggerē et capiet eā. Aggerē cōportare / est tpalia multiplicari. Vñ Apoc. xij. d. Draco post mulierē fugientē in solitudinē misit fluuiū. i. abūdanriā tpaliū. Ingrederēt b castellū / occur rūt decē leprosi vt sanent. Per leprā / significat pctm. Lepza enī hoīem fetidū facit / et sanis intolerabilē: sic peccatū homī nē fetidū facit et iustis abominabilē. Vñ Osee. ix. c. vbi loquitur de petōrib⁹ dicit: Facti sūt abominabiles sicut ea qd dilexerūt. Item lepra facit hoīem estuare: sic pctm. Ecclj. xxiij. d. Anima calida qd ignis ardēt / nō extinguet donec aliqd glutiat. Itē lepra quāto repmīf studiosi⁹: rāto tādē ebullit turpi⁹: sic pctm quāto diuti⁹ occultat: tanto turpi⁹ apparebit in die iudicij corā deo et angelis et oib⁹ sanctis. Itē lepra defōr mat hoīem et mēbroz officio venustateq; priuat: sic peccatū defōrmat hoīem interiorē. Vna igit lepra / vnū peccatū: duę leprę duo pctā. Spectalit⁹ aut decē leprę sūt decē pctā spectalia. Prima lepra est simonia. Hęc est lepra giec. iij. Regl. v. g. Iste giec famulus helij fuit: vnde significat officiales et collaterales plator. Sicut enī giec munera recepit dño suo ignorante: ita focij plator dñis ignorātib⁹ sepe recipiunt munera ab eis quos faciūt pmoueri. Secūda lepra est pprietas. Hęc est lepra naaman syri: De quo dicit int cetera notabilia: qd erat vir potens et diues sed leprosus: et qd per eū fecerat dominus salutem in syria: quia tales nōnunq; ecclesias liberant ab vlturis et idcirco pficiunt. Vñ dicit hō dñi vt i iordane lauet et sanabit. i. ad christi exēplū depauperet et humillet: qd nō habuit etiā vbi caput reclinarēt: Dat. viij. c. Job. xliij. d. Venit pnceps mūdū hui⁹ et in me nō hz qdē. Tertia lepra est iobediētia. Et hęc est lepra simōis. s. vij. f. Qui murmurat p plarū si qñ infirmo vel nouicio se magis familiarē exhibeat / dices: Dic si esset ppha etc. Quarta lepra est ambitio. Hęc est ocie regis. ij. Paral. xxvj. d. Qui interpretat vidēs dñm vel sōritu / do dñi. In quib⁹ tangunt duę causę ppter quas solet aliquis dignitates ambire. f. aut quia sciens: hoc est videns dñm: aut quia potens: hoc est fortitudo dñi. Quinta lepra est murmuratio ptra superiorē. Hęc est lepra marie / que contra moysen murmurauit: Numeri. xij. a. ppter etbiopissam: qd fit qñ subditus murmurat contra pzelatū ppter grauem penitentiā vel obedientiā sibi infunctam. Sexta lepra est inanigloria: Hęc est lepra manus moysi: Exo. iij. b. que in sinu mūdā fuit: sed extracta apparuit leprosa: sic opus dum est absconditū est mūdum: dum manifestat frequentē contrahit leprā. Ideo dicitur Barth. vj. a. Resctat sinistra tua etc. Alię quatuor leprę significant. iij. Regl. vij. a. per quatuor leprosos qui

sedebant in introitu porte samarie. i. claustru. Prima lepra est accidia: que qnq; vlcera facit. i. somnolentiā: de qd Prouerb. xix. c. Pigredo immittit soporem. Item negligentia: de qd Mathe. xlvij. b. Bledictus qd facit opus dñi negligenter. Contra qd dicit Heb. vj. c. Non segnes efficiamini. Itē pgritiam. Prouerb. xxvj. c. Sicut ostiū vertit i cardine suo: sic etc. Itē ociositas: tē: que est origo ois malicie. Ecclj. xxxij. d. Dulcam maliciā docuit ociositas etc. **Itē timiditate.** Prouerb. xlvij. b. Pigrū deicit timor. Secūda lepra est peccatum gula: qd qnq; alia vlcera siue veficas facit. Primo egestatē. Prouerb. xxj. c. Qui diligit veficas in egestate erit: et qui amat etc. Itē fatuitatē. Esa. xxvij. b. Sacerdos et ppheta nescierūt pte ebrietate. Item infirmitatem. Ecclj. xxxvij. d. In multis escis erit infirmitas. Item cordis grauitatē. j. xxi. f. Attēdite ne grauent corda vā etc. Osee. iij. c. Vinum et ebrietas auferunt cor etc. Item sacre ozonis indignitatē. Heb. xij. b. Habemus altare etc. Tertia lepra est auaricia: qd alia qnq; vlcera facit. Primo inuidiā. Socrates. Felicitas semp inuidie subiecta est: sola miseria caret inuidia. Prouerb. xxvij. d. Vir qui festinat ditari et alijs inuidet etc. Item ritam. Gen. xij. b. Erat sub stātia eoz multa nimis etc. Itē supbiā. j. Timoth. vj. d. Diuitib⁹ hui⁹ scilicet pcepte etc. Vñ Glo. Vermis diuitū superbia. Item luxuriam. Ecclj. xlvij. c. Collegisti quasi aurichalcū aurū: et inclinasti etc. Itē iram diuinā. Osee. xij. d. Ad iracūdiam me puocauit ephraim in amaritudine suis. Esa. lvij. d. Propter iniquitatem auaricie eius iratus sum et percussī eū. Quarta lepra est peccatū supbie: que septēplici occupat: vt dicit bñs Bern. Duplicit in corde / duplici in ore / triplici in corpe. Duplex lepra cordis est ppria voluntas: cui recta fronte contraria est charitas: que de est: et pprium consiliū / qd est illoz qui celum dei habēt sed nō fin scientiā sequētes errorem suū / nullis acq̄scētes cōsilijs / vnitatis verifores / inimici pacis / charitatis expres: vanitate tumētes / placētes sibi: magni i oculis suis: ignorātes dei iusticiam et suam statuere volētes. Duplex lepra oris / est verbum iactantie et verbū impatiētie. Triplex lepra corpis est in pprietate possessionū / hęc est lepra domus: i gloria vestium / hęc est lepra vestis: in voluptate corpoz / vt in balneis vt vnguentis / hęc est lepra cutis. Ab hac lepra septēplici mūdā septena mētio in iordane. i. in christi humiliatiōe: Mā pauper / ras eius purgat auariciā possessionū: panniculi eius / gloriā vestium: passiones ei⁹ / corpis voluptatē: māuetudo / impatiētiā: humilitas / iactantiā: obedientia ei⁹ / ppriā voluntatē: subiectio qua parentib⁹ subditus fuit et eoz psilio acq̄uit / lepram ppriū psiliū purgat. Et h est qd dicit naaman leproso: iij. Regl. v. c. Eade et lauare septies i iordane etc. **Qui steterunt a longe:** qd longe a pctōrib⁹ salus. Dñi aut dicit: Steterunt: i bono accipit. i. pctis suis sine ipouerūt. **Et leuauerunt vocē:** ab imo cordis: **Dicentes Iesu etc.** Iesum vocant et pceptorē / inuēntes eū nihil nisi salubria pceptere / et se velle obedire. **Quos vt vidit / intuitu pietatis:** sicut petrū. j. xxij. g. Sap. iij. c. Respectus eius i electos illius. Heb. iij. d. Omnia nuda sūt oculis ei⁹ ad quē nobis sermo. **Dixit: ite:** a pntione ad pfectionē: et in illa / **Ostendite vos sacerdotib⁹:** quoz est discernere inter leprā et leprā: Leuit. xliij. a. Hic est ritus leprosi quādo mūdandus est / adducet ad sacerdotē etc. Ecclj. xvij. c. Cognosce iusticiā et iudicia dei: et sta in forte ppositiōis et ozonis altissimi dei: in partes vade seculi sancti cū viuis et dantibus pfectionē deo: et ne demoreris errore ipioz: añ mortē pntere etc. **Et factū ē dñi irēt mūdāti sūt:** qd i ipso pposito cōstēdi mūdāf lepra pcti etc. Ps. Dixi cōstēbor etc. et tu etc. **Tres ptes pnie tāgunt h.** Cōrritio cordis: pite: qd si anima a pctō recedit ad deum accedit. Cant. iij. b. Ibo tibi ad mōrē myrrhe. Cōfessio p ostēdite vos. Satisfactio p dñi

B

Bo. 10. a.

Ps. 31.

2 S irent, Sequitur

Et erant. Sequitur: a. An aut ex illis. Unus non multiplicatus / a fructu frumenti / vini et olei. i. abundantia temporalium: quod iter ad omnem intercludit et laudem excludit. Etia. lviij. c. Quia magis tuus inuenisti: propterea non rogasti. Grego. Qui felicitatem quesitum in terris inuenit: auctorem qui eam tribuit non requirit. b. Et vidit: quia mundatus est. Non dicitur mundatus est: sed quod mundatus est: super mundationis recognitionem auctorem Iesum: et non a seipso bene iudicia. Prover. xx. b. Quis potest dicere inuisibilem? dicitur est cor meum: q. d. nullus est. Regressus est cum magna voce magnificans deum. Magna vox / magnitudinem gaudij et gratiam de magnitudine misericordie et de sanatione magnae miserie significat. Ps. 148. Magna dominus et magna potentia eius. Ecclij. xliij. d. Admirabilis magnificencia eius: et quod magnificabit eum sicut est ab initio: d. Et cecidit in facie. Beda. Cadit in facie: qui de peccatis malis erubescit: quasi ipso casu erubescencia sua exprimit. Ibi enim cadit homo. i. se cadere ostendit: ubi profudit. i. i conscientia. Qui in facie cadit: videt quod cadat: ex quo prudentia notat. Qui retro cadit non videt. i. Regl. liij. d. de heli. Et iudei: Job. xvij. a. Homo ergo in facie cadit: quod humiliat se in his visibilibus / ut ad invisibilia erigat. Vali retro cadit: quod cadit in invisibilibus / ubi non videt quod eos sequatur. i. non preuidet suam ruinam. c. Ante pedes eius gratias agens. Ante pedes Iesu cadit: quod eius diuinitatem et humanitatem credit: quod se infirmum recognoscit / quod nihil sibi attribuit: sed quicquid habet / ab eo se habere intelligit. Deut. xxxij. a. Qui appropinquat pedibus eius / accipiet de doctrina eius. Vel ante pedes cadit: quod beneficiis super mundationis christi passioni attribuit. Et hic erat samaritanus: de illo populo ad Ierusalem. Samaritanus. i. custos donorum dei: qui bene custodit quod totum deo et nihil sibi attribuit. Et talis potest dicere cum Ps. 58. Fortitudinem meam ad te custodiam. Tria legis dominus commedasse in samaritana: Primum est puerisiois facilitas. Job. liij. d. de samaritana: qui auditio domino reliquit hydrantem. Secundum est compassiois pietas. s. r. f. de samaritano: qui infudit vinum et oleum vulneribus sauciati. Tertium est gratificatiois humilitas: ut iste qui gratias egit. g. Respondens autem Iesus dixit: Nonne decem mundati sunt. Decem dicuntur: quod homo in opibus dei est decima creatura. Unum significat per decimam drachmam quam inuenit mulier: et prout ceteris. s. xv. b. Nouem autem primae creature sunt nouem ordinis angelorum: decima est homo: undecima creatura irrationalis: duodecima creatura insensibilis. Ideo homo decimam principis dare deo: tam temporalem quam spirituales. Malach. iij. c. Inferte omnem decimam in horreum meum. Nouem quoque leprosi sunt qui decimas non persoluerunt. b. Et nouem ubi sunt: Nonne autem ex ignorantia quod omnia antequam sint noui: sed hoc ipso mystice insinuat: quod ingratos reputat ignoros. De baptisatis etiam hodie videtur huiusmodi quasi nouas partes perierunt per ingratitudinem: et de peccatis similit. Mat. xx. b. Multi sunt vocati / pauci vero electi. i. Non est inuentus qui rediret et daret gloriam deo. Dominus querit inter nos si quis gratia est. Mat. v. a. Querite in plateis Hierusalem an inuentis virum facientem iudicium et gerentem fidem. k. Nisi huiusmodi alienigena. i. alius de genit. i. de celo non de terra. Heb. xj. c. Iuxta fidem defuncti sunt omnes isti. Et. j. Conuersus quod peregrini et hospites sunt super terram. Ps. Incola ego sum in terra. Ite alienigenam vocat: quod de carnali ad spirituales: de trena ad celestem transiit generationem. Job. liij. a. Quod natum est ex carne caro est: et quod natum est ex spiritu spiritus est. Ex hac generatione habet homo pueritiam in bono. Unum. j. Job. v. d. Scimus quod omnia quae nata sunt ex deo non peccant: sed generatio dei seruat eum / et malignum non tangit eum. In cetera quae in isto commedat: Primum est quod dicitur vnus: in quo duplicitas potest nasci et laudat simplicitatem. Ite potest denat cupiditas: qui vnitate cordis dispersit per multa: et commendatur charitas: quae cor di-

persum colligit in vnum. Secundum est: quod regressus est ut gratias referret de accepto beneficio. l. Et ait illi: Surge / vade. Surge / credendo: Vade / operando. Vel Surge / incipiendo: Vade / proficiendo. Vel Surge / per malum declinationem: Vade / per bonam operationem. Vel Surge / de peccato ad gratiam: Vade / de virtute in virtutem. Eph. v. d. Surge qui dormis. Surge / qui cecidisti: Vade / qui stertisti. Surge / confortare ad bonam facienda: Vade / mouere ad meliora. Beda. Quia infirmum suam cognoscens / humilitate an deum iacuit: diuina consolatio surgere ad fortiora opera / et se crescendo usque ad perfectionem iubet. m. Quia fides tua te saluum fecit. Beda. Aug. fides. i. ad agendas gratias inclinavit. Contra perfidia illos dicitur: quod de acceptis beneficiis sunt ingrati. n. Fides tua: quasi non solus gratia mea. Sed quae alij ingrati non sunt puniuntur: Quia misericordia expectat ad penitentiam. o. Interrogat autem eum. Sexta pars capituli. Hora / quod dominus ad Ierusalem ibat in Hierusalem: et quod ibi erat caput regni / putabat ad Ierusalem pharisaei quod postquam veniret in Hierusalem vellet manifestare se esse regem: et discipuli putabant quod per resurrectionem statim manifestaret gratias regni / et liberaret regnum iudeorum a seruitute romanorum et a tributis. Interrogabat enim quidam ex pharisaeis hunc esse messiam in lege promissum: quem adhuc expectabat restitutum regnum: quod iam penitus erat destructum et ad alienigenam transferat. Videntes ergo ascendente eum in Hierusalem / ubi erat caput et sedes regni: putauerunt ideo ascendisse ut illud restitueret: et ideo ponit ei huiusmodi questionem de restitutione regni. Nec solus pharisaei / sed etiam hoc ipsum de ipso scitebant quod de discipulis. Unum. j. vlt. c. Nos autem sperabamus quod ipse redemptur esset Israel. Sed haec interrogatio huiusmodi fit magis est de die iudicij etiam firmitate dicit. Unum est hic sexta pars: ubi ostendit dies secundum aduentum omnium esse incerta. Unum dicitur. Nulli sanctorum angelorum neque alicui sanctorum hominum huiusmodi diei notitia processum est huiusmodi: quod solus pater et spiritus sanctus. i. vnus deus in sua scientia incognitus alijs seruat. Mat. xxij. c. De die illa et hora illa nemo scit: neque angelus caelorum etc. Quod idem fit: ut quilibet se praeparat et viuat quasi quilibet die iudicij. Unum dicitur. Quilibet dies vite nostrae ordinatus est vltimus. Unum est illi quod sine vite simul ponit et luxurie. Amb. Die mortis suae nemo scit: qui parat inuenit: in die iudicij paratus inueniet. Grego. Qui penitentiam veniam spondit / peccata diei crastini non promittit. Sempiternus diei extremum dei: enim metue re quam nunquam possumus prouidere. Quia igitur pharisaei credebant ut veniente domino in Hierusalem statim regnum dei manifestaret: id interrogat quasi veniet regnum dei. i. dies iudicij. Et huiusmodi: Interrogat autem a pharisaeis: quasi veniet regnum dei. i. dies iudicij: in quo regnum dei manifestabitur cunctis. Proprius quod aduentus domini fulguri comparat. Mat. xxij. b. Sicut fulgur erit ab oriente et pariet usque in occidentem: sic erit aduentus filij hominis. Vel Regnum dei dicitur Christus regnans: sic dicit Beda: qui etiam tunc manifestabit. Unum Ps. Cognosceat dominus iudicia faciens. Huiusmodi Verbi. Qui modo ignorat iniuriam patiens. Haec interrogatio facit discipuli. Mat. xxij. a. Et idipsum ostendit Lucas ubi ponit rationem domini ad discipulos. Chryso. Clarus. j. libentem interrogat ubi sit messias: Mercenarij frequenter computant quasi annum completum: Agricola semper tempore messis expectat: Muller praegnas semper de decimo mense cogitat. Sic et serui dei libenter de praesumatione requirunt. Job. vij. a. Sic ceruus desiderat umbra et mercenarij sine operis sui praesolatio: sic ego habui menses vacuos etc. p. Respondens eis. In hoc docet nos ruidere etiam malis. Prover. xxv. a. Ruidet stulto iuxta stulticia sua etc. q. Dixit: non venit regnum dei cum obseruatione: supple tempus: quod quasi veniat: neque ab angelis neque ab hominibus potest obseruari. i. scilicet: quod omnes ignorant die illum. j. Thessal. v. a. Dies

domini sicut fur in nocte

domini sicut fur in nocte

margin notes on the right side of the page, including references to other parts of the text and commentary.

Et dicitur sicur ita in nocte veniet. Apoc. iij. a. Venia ad te sic fur. Apoc. xvj. c. Ecce venio sicut fur. Act. i. a. Non est vum nosse tpa vltimora etc. Mucqz eni determinatu e nec le- crum de hora vel die iudicij in qua manifestabitur regnu dei.

a. **Neqz dicet. i.** dicere poterit. b. **Ecce hic aut ecce illic.** q. d. non solum tempus aduent dñi ignorat: imo et locus determinat nescit. Blo. Neqz scie loc? determinat. Costra Jobel. iij. a. Disce/ptabo cu eis in valle iofaphat. Sol. In

agere iudicabit: sed in q parte aeris no e determinatu. Vel potest dici q iofaphat sumit hic appellatiue. i. pro sua interpreta- tione. i. iudicij dñi. An sensus e. In valle iofaphat. i. in valle iudicij dñi. **Abystice.** a. **Neqz dicet: ecce hic/** est chri- stus apud donatistas. **ca.** **Aut ecce illic/** apud arrianos: aut quoslibet alios. **Dar. xliij. b.** Si qs vobis dixerit: ec- ce hic est chris?/ aut illic: nolite credere. **d.** **Ecce eni reg- nu dei intra vos e.** Hoc pot exponi de pharisjs. Et tuc ponitur intra pro inter. q. d. dominus: **Regnum dei intra vos e. i.** inter vos. Ma pauci fideles in qbus et a qbus iam incipit regnu meū inter vos. Unde Blo. Ecce eni non pote- rit obseruari: qz regnu meū non est corpale vt putatis: sed spi- rituale: qd fide iam cepit. **Vel/ Regnu dei intra vos est: id est chrisus inter vos est.** Joh. i. d. **Medius vestru stetit que vos nescitis.** Vel de discipulis pot legi. **Et sic ordinat ad istam: Et ait ad discipulos suos: d.** **Ecce eni regnu dei intra vos e. i.** de in cordib? vris regnat. Beda. **Regnu dei seipsu dicit intra ipsos positu. i.** in cordib? eoz qui credi- derunt regnante. Aug. **Chris? in corde tuo/ fides i corde tuo.** Item/ **regnum dei. i.** bona consciētia: que habet tres ciui- tates. Roma. xliij. c. **Mo e regnu dei esca z por? sed iusticia z par z gaudiu in spūscō.** Itē regnu gfe habet alias tres ci- uitates: gratiā opantē/ coopantē/ spūmantē. Itē regnu septu- re habet alias tres ciuitates: allegoriā/ tropologiam/ anago- gen. **Historia eni no e ciuitas/ sed suburbu cuiuslibet ciuita- tis.** Itē regnu glorie habet tres ciuitates: apertā visionem/ spūmatā dilectionē/ securā apprehensionē. Sequit: **e.** **Et ait ad discipulos suos: Veniet etc.** Mora q mag? tem- perate ruder discipulis qz pharisjs. Illis eni responder om- nino negando/ istis affirmado: non tñ determinat hora adue- tus: vt incuteret oibus timorē imminētis iudicij. Blo. Quos etiam. i. discipulos intelligim? de aduentu suo quesisse: vt dz **Dar. xliij. a.** **Et isti sūt petrus z iacob? z andreas z iohan- nes: vt Dar? testat. xliij. a.** **Dicit g:** **Veniet dies/ ple- curiois qdruplicis: Quarū pma tyrānoz: scda hereticoz: ter- tia falsoz chrisianoz: quarta erit psecutio antichristi cōflata ex oibus.** De q dicit **Dar? xliij. b.** **Erit tribulatio mag- na qlis nūqz fuit ab initio mudi vsqz modo neqz fiet: z nisi etc.** Itē quattuor psecutiones figuratē sunt **Daniel. vij. a.** per quattuor bestias: **Quarū pma est similis leone/ et significat tyrānos ppter crudelitātē. Secūda similis vrsi/ et significat hereticos ppter pilositatē. Tertia/ similis pardo/ et significat hypocritas ppter varietatē. Quarta no habet nomē/ et signifi- cat antichristu. De qlibet istaru pot exponi. **Veniet dies qñ desideret. i.** cu erit/ int pssuras. **g.** **Videte vnu a. xtinuū. h.** **Die filij hois. i.** die glorie: in q nulla e tene- bzarū interpolatio: nulla miserie vel doloris recordatio. De q dicit **Ps. Delior e dies vna in atrijs tuis super milia. Et Zach. xliij. b.** **Erit dies vna q nota e dño: neqz dies neqz nox: et in tpe vesperū erit lux.** **Iustus dies pntiā desiderat sancti q hic tribulatiōes p chriso partunt. De malis ho dz Amos v. c.** **De desiderantib? die dñi Ad qd eā vobis: Dies dñi ista tenebre z no lux. Blo. Bede. Vel sic pot accipi etc. Hec Blo. lanuit altā sniam: et exponit alit qz supra dictū est: **Veniet dies qñ desideret/ videre vnu diē filij hois. i.** filiu hois salte i vna die: qñ qñ inficiet heretici doctrinā fidel****

catholice z paminabit: vt iterum vno die filio ho is descen- deret ad terrā in carnem z veritatē fidel demonstraret/ deside- rabunt fideles/ si fieri posset ita desiderabūt: sed qui semel ex- hibuit pntiā suam/ non amplius exhibebit: quia coruscatio euangelicē pdicationis. i. euangelica pdicatio totum orbem

minis/ et nō videbit. Et di- cēt vobis: Ecce hic/ ecce illic. Nolite ire/ neqz sectemini. **o.** **Ma sicut fulgur coruscās de sub celo/ i ea que sub celo sūt**

vbiqz terrarum illu- strans sufficit ad ma- nifestationem fidel. **Unde sequitur: o** **Ma sic fulgur etc.** quasi in modum **Matth. 24. b.** fulguris coruscantis **Marci. 13. c.** per vniuersum orbē fertur fama filij ho-

mtuis per euangelicā pdicationem. **Et nō videbit/ tunc sed postea diem glorie quā desideratis. k.** **Et dicēt vobis/ pseudo. pphete in illa pssura tribulatiōis. Ecce etc.** Chryf. **Venerūt multa verba mendacia dicētia: ego sum dei verbum chrisus: et hoc fuit signū expugnationis ec- clesie: qd et factū est sub arrianis. Item Chryf. Venient in noie spōsi. i. Thessal. iij. vt castitas spōse probata tempore.** **Datrona quā null? malus interpellat nescit an sit casta. Esa. xvij. d.** **Qui crediderit non festinet. Ecce hic/ ecce illic.** Blo. i. in hac persona vel in hoc tēpore e chrisus. Ita dicēt pseudo. pphete tempore psecutionis/ de die illa incerta vos certificare pmittentes. Et quo ad hanc expositionē est illa pars Interliū. i. in hoc tempore est chrisus. Itē multi he- retici fuerūt z futuri sūt/ sicut dicit Beda: qui se chrisos as- serēt. Ita sūt ad litterā. Refert eni Aug? q paucis dieb? an- te natiuitatē suā/ quidā pffessus e se esse iohāne baptista: z po- stea dephensus e z pffessus e se esse chrisu. De hac snia e alia pars Interliū. i. in hac psona. Dicent eni: hęc psona est chri- stus. Beda i Blo. **Multi heretici fuerūt z futuri sūt q se chri- stos assererent: quoz primus/ simon magus/ vltim? antichri- stus. Prim? .i. in pmitiua ecclesia pncip? : sicut i finali eccle- sia erit antichrist? maxim? .** **Unde z heresis simoniaca i cata- logo heresiū ponit pma. Ihero? .** **Qui etiā se magnā dei fru- tem dicebat: hoc quoqz int cetera i suis voluminib? scriptū dimittēs: Ego sū speciosus/ ego sū parader? ego sum oipoz- tens/ ego sū sermo dei/ ego sū oia dei. Sequit: m.** **Nolite etc.** **Pzmonuit eos dñs vt caueāt sibi tempe psecutiōis ne a pseudo. pphētis decipiant. Et cōtinua sic. Ita dicēt vobis: s vos/ Nolite ire/ cū illis. i. ne acqfescat/ eis vt credatis qd di- cunt. n.** **Neqz sectemini/ vitā eoz: supple licet miracula faciant. Dar. xliij. b.** **Si qs dixerit vobis: ecce hic e chris? aut illic/ nolite credere: surgēt eni pseudo chris? z pseudo pro- pphete z dabūt signa magna z pdigia. Chryf. Qui peccat/ sensus ei? cum sit tenebrosus/ nō intelligit qui sūt serui dei et qui diaboli. o.** **Ma sicut etc.** q. d. nolite credere pseu- do. pphētis de secūdo aduentu dñi: quia ille aduent? repen- tinus erit: qz cito z in ictu oculi fiet resurrectio mortuoz. Itē iprouisus. i. nulli pccognit? : z cū erit/ ita manifest? erit q nullus poterit ignorare. **Uti et fulguri cōparat. Primo pnt manife- stationē. Esa. xl. b.** **Videbit ois caro salutare dei nrī. Chryf. Coruscatio nō indiget pzecone/ sed i momēto z in thalamis z in domibus z per vniuersum orbem monstret: ita erit ille ad- uentus ppter fulgozem glorie. Secūdo ppter subitacionē. i. Thessal. v. a. Cū dixerit pax z securitas: tūc repē tin? eis sup- uentet interitus. Tertio: quia nulli parcer. Sap. vj. b. Non subtrahet personam cultusqz dñs qui est dñator omnū: nec ve- rebitur magnitudinē cultusqz. Quarto: quia scinder: id est sepes et sepabit eos ab inuicem sicut pastor separat hēdos ab agnis. Chryf. **Dñs non hic historiam posuit: sed pphético more q dixit: et nō separatim/ que signa ad destructionē hierusalē/ que ad consumationem mundi pertineāt/ vt eadem intelligentur. Hęc tria nora in fulgure: qz repēte cadit/ improuise/ manife- ste. Ma sicut fulgur coruscans de sub celo/ i ea q sub celo sūt fulger: ita erit fili? hois/ subitus z corusc? vt nullus in sua mente latere permitrat: quin iudicis fulgure****

Lucam... Marginal notes on the left side of the page, including references to other biblical passages and commentary.

Euangelij scdm Lucam

penetret. a In die sua. Omnes dies sui sunt. Unde Ps. 73. Tuus est dies et tua est nox etc. Sed illa dies specialit dicitur sua. i. sibi soli nota. Item suis desiderata. Item quia tunc omnino fiet eius voluntas. Item quia tunc erit nota omnibus sua maiestas. Matt. 24. c. Videbunt filium hominis venientem in nubibus celi cum virtute multa et maiestate. Chryf. Homo circa mortem phantasias videt: sic et multus in exitu suo multos patiet errores. b Primus autem etc. Hora quod dñs in predicatione sua consuevit letis tristibus et tristia letis admiscere: ne proumperet in nimiam tristitiam et ita in desperationem: vel in nimiam letitiam: in qua sepe proumperunt homines videtes stabilem exultationem. Quia ergo p̄dixerat de maiestate filij hominis in qua apparebit: subdit de eius humilitate. Unde Beda in Glo. Loquens de gloria. Item Beda. Ita clarus venit: sed ad hanc claritatem oportet venire per passionem: et si diligitis hanc gloriam ne pro hac timeatis pati mortem. Act. 14. d. Per multas tribulationes etc. i. vlt. d. Mōne oportuit christum pati etc. Dicit ergo: Primus autem oportet illum multa pati et reprobari a generatione hac iudaeorum. i. a qua debuit honorari pro multis beneficijs sibi impensis: inter que potissimum fuit quod ex ea carnem sumpserit. Deut. 32. c. Generatio quae peruersa est et infideles filij. Proverb. 30. b. Generatio quae patri suo maledicitur et quae matri suae non benedicit: generatio etc. c. Generatio hac. i. peruersa: ut non fiat determinatio substantiae sed qualitas. Beda. Mōtū iudaeorum sed omnium reproborum a quibus quotidie patitur christus in suo corpore: quia semper usque ad tempus iudicij erit ecclesia inter malleum et incudem. Ps. 118. Supra dorsum meum fabricauerunt petros: Et adhuc fabricant et fabricabunt. Sequitur: d. Et sicut factus est etc. Supra ostendit dñs diem aduentus sui fore subitum et incertum per fulguris similitudinem: ad huc ostendit idem per duas similitudines: vnam sumptam a noe: alteram a loth. Legitur enim Gen. 1. c. quod noe fabricante arcam et p̄dicante futurum diluuium hominibus nolentibus credere et vacantibus ludis et voluptatibus subito venit diluuium et submersit omnes quos reperit extra arcam: ita erit aduentus dñi vacantibus hominibus ludis et voluptatibus subito veniet dñs ad iudicium: et quoscumque reperiet extra ecclesiam condēnabit. i. Thes. 5. a. Cum dixerint pax et securitas etc. Similit legi. Gen. 19. q. in diebus loth dum homines sodomitice biberent et ederent et edificarent: descendit ignis et sulphur de caelo et perdidit omnes: sic erit aduentus dñi quando homines non aduertent. Unde. ij. Pet. 3. a. Si originali mundo non pepercit dñs. Sed nostra translatio h3. Si enim deus angelis etc. Mystice. Hoc significat christum. Interpretatur enim requies: et in solo christo vera requies inuenitur. Aug. in li. confes. Inquietum est cor: non strum dñe donec venerit ad te. Matt. 23. d. Tollite iugum meum super vos et discite a me quia mitis sum et humilis corde et inuenietis requiem animabus vestris. Job. 37. g. In mundo pressuram habebitis etc. In facto etiam suo noe significat christum. Hoc enim per lignum et aquam saluauit genus humanum: et christus per crucem et baptismum. Sap. 11. a. Exiguo ligno credunt homines animas suas et transesites mare per ratem liberati sunt. Per arcam significat ecclesiam: quia sicut tempore diluuii omnes qui extra arcam inuenti fuerunt perierunt: ita in die iudicij quotquot extra ecclesiam inuenti peribunt. Factura etiam arcae conuenit ecclesiae. Gen. 1. c. Fac tibi arcam de lignis leuigatis: māsūculas in ea facies: et bitumine extrinsecus et intrinsecus linies eam. Trecentorum cubitoꝝ erit longitudo arcae: quinquaginta cubitoꝝ latitudo: et triginta cubitoꝝ altitudo. Fenestram in arca facies: et in cubito summas summitatem eius. Ligna leuigata ex quibus fit arca: sunt viri sancti ex quibus fit ecclesia: plant sine omni offēdiculo: ut ad terram vel visum eorum nemo possit offendere: Sicut dicit beatus

Matt. 24. c.

Ps. 118.

Mystice

Berth. de sancto malachia. Prima fuit virtus corporis sui: quia ita compositae semper agebat ut nihil posset inueniri in eo quod posset offendere intruētes. Sic iacob lentus fuit. i. boni: esau vero bipes. i. mali: Gen. 27. b. 1. Cor. 2. g. Sine offēdēdo estote iudeis et gentibus sicut ego. Item quadrati quadratura virtutum: et ideo difficile mobiles: sicut quadratum. Quasi si quae sunt diuersa genera hominum: ut dicitur: sa genera meritorum. Job. 31. a. In domino patris mei mansiones multae sunt. Et tamen quod ligna compaginat: est charitas sanctorum indissolubilis. Cant. 1. vii. c. Aquae multae non potuerunt extingui charitatem. Extrinsecus liniens per operis exhibitionem: Intrinsecus homo per cordis compassionem. Istos duos modos charitatis distinguit beatus Berth. s. affectualis et effectualis. Esa. 1. vii. c. Cum effuderis esurient animam tuam: ecce affectualis: et animam afflictam repleueris bonis: ecce effectualis. Prior est melior: quia omnis gloria eius filij regis abintrus. Longitudo ecclesiae est a primo iusto usque ad vltimum. Trecenti cubiti: sunt tria tempora: ante legem: sub lege: sub gratia. Latitudo est a primo malo usque ad vltimum iustum. Quinquaginta cubiti: sunt iniuriarum remissio. Altitudo est a primo actiuo usque ad vltimum contemplatiuum. Triginta cubiti: sunt fides trinitatis: vtriusque necessaria. Fenestra per quam omne bonum venit in ecclesiam. Eccl. 1. c. In me gratia omnis viae veritatis etc. Ostium arcae: christus est: vel certe vulnus lateris eius per quod egressus est pietatis iugum ad nos: et ingressus nostrae miserie ad ipsum: quo agro apparuerunt viscera misericordiae dei nostri: et effluxit ad nos gratia salutaris. Vbi beatus Berth. Clausus penetrans clausus referas factus est mihi. Job. 19. f. An milirum lancea lateris eius aperuit et effluerunt sanguis et aqua. Sed ne auctoritas huius aptioris et eius utilitas penes impium fore credat: dicit Eccl. 1. b. Vide arcam et benedic eum qui fecit illam: manus excelsi aperuerunt illam. Cubitus p̄sumationis est p̄fectio christi: in qua p̄sumat ecclesia. Dic ergo. Et sicut factus est: incredulis. In diebus noe: fabricantis arcam et p̄dicantis diluuium. Gra erit impis: Et in diebus filij hominis: ad iudicium venientis. Quid ergo faceret homines in diebus noe: et quid faceret in diebus dñi determinat dicens: b. Edebant et bibebant: uxores ducebant et dabant ad nuptias. i. vacabant comestationibus et ebrietatibus et luxurijs: cum deberent se iunare et lugere: quia appropinquat diluuii tempus. i. iudicij: et nescit quis veniet. Esa. 22. d. Vocabit dñs in die illa ad fletum et ad planctum: ad caluitium et ad cingulum saeculi: et ecce gaudium et leticia: occidere vitulos et iugulare arietes: comedere carnes et bibere vinum: comedam etc. i. 22. f. Attēdite vobis ne forte grauentur corda vestra in crapula et ebrietate etc. Nota quod haec non fuerunt p̄cipue cause diluuii: sed ponit minores causas: et tacet maiores. Et nota quod haec licita sunt. i. comedere et bibere: uxores ducere: nec licita arguunt: sed illiciti vsus licitorum. Sepe enim in comedendo et bibendo excidit: et in epulas per cachinnos et risus effluit. Quis etiam licitum sit uxorem ducere: potest tamen aliquis abuti vasculo uxoris suae et esse vehementer amator eius: et ita quodammodo adulter. Sed licet grande peccatum sit illiciti vsus istorum: tamen paruum est respectu flagitiorum per quod maxime perijt diluuium genus humanum. Sic ergo faciebant in illis diebus: ita et facient homines tempore iudicij. Chryf. Dic ostēdit quod cum venerit antichristus: inuēnietes voluprates apponet iniquitates et de propria desperatione salute: tunc erit castrimargie et crapulae. Et quid ita faciet homines: ostendit dicens: i. Ascip i die qua intrauit noe in arcam. i. usque ad die ad iudicium veniet. Et tunc veniet. i. veniet. Diluuii signis. m. Et perdidit omnes. i. perdidit omnes quos reperit extra ecclesiam. Beda. Hoc arca etc. Et assignat glossator causam quare dñs tale exemplum specialit induxit. q. d. glossator: Bonum est exemplum: quia hodie ita fit: sicut fiebat in diebus noe. Mā noe modo fabricat

Ps. 44

Summū sic fa
loth: Edebant et
bibant et veniebant
et publicabant
et loth a sodomitis
et salpū de q

modo fabricat arca. i. christi ecclesia / et ingrediet plurimam. Sed
 du fabricat arca / multi luxuriant / qui peribunt diluio. i. punie-
 tur eterno supplicio. Sequitur: a **Similit** sicut factum est in
 diebus loth. Secundum exemplum ad idem. Primum sumit de Gen.
 vi. Istud sumitur de Gen. xix. ubi legitur quod loth sodomitas
 monere ut cessaret a
 sua stulticia. i. a suo
 peccato: videbat illis quod
 si ludas loquatur: et dum
 non aduerteret / plute
 dnis sulphur et igne
 et perdidit oes sodomitas
 et ciuitates eorum.
 Sic faciet dominus dno mudi
 et amatoribus eius.

Mythice. Sodoma est mundus / murus ad professionem peccati et lau-
 dis. Interpretatur enim sodoma mura. Loth vero interpretatur declinans:
 et significat populum electorum / qui in sodomitas. i. reprobos ut ad-
 uena moras: et quantum valet eorum peccata declinat: et ideo sine ip-
 so perierunt sodomites. Iustus est enim ut qui non fuit socius in culpa / non
 sit socius in pena. Esa. viij. g. Et erit mensis et mese. i. defectus
 pene ex defectu culpe. Hoc autem notandum est in vtraque similitu-
 dine: quod permissis magnis sceleribus sola illa commemorantur quae
 quasi nulla peccata vel leuia putantur. scilicet edere et bibere / ven-
 dere et emere / plantare et edificare: ut intelligas quod graui peccata
 punientur magna peccata / cum ista necessaria immoderata acta igne
 et sulphure puniantur. **De a:** Similit sicut factum est / sodo-
 mitis incredulis. **b** In diebus loth / monentur eos ut cessa-
 rent a tanta nequitia. Et quid factum fuerit / determinat. **c** **Ede-**
bant et bibebant / indebite: sed ad vitium gulae pertinet: quod ideo ma-
 gis periculosum est: quia ab humana necessitate sumit initium. **Ubi**
Greg. Oes suis vitium fauet: et quod ob carnis voluptate faci-
 unt / ad necessitatis referunt actionem: et sub infirmitatis velamine
 vitium voluptatis excusant. Fit autem sex modis vitium: ut dicit bea-
 tus Gregorius. Primo: quoniam praesentis horae. scilicet tertia. **Eccl.** x. c. **Ue**
terre cuius rex puer est / et cuius principes mane comedunt. Esa. v. c.
Ue qui surgit mane etc. Act. ij. b. **Non sunt hi ebrii cum sit hora**
dici tertia. Non enim licitum est ante tertiam manducare vel bibere / nisi
 si cogere infirmitate. Sic peccauit ionathas: qui ante terminum a
 patre constitutum mel comedit. i. Reg. xij. d. **Secundo fit: cum nimis**
frequentem comedit vel bibit aliis. Semel in die comedere est vi-
 ta angelica: bis vita humana: pluries vita brutorum: quorum deus
 ventus est et gloria in confusione: **Phil.** ij. d. **Qui seminat in carne**
sua et ideo de carne metet corruptionem: Gal. vj. b. **Tertio fit**
quoniam aliis nimis ardentem comedit: sicut esau qui pro lenticula dedit
primogenita: Gen. xxv. d. **Aug.** **Malum comedere agnum cum**
christo quod lenticula cum esau: non enim suba cibi sed auiditas su-
mendi est in culpa. **Ubi Roma.** xij. d. **Curam carnis ne feceritis**
in desiderijs. Quarto fit: quoniam aliis nimis delicata vel nimis de-
 licate praeparata sumit cibaria: ut diues epulo. s. xvj. e. **De hoc**
Proverb. xxix. c. **Qui delicata a pueritia sua nutrit seruum etc.**
Quinto modo fit: quoniam nimis sumptuosa cibaria comedit quis.
Ubi Hiero. **Non sit tibi cura de quibus pecciosis tibus stercoza praeficias.**
Sen. **Non fames ventris magno praestat: sed ambitio.** **Eccl.** vj. c. **Omnis**
labor hominis in ore eius etc. Sexto modo fit: quoniam in ni-
 mia quantitate sumunt cibaria. **Ubi Hiero.** **O infelices qui intelligi-**
tis vos maiorem famem habere quam ventrem. i. xxj. f. **Attendite vobis**
ne forte grauentur corda vestra in crapula etc. Sequitur: **d** **Eme-**
bant et vendebant / dolose / intelligendum est. Et hinc pertinet ad viti-
 um auaricie. **Eccl.** xxvj. d. **Difficile exiit negotias a negligente**
tia. **Ita Eccl.** xxvij. a. **Sicut in medio copaginis lapidum palus**
figit: sic et in medio emptiois et venditiois angustabit pec-
cans: intelligendum est negotiator. Sequitur: **e** **Plantabant et**
edificabant: diu putantes viuere / cum mors esset iuxta. s. xij. c. **Sulte**
hac nocte etc. Tales plantatores magis cogitant de filiis
 quod reliquat eos diuites / quam de aia sua quod saluet. **Eccl.** ij. a. **Edificauit**
mibi domos et plantauit vineas et feci hortos etc.
Amos. v. c. **Domus quodro lapide etc.** **f** **Qua die autem ex-**
ijt loth a sodomis. i. iustus de medio malorum. **g** **Pluit**
ignis. i. christus specialiter: quia naturam quam assumpserat erat pollueret.
Gen. xix. e. **Pluit dominus super sodomam et gomorrham sulphur et ignem**

a dno de celo. i. filio a patre. **Idem est quod dicitur: Pluit. i. abundant**
emisit dominus: hinc ignem et sulphur de celo. i. sulphureum ig-
ne quod ardet et fetet: sicut hoc peccatum / ut pena rideat culpe. Esa.
 xxvij. b. **In mensura mensura etc.** **Eccl.** xxxvij. g. **Ignem et**
sulphur pluit super eum et exercitum eius. **Apo.** xix. d. **Qui missi**
sunt in stagnum ignis et sulphuris. Ta-
lis est ignis inferni. Ubi beatus Hieronimus. Fla-
ma gehennalis execrabili non sustinetes execrabi-
lem istam praesentem tol-
lere nationem: nec non
etiam tellure ipsam / ut
potest praesentem tate praesentis
perdidit. Secundum haec erit: qua
die filius hominis reuelabitur.
In illa die qui fuerit in te-
cto et vasa eius in domo / ne
descendant tollere illa: et qui in
agro similit non redeat retro.

tionis absupsit ignis et spiritus peccellari. Et attende quatuor in h
 execrabili peccato. scilicet ardore immoderatum. Magis enim exardet in
 masculos quam in feminas. **Ps.** Alienati sunt peccatores a vulua etc.
Roma. j. d. **Vasculi relicto naturali usu semine exarserunt desi-**
derijs suis in iuice masculi in masculos turpitudine operantes. Itē
fetore. Esa. xxvij. a. **Interfecti eorum praesentem: et de cadaueri-**
bus eorum ascendet fetor. Job. ij. e. **Ascendet fetor eius et ascendet**
putredo eius. Ascendet dicitur: quia in altis hominum regnat hoc peccatum: pro-
pter quod magis dolendum est. Itē tenacitate: dicitur enim quod qui se-
mel incidit / vit potest curari. Ubi legitur Gen. xij. b. **quod vallis**
siluestris ubi habitabat sodomites / habebat multos puteos bi-
tuminis: quod est glutinum tenacissimum. Item contagium:
propter quod maxime declinanda est societas talium. Unde
loth egresso de sodomis dixerunt angeli: ne staret in omni cir-
ca regione / tanquam ex praua vicinitate infecta. Et oes p-
didit. Esa. xxvij. b. **Proiecit dominus ciuitates quia non reputauit**
hoies. Quia reuera non sunt hoies / quod hac turpitudine operantur.
Secundum haec erit. i. ita subito et inuitabile. i. Thessal. v.
 a. **Ubi dixerint pax etc.** **Chrysostomus.** **Non dicitur: cum erit pax: sed cum di-**
xerint: lasciuia enim et non pax erit his qui insensibiliter depositi sunt.
Qua die filius hoies reuelabitur. i. die iudicij: quoniam venit
et in parte magna et strute: ut dicitur Mat. xxij. c. **qui primo ve-**
nit in humilitate infra etc. **Phil.** ij. b. **Extinuit semetipsum for-**
ma serui accipiens. m **In illa die etc.** **Non exponit hoc**
Blo. ad istam: sed hic est sensus: La subitum erit aduersus ad iudicij
um quod domino ad iudicium venturo: si quis esset supra tectum domus non
habet spatium descendendi et asportandi sua. Secundum Blo. sic primum.
In illa die etc. **Hucusque ostendit dominus quod regnum dei. i. christi-**
us non venit cum obseruatione sed in spera: venit: nunc ostendit
a quibus aduentus eius debeat expectari. scilicet ab illis qui mundum et ea quae
mundi sunt carnes et eius concupiscentias reliquerunt sine spe redeun-
di: ad quod inuitat exemplo loth et vxoris eius. Ubi dicitur: In illa
die: non in ipsa die aduentus quod iudex veniet / sed ante intelligendum
est: quia suppositum esset monere ut quis tunc descenderet: quia tam repete
fieri ut nec etiam posset si vellet. Et est sensus: In die illa. scilicet qui
venturus est. i. modo ante illum die. n **Qui fuerit in tecto. i.**
quod carne et eius concupiscentias excedit animo: ut dicitur Gal. v. d. **Te-**
ctum superior pars domus est: Ergo qui in illa die fuerit in tecto. i.
supra carnem. Et vasa eius in domo / fuerint supple. i. res
. i. diuitie / possessiones quae sunt in mundo quae iam reliquit. p **Ne**
descendant tollere illa. i. nec mente nec corpore reuertat ad illa.
Ad istam prophetat quod tanta arcta erit obsidio ciuitatis hierusalē ob-
sesse a romanis quod nemo volet se includere in ciuitate pro aliqua
necessitate. Similitur imminente iudicio futuro / necesse erit cuius-
bet ut nihil de mundo secum tollat: ne quasi fur cum furto inueniatur.
Job. xij. d. **Venit princeps mundi huius et in me non habet quicquam.**
J. Job. ij. c. **Molite diligere mundum etc.** **Gen.** xij. a. **Et gredere**
de terra tua. i. affectu carnali: et de cognatione tua. i. amore pa-
rentum: et de domo patris tui. i. de mundo. q **Et qui in agro**
fuerit / supple: r **Similitur non redeat retro. In agro dicitur**
est: quod est in ecclesia / sicut plantae aut praedicator: cuius officium est
istum agrum excolere / malas herbas extirpare et bonas plantare.
Ubi dicitur. j. b. Ecce praestitui te super gentes et regna ut euellas
etc. De isto dicit Proverb. xxij. d. **Per agros hoies praesentem etc. Ex-**
empli geminatio / suggerit celeritate insinuat. Proverb. vj. a.

St. thoma

Ps. 57.

Erucere qst damula de manu / r qst avis de insidijs aucupis. Zach. ij. b. O / o / o / fuge de terra aqilonis. a. Memo / res estote vxoris loth. Exemplo confirmat qd dixerat. l. q no e redeudū ad mūdū semel p chriso derelictū. Uxor em loth egressa de sodomis / qz retro asperit: ssa ē i statuā salis: de q sit pdimētū: qz exēplo suo docet oēs ne similia faciāt. s. ix. Memo mīstrēs ma num ad aratrum rē. Phil. iij. c. Ea q re tro sūt oblūtiscēs / ad ea qo q priora sunt extendēs meipsū ad destinatum plequoz ad bzauis eterne vocatōis. Hora / loth vacās / vxor sbostras / visa sodoma vertit i sal. i. rebhēsonē: et accidit qd vulgo dicit: totū pditum ē ppter sal. Sequitur: b. Quicūqz qsserit rē. Hoc dupliciter exponit Aug^o sup Job. xij. Primo est sensus: vt fiat simplex relatio: Qui cūqz qsserit. i. voluerit: c. Animā suā. i. pssente vitam: d. Saluā facere. i. qcūqz tpe psecutiōis negauerit chrisū p vita tpali seruāda. e. Perdet illā: non vitā corpālē / sed vitā simplici / siue aiām ipsam a q est vita. q. d. qcūqz volue rit saluare siue seruare vitā / pdet vitam: quicūqz voluerit ser uare vitā tpālē / amittet eternā. Et sic. b. Quicūqz qsser rit aiām suā saluā facere / salute eterna. e. Perdet il lam. i. pditioni exponit ppter chrisū. Act. xx. e. Vincula r tri bulatiōes hierosolymis me manēt: s nihil horz vereor: nō em facio aiām meā pcciosiorē qz me dūmodo psumē cursū meū r ministeriū sibi qd accepi a dño rē. f. Et qcūqz pdiderit illam. i. pditioni seu tribulationi ppter chrisum exposuerit: g. Glificabit eā. i. vita eterna dignā efficiet. Ali^o euāge lista addit: Propf me. Dat. x. d. Qui pdiderit aiām suā ppter me / inueniet eā. Propf me dicit: qz multi pdūt eā ppter mun dū vel ppter carnē: qui postea nō inueniūt eā. Prouerb. xij. d. Qui negligit damnu ppter amicū iust^o ē. Et blo. Bede sup plet hic: Qui ppter chrisū pdiderit vitā / exurgēte chriso. i. ad iudiciū pdesire illic liberā inueniet. L. h. h. Meqz eni si ppter chrisū mortuus nō fueris / immortalis eris: neqz si ppter chrisū nō pcceris pecunias / serēs eas abibis: s expetit a te / qd r eo nō expetente dabis. h. Dico vobis. Pzmissio de signis antecederit^o iudiciū / adiūgit dñs de psequētib^o r pcomitātib^o iudiciū. Et aut pūniat oēs / diē de trib^o generatiōib^o: quos dā saluandos / quosdā damnādos i aduētū dñi: et ideo nullus debet se reputare securū. Prouerb. xxvij. c. Brūs vir q sem per ē pauld^o. Per iactēs i lecto designant pteplariū: qui in ocio pteplatiōis / qsi i lecto qesūt. Per molētes in mola / in telligunt pugiati: Dola eni i circūitu voluitur: ideo per mo lam fortunę volubilitas versant. Nam iuxta verbū apli / contuga tus diuisus ē: vt partim seruiat deo / partim mundo: incumbit eni ei sollicitū esse de vxore r liberis. Per laborantes in agro intelligunt pzelati. Ibi sūt noe / daniel / et iob: de qbus dicitur Ecceh. xij. e. Si fuerint tres viri isti i medio ei^o: noe / daniel / et iob: ipsi rē. Pzdicat q dñs hic qz tpe finalis psecutiōis de quolibet statu aliq saluabunt / aliq dānabunt. Et nota qz au ctiores psequert appellare aduētū iudicij / diē vnū. Uñ Soph. j. d. Dies illa diē ire rē. Et i euāgelio: De diē illa nemo scit. Dies aut dz p manifestatiōe: qz tūc oia manifesta erūt / r con sciētie siuguloz parebūt singulis. Uñ Daniel. viij. c. Antiqu^o dierū sedit rē. Dñs hic vocat noctē p horroze tribulatiōis: que iudicijs aduētū pcedet. Tanta nāqz erit tribulatio tem / poze antichristi: vt si fieri posset mouerent etiā electi. Diē g: i. In illa nocte. i. in illa terribili r tenebrosa tribulatione: k. Erūt duo i lecto vno. i. in claustro vel ptemplationis ocio. Duo ho / nō diē dualitatē psonaz / s diuersitatē affectio nis seu itētionū. l. An^o assume / ad gloriā: vt sit pōdus in sbo: rale de^o assume. i. ad se sumet. m. Et alē relinquet /

Sec. 19. c. Marc. 16. d. Marc. 8. d. Marc. 2. 4. d.

Memores estote vxori loth. Quicūqz questierit animam suā saluā facere pdet illā. Et quicūqz pdiderit illā / viuifi cabit eā. Dico vobis i illa nocte erūt duo i lecto vno: vnus assume / et alē relinquet. Būe

ad penā. Ibi sūt duo passeres: quoz alk occidit / alk anolare pmitit: Leuit. xlij. a. Chry. Sibi videt q i nocte erit ad uer^o. Itē Chry. Dōstrat q nec oēs diuites pereūt: nec pau peres saluant vnueri: sed ex his r ex illis saluant r pereunt. n. Dūe erūt molētes i vnū. Dicit. xlij. d. In mola vna: p quā significa tur sollicitudo tem / poralis / q ptnet ad pugiatos: q in femi nino genere designā tur / vt alijs esse subie cti ostendat: vel ppter infirmitatē r se cunditatē vocat se / minas. Ad hāc mo lam positus est san son: Judic. xvj. e. In

derisionē sui r exēcationē. Interprat aut sanson sol cor: r si gnificat theologū / vel vix religiosū: qui circa curas negocio rū tpaliū exēcat: immo occidit. Unde legitur Judic. ix. g. q mulier. i. cupiditas fragmē molę desup iaciens abimelech interfecit. Mō aut oēs qui ad hanc molā sūt occidunt: immo qdam saluant: vt q legitime vtunt infirmito r tpalia possi det qsi nō habētes / ea bñ admistrādo / r ad eterna suspirādo: vt abraā / isaac / iacob / iob: et p similes. Ideo sequit o. Ma assume / ad gloriā. p. Et altera relinquet / ad pnam eterna: illi. i. q in incerto diuitiarū spem ponūt. Hora ē mola pntis. Deut. xlij. b. Mō accipies loco pignoris iserorē et supiorē molā rē. Itē stat^o pugiator: vt b. Itē occupatio fre na. Esa. xlvij. a. Tolle molā r mole farina. Itē oppressio. Esa. iij. c. Facies paupz cōmolit. Itē pena grauissima. s. eodē. a. Dola asinaria circa collū. Itē effugiatio. Judic. xvj. e. Clausū in carcere molere fecerūt: hē. i. fornicate. Sequitur: q. Duo: nō boies / sed duo genera plator / aut pdicator: q dam boni: qdam mali / erūt. r. In agro. i. in ecclesia: quā ad modū agri oportet excoli r arari aratro pdicatiōis r semi nari semine sibi dei r boni exēpli. Prouer. xxxij. b. Cōsidera uit agrū fortis mulier. i. sapiētia dei: et emit illū pccio sūguinis sui. j. Cor. vij. d. Empti estis pccio magno. In b agro crescit lilia sginū / violę pffoz / rose / iustitiz / solsequia obedientiū. Et breuit extra hūc agrū nihil fructifex crescit. Bñ. xxvij. d. Ecce odor filij mei sicut odor agri plenti cui bñdixit domin^o. s. Anus assume / ad gloriā: qui ppter deū in agro fidelit la bozauerūt. j. Timot. ij. c. Qui bñ ministrauerint gradū bo ni sibi acqirēt. Dat. xxv. b. Euge serue bone r fidelis: qz rē: t. Et alē relinquet / ad penā eterna: vt q male aut negligē ter admistrauerūt. Mare. xlvij. b. Baledict^o q opus dei fa ct negligēt. Prouer. xxvij. d. Per agrum hois pign^o rē. v. Rndētes apli dubitātes de sbo dñi. x. Dicit illi: vbi dñe. Beda: Assume / supple vel relinquet. y. Qui dixit eis: vbi cūqz rē. Discipuli duo querūt. i. vbi relin quent vel assument. Sed dñs vnū rīdet / reliquū subicit: qz ex altero pater: Diē eni electos assumēdos in celo / dās intell gere repzobos relinquēdos in inferno. Dicit ergo: 3. Vbi cūqz fuerit corpus: chris^o in corpe humano: chris^o deus et homo / nō vmbra corpis: sed verū corpus: a. Illuc cō gregabunt aqlę. i. sancti / s in vtunqz statu aqlę compa rabiles. Nam in pñenti statu carne dñica reficiunt / sicut aqla carnib^o vescit: et i futuro statu renouabunt / sicut aqla post se nū reiuuenescit. Beda. Vbi fuerit dñs corpe / pgregabuntur electi: q eius passionē humilit^o imitādo / tanq de carne ei^o sari antur: quoz per resurrectionē renouabūt vt aqlę iuuet^o. Job xxxix. d. Vbicūqz fuerit cadaver / statim adest. Job. ix. d. Sic aquila volans ad escā. Chry. Aquilę: angeli / martyres: san cti. Amb. Nonne tibi vident aquilę circa corpe / maria mag dalenę / maria iacobi r salome circa sepulchzū? Sed sacerdo tes moderni tanq milui aut vultures ad cadauera mortuo: s congregant. Isidorus. Vultur dicitur / quasi vulturum habēs toruū: in quo significat puaa intētio sacerdotū. Job. xxvij. a. Semitā ignoz aut aus: nec intuit^o ē eā oculus vulturis.

Dicebat aut r parabolā

Quebat autem et parabola. **(Exposit. Ca. XVIII.)**
 la rē. Supra dixit dñs de omni genere hoim/ quos/
 dam saluados/ quosdā dānados. Nñ nulli certa ē sal^o
 sua: Nñ qđ dicit Eccl̄s. ix. a. Memo scit vtrū amore vel odio
 dignus sit /supple finali: Ideo qđ faciendū sit i h̄ dubio z incer
 to docet hic dñs. f. semp orandū. Dñi
 dñs aut h̄ capitulū in
 quatuor partē. In
 p̄ma docet orare ple
 uerant/ per parabola
 lam viduę z iudicis.
 In secūda docet ora
 re humilit̄ p̄ para
 bolam publicani et
 pharisei: ibi: Dixit
 autē z ad quosdā
 rē. In tertia ostēdit
 q̄les p̄neāt ad regnū
 suū. f. pueri: z q̄les
 nō. f. diuites: ibi: Afferebāt autē ad illum rē. In quarta
 ostēdit vlam p̄ quā venit ad regnū. f. passionē p̄ quam z ipse/
 meruit: ibi: Assūpsit autē iesus rē. Et notādu ē: sicut di
 cit Beda: qđ dñs aliqñ ponit parabolas fm similitudinē vbi
 p̄sona p̄sonę cōparat: vt Dat. xxi. c. de hoie qđ habuit duos
 filios: qđ dei p̄sonā gerit. Aliqñ autem ponit parabolas per
 similitudinē / vbi nō p̄sona p̄sonę cōparat: sed magis negoci
 um negotio: vt hic de iniquo iudice: qđ personā dei nullaten^o
 tener: tñ per factū suū / factū dei conijci pōt. Vel sic dicam^o:
 p̄ponit dñs parabolas/ qñq; per simile/ qñq; p̄trariū. Hic
 enī est p̄batio in p̄trariū z a minozi: ac si diceret: si iudex in/
 iustus ita p̄cibus assiduis vincit/ longe magis deus iust^o p̄e/
 cibus deuortis flectet. Dicit ḡ: **a** Dicebat autem dñs.
b Et parabola ad illos/ de iudice/ qđ ad orandū inuita/
 bat. **c** Quin oportet semp orare: ad declinandā p̄sensū
 ciata icōmoda. f. p̄cedētia iudiciū. Hiero^o. Frequēs oīo vi/
 tiōz impugnationē extinguit. j. Thessal. v. c. Sine intermis
 sione orate. Eccl̄s. xviij. c. Nō impediatis orare semp: z non
 verearis vsq; ad morē iustificari. Cor̄a Eccl̄s. viij. b. Nō ite/
 res verbū i tua orōne. Dat. vi. b. Orātes nolite multū loq;
 Quō ḡ dñs orabim^o / si nec multa dicim^o / nec dicta iteram^o:
 Sol. Semp ponit h̄ p̄ numero vniuersitat^o. i. p̄ septenario:
 vt sit sēsus: Oportet sp̄ orare. i. septies i die. Septē nāq;
 horę spectatē sūt institutę ad orandū i die: et cū vnaqueq; spe
 cialē habeat causā suę celebratiōis/ tñ hoc generalit̄ intuet
 eccl̄s: vt qđ nō pōt sp̄ orare/ saltē orat septies: ac si dicat: qđ nō
 possū semp orare/ facio qđ possū: orabo saltem sub numero
 vniuersitat^o. Vel qđ dicit^o ē: Oportet semp orare/ referendū
 est ad id qđ ait ap̄ls: Sine intermissione orātes. Sine intermis
 sione orat: qđ bñ opari nō cessat. Oratio enī est qñ nūci^o qui/
 dam z iterpres voluntatis nřę: quē ad deū dirigim^o / et h̄ sem/
 per facere debem^o. Hos duos modos tangit Beda. in Glo.
 dicēs. Semp canonice horis quotidie fm morē eccl̄s: id ē
 ab eccl̄s regularit̄ institutis: vel qđ iustus fm deū oīa gerit
 vel dicit. Semp orat qđ semp agit bona/ nec desinit orare nisi
 cū desinit iust^o esse. Sequit: **d** Et nō deficere. Eccl̄s. iij.
 a. Qui diligit deū exorabit pro peccatis: et p̄tinebit se a pec
 catis z i orōne dñę exaudiet. i. diu: p̄tra accidit. Eccl̄s. xxxv. c
 Qui adorat deū in oblectatiōe suscipiet z deprecatio illi^o vsq;
 ad nubes p̄inābit. **e** Dicēs/ dñs/ supple. Hodo icipit pa
 rabolam. **f** Iudex quidam erat in quadā ciuitate
 qui deū non timebat. Job. xxi. b. Quis est oipotens vt
 seruiamus ei: Job. xxij. c. Quasi nihil posset oipotens est/
 mabant eum rē. Eccl̄s. viij. c. Quasi vmbra transeant qui nō
 timent facie dñi. Eccl̄s. viij. c. Qui timet deum nihil negligit.
g Et hominē non reuerēbat. Eccl̄s. iij. b. Ois dom^o
 israel attrita fronte est z duro corde. Hiero. iij. b. Fronis mu
 lieris meretricis facta est tibi: noluit erubescere. Duo exclu
 duntur ab isto iudice: quę maxime faciūt a peccato declinare
 i. timor dei z pudor hominū. De timore dei: Eccl̄s. j. c. L/

mor: dñi expellit pctm. De pudore hominū dicit Pbs. Erubuit salua res est. Et Eccl̄s. xxvi. c. Gratia sup gram mulier sancta z pudorata. **h** Vidua autē qđā erat i ciuitate illa: z veniebat ad eū: qđ ad ipsum p̄inet defendere per/sonas misereabiles. Esa. j. c. Querite iudicium/ subuenite op/

Dicebat autē et parabola ad illos: quā oportet semp orare z nō deficere/ dicēs: Iudex qđā erat in qđā ciuitate qđ deū nō timebat: et hoim nō reuerēbat. Vidua autē qđā erat in ciuitate illa: z veniebat ad eū dicēs: Vindicā me d aduersario meo: Et nolebat

qđ multū tps. Post hęc autē dixit intra se: Et si deū nō timeo nec hoim reuereor: tñ qđ molesta ē mihi hęc vidua/ vindicabo illā: nē in nouissimo veniens suggillet me. Aut autē dñs: Audite quid iudex iniquitatis dicit. Deus autem non faciet vindictā electoz suozū qđ clamātiū ad se die ac nocte:

presso/ iudicate pu/ p̄llo/ defendite vidu/ am. **i** Dicēs/ vi/ dua illa. **k** Vindicā me d aduersario meo: z nolebat p̄ multū tps. Esa. j. f. Pupillo nō iudicat/ causa viduę nō ingredit ad eos. Hiero. v. g. Causam viduę non iudicauerūt rē. Eccl̄s. xxxv. c. Mōne lachryme viduę rē. **l** Post

B

hęc autē dixit intra se: vict^o improbitate viduę. **m** Et si deū nō timeo nec hoim reuereor: tñ qđ molesta est mihi hęc vidua vindicabo illā. Simile. s. xj. b. Et si p̄seuerauerit pulsans: dico vobis/ et si nō dabit illi surgens eo qđ amic^o eius sit: p̄ improbitatē tñ eius surget z dabit illi quotq; habet necessarios. **n** Me i nouissimo veniens suggillet me rē. In Glo. habet apt^o: Me itez z iterū veniens suggillet me rē. Et ē alia lra. Et nota originē hui^o p̄bi suggillare: Mā quātū ad absolutiōnē vocabuli dicit suggillare qñ subgulare: et ē tractū a lamis qđ paruulos qđ suffocant sub gulis icidūt z sanguinē sugūt: vt vere sit idē suggillare qđ suffocare. q. d. iudex: ne suggillet me. i. ne clamore suo et mltitudine verborū suffocet me z cogat obmutescere. Iste enim ap̄rie suggillat: qui p̄bis vel rationib^o hinc inde artat vt ob/ mutescere cogat/ ne possit vel audeat p̄bū p̄ferre. Glo. Suggillo a suggero tractū ē a lamis. i. strāgulo. Chrys^o. Suggillare ē qñ strāgulare. Mora lamie sūt demōes nocte strāgulātes. Chrys^o. iij. a. Lamie nudauerūt mamas/ lactauerūt caru los suos. Hęc vidua typū gerit cuiuslibet aīę fidelis v̄ eccl̄s generalis qđ desolata a sponso videt: qui tñ in secreto curā est gerit/ p̄sentia corpis absens ē p̄tute diuinitat^o z gr̄e largitate p̄sens. De qua dicit Job. xxiij. a. Abstulerūt pro pignore bo/ uem viduę. i. p̄latū eccl̄s: quo habito securi sūt demones de habēda plēbe. Itē in eodē. d. Paut sterile qđ nō parturit et viduę nō benefecit. Sterilem dicit carnē: et viduā animā. Vel sterile dicit p̄gregationē hominū inutiliū: viduā dicit eccl̄s: cui mlti clerici z canonici nihil boni faciūt/ pascētes in/ utilem p̄gregationē clericoz z famuloz. In oratiōe istius viduę/ plane ostendit vir^o z efficaciam humilis z p̄seuerātis oīo/ nis. Impossibile enī est talem orationem non exaudiri. Eccl̄s. xxxv. c. Oratio humiliat̄is se nubes penetrabit z donec propinquet non consolabit: z non discedet donec altissim^o aspiciat: z dñs non elongabit sed iudicabit iustos z faciet iudicium. Me i nouissimo venies rē. Beat^o Bern^o. Geniēt/ veniēs aū tribunal christi/ vbi erit pupilloz accusatio grauis: allegatio dura: quozum vixerūt stipendijs nec diluerunt peccata. Sequitur: **o** Aut autē dñs: audite qđ iudex iniquitatis dicit. Chrys^o. Non iudex talis/ fide dilectiōis carens/ tēdio compulsus: sed actio eius hic potest laudari: quia si iste quocunq; animo vitus est viduam/ deus iustus maxime vicietur suozum iniuriam: immo p̄uozum maliciam. Roma. xij. d. Vibi vindictam z ego rē. **p** Deus autem non faciet vindictam electozum suozum clamātūm ad se die ac nocte: q. d. imo faciet. P̄s. Ad dñm cū p̄s. 119. tribularer clamauit z exaudiuit me. Apoc. vi. c. Et qđ domi ne sanctus et ver^o rē. P̄s. Ultio sanguinis rē. Job. xxxv. d. p̄s. 72. Omnipotens singulozū causas intruebitur. Item. xxxvj. a. Iudicium paup̄b^o tribuit: nō auferet a iusto oculos suos. qđ clamātūm ad se die ac nocte. Esa. xxi. c. Ad me clamat ex seir: custos quid de nocte: custos quid de nocte: et dixit rē.

Et patientiam

Et patientia habebit in illis: q. d. no. Eccl. xxxv. d.
Dns iudicabit iustos & faciet iudiciu & fortissim non habebit
in illis patientia. Ex Ho. obijct hic. Cu iusti moneant orare
pro psecutorib: quid est q sancti viri orat in psecutores suos
vindicari? Hoc rationabilis pot queri salte de his q snt i via:
q eni i patria st/ a stri
cti sunt iusticie del.
Sol. est: q sancti vl
ri salua iusticia de ip
sis postulant vindi
ctam vt pereant. i. im
pi esse desinat: su
pta qd dicitur: Ter
te impium & no erit:
Prouer. xij. a. Vel
salua iusticia orat vt
flagellentur: et sic a
nequicia respiscat.

Dico aut vobis: q cito faciet vindicta illoru.
Deut. xxxij. f. Saguntis seruoꝝ suoꝝ vlciscet. Beda. Ut vel
ptas maloz minuaf: ne teptatioe succubant: vel ipsi ita fortes
efficiant vt pati no desinat: vel mali puerant.
Verutu
q. d. vindicta facta cu venio iudicare oppressores iustoz: ve
runt illi. f. electi pauci erut & tepidi tempe iudicij: qz tunc re
frigescet charitas multoz: & dñs ad iudiciu veniens vix inue
niet fide in terra. Un dicit: Verutu fili homis venies
putas inueniet fide i terra: De pfecta fide dicit. i. cu di
lectione. q. d. pauci snt boni: & tuc erut pauciores. Hiere. vij.

Ps. 11. f. Perijt fides/ ablata est ab ore eoz. Ps. Saluu me fac dne
qm defecit scus. Abacuk. j. d. Lotum in hamo subleuabit.
Dichg. vij. a. Te mibi qz fact sum sicut q colligit zc. Osee
vij. b. Deuorat est israel. Esa. xvij. a. Brachiu eius spicas
leget. Et nota qz putas no opinionone aut dubitationem def
norat hic sed duricie & infidelitat hoim increpatioe signifi
cat. Sequit. Dixit aut zc. Secuda ps capituli: in qua
docet dñs orare humilit. Cu eni precedentē parabolā domi
nus terminasset in fide: videri posset alicui q sola fides suffi
ceret ad salutē: id ostēdit in hac parabola plus valere apud
deum humilitatē oionis quā habuit publican⁹ q̄ fidei facta
tiam quā habuit pharisus. Un dicit: Dixit autem dñs. f.

Secunda pars

Ad quosda qui in se. i. in suis meritis/ cofidebat: f
Tanq̄ no vere iusti/ cum nulla haberet iusticia: qz no ha
bebāt humilitatē sine qua nihil placet deo. Un Breg. Eam
quippe quā no inuenit humilē veritas fugit mentē. Idē. Qui
virtutes sine humilitate pgregat: q̄si puluerē i ventū portat.
Prouer. xj. d. Qui confidit in diuitijs suis corruet. Hiere.
xlvij. b. Pro eo q habuisti fiducia in munitionib⁹ tuis zc.
Roma. x. a. Iusticiam suam volētes statuere/ iusticie dei non
sunt subiecti.
Et aspernantur ceteros: cum tñ ipsi
parua bona facerēt: qz psidebāt in se. Necesse ē eni vt qui i se
psidit/ alios ptemnat. Eccl. liij. c. Ne reueraris primum in
casu suo. Roma. xij. a. Qui no māducat/ māducentem non
spernat.
Parabolā istā dicēs: Duo hoies: no
mē rei sed no rem nois equalitē participātes. Uterq̄ fidelis:
in monte situm. Unde septē erant gradus per quos ascēdeba
tur in templū: vt dicit Eccl. xl. d. Per quos significant sep
tem dona spūs sancti: vel septē virtutes/ tres theologicę & quat
tuor cardinales: vel septē opera misericō: Aliso/ potio/ cibo/
redimo/ tego/ colligo/ condo. Per quēlibet istoz trium septē
naroz ascendit i celeste templū.
At orarēt. Ad h de
bet qlibet ascendere ad ecclesiā. i. ad orandū no ad videndum
mulieres: vel praua & vana colloquia faciēdū: qd tñ multi fa
ciunt. Un conquerit dñs Matt. xxj. b. Dom⁹ mea domus
oionis vocabit: vos aut zc. Aug. Nemo in oratorio aliqd
agat nisi ad qd factū ē/ vñ & nomē accepit. Act. ij. a. Pet⁹
& iohānes ascendebāt i tēplū ad horā oionis nonā.
Un
pharisus & alf publican⁹. Pharisus dī q̄si diuisus.
Erāt eni pharisei diuisi ab alijs. pp̄ traditiōes. pp̄zas/ q̄s facie
bant & pp̄ arriozem vitam: siue ob religionē quandam quam

babebāt. Habebāt eni i manu & in frōte mēbranulas in q̄b⁹
erat script⁹ decalog⁹. Habebāt etiā spinas ligatas i fimbrijs
pallioꝝ/ vt cū pūgerent statim recordarent legis. Un signi
ficāt hypocritas: qui habent sacrarū exercitium sctarū qd
significāt i mēbris: & diuinoꝝ memoriā pceptoz ad faci
endū ea/ qd signifi
cat i spinis: q cū ap
pareāt exteri/ scti in
terius snt imūdi: sic
dicit Bar. xxij. c.
Evob scribe & pha
risi hypocrite: q si
miles est sepulchris
dealbatis q a foris
apparent hoib⁹ spe
ciosi: int⁹ ho snt ple
na ossib⁹ mortuozū
et oi spurcicia. Pu
blicani dicebant exatores publicoz vectigallū: q officia si
ne pctō aut vix aut nūq̄ exerceri possūt. Un hic publican⁹ si
gnificat apte malos: q facili⁹ & frequent⁹ puerunt ad dñm q̄
snt boni/ quos significat pharis⁹.
Pharisus stas.
Ipse situs corpis expmit elationem inētis. i. supbiā. Esa.
xlix. f. Sulru i terra dimisso adorabūt te & puluerē pedū tuoꝝ
rū lingēt. Esa. lx. c. Veniēt ad te curul filij eoz q humiliauerit
te & adorabūt vestigia pedū tuoꝝ.
Hec apud se ora
bat/ tanq̄ sibi placēs. Breg. Dio hois placētis sibi no ascē
dit ad deū. Roma. xv. a. Debem⁹ nos firmiores ibecillitatē
infirmoz sustinere: no nobis placere. Contrariū faciebat pha
risus: et adhuc faciūt hypocrite: & tñ ibidē sequit: Unūq̄q̄
vestrū placeat primo suo i bonū ad edificatiōē: Etenī qz chri
stus non sibi placuit.
Deus grāf ago tibi: quia zc.
Breg. Si reprehendit qui supbe grās agit: quid ē ille qui im
pugnat grām: Dū snt ptes iusticie. f. declinare a malo/ & face
re bonū. Iste pharis⁹ vt pfecte iust⁹ appareat/ de vtraz gra
tias agit. Et pmo de prima: quē est declinare a malo/ dicēs:
Quia no sū sic ceteri hoim. i. sic ceteri hoies. q. d. qz
ceteri hoies snt pctōres: ego sol⁹ sū iust⁹. Beda. Quid ē ceteri
hoies nisi oēs pter ipsū zc.
Raptors/ iusti. Rapi
na attēdit in violēta occupatiōe rei aliene/ iniusticia ho atten
dit i proprie rei detētiōe & paupib⁹ no erogatiōe. De rapto
ribus ho dī Leuit. xj. c. Alierū et accipitrē no comedes iu
ra gen⁹ suū. i. raptorib⁹ no pletes/ nec eos imitaberis. Iu
ra gen⁹ suū dicit: qz duo sunt genera accipitrū: siluestre. f. et
domesticū. Siluestris sibi solt: domestic⁹ ho no sibi sed dño
suo rapit. Sic snt duo genera raptoroz: quidā sibi soltis rapiūt
vt auari: alij no sibi s dñis suis: vt officiales & balui. De pri
mo dī Eccl. liij. b. Un⁹ est & no habet secūdū/ no frēm/ no fi
liū & tñ laborare no cessat/ nec sariant oculi ei⁹ diuitijs. Eccl.
xi. c. Est q locupletat parce agēdo zc. De secūdo dī Abacuk
ij. b. Te ei q multiplicat no sua. Quis aut sit amboꝝ exit⁹ dī
Prouer. xxj. b. Rapinē impioꝝ detrahēt eos: qz noluerūt fa
cere iudiciū. Esa. xij. b. Quō cessauit exator/ dēuit tributū.
Et. j. c. Detracta ē ad iseros supbia tua: cōcidit cadauer tuū:
subt te sternet tinea & opimētū tuū vermes. q. d. non cessauit
exator in culpa/ idē no cessabit tributū i pena. Qd diu durabit
vestis/ durabit tinea: q̄s diu erit cadauer/ erūt vmes: q̄s diu erit
aia/ erit ignis cul⁹ ipsa ē materia. De iniustis ho q sua pseruat
et paupib⁹ no erogāt/ dī Eccl. v. c. Est alta infirmitas pesti
ma quā vidī sub sole: diuitie pseruatē in malum dñi sui. Pro
uerb. xxvij. b. Qui pgregat diuitias vsuris & fenore liberali:
i paupes eas cōgregat. i. ptra vñ p paupes.
Adulteri.
Adulter ē: q dimissa vxore sua alij femine copulat: vñ si alteri
us vxorē cognoscat. Fit eni adulteriū q̄q̄ ex vna parte tñ:
q̄q̄ ex vtraz: & tñc est malus pctm. Et de h dī Eccl. xxij.
c. Ois homo qui transgredit lectū suū ptemit in animā suā.
Et. j. d. Dulter omnis relinquens virū suū peccabit/ statuet⁹
bregditatem ex alieno mfmōtio: Primo enim in lege altissim⁹
mi incredibilis fuit: secundo virum suum dereliquit: tertio
in adulterio fornicata est et ex alio viro sibi filios statuit.

Et autem patientia habebit in illis: q. d. no. Eccl. xxxv. d.
Dns iudicabit iustos & faciet iudiciu & fortissim non habebit
in illis patientia. Ex Ho. obijct hic. Cu iusti moneant orare
pro psecutorib: quid est q sancti viri orat in psecutores suos
vindicari? Hoc rationabilis pot queri salte de his q snt i via:
q eni i patria st/ a stri
cti sunt iusticie del.
Sol. est: q sancti vl
ri salua iusticia de ip
sis postulant vindi
ctam vt pereant. i. im
pi esse desinat: su
pta qd dicitur: Ter
te impium & no erit:
Prouer. xij. a. Vel
salua iusticia orat vt
flagellentur: et sic a
nequicia respiscat.

Sicut etiam hic publicanus. Ecce pharisaeus considerat que habet / et que publicanus non habet: Hinc incipit ostenditur in nobis superbia: quia consideramus que nos habemus bona / et que alij non habent: cum e contrario fieri deberet. Et dicit: hic / de / spectu seu irrisorie. Ecclj. vij. b. Ne irrideas bolem in amaritudine anime: est enim qui humiliat et exultat circumspicit deus. Sufficiens commendat se pharisaeus qui dicit se nec aperitum nec occultum esse peccatores: Contra hoc quod dicit Ecclj. vij. a. Non te iustifices apud deum: quoniam cognitor cordis ipse est. Pro

a velut etiam hic publicanus. **b** Ieiuno bis in sabbato: decimas do omnium que possideo. **c** Et publicanus a longe stans non lebat nec oculos ad celum levare: sed percutiebat pectus suum dicens: Deus propitius

non sum dignus videre altitudinem caeli propter multitudinem iniquitatis meae. Hic dicit Beda. Sicut humilis non audeat appropinquare ut deus appropinquet: ita non aspiciat ut aspiciatur etc. Summa est: Qui ad deum ascendere formidat ex humilitate: deus ad eum accedit: scientiam premit. i. humiliat: sed spem subleuat / mentem ad deum erigendo. Job. xxij. d. Qui declinauerit oculos suos ipse saluabitur. Beda. Molebat oculos ad celum levare: quod perfectus est: ut celum posset ad se inclinare. Sed percutiebat pectus suum dicens: Deus etc. Tria notant in

De pe. dlf. r. c. quis aliq

Matth 23. b. 5. 14. 6.

pectoris percussione. Est enim ibi lesio: per quam significat peritiam et sonus: per quem significat confessio: et manus appositio: per quam significat satisfactio. Haec sunt tres partes penitentiae: que est via redempti ad deum. De qua Exo. v. a. Deus hebreorum vocavit etc. Debet autem esse discreta tota penitentia. Unde per pectus percussio designat. Propter quod incipit in lege: ut pectus cum armo cedat in parte sacerdotis: qui debet propter ceteris discretioe videri. Propter haec etiam in pectoris percussione dimittunt venialia: que octo modis siue octo remedijs dimittunt. i. confessione oris: pectoris percussione: aquae benedictae asperzione: cordis percussione: oratione: crucis signatione: sacrae communione: iniuria: rursus donatione. An versus. Confiteor: tundo: respergo: contoro: oro: Signor: edo: dono. i. dono: per quod venalia pono. Ecclj. xxvij. a. Relinque primo tuo nocenti te etc. **g** Deus propitius esto mihi peccatori. Haec est brevis oratio: valde utilis. Deus: qui solus potes: propitius esto mihi peccatori. Beda. Peccatum suum agnoscit: ut deus ignoscat. Non dicit peccantem sed peccatori ut gravius se accuset. **h** Amen dico vobis: descendit hic iustificatus: nondum forsitan plene. Ita enim a culpa: sed nondum forsitan a pena. Argumentum quod aliorum promelle non iustificat. **i** In domum suam ab illo. i. plus dixit ille. **l** Ab illo. i. ad comparationem illius. Simile Hiero. iij. d. Iustificavit animam suam aduersatrix israel: comparatione paricatricis iudee. Ecclj. xvj. f. Iustificasti sorores tuas in omnibus abominacionibus. Et. j. Iustificatae enim sunt a te.

k Quia omnis qui se exultat etc. Posita pharisaei et publicani protervia: ponit iudicis sententia: ut caueatur superbia. Et continua sic. Quare descendit hic iustificatus etc. **o** Quis qui se exultat humiliabit. s. xliij. c. Idem et Bar. xliij. b. Beda. Ante ruinam exaltabit cor: et ante gloriam humiliabit. Ante ruinam etc. quasi ruinam praecedat exaltatio. Vel potest exponi ante ad: quod cor hominis exaltat et intumescit ante ruinam: et ad ruinam et tumor superbiae quasi praefragilis est ruinae. Solet enim homo intumescere: prope ruina. Proverb. xvj. c. Contritionem praecedit superbia: et ante ruinam exaltabit spiritus. **l** Et qui se humiliat exaltabit. Job. xxij. b. Qui humiliatus fuerit in gloria erit: et qui inclinaverit oculos suos ipse saluabitur etc. Ecclj. xx. b. Est propter gloriam minoratio: et qui ab humilitate levabit caput. **m** Afferebant autem etc. Tertia pars. Data sententia dicitur super protervia pharisaei et publicani: offerunt parvuli magistro humili ad benedicendum: ut ostendatur quod tales pertinent ad eius regnum: nisi illi qui obtulerunt putabant quod potentia corporalis magis placeret ipsi quam misericordia mentis. An Chrysostomus dicit. Pueros castitate mundos obtulerunt: putabant enim ut in corpore mundos laudaret et non voluntate: cum tamen contra sit. An Ps. Dis gloria filiae regis abintus etc. Per oblationem et infantium significatur: quod omnes illi qui ad eius regnum pertinent sint infantes: non erant sed virtutis similitudine. An Matth. xvij. a. Nisi fueritis et efficiamini sicut parvuli: non intrabitis in regnum caelorum. Et hoc est: Afferebant autem ad illum: boves regios illius. **n** Et infantes ut eos tangeret. Hiero. i. ut manu et voce eis benediceret. Nota vero quod dominus tribus modis tangit. Primo flagellando. Job. xix. c. Disserimini mei etc. Secundo interius

Tertia pars

Ps. 44

Dis tribus modis tangit

... etiam hic publicanus. Ecce pharisaeus considerat que habet / et que publicanus non habet: Hinc incipit ostenditur in nobis superbia: quia consideramus que nos habemus bona / et que alij non habent: cum e contrario fieri deberet. Et dicit: hic / de / spectu seu irrisorie. Ecclj. vij. b. Ne irrideas bolem in amaritudine anime: est enim qui humiliat et exultat circumspicit deus. Sufficiens commendat se pharisaeus qui dicit se nec aperitum nec occultum esse peccatores: Contra hoc quod dicit Ecclj. vij. a. Non te iustifices apud deum: quoniam cognitor cordis ipse est. Pro

L

... etiam hic publicanus. Ecce pharisaeus considerat que habet / et que publicanus non habet: Hinc incipit ostenditur in nobis superbia: quia consideramus que nos habemus bona / et que alij non habent: cum e contrario fieri deberet. Et dicit: hic / de / spectu seu irrisorie. Ecclj. vij. b. Ne irrideas bolem in amaritudine anime: est enim qui humiliat et exultat circumspicit deus. Sufficiens commendat se pharisaeus qui dicit se nec aperitum nec occultum esse peccatores: Contra hoc quod dicit Ecclj. vij. a. Non te iustifices apud deum: quoniam cognitor cordis ipse est. Pro

Euangelij scdm Lucam

Secundo interius consolado. Daniel. viij. e. Et loqueretur ad me plapsum sum pronus in terra: et tetigit me et statuit me in gradu meo. Tertio beneficiis pferendo. Gen. xxvij. c. Accede huc fili mi ut tangam te. Horum puerorum credit marcialis vnus fuisse. Sequitur: a

Et Quos

Da. Non qz nolent infantes manu et voce saluatoris bñdici: sed quia putabāt eū oportunitate offerentium posse lassari. Unde videtur in nuere Beda qz non poterat lassari dñs.

Contra Job. liij. a. Iesus autem fatigatus ex itinere sedebat. Sol. Fatigatus fuit et lassus multoties: sed non ad similitudinē hominū: quia illi necessitate: iste sola voluntate qua alumpit talē naturā q̄ posset fatigari. Vel lassabat vt homo nō vt deus. Scdm Amb. et Beda: apostoli vidētes puulos de gentib⁹ dño offerri: intelligebāt i hoc facto salutem gentium pfigurari. Increpabāt ergo eos per idipsum ostēdētes: quia primo vellent populum suū saluari: et postmodum gentem introduci: vtriusqz enī salutem optabāt. Unde et pro muliere chanana orasse legitur: quę gētilis erat: Mat. xv. c.

b Iesus autem conuocās illos dixit: Sinite pueros venire ad me. Esa. xli. a. Ad quem respiciam nisi ad pauper culum et cōtritu spiritū: Proverb. iij. d. Noli prohibere benefacere eum qui potest etc. Beatus Bern. Herodiana crudelitas et egyptiaca malicia est nascentē persecut saluatoreu et allidere paruulos isrl. Et nolite vetare eos. Aug. Nemo prohibeat languidos venire ad medicū. Chryf. Si sancti futuri sūt: quid vetatis filios ad patrē venire: Si peccatores futuri sūt: vt quid sententiā dānationis profertis ante q̄ culpam videatis: Quales modo sunt meū ē: quales futuri sūt ipsoꝝ est. Qd meū est honorate: qd ipsoꝝ erit misere bini. d. Talium est enī regnum dei. Talium. i. in nocētiā puerilem imitantū. Hiero. Non ait: illorum: sed talium: vt ostendat nō gratem sed mores regnare. q. d. humilium est regnū celozum. Matth. v. a. Beati paupes spiritu: quoniam ipsoꝝ est regnū celoz: Siue regnū celoz dicit gloria siue gratia siue sapiētia. Proverb. xi. a. Vbi humilitas ibi sapientia. Proverb. xxij. d. Humilē spiritu suscipiet gloria. Iaco. iij. b. Deus superbis resistit: humilib⁹ autē dat gratiam. Recte autem per pueros humiles designant: quia sunt paucis contenti. Eccl. xxix. d. Initium vite hominis aq̄ et panis et vestimentū et domus protegens turpitudinē. Itē in imo seu in puluere sedēt. Esa. xlvij. a. Descende sede in puluere. Item sine malicia sunt. i. Cor. xlij. d. Malicia paruuli estote. Item simplices sunt: id est sine duplicitate. Proverb. iij. d. Cum simplicib⁹ sermocinatio eius. Sap. i. a. In simplicitate cordis querite illū. Item innocētes sunt. Job. xxij. d. Saluabit innocēs: saluabit autē mūdicia manuū suaz. Itē verecūdi sunt. Seneca. Verecūdia bonū in adolescēte signū. Eccl. xxvj. c. Gratia super gratiā mulier sancta et pudorata. Item sine sollicitudine sunt. Matth. vj. d. Ne solliciti sitis anime vestre quid manducetis. Item non seruāt iram. Eph. iij. c. Sol non occidat super iracundiā vestram. Item largi sunt. Proverb. xxij. b. Victoriam et honorem acq̄rit qui libenter dat munera. Gal. ij. d. Tradidit semetipsū p me. Itē veraces sūt. Apoc. xlij. a. In ore ipsoꝝ non ē inuentū mendacium. Eph. iij. f. Deponētes omne mendaciū loq̄mini veritatem vnusquisqz cum proximo suo. Item non pudet eos mendicare panem. Chren. iij. a. Paruuli perierūt panē etc. Item casti sunt. i. Timoth. v. d. Te ipsum castum custodi. Matth. xix. b. Sunt eunuchi qui seipsoz castrauerūt prop̄ regnū celozum. Item sunt obediētes. Eph. vj. a. Filij obediētes estote parentib⁹ vestris. Eccl. iij. a. Filij sapientię ecclēsia iustozum: et natio illozum obediētia et dilectio. Item

Proprietates pueroꝝum

promissionib⁹ hilarescunt. Numerl. xlij. e. Paruulos introducam in terram quę vobis displicuit. Item amant se mutuo. Eccl. xij. c. Omne animal diligit sibi simile. Itē nō cōfidunt in se. Hiero. xvij. a. Bledictus qui confidit in domine: et ponit carnem brachij sui. Item clamorē referunt ad parentes: vt vindicent eos. Eccl. xxvij. a. Qui vindicari vult a dño iueniet vindictam. Item homines perfonatos expauescunt. Seneca. Pueri hos amat cū quibus ludere consueuerunt. Item dil-

cunqz nō acceperit regnū dei sicut puer nō intrabit i illud. Et interrogauit eum quidam princeps: dicens: Quid agister bone: qd faciēs vitā eternā possidebo: Dixit autē ei Iesus:

gūt pulchra vestimēta. Eccl. ix. b. Vestimēta tua omni tempore sint candida. Item cito plorant et cito ridēt. Eccl. iij. a. Tempus stendi et tempus ridendi. Job. xvi. d. Plorabit et flebitis vos: sed tristitia vestra vertet in gaudium. Qui has viginti pueroꝝum proprietates haberet: reuera ipse esset regnum celozum. Amen dico vobis: quicumqz non acceperit regnū dei sicut puer: id ē quicumqz innocentiam quā habet puer beneficio gratis sibi non cōparuerit merito virtutis: f. Nō intrabit in illud. Heb. xj. b. Cre-

dere oportet accedere ad deum: quia est: et quia iniquitibus se remunerator sit. Beda: exponit hoc moralit: intelligit per regnū dei doctrinā euangelicā: per quam venit ad regnū dei. Hanc ergo iubemur accipere sicut pueri. i. sine cōtradictōe et simpliciter: sicut puer nō cōtradicit magistro suo sed ex simplicitate acquiescit. Eccl. v. c. Esto mansuetus ad audiendū. Iaco. i. c. In mansuetudine suscipite iustum verbum. Et interrogauit eum quidam princeps dicens: Agister etc. Non est loco suo posita hęc principis interrogatio et dñi responsio. Legitur autē Marci. x. c. quia dñs erat i domo et docebat: cū egressus i via esset: accessit ad eū quidam qui proposuit ei huiusmodi questionē. Et quē Lucas dicit principem: Matth. xix. c. dicit adolescentē. Lucas autem licet hoc post p̄cedentia nō sit secutum: eleganter tñ p̄cedentib⁹ cōtinuauit. In p̄cedentib⁹ nanqz tradiderat doctrinā imperfectionis: post quā cōgrue sequitur doctrina perfectionis: ad quam pertinet qd hic subditur: Unde congrue p̄cedentibus annexū est. Docuerat enī dñs de fide: vbi dictum ē de grano sinapis: Addidit etiā de modo orādī et de humilitate: q̄ omnia tenēt habere etiā imperfecti: Lentur enī fidem habere et orare et humiles esse: Qd autē sequitur solis congruit perfectis. De hoc principe siue adolescente dissentire videntur Amb. et Hiero. et Beda. Amb. enim et Hiero. improbant eū: plane asserentes q̄ accesserat animo temprandi non discēdi. Qd ex duobus astruunt. I. ex verbo dñi ipsum arguentis: vbi dicit: Quid me dicis bonū: et in eo etiā q̄ audito consilio dñi: cōtristatus est. Beda sō approbat eū: dicens q̄ simpliciter accesserat. Qd ex eo probatur quia Marci. x. c. dicitur: intuitus eū fuisse Iesum. Nō enī dicitur deus intueri nisi quos respicit oculo misericordię: sicut dicitur intuitus petrum fuisse Iesum: id est oculo misericordię respiciens. Planē q̄ dissentire vident. Sed potuit eē vt i p̄mis modo rēptantis accessisset: postea ex s̄bis Iesu animū humilasse: et sic vterqz potest verum dixisse: s̄m diuersos status vnus actionis. Vt forte fuerūt diuersi: Nam Hiero. videt loqui de illo de quo dictū est Marci. x. de q̄ nō agit hic. b

Agister bone. Chryf. Significat laudatores sanctorū: non imitatores: Quid faciēs vitā eternā possidebo. Scdm Amb. et Hiero. ē h̄ versuta infrogatio: et iō subtilit ei respōdet dñs: arguēs eū de duob⁹. s. et qz loq̄t̄ et retulit: et cōsuetudinē loquēdi. Quia q̄ iste vocauerat eū magistru bonū et nō desit vel dei filiu: ostēdit dñs quilibet sanctū hominē cōparatione sui non esse bonū. Vñ Job. xxv. a. Nunq̄d iustificari pōt hō cōparatus deo: Itē Job. iij. d. Nūqd hō dei cōparatiōe iustificabit: q. d. nō. Ibi enī dicit Glo. humana iusticia diuinę cōparata iusticia ē. Et hoc ē

Quid me dicis bonū

Quid me dicis bonū

Quid me dicis bonū

Quid me dicis bonū

Vertical text on the right edge of the page, likely from an adjacent page or a marginal note.

Quid medicis bonum .i. quam rem bonam me dicis esse: q. d. no sum talis bonus ut putas/ alius bonus ho non deus. In h' g' tra rei veritate loquitur/ appellas eu magis bonu r no deus: qz magis bonu dicit/ putas eu puru boiem ee: Ideo qz d'ns arguit eu dicens: **Q**uid me dicit bonu: cu nemo bonus/ sit nisi solus deus. .i. nisi solus homo deus. vi. f. p nemo excludat soli boies/ non angeli. Solus naqz deus vere bonus. .i. christus solus a coceptione imunitis a peccato. Ita arguit eu d'ns: qz loquitur s' rei veritatem. Et fm b iste pot esse sensus:

Quid .i. cur. **M**e dicit bonu/ cu no credis ee deus: De h' g' arguit eu: qz no credit eu ee deum. Dat. xix. c. dicit d'ns fruisse: **Q**uid me interrogas de bono. Et vtriusq' ridet d'ns/ vt dicit Aug' de peccor. euangl: vt alteru referat ad illud: **Q**uid boni facia: alterum ad illud: **H**ic bone. Et sic. **Q**uid .i. cur/ me dicit bonu/ que no vis imitari i bono: vel que bonu sentire no potes: q. d. bonus suus: s' no tibi: qz no scis. Ps. Bultate r videte qm suavis e d'ns. .i. dulcis. .i. Ps. ij. a. In eo crescit is i salute: si m gustastis qm dulcis e d'ns. Et fm huc sensu loqt' s' loquedi p'uerudine. q. d. d'ns: qd me dicit bonu/ cu no sum tibi. Ma fm loquedi vltu no psuevim' dicere bonu vlt ma lu/ nisi i respectu. Un dicitur: qz pena eterna mala e: qz mala patiensib' licet i se bona. Et fm hac expositione erit b' solus de rep'ensioe: **Q**uid me dicit bonu: nec qd seqt' ane/ ctes/ sic pu'. Dodo resume fm Beda. Et interrogauit r. **R**eddit causa Beda i Glo. qre q' f'ierit iste. Et e summa: qz d'ns locur' fuerat pabolice dicens: Quicunqz no acceperit regnum dei sicut puer r. Iste aut' ex simplicitate no intellexerat: ideo querit apre sibi dicit: **H**ic bone/ qd facies vita' eterna possidebo: **N**o dicit/ quid dices v' qd audies: sed qd facis/ ens vita' eterna possidebo: qz no audiedo vel loquedo sed magis faciedo acquirat regnu' celoz. Joh. vi. d. **Q**uid faciem' vt ogemur opa dei bona. Jaco. i. d. **N**o auditores verbi sed factores. Roma. ij. b. **N**o eni auditores leg' iusti sut apud deum. Dat. xix. c. **N**osti madata: hęc fac r viues. **Q**uid me dicit bonu. Arguit eu: qz no p'fice eu deum vel dei filiu: no qz dicit eu bonu magis. Un Joh. xij. b. **V**os vocat' me magister r. Sequit' **N**emo bon' essentialit' vel ex se/ v' effectiue/ vel pfecte: **N**isi solus deus: q' essentialit' et ex se bonus est: qz sua bonitas est sua essentia/ r no ab alio habet bonitatem: sed alij ab eo: et ideo ex se r effectiue bonus e r no alij. Itē nihil mali vel defectus aut diminutiois est in ipso: et ideo pfecte bonus est: ois aut' creatura in pfectione habet et diminutione: quare patet q' solus deus bonus e: vt dixim': essentialit' ex se/ effectiue/ pfecte: r omne bonum ab ipso solo est tanqz riuius a fonte. Jaco. i. c. **O**mne daru optimu r omne donu perfectu desursum est descendens a patre luminum.

Madata nosti. Enuciatiue r interrogatiue pot legi. De noticia madataz querit d'ns: vt satisfaciat interrogatioui illi/ us q' interrogauerat. **Q**uid facies vita' eterna possidebo: q. d. noticia r obseruatio madataz ducit ad vita' eterna. Unde. s. x. e. **H**oc fac r viues. Proverb. liij. a. **C**ustodi precepta mea et viues. Et. j. c. **C**ustodi ea in medio cordis tui: vita enim sunt inuentibus ea/ et vniuersę carni sanitas. **H**oc nesciuit hippocrates. Esa. lyij. a. **S**cire vias meas volunt quasi gens que iusticia fecerit. In h'eria q' querit: **N**o i madataz/ innuit q' debemus magis studere ad noticiam madataz q' alioz que no sut tam necessaria ad salutē. Ecclj. ij. c. **A**ltoza te ne quesieris r fortioza te ne scruteris: sed que pcepit deus cogita illa semper. **N**o occides: manu vel mente vel bnificij subtractioe. Aug'. **P**alce fame mortetem: que si no pauertis occidisti. **N**o mechaberis/ effectiue v' affectu. Dat. v. d. **D**icitu e antiq's: **N**o mechaberis: ego aut' r. **N**o furtu facies: rē aliena iniuriose p'rectado/ non

parentib' occulte subrahedo. Proverb. xxvij. d. **Q**ui subtrahit aliqd a patre suo vel a matre r. **N**o falsu testimoniu dices. Proverb. xix. b. **F**alsus testis non erit impunitus. **H**onora patrem tuu r matrem. q. d. nosti. hęc madata: **E**t remissive: **H**onora patrem tuu r matrem: reueredo/ obediēdo/ subueniēdo. Ecclj. ij. a. **Q**ui honozat patrem suu/ vita' viuet longioze: et qui obedit patri refrigerabit matrem. Itē eodē. b. **Q**ui timet d'nm honozat patres: r quasi d'ns seruet his q' se genuerit. Amb'. **P**rim' gradus pietatis est iste: **N**o hos auctores tibi voluit esse deus: honozā obsequijs/ abstineas a xumelijs: quia nec vultu lędenda est pietas parentu. Est aut' honoz non solum honozificentis: sed et largitatis: querit quare non hic ponit tria mandata/ p'me tabule. Itē quare no duo vltima de secūda tabula e: **H**onora patrem r. Ad primu dicit/ q' d'ns rīdet ad interrogata querentis: **Q**uid faciendo r. non dicit/ quid credendo: tria aut' p'ia madata plus sut ad fidem q' ad opa. **P**roterea/ vt dicit **M**atthē. xix. c. iste adolescēs erat/ vnde instruendus erat in actiua. Ad secundu/ q' duo vltima cōprehendit sub secundo r tertio postro. **N**on mechaberis: no furtu facies r. quia iam exposuerat **M**atth. v. c. **Q**ui viderit mulierem r. **A**d tertiu/ q' lex vetus finalit' erat ad prohibēdu manu serorum: noua p'ncipalit' ad informandū animū r manū filiozū: et ideo hic vltimo ponit affirmatiua madata: quia et matthē. ponit vltimo hoc: **D**ilige proximu tuu r. Et sic fit **L**ob. iij. c. **Q**d ab alio oderis fieri r. vt **D**at. vij. b. **O**mnia q'cunqz vultis r. **Q**ui ait: hęc oia custodiui a iuuentute mea. **D**icere. **D**enik: Si eni primu suu diligeret sicut se/ ipsu/ no esset tristis cum sua paupib' dare tuberef. **C**hryf. **M**artulus iudaii populi: exitus de egypto: iuuent' ex tēpo re moysi: in Ps. **D**eus docuisti me a iuuentute r vsq' nūc. **R**pe regū: et vsq' ad senectā. **E**t infra: donec annūcie brachiū tuū. .i. christū. **Q**uo audito. .i. eius responsione accepta. **J**esū ait ei. **J**esū cōgrue noiat/ no d'nm: qz saluare vult. **A**d huc vñu tibi deest. **G**lo. **A**d pfectionē. **E**t distinguunt qdā b pfectionē. .i. q' p'gruit cōtēplatiuis r claustralib': et de hac dicit hic: **S**ed p'clatis cōgruit animā pro ouibus ponere in articulo necessitatis: diaconib' r sacerdotib' bus qui non sunt p'lati/ congruit cōtinētia: piugatis hęc vitā in patētia r morte in desiderio. **S**ed reuera summa hęc pfectione/ relinquere oia: **U**n dicit: **P**roia q'cunqz habes: no parte. **E**t de et da paupibus. **D**a gratis/ libere/ libentē: non vende/ non tarda/ non tristare. ij. **L**or. ix. b. **U**nusquisqz pur destinauit in corde suo: non ex tristitia aut ex necessitate: **M**ilarem eni datorē diligat deus. **P**aupib': non diuitib'. **E**sa. lyij. c. **F**range esurietū panē tuū. **S**. xlij. d. **C**ū facis conuulsi: voca paupes/ debiles/ claudos/ cecos: et beatus eris. **E**t sic dādo: **H**abebis thesaurū in celo: no in terra. **C**hryf. **Q**uid terrę tradis aurū: **V**idest ne tibi terra dignior terrę d'niatoze? **M**atth. vij. c. **M**olite thesauricare vobis thesauros in terra/ vbi erugo r tinea. .i. inuidia et vanaglia demolit: **T**hesauricate aut' vobis thesauros i celo: vbi r. **E**sa. xlv. a. **D**abo tibi thesauros absconditos. **D**eut. xxxij. c. **Q**ui inundatione maris quasi lac sugent r. **J**ob. xxij. d. **D**abit pro terra silicē r pro silice torretes aureos. **E**t veni/ crededo/ operado/ sequere me. **B**eda. **N**on sufficit relinquere sua nisi sequat' d'nm imitādo. **H**is auditis contristatus est. **B**eatus **M**ilarius. **H**ęc est tristitia que mortē operatur. ij. **L**or. vij. c. **H**ęc sunt sping et tribuli que semen dei suffocauerunt: **M**atth. xij. c. **L**etitia cordis est bonam conscientiam habere ad deum. **P**ronera xy. b. **S**ecura mēs quasi iuge p'uiui r. **E**t qre tristis erat

4. q. i. c. 2.

Bl. f. secūde

Matth. 19. 26

Ps. 70.

¶ Quia dices erat

Quia diues erat valde. Beda: Possidens est amorem. Beda. Facilius facculus premitur quam volutas. Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Et. trap. 15.

Ps. 125. Matt. 19. c. Marc. 10. c.

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes... Multi enim diuitias relinquunt amore dei dolentes...

Marginal notes on the right side of the page, including references to other biblical passages and commentary.

Et dixerunt quibus audiebant admirantes et stupefacti: Et quis potest saluus fieri? Qui intelligit dominum diuites appellare amatores diuitias: aliter scietes plures esse paupes: ideo hic querunt: Quis potest? cum fere omnes habent vel amant diuitias. Aug. Cum plures sint diuites quam paupes: non hoc dixissent apostoli nisi in numero diuitium intellexissent cum...

8.19. d. 10. d.

Et dixerunt quibus audiebant: Et quis potest saluus fieri? Aut illis: Quae impossibilia sunt apud homines: possibilia sunt apud deum. Aut ait petrus: Ecce nos dimisimus omnia et secuti sumus te. Qui dixit eis: Amen dico vobis...

8.77.

humana estimatio non apprehendat sed victa miretur. Possibilia sunt apud deum: cui nihil est impossibile. Sed non erit impossibile apud deum omne verbum. Sed non quid deo quod est difficile: Sed obiectum. Diuites manere diuites saluari impossibile est apud deum et apud homines: diuisim vero possibile est et apud deum et apud homines. Sol. Apud homines impossibile est ut diues pauper et superbus humilis fiat: quia homo spiritus est vadens et non rediens: sed apud deum non est impossibile. Unde Beda. A cupiditate frenorum ad charitatem freno deus potest pertere et superbos humiles facere: et sic potest diuites saluare non manentes diuites: sed qui fuerunt diuites. Aut ait petrus: ecce nos dimisimus omnia. De diuitibus dederat dominus sibi: quia facillimum est camelum per foramen acus transire quam diuitiarum amatores regnum dei intrare. Petrus econtrario quia pauper erat: non de diuitibus sed de pauperibus vult audire sibi: ut in vtroque. i. in amatoribus diuitiarum et contemptoribus earum adiam sibi diuinam. Sed quia petrus hinc sibi circa paucos: quia tamen circa discipulos: ideo de omnibus contemptoribus diuitiarum per christum profert dominus sibi generaliter: quia multo plura accipiet in vita presenti et in futuro vitam eternam. Dicit ergo: Ecce nos dimisimus omnia. Quae omnia: Manu et recta tamen. Unde factat se petrus? Rideo: quia voluntate habendi omnia dimisit. Unde phidens dicit: Relinquam omnia: quia cum pauca reliquisset petrus voluntate omnium dimiserat. Unde Greg. Gradus fiducia: petrus piscator erat: diuites non erat: victum manu et arte querebat: et tamen phidens dicit: Nos dimisimus omnia. Super alium euangelistam habetur in glo. quod omnia reliquerat et omnia sibi retinuerat. Illa omnia reliquerat de quibus ait salomon: Omne quod est sub sole vanitas vanitatum et omnia vanitas. Illa omnia sibi retinuerat: de quibus dicit: quia deus est omnia in omnibus. Berni. Recte petre et non ad insipientiam tibi: quia currere sequi non poterat oneratus qui exultat ut gigas ad currentem viam. Prover. iij. b. Lures non habebis offendiculum. Item beatus Berni. Omnia reliquerunt apostoli non tamen possessores sed etiam cupiditates: et eas maxime. Plus enim mundi cupiditas quam substantia nocet. Et hec fugiendarum diuitiarum causa precipua est: quia aut vix aut nunquam absque amore valet possideri. Limosa enim et glutinosa est substantia mundi: et cor humanum omnibus quae frequenter facile adheret: felices tamen liquet esse qui exonerati sunt: et sequuntur dominum expediti. Arduissimum enim foramen nos expectat: et quem sequi mur si sequi volumus? per angustam portam ingredi necesse est. i. per foramen acus quod sarcinas non admittet. h. Et secuti sumus te. Hoc id addit: quia aliquid gentiliu validum pretempserunt terrena quam christianam: quia tamen non sunt christi secuti: et ideo addit quod est perfectum: Et secuti sumus te. i. gressu corporis et affectu cordis et imitatione operis et assimilatione virtutis: quod perfectius est. Multi enim philosophi diuitias contempserunt: sed nihil profuit eis: quia non secuti sunt christum. i. in fratribus imitati. Ideo dicit petro: Sequere me: Joh. vii. g. Ecce. xxij. d. Gloria magna est sequi dominum. Dicit. xvij. c. Ego non sum turbatus te pastorem sequens. Joh. viij. b. Qui sequitur me non ambulat in tenebris. Jo dixit quidam dat. viij. c. Dne sequar te quocumque ieris. Qui dixit eis: Amen dico vobis: nemo potest. q. d. non tamen de vobis apostolis loquor: sed de omnibus: Quia. k. Nemo est qui relinquit domum aut parentes aut fratres aut uxorem aut filios...

8.15. d.

os aut agros propter regnum dei: et non recipiat multo plura in hoc tempore et in futuro vitam eternam. Multo plura. i. spiritualia: quia plura sunt terrenis: non numero sed merito et dignitate. Est ergo sensus: Quicumque diuitias terrenas et affectus carnales propter me dimiserit: multo plura recipiet in futuro et etiam in presenti.

bis: nemo est qui relinquit domum aut parentes aut fratres aut uxorem aut filios propter regnum dei: et non recipiat multo plura in hoc tempore et in futuro vitam eternam. Assumpsit autem iesus duodecim et ait illis:

In presenti quidem pro vno fratre carnali relicto recipiet multos fratres spirituales: qui verius diligunt quam carnales: quia longe amplius est copula animarum quam corporum: unde et liberum omnia sua sibi communicat: et ita pro vno domo recipit multo plures: sic patet...

28. q. 1. c. 1.

Matth. 20. c. Marci. 10. c.

religiosis: quia omnia sunt iustorum. Unde Aug. Habe charitatem et omnia tua sunt. Cor. iij. d. Omnia vestra sunt: vos autem christi. Item in presenti recipit pro temporalibus relictis gustatio future locutionis: quia in cetuplo plus valet quam omnia temporalia. Unde Marc. x. d. accipiet centies tantum nunc in tempore hoc. Et hoc est quod dicit Berni. xxvij. c. Semiauit isaac in terra illa et iuenit in ipso anno cetuplum: benedixitque ei deus et locupletatus est. Item in futuro recipiet similitudinem glorie: multo maius merito et melius omni re temporalis. s. vi. f. Desuram bonam et profertam et coagitatam et superfluente dabitur in sinu vestrum. Chrys. Pat diabolum: maus ignorantia: fratres et sorores socii et socii erroris: huius relinquenti sunt: quia alii non habent vitam eternam. Matth. x. d. Qui amat patrem et matrem plus quam me non est me dignus. Item Chrys. Assidue diabolus ex semine interdicti erroris generat filios et filias: et ita ager professio aut dignitas vestri viuunt. Sequitur: Assumpsit autem et cetera. Quarta pars: in qua ostendit per quam veniatur ad regnum dei: in qua ostendit ostensum est quod plene pertinet ad regnum. s. pueri. i. innocentes. Ita igitur per quam veniatur ad regnum est passio christi per quam ipse ascendit. Unde. j. vlt. d. Nonne oportuit christum pati et cetera. Hoc autem est generale in omnibus euangelistis: post miraculorum magnificentiam passio et ignominia: et post vitam eterne glorie supponere: quod fit ne discipuli subita christi persecutio vestra peribat retro abiret. Et quia magis turbat dolor inopinatus animi quam presentis: et ideo sepe est predictum. Sed quia idipsum sepe dixerat generaliter discipulis: modo dicit specialiter duodecim quos elegerat tanquam secretarios. Dicit ergo: Assumpsit autem iesus. i. saluator: saluandi habes consuetudinem. m. Duodecim: apostolos per quos vniuersitas saluandorum designat: propter septenarium. i. tria et quattuor: ex quibus surgunt duodecim: quibus dominus reuelat mysterium per silium sui: sic dicit Joh. xv. b. Non dicam vos fructus: quia seruum nescit quid faciet dominus eius: vos autem dixi amicos: quia cetera. Unde sequitur hic...

Quarta pars

Et ait illis: secreto: ut dicit dat. xx. c. Propter quattuor. Primo propter vitium scandalum pusillo: quod de eius passione cito possent scandalizari: sic petrus qui audita eius passione dixit ei: Absit domine haec a te: dat. xvij. d. Scio propter exemplum: ut. i. tu veniens ad claustrum non multum reueles: sic insalutato et ignorate laban sacrobis aufugit: Berni. xxxj. c. Unde Ecce. xxvij. a. Moli consiliari cum socero tuo: et a celatibus te absconde per silium: omnia consiliari perdit per silium: sed est per silium in semetipso. De hoc dicit beatus Berni. loquens in persona mundi. Moli inquit precipitane agere: diu phidens diligens intueri: magnus est quod proponis: et operum habes magna deliberatione: experire quod possis: amicos phule: ne post factum pernitere peringat. Hec est sapientia mundi: aialis: frenata: diabolica: inimica salutis: suffocatrix vite: maus tepiditate: et. s. q. deo solet vomitum puocare. Cum enim dei verbum esse non dubites: quod operum est deliberatione: Vocat magni per silium angelus: quid ergo adhuc per silium perstolaris? Quis enim sapientior et fidelior illo: Ab ore putei gebene eripior et per silium petra: Amicos phular: quod non legit: Inimici hominis domestici eius: Michae. vij. b. Tertio propter documentum: ut. s. ostendat quod non sint passim omnibus reuelanda per silia. Unde Ecce. vij. a. Vlti pacifici sint tibi: et per silium sit tibi vnum de mille. Quarto propter hypocritam prenentem: quae cum vadit ad crucem non secreto sed publice hunc cunctis predicat. Unde dat. vij. a. Cum facis elemosinam cetera. In hunc ergo duodecim tamen hoc dixit: notat quod solis perfectis sunt pandenda secreta: Per duodecim enim significat perfectio. Est autem multiplex

Hoc sentire in vobis qd & in christo iesu: qui cum rē. a **C**ecus quidam. i. gen^o humanum / vel peccator quilibet verē cognitionis lumine carens / & tenebras culpe & ignorantie patiens. b **S**edebat: terrenis amore inherens. Cecus vero dicitur p^ote / ap^ote natus videre / nō videns. Lapis em̄ nō dicitur cecus / etsi nō videat: sic laicus p^ote nō debet dici cecus / s^o clericus. Esa. xliij. d. Quis cec^o nisi ser^o meus: **B**atth. xv. b. Sinite illos: cec^o sunt & duces cecorum. ij. Pet. i. b. **D**istribuite in fide virtutem rē. Cui non p^ote sunt hęc / cecus ē. c **S**ecus viam. **C**hryf. Juxta veritatem. **U**nde Beda. Cecus sedet secus viam / dum icipit credere in ipsum / q^o dicit: Ego sum v^o / veritas et vita: **J**oh. xliij. a. d **M**endicās: id est rogās. Qui ideo rogavit: quia cecitatem et paupertatē suam cognovit. **V**ultū enim sunt cec^o et pauperes / & superbi qui mendicare erubescūt: quia seip^os nō cognoscunt. **A**poc. iij. a. **D**icis q^o dives sum & locupletatus & nullus ego rē. **E**ccl. xxv. d. **T**res species odiuit anima mea et aggrauor valde animę illorū. **J**oh. ix. g. **S**i cec^o essetis: id est vos esse cec^os cognosceretis / peccatū non haberetis: nunc autem quia dicitis / videmus: peccatum vestrum manet. **A**dē dicans. **M**ora quia antiqui pauperes non erant ita impotenti sicut moderni: qui ore silebant & manu dicebant: vnde dicebantur mendic^o / quasi manu dicentes. e **E**t cum au^o diret turbam p^otereuntem: quę sequebatur iesum: quidam vt miracula noua viderent / id est curiosi: quidam vt obseruarent: vt maliciosi: quidam vt de panibus manducarent: id est mercennarij: quidam vt sanarent / quorum alij boni / alij mali: quidam vt docerentur: vt discipuli: quidam vt obsequerentur: vt religiosi. **O**mnis autē hęc turba sequens: bonitati & studiositati eius attestatur. **U**nde **C**hryf. **T**estimonium studiosi agricolę est messis fecunda: & assidui doctoris signum ecclesia plena. **P**rouerb. xliij. a. **U**bi non sunt boues / p^osepe vacuum est: vbi autem apparēt plurimę segetes / manifesta est fortitudo bouis. **I**tem in eodē. d. **I**n multitudine populū dignitas regis rē. f **I**nterrogabat quid hoc esset: q^o scire desiderabat. **V**ultū sunt qui nūquā interrogāt. **Q**uare: Quia scire nō currāt. **B**oni discipuli signū est libetē interrogare. **E**ccl. vi. d. **I**n multitudine presbyterorum prudentium sta rē. g **D**ixerūt autem ei q^o iesus nazaren^o trāsiret: cuius odorem senserat / sed non viderat. **N**azarenus enim interpretatur floridus. **C**ant. ij. a. **E**go flos campi: id est rosa quę crescit in hiericho. **E**ccl. xxiiij. b. **E**t quasi plāratio rose in hiericho. **C**hryf. **R**osa añq^o videat sentit. **M**orādū autē est q^o dicitur iesus transire. **E**t reuera multis transit: quia tēpus salutis sine salute trāsiret eis. **P**ropt^o q^o dicit **A**p^ols. ij. **C**or. vi. a. **E**cce nunc tempus acceptabile rē. h **E**t clamauit dicens rē. **C**hryf. **N**ihil solum habebat nisi vocem: & ideo qui pedibus non potest / voce sequitur. **I**esu fili dauid miserere mei. **A**mb. **H**omo pro hominibus factus / miserere hominis. k **E**t qui p^otebant increpabant eum vt taceret. **B**eda. **Q**ui iesum ventientem p^oteunt significat tumultus carnalium desideriorum / vel suggestionum demonum / vel turbā persecutorū. **S**cđm **A**mb. quę mentem hominis sepe perturbant & orationem impediunt / ne a domino audiatur. **T**hres. iij. e. **O**pposuisi nubem tibi ne transeat oratio. **E**sa. lix. a. **P**eccata vestra diuiserūt inter vos & deum vestrum: & absconderunt faciē eius a vobis ne exaudiret. **E**t hoc ē q^o dicit **B**ic: **I**ncrepabāt eū vt taceret. **M**oraliter

etiam iuxta litteram / p^oteuntes & pauperem increpates sunt mundi sapientes / & collaterales magnatum: qui pauperes fugarant et prohibent ne ante dominos suos appareant / vel aliquid ab eis petāt. **U**nde **C**hryf. **F**atua sapientia hominum existimat iniuriam pati magnos viros / si a pauperibus honorentur. **Q**uis em̄ pauper audeat diuinitē publice salutare: **I**psē vō multo magis clamabat: fili dauid miserere mei. **C**hryf. **T**alis est natura fidei: quāto pl^o verat eo magis accedit: p^opter q^o serui dei in persecutionibus nō vincuntur. **E**t. ij. **V**irtus fidei in periculis securat: in securitate periclitatur. **A**mb. **O**portebat tamdiu clamare / donec resistentis sibi turbę strepitum vinceret: id est tam perseveranter orando / pulsando intendere: quousq^o consuetudinem desideriorum carnalium & ipsorū hominum carnalium turbam / studia spiritualia impediunt / fortissima intentione superaret. m **S**tans autem iesus. **M**ora q^o transeundo audit / stando sanat: per q^o significatur: quia finem naturam quę fuit in motu & in transitu: id est naturam humanam quę fuit subiecta mutabilitati / nobis compassus est: finem eā vero naturam in qua manet stabilis / nos sanat: id est nobis gratiam p^ostat. **U**nde **B**eda. **I**esus transiens cecum audit rē. n **I**ussit illum adduci ad se. **H**ieronym^o. **Q**uia cecus / sequi non poterat: stat dominus et vocari iubet ne turba prohibeat. **S**ic debent facere magnates / stare / scilicet & vocare ad se pauperes vt audiant eorum querimonias / & faciāt iusticiam. **E**ccl. iij. a. **D**ecline pauperi sine tristitia aurem tuam: & redde debitum tuum: id est iusticiam vel elemosinam: et responde pacifice in mansuetudine. o **E**t cū appropinquasset interrogavit illum dicens: quid tibi vis faciā: **N**on ex ignorantia querit: sed ideo vt rogetur: vt mētem ad orationem excitet. **I**tem **A**mb. **I**nterrogat vt credamus / non nisi confidentē posse saluari. **E**t est argumētum q^o non sufficit cordis contritio nisi addat oris confessio. **E**t verū est si quis tempus habet. **C**hryf. **D**omine quid interrogas q^o ipse oculis vides: **I**nfirmas clamat: quid vocē p^oquis: **R**esponder. **N**on quero propt^o passionē: sed propter fidem. **T**u domine occultorū es cognitor & nescis: **S**cio: sed volo vt procedat & confiteatur. **R**o. x. b. **C**orde creditur ad iusticiam: ore autem confessio fit ad salutem. p **A**t ille dixit: domine vt videam. **C**hryf. **D**odo non dicit: **F**ili dauid / sed domine. q. d. **f**ilius dauid cec^os illuminare non potest: filius autem dei potest. **I**deo interrogo quid vis: **T**ūc ille dixit: nō fili dauid / s^o dñe volo vt videam. **Q**uamdiu dixerat: fili dauid / suspensa est sanitas: mox vt dixit: domine / infusa est. q **A**t videam: lumen cęli sine quo nemo gaudet. **T**ob. v. b. **Q**uale gaudū erit mihi qui lumē cęli nō video: **E**ccl. xi. c. **D**ulce lumen et delectabile oculis videre solem. r **E**t iesus dixit ei: **R**espice: fides tua te saluum fecit. **A**ct. xv. b. **F**ide purificās corda eorū. s **E**t confestim vidit & sequebatur illum. **C**hryf. **B**onum munus obtulit christo. **Q**uale: **S**equebat eū. t **M**agnificans deum. **P**s. **M**agnificate dominū mecum. **E**ccl. xliij. d. **B**enedicentes dominum exalate illum quantum potestis: maior ē enim omni laude. v **E**t omnis plebs vt vidit dedit laudem deo: congratulans sanitati cęci. **U**nde patet q^o cōpariebatur infirmitati illius. **R**o. xij. d. **G**audere cum gaudētib^os rē. **U**el etiā deū laudabat pro magnitudine fidei sibi inspiratę: cuius merito impetrauit lumen rē.

Et ingressus

ps. 33.

Euangelij scdm Lucam

Ingressus etc. Historia con / Cap. XIX.
tinuat / vt patet. Continentia vero capituli talis est.
Tres sunt partes capituli. In prima ostenditur qd ca...

recepto dno i domo sua diuitias male ac...

Et ingressus perambulabat in greco transibat: b / Hiericho. i. per hiericho ambulabat. Est aut hiericho vrbis: qua lordane tras...

Et ecce vir nomine cacheus / hic erat princeps publicanorum: Qui publica vectigalia recipiebat et mundi lucra sectabatur...

Et querebat videre iesum quis esset: et non poterat preterire: quia statura pusillus erat. Et ascendit in arborem sycomorum. Mora qz sycomorus ficus silis est in truco / in ramis / in oib: exceptis folijs in q...

Et videret illum. i. videri faceret: et nob de fructib: ei: da...

ret. Cant. vij. c. Ascendit in palmam et apprehendit fructum eius. Ite sycomorus penitentia vel religione significat: q reuera est sic...

Et ascendit in arborem sycomorum vt videret illum: quia inde erat transiturus. Et cum venisset ad locum suspiciens iesus vidit illum: et dixit ad eum: Zachee festinas descende: quia hodie in domo tua oportet me manere...

sequatur eterna: que consistit tota in visione iesu. Job. xvij. a. Hec est vita eterna etc. Ascendit autem ad hac sycomorum...

Quia inde erat transiturus. Forte arbor no erat in via: sed ea euitadi turbata: sic sepe factum: diuertit dñs p agrum et cacheus hoc nouerat. Hoc est: Inde erat transiturus. i. ex illa parte vbi erat sycomorus. In quo significat transitus de iudeis...

Et cum venisset ad locum: ad quem sepe venit iesus: quotiescuq: i. claustralibus vel penitentibus sui presentia vel pregustratione concedit. Job. xvij. a. Egredere iesus tras: et ceterum cedron vbi erat bonum in quem introiit ipse et discipuli eius: Sciebat aut iudas q tradebat eum locum...

Et ascendit in arborem sycomorum. Mora qz sycomorus ficus silis est in truco / in ramis / in oib: exceptis folijs in qbus e ficus dissilis et moro silis. Vbi sycomorus dicitur quasi sicut morus. Iosephus tm dicit qd e pbabile est: quia arbor ista dicitur sycomorus. i. ficus et moro silis: s ex vitio scripture...

Et videret illum. i. videri faceret: et nob de fructib: ei: da...

Amos. vij. d. Slo. Sycomor est rubus afferens mora q pastoris fame depellunt et folia eiusuriant p. corum.

Vertical text on the right edge of the page, likely from an adjacent page or a marginal note.

Id est factiarum assuetudo. Sz quod recipiet tale hospite i domo sua q nuqua habitat in ea: aut quod veniet hospes talis i domu no preparata: aut in qua no est dñs hospitij: Dulci etiã recti piunt dñm in domo sua: qui postea turpiẽ eijciũt eũ: vel nibil dat ei comedere vel bibere: vnde oportet eũ exire. An. s. vij.

Intraui in domũ tuã / aquam pedibus meis non dedisti zc.

Dystice

Dystice. Per ca cheum significat populus gentilis: p domũ eius / ecclesia de gentibus / in qua intrauit dñs synagoga relictã. Unde Barth.

B

Et festinã descẽdit z excepit illũ gaudẽs. Et cum viderent oẽs murmurabãt dicentes: qz ad hoĩem pctõrẽ diuertisset. Stã autẽ cacheus dixit ad dominũ: Ecce dimidium bonoꝝ meoꝝ dñe do pauperib: et si quid aliquem defraudã / ui / reddo quadruplum. At iẽsus ad eũ: Quia hodie salus domui huic facta est: eo q et ipse filius sit abrae.

Dystice

Et festinans descẽdit. Dystice. Quis descendere z ascẽdere est gentilis populus qui erat in arboꝝ. I. in fide crucis: et a fide crucis ad fidẽ resurrectionis z ascensionis venit. Unde ait apłs. ij. Cor. v. d. Esti nouim? christũ fm carnẽ. i. passibilem z mortale: sed p tamen iam nõ nouimus: qsi ante passio / nem passibile eũ nouimus z mortale: sed post resurrectionem imortalẽ z ipassibile: z ita de fide crucis pcessim? ad fidẽ resurrectionis: de fide mortalitã / ad fidẽ imortalitã. b. Et excepit illũ gaudẽs. ij. Cor. ix. b. Uilare datõzẽ diligit de? zc. Materiam / in mẽbris. Barth. xv. c. Hospes sui zc. Esa. lviij. c. Egenos vagosqz induc in domum tuam.

Dystice

Religionis. Ps. Domũ tuã domine decet sanctitudo. Irẽ de? in domib? et? cognoscetur. Quomodo: Per hospitalitatem. Domino nõ pĩsente nibil dat famulis eius: etiam per ministros eius.

Dystice

Templũ. Esa. lvi. c. Domus mea domus orationis vocabitur. Ps. Domine dilexi decorem domus tuę. Cor hominis. j. Cor. vj. d. An nescitis quia membra vestra templum sunt spiritus sancti?

Dystice

Animę. Sap. vij. d. In animas sanctas se transfert zc. Cõsuetũ. Prouer. ix. a. Sapientia edificauit sibi domũ zc. De hac eijcit litigiosa mulier zc. Prouer. xxvij. c. z. xix. b. Sũe. Job. xliij. a. In domo pĩs mei mãsiones multe sũt zc.

Dystice

Et cũ viderẽt omnes murmurabant dicentes quia ad hominẽ peccatozem diuertisset. Barth. ix. b. Videntes pharisei dicebant discipulis et? quare cũ publicanis z peccatoꝝibus mãducatur magister vester: Aug? Unus malus numerat inter apłos / vt discamus malos tolerare / ne corpus christi diuidam? Beda in Glo. Manifestum est iu / deos semper gentium odisse vel nõ intellexisse salutẽ. Unde z aduersus petrum dicitur: quare introisti ad gẽtes pĩpuriã habentes: Act. xj. a. Hoc dictũ est petro a christianis qui cõuerfi erãt de iudeis. Et hac Glo. Bede volũt quidã q cache? fuerit gentilis.

Dystice

Stã autẽ cacheus dixit ad dominũ: ecce zc. Stã. I. in bono qd cepat firmẽ persistẽs: nõ turbat? ex calũnia iudeoꝝ / q eũ vocauerũt pctõrẽ. Sic qll ber vere penitẽs nõ cadit s stat ad cõrumelias: immo gaudet ex ipso. Act. v. g. Ibat apli gaudẽtes zc. Sic dauid nõ cecidit ad verba pĩmeliosa semel. Unde. ij. Reg. xvj. b. Dimittite vt maledicat mibi: dñs em̃ pĩcepit ei vt malediceret dauid zc. Et. j. Dimittite eũ zc. Mora Glo. Bede. Alijs calũniãtibus hoĩem pctõrẽ / ipse cacheus stans. I. in ea quã ceperat fidei veritate pĩstẽs: nõ solũ se ex pctõze pũersum / s etiã in / nocẽtes pbat cõuersatũ / cũ etiã ante cõuersionẽ innocẽter vixit zc. Istud plane falsum videt z obloqui glosis pĩcedẽtib: sed de cacheo dicatur / qz multos defraudauit: sicut ex glosis pĩcedẽtib: haberi põt. Solutio. Intelligẽ duplicẽ cõuersionem cachei. s. primã: qñ dimidiũ bonoꝝ zc. et defraudã restituit. Scõam: qñ dño penitus adhsit: inter quas ali qua moza intercessit. Qd ergo dicit: añ pũersionẽ innocẽter vixisse / de omnimoda pũersione itelligẽdũ est. Antequã em̃ dño penitus adhseret / z i collegio discipuloꝝ ambularet / in / nocẽter vixit. s. ex quo pĩmo cõuersus ẽ ad dñm / z vouit q di midiu bonoꝝ daret: z fraudata restitueret. In Glo. em̃ dicit

Dystice

q relictis omnibus securus est christũ. e. Ecce dimidiũ bonoꝝ meoꝝ dñe do pauperibus: z si qd aliquem defraudã / reddo quadruplũ. Ad litteram dimidiã partem bonoꝝ suozum pauperib? dedit: z ablata siue defraudã fm legẽ in quadruplum restituit: postea / vt tradũt / securus est dñm: z fuit in collegio discipuloꝝ. Notã autẽ hic qua / duplex cõditio pĩtatis. s. vtilitas / celeritas / largitas / dignitas. Vtilitas p cui / dẽtã demonstratio / nis significat p hoc aduerbiũ: Ecce. De

noꝝ meoꝝ dñe do pauperib: et si quid aliquem defraudã / ui / reddo quadruplum. At iẽsus ad eũ: Quia hodie salus domui huic facta est: eo q et ipse filius sit abrae.

bẽt em̃ opera pĩtatis sic fieri pĩppter deũ vt sint in exemplũ alijs. Unde Barth. v. b. Sic luceat lux vestra coram hominibus / vt videant opera vestra bona z glorificent patrem vestrum qui in cõlis est. Celeritas notãt per hoc q dicit: Do / nõ dabo. Prouer. iij. d. Ne dicas amico tuo vade zc. Eccl. liij. a. Cor inopis ne afflixeris z non protrahas datum angustia / ti. Largitas notãt per hoc q dicit: Dimidiũ bonoꝝ meoꝝ rũ. Tob. iij. b. Si multũ tibi fuerit zc. Barth. xix. c. Gen / de omnia que habes z da paupib?. Et nota q dicit: bonoꝝ: contra illos qui dat pauperib? deteriora. Item / meoꝝ: non alioꝝum: contra vsurarios z raptos z clericos / qui etiam ea que christi sunt / nolunt ei dare. Prouer. iij. b. Honora dñm deum tuum de tua substãtia zc. Dignitas pĩtatis notatur in hoc q dationem pĩponit redditiõni: Plus enim est reddere male acquisitum: et deinde dare residuum pauperibus: Ipse autem vt notet pĩtatem excellere iusticiã / pĩt? dicit: Ecce di midium bonoꝝ meoꝝ do pauperib?: z postea addit: Et si qd aliqũ defraudã / reddo qdruplũ. Jaco. ij. c. Dericõz dia superexaltat iudiciũ. Quadrupulum autem reddere se promittit / ponẽs finitũ pro infinito. i. multo plus. In quo notatur q plura possidebat iuste acquisita q iniuste. Vel forte ideo dicit quadruplũ: qz lex dicit: Si quis furat? fuerit ouẽ reddat quattuor: Exo. xxij. a. Sed dicit Prouer. vj. d. Nõ est grandis culpa si quis furatus fuerit / supple respectu aduĩtũ: furatur enim vt esurientem repleat animum: depꝛehensus quoqz reddet septuplum. Sed glosandũ est / septuplum. i. pfecte. Vel forte fm temporum z moꝝũ varietates varĩe da / bantur leges. Tẽpore moysi / pro vna oue iubẽtur reddi quat tuor: sed quia fures inualuerunt tempore salomonis / pĩcepit pro vna re furata reddi septem. Moraliter autem quadruplum reddit: qui a deo petit veniam orãdo et confitendo: z lesõ satisfact ablatum restituendo z veniam postulando: z se ipsum punit atqz iustificat pro peccato qd fecit / ieiunijs z vigilijs z similibus affligẽdo. Irẽ proximu quem facto suo scãda licauit pacificat z reducit per elemosinas z alia bona publice faciendo. f. At iẽsus ad eũ: qz hodie. i. in tempore gratie: Sal? huic domui facta ẽ. Videt esse pleo / nasmos in hoc q dicitur / quia: sed supple z non erit pleonas / mos / vt dicas / verum vel manifestũ est: quia hodie zc. Pĩppter hoc verbũ legĩt hoc euãgelu in dedicationib? eccle siarum. Unde Salomõ in dedicatione templi dixit: Sigs cõgnouerit plagã cordis sui z expanderet manus suas in domo hac: tu exaudies i cõlo. iij. Reg. viij. d. h. Lo qz z ipse / scz dominus domus. Et est pond? in verbo. q. d. ipse qui fuerat peccator: vt intelligas per hoc q nõ solum perseverantes in iusticia: verum etiam recenter iustificati / filij pĩmissionis sunt. i. Filius sit abrae. Beda. Nõ carne sed fide: qz sicut abraam iussu dei parit iam ob spem futurę hereditatis deseruit: Gen. xij. a. Sic z iste qui thesaurũ i cõlo acqĩt spe: Barth. vj. c. Ro. ix. b. Neqz qui semẽ sũt abrae omnes sũt filij: sed in isaac vocabitur tibi semen. i. non q filij carnis hĩ filij dei: sed q filij pĩmissionis sunt estimant in semine. Job. viij. e. Si filij abrae estis / opera abrae facite. Dystice. Beda. Salus que olim dom? iudeoꝝum implebat: hodie. i. in tẽpore gratie / pĩpulo gentiu illuxit: eo qz z ipse pĩs credendo sit abrae filius.

Opera pĩtatis

Fuerit aduĩtũ

Moraliter

Quia legimus

Dystice.

Euangelij scdm Lucam

Veni enim. Beda. Etiam murmurantibus sua myste- ria no dedignatur exponere: qui propter penitentia pctoz sus- cipiendam maxime ipse venerit in terra: vbi e se appellat filiu hominis: vt insinuet nobis dispesatione suę pietatis. Matth. 12. b. Non veni vocare iustos sed peccatores. Dicit ergo. a

Veni em filius hominis quere re z saluum face- re. Ideo appellatur scilicet. Matth. 1. d. Et vocabis nomen eius Iesum: ipse em saluu faciet populu suu a pctis eozu. b. Qd perierat. Hoc idē deberet facere vicarij et. i. epi. Hoc em est officiu eoz. i. saluu facere populu: z ideo dicunt epi. i. supintēdētes. Sed mul- ti no faciunt hoc. Vñ conqueritur dñs Ecceh. xxxiij. a. Qd infirmu fuit no cōsolidastis: z qd egri zc. Sequit. hęc illis zc. Secūda pars: in qua suscepta z cōmendata peniten- tia diuitis publicani: docet dñs p parabolam nobilis z seruoꝝ plus placere sibi penitētia pctozum q̄ iusticia superboꝝ. Sic gentiles de ignozātia legis humiles magis placuerūt christo q̄ iudei de sua iusticia presumētes. Et qz discipuli audita pas- sione z resurrectione dñi: putabāt ipsum mox regnaturu in ter- ra: ideo hęc eoz ignozātiā illuminās ostēdit q̄ fides regni sui primo p̄dicabit per totu mundum: z postea regnabit in cę- lo iudicio cōsummato. Duplici ergo de causa introducif hęc parabola. f. vt iudeoz arrogantia reprimat: ostendens se ma- gis approbare gentiu penitētiā q̄ iudeoz falsam iusticiā: Quoz reprobatio ostendit in fine parabole: vbi p̄cipit ci- ues suos interfici nolentes eū sup se regnare. Item introducif ad tollēdam temerariā discipuloꝝ opinioem: sicut dictū est. Dicit ergo. c. Hęc. f. q̄ dicta sūt: d. Illis. i. discipulis. e

Audientibus: vtraz aure. i. corpore z cordis. i. intellectu et affectu. Adiciēs: p̄dictis: qz adhuc ignozātes erant in multis. Dixit parabolā. Iō parabolice loquit illis: qz adhuc min⁹ capaces erāt. Unde idigebāt parabolaru: id ē similitudinū p̄gruarū introductionē. Ps. Aperiā in parabolis os meū. Eccl. xxxix. b. Occulta puerbioꝝ exquiret sapiens: z in absconditis parabolaru conuersabit. Est aut parabola: vt di- cit Hieronym⁹: rerū in natura discordātiū sub aliqua similitu- dine facta comparatio. h. Eo q̄ esset ppe hierusalem. f. in bethania: i. quā venerat de hiericho: z hoc fuit sabbato ante ramos palmarū: i. domo simonis leprosi. Vel in via de betha- nia in hierusalem: z fm hoc erat tūc dñica in ramis palmarū: qñ misit de bethphage duos discipulos qui adducerent ei asi- nam: vt legitur Matth. xxi. a. Sed quę causa ē hęc q̄ erat p- pe hierusalē: vt tō loqueret parabolice: Rñdeo. Eo no ē cau- sale s̄ cōcomitantiū. i. ppe erat hierusalē: z parabolice loque- bāt. Vel ideo loquebāt parabolice: qz ppe erat hierusalē: vbi moriturus erat in primo: z a discipulis diuidēdus: no ampli⁹ locuturus eis sic. Unde Joh. xvi. f. Hęc in puerbijs locut⁹ sū vob: venit hora cū is no in puerbijs loquar vobis: s̄ palā- Vel ita: vt is sit sensus: z forte verior: Eo q̄ esset ppe hie- rusalē: qz quāto ampli⁹ appropinquabāt: tāto magis in hac opinione discipuli errabāt. f. q̄ post resurrectionē mox in ter- ra regnatur⁹ esset. Unde subiūgit: i. Et qz existimaret discipuli. f. h. cōfestim regnū dei manifestaret. i. q̄ statim post resurrectionē regnaret in aurea hierusalē: quā di- cunt iudei futuram: in qua mille annis erūt in magna gloria: z postea viui trāferent in gloriā. De qua dicit Job. xij. d. Be- atus ero si fuerint reliquę seminis mei ad videndam claritatē hierusalem: portę hierusalē ex saphiro z smaragdo edificabū- tur zc. In hac hierusalem putabāt discipuli dñm regnaturu statim post suā resurrectionē. Sed qz fabula est z non veritas quicquid ip si iudei de hac aurea hierusalem dicunt: ideo dñs discipuloꝝ ignozātiā illuminat: ostēdens prius fidē toto orbe p̄dicandā: z postea veniet regnū suū: no in terrena hierusalē sed in celesti. Sequit. i. Dixit ergo: Homo quidam nobilis. Eccl. x. d. Beata terra cuius rex nobilis est zc.

Proverb. vlt. c. Nobilis in portis vtr estis. Mystice. Homo iste nobilis: christus est: fm vtramqz naturam suam nobilis. Unde cęcus. s̄. xviij. g. Iesum filium dauid vocauit: nobilitatem vtriusqz nature breuiter comprehendens. Chri- stus aut fm naturā diuinā vbiqz est p̄sens: z vbiqz in sua p- prietate: tñ qñ venit in mūdū. i. qñ in car- ne assumpta i mūdo apparuit: dicit p̄gre p̄fect⁹ in regionē lon- ginquā. Unde Joh. 1. a. In ppria venit z sui eū no receperunt. Hiere. xiiij. b. Qua- re quasi colonus su- turus es in terra: z quasi viator: declinās ad manendū: quare futur⁹ es in terra velut vir vag⁹. Dicit aut abijisse in regionē longinquā. i. ad gentes: quę longe sūt ad litteram: qz iudea in medio terre habitabilis: z gentes ad litterā longe sunt a medi- tullio orbis. Itē fm humanā naturam quasi peregrin⁹ m

Abijt in regionē longinquā in die ascensionis: qñ car- nem de loco pprio. i. de terra sublimauit in cęlū: qd est p̄prie loc⁹ spiritūū. Proverb. vij. c. Non est vir in domo sua. i. chri- stus in ecclesia visibiliter seu corporaliter: abijt via longissima: scz in cęlū qd multū distat a terra: sacculū pecunię secū tulit. i. corpus suū glorificatū: in quo sūt oies thesauri sapientię z sciē- tię absconditi: in quo habitat plenitudo diuinitatis corporaliter: id est vere: in die plenę lunę reuertur⁹ est in domū suā. i. in fi- ne scilicet omnibus cōsummatis. Chryf. Si christus p̄sens videret op⁹ nostrum non videret esse in fide: s̄ in oculis: Nā seru⁹ fidelis dño absente p̄bat. Itē Chryf. Ad p̄em iturus peregre se iturū dicit: p̄pter charitatē factoz: cū magis sit pere- gre esse in mūdo: sicut ait: Incola ego sum in terra. Qua- re aut iuit subiūgit: n. Accipere sibi: z suis regnum: qd sibi z suis promeruit patiendo. Vñ. s̄. xij. d. Molire time- re pusillus grex: qz zc. Matth. v. a. Vri paupes spū zc. Hęc est precis hui⁹ regni. f. paupertas voluntaria. Unde Aug⁹ loquēs in p̄sona christi: ait: Venale habeo. Quid: Regnū cę- loꝝ. Quo emitt: Paupertate regnū: labore reges: dolore gau- diū: vilitate gloria: morte vita. o. Et reuert: in fine: qñ omnis israel saluus erit: Ro. xi. d. p. Vocatis aut decē seruis suis dedit eis decē mnas zc. Matth. xxv. b. dicit: Homo peregre p̄ficiens vocauit seruos suos z tradi- dit illis bona sua: Et vni dedit quinqz talenta. i. scientiā exte- rior ministerio qñqz sensuū comparatam z exercēdā. Et hęc triplex est. f. vel politica in ciuitum: vel domestica i familie: vel priuata in suij prius regimine. Alij duo. i. intellectū z opatio- nē. Alij vnū. f. intellectū. Scdm Mattheū ḡ fuerūt octo talē- ta z tres serui. Lucas vero mutat numeros et pondera: dicens q̄ vocauit decē seruos: z dedit eis decē mnas: singulis scz decē: vel cuiuslibet vnā: no determinat vtrū: sed idem est myste- rium: qz mna decē drachmas appēdit: fm Bedā. Dicit em in Glo. qz mna est pond⁹ decē drachmarū. Sed fm diuersas gētes mal⁹ et minus pōt esse hoc pōdus: sicut talentū legale maius est q̄ forēse: z talentū tēpli maius vtroqz. Ecceh. xlv. d. Quindēcim sicti z viginti qñqz z viginti mnam faciūt. Psido. i. xx. Vna i pōderib⁹ cētū drachmis appēdit. Idē aut significat p decē drachmas qd p decē mnas. f. spūalis itelligētia leg⁹: q̄ decem mādatoz obseruatiā docet. Decē igit mnas dat dñs: qñ leg⁹ itelligētiā administrat: sicut fecit ap̄lis post resurrectionē. Vñ j. vlt. g. Tūc apuit illis sēssū vt itelligerēt scripturas. Qui etiā p denariū p̄grue significat: qz de iudeis decalogo subiecti ele- cti sunt ad p̄dicandū. Nō em aliq̄ leg⁹ elect⁹ fuisse nisi de iu- deis. Et dedit eis decē mnas: in q̄b⁹ sunt cētū drachme. Per mnas siue talēta itelligit noticia scripturarū ap̄lis data: Per cētēsimū p̄fectio vitę exprimit. Dedit ḡ eis decem mnas vt itelligerēt scripturas ad p̄fectionē vitę eterne iuitates. Itē p decē mnas obseruatiā decalogi designat: ad quā ipsa itelligē- tia ordinatur. Nā p̄pter obseruatiā dat itelligētia. Vñ in Ps. Et memores sunt mādatoz ip̄sius ad faciēdū ea. Idem

Secunda pars

Ps. 77.

Matth. 2. c.

Col. 1. a.

Ps. 111.

Ps. 101.

Ergo intelligitur per minas Lucę: et per duo talęta Matthę. s. intelligentia et operatio. Et per hec duo intelligunt sciętia et virtus: quozũ altero. i. scientia perficitur intellectus: altero. i. virtute perficitur affectus. Per decę vero seruos/ vniuersitas pędicatozũ et platoz accipit: qui dicunt serui a seruicędo/ et a seruando. A seruicędo quidem: qz debęt seruire oib: et hoc est officium eoz/ non dñari. s. Petri. v. a. Non dominantes in clero. Matth. xx. d. Scitis qz principes gentiũ dominant eorum/ et q maiorę sũt potestatem exercent in eos/ nõ charitatę: nõ ita erit int̄ vos:

sed quicũq; voluerit inter vos maior fieri/ sit vester minister. Item a seruando dicunt serui: qz debent seruare gregem dñi sibi cõmissũ. iij. Reg. xx. g. Custodi virũ istũ et. ij. Timoth. j. d. Bonũ depositũ custodi p spm̄ sc̄m qui habitat in nobis. Hos seruos vocat dñs tripliciter. i. interius p inspirationę: exte- rius p admonitionę: supius p officij ipositionę. Aliter nemo debet exercere istud officij/ nisi vocat. Heb. v. a. Nec quisq; sibi sumit honorem: sed q vocat a deo tanq; aaron. Sic et chri- stus non semetipsum clarificauit/ vt pontifex fieret. Ro. x. c. Quõ pędicabũt nisi mittant: q. d. nõ debęt. Hoc est qd dicitur hic. Vocatis aut̄ illo triplici nõ qui dicit est. Seruis suis. i. pędicatozib: et pęlatib: vt seruet et seruiat. Ro. iij. c. Qui vocat ea q nõ sunt tanq; ea que sunt. i. indifferęter vocat magnos et paruos/ nobiles et ignobiles ad officij pęlationis et pędicationis. An. j. Cor. j. Videte vocationę vestrã fręs: qz nõ multi sapientes sũt in carne: nõ multi potętes: nõ multi nobiles. Dedit illis gratis: vt ipsi sint gratis daret. Matth. x. a. Gratis accepistis/ gratis date. Decę minas. i. leg. intel- ligeniam/ ad operandũ et docendũ. Matth. v. c. Qui fecerit sic et docuerit: magnus vocabit in regno celoꝝ. **E**t ait ad illos: **N**egociamini. Eleganter dicitur: i. negotiatio em̄ est conmutatio dati et accepti: Ac si diceret: legę ipso erogate/ ab eo fidei cõfessionę accipite: nec nõ et morũ pbitatę quasi vsu- ras exigit. Nec ę bona negotiatio et bona vsura: de q Pro- uerb. xix. c. Fenerator dño qui miserę paupis. Sed multi p negligętiã peccat in ista negotiatiõ. An. Eccl. xxvi. d. Diffi- cile erit negotiã et. Vult etia istã negotiatiõẽ spirituale cõmutat i tẽporalę. Osee. xi. d. Circũdedit me ephraim in ne- gociatiõẽ suã. Mat. iij. d. Plures fecistis negotiatiões tuas q; sint stelle cęli. **B**um venio. i. donec redeã rationę questur: ab vnoquoq; de talęto sibi cõmissio: Nemo em̄ est qui nõ habeat talętũ dñi. i. aliquã grã/ qua debet vti in obse- quis dei: Etia familiaritas magnatũ talętũ dñi est: paupras etia/ infirmitas/ diuitię et qdqd ę in vsũ dñi datũ ę. **C**iuę aut̄ ei? oderat eũ et miserũt legationę post illum di- cętes: **N**olum? et. Ciuę sũt iudei/ ex qbus ę chriſt? fm̄ carnę: Ro. ix. a. Qui chriſtũ oderũt/ nõ solũ presentę/ sed etia mortuũ: An et sepulchri custodi fecerũt. Post resurrectionẽ etia imortalę psecuti sũt in apostolis. Ciuę etiam dicitur oēs amatores mũdi. Nam mũd? dicitur ciuitas. Osee. vi. c. Balaad ciuitas operatiũ idolũ supplantata sanguine. Item Osee. xi. c. Deus ego et nõ homo: in medio tui sanctus/ et nõ in gredlar ciuitatę. Et hi ciuę oderũt et odũt chriſtum: nõ enim simul põt amari chriſtus et mundus: imo necesse est/ qui amat vnũ odit alterũ. Jaco. iij. a. Quicũq; voluerit amic? eę hui? seculi inimic? dei pstituit. Joh. j. a. In mũdo erat et mũdus p ipsum factus est: et mũdus eũ nõ cognouit. An dicit. **N**olum? hũc regnare sup nos. Joh. xiiij. b. Ipsi fuerũt re- belles lumini. Sic multi nolunt iesũ regnare sup se. i. aliqũd q salutę querat aiarũ/ dicętes: **N**olum? habere papelardũ pę- latũ. Joh. xix. c. **N**õ habem? regē nisi cesarę. **E**t factũ est vt rediret accepto regno/ i. pte possidēdi et pferēdi

cul voluerit. Beda. Hoc erit/ quando ille q humilis apparuit in manifestissima claritate iudicatur? aduenerit. Redibit aut̄ dñs personaliter. i. corporaliter in die iudicij: et tunc multi qui nõ vident magni doctores/ ppter negligętiã suã inter indo- ctos reputabũt. Et ecõtrario multi simplices/ ppter bonę cõ- uersationis meritum inter doctores coro- nabũt. Qui em̄ rece- pit pphetiã in noie p phetę. i. quia ppheta dñi ę/ mercedę ppe- tę accipiet: Matth. x. d. Quotidie etiam redit chriſtus spũal- ter: qz ecclesiã pere- grinantem in terra in spirãdo visitat: et vnũ pecuniã ad negociã/ dum tribuit: et ab altero de cõmissa rationę exigit: vnũ fidelit̄ laboratę maiorĩ grã donat: aliũ torpentę increpat: aliũ mun- dana sectantem/ bonis traditis spoliãt. **F**uit vocari seruos qb? dedit pecuniã vt sciret. Beda. i. vt sciri fa- ceret. Silę Gen. xxij. c. Hũc cognoui q timeas dñm. i. cog- noscere te feci. Qui em̄ oia nouit/ nõ id vocat seruos/ vñ posu- tur? ę cũ eis rationę/ q eũ aliqd lateat: sed vt idipsũ oibus in- norescere faciat. Hoc fiet in extremo examine: cũ oia q fece- runt singuli singulis erũt nota: exceptis peccatis mortalib?: vt tradũt sancti: q p cõuenientę satisfactiõẽ sunt deleta. Beda. **L**uc oim opa et cogitationes oibus palã ostēdętur. Dan. viij. c. Consilij sedit et libri aperti sũt. j. Cor. iij. a. Nolite iudicare añ temp? / quoaduq; et. Sic ergo. **G** At sciret: i. sciri faceret. **h** Quãtũ quisq; negociat? esset. Beda. Ut simul et de iudicãtib? iudicaret. s. xvj. a. Redde ratio- nem villicationis tuę. Chryſ. Gratia fidei talętũ est: bonis q dem ad salutę/ malis vero ad pęiudiciũ vbi iexcusabiles sũt. **i** Venit aut̄ prim? / dicęs: dñe et. Venit. Reg? . i. ad reddēdã rationę se pparauit: vel qualis cõputũ redderet cogi- tauit: et ordinauit. s. opibus misericordię intēdēdo. An. Ps. Jocundus hõ q miserę et cõmodat disponet sermones suos in iudicio. Ad rĩdendũ. Abacuk. ij. a. Sup custodiã meã sta- bo et figã gradũ sup munitionę meã: et cõtęplabor vt videã qd dicat mihi: et qd rĩdeã ad arguētẽ me. Certe dicitur tibi: Esu- rui/ situi/ nudus fui: et hĩdĩ. Et tu para vt possis rĩdere: Et ego dedi tibi mãducare et bibere et te vestiui: sicut Job. xxxj. b. Si comedi bucellã meã sol? et. **k** Dñe mna tua. **L**ua dñe nõ meã: ptra inanę glĩam. j. Cor. xv. b. Non ego/ sed grã dei meũ. **l** Decę minas acq̄siuit. i. multos ad custodi- am decalogi negociãdo i tua mna. i. pędicãdo inclinãui. **m** Et ait illi: **E**uge bone serue. Beda. Mõ tua queręs/ q det. Phil. ij. c. Omnes que tua sunt querunt. **n** Quia in modico fuisti fidelis. Modicũ ę sic dic Beda/ qdqd in presentĩ recipimus donoz/ ad cõparationem futuroꝝ. Ex parte em̄ cognoscim? / et ex parte pphetamus. j. Cor. xij. b. Beda. Fidelis ę seru? q nõ adulterat verbũ dei: sed sic ex- deo/ corã deo i chriſto loquit. Pauci sũt nõ ita fideles. Pro- uerb. xx. a. Vult homines misericordes vocant: virũ autē fidelē q; inueniet: **o** Eris potestatem habens supra decę ciuitates. i. glorificaberis p omnib? quos pędicãdo ad custodiã decalogi adduxisti/ et illis quasi pępositus eris. An. j. Thesal. ij. d. Quę est spes nostra aut gaudiũ aut corona glorię: nõne vos ante dñm iesum: Dic etiam in p̄sentĩ mere- tur promoueri/ qui bene vti verbo dei. Esa. lx. d. Vinimus erit in mille/ et paruulus in gentem fortissimã. j. Timoth. iij. c. Qui bene ministrauerint/ gradum bonũ sibi acq̄rent. Eccl. vij. c. Sapientia confortauit sapientem super decem princĩ- pes ciuitatum. In matthęo. xxv. dona siue commissa differen- tia sunt et lucra/ sed pęmium idem: hic commissa nõ differũt sed lucra et pęmia. Simile Matth. xij. bona terra non fecit eundem fructum seminãtoz: sed tricesimum/ sexagesimũ/ cen- tesimum. Chryſ. Dic ab vno capite diuersi facti sũt questus

Matth. 23. b.

Ps. 112

Matth. 25. c.

Et ideo nõ eisdẽ

Et ideo non eisdem premijs potiti sunt: ubi e contrario / ideoq; corona est equalis.

P. 54.

P. 59.

Exultatorij. Ecceh. xxv. a. Pro eo q; dixisti: Euge euge super sanctuarium meum / q; pollutum est. Insultatorij. Ps. Dilatauerunt super me os suum: dixerunt / euge euge etc. Adulatorij. Ps. Ferant confestim confusionem suam qui dicunt mihi euge euge. Adiuratorij. Ecceh. xxv. a. Euge cōfractę sūt por- tę populorum. Applausorium sive cōmēdatorij. Matth. xxv. b. et hic: Euge serue bone et fidelis etc. Et hoc est con-

tra quosdam: qui etiam post benefacta redarguunt et increpant seruentes. Eccl. vii. c. Ne legdas seruum in veritate operantem: neq; mercenariū dā-

tem animā suam. a Et alter venit / dicens: dñe: mna tua fecit quicq; mna. b Et huic ait: Et tu esto supra quinq; ciuitates. Et alter venit dicens: Domine / ecce mna tua quam habui repositā in sudario: Timui enim te quia homo austerus es: tollis quod non posuisti / et metis quod non seminasti. Bicit ei: De ore tuo te iudico serue nequam: Sciebas q; ego homo austerus sum / tollens quod non posui et metens quod non seminavi: Et quare nō dedisti pecuniam meam ad mensam:

Dyffice

Et alter venit dicens: Domine / ecce mna tua fecit quicq; mna. b Et huic ait: Et tu esto supra quinq; ciuitates. Et alter venit dicens: Domine / ecce mna tua quam habui repositā in sudario: Timui enim te quia homo austerus es: tollis quod non posuisti / et metis quod non seminasti. Bicit ei: De ore tuo te iudico serue nequam: Sciebas q; ego homo austerus sum / tollens quod non posui et metens quod non seminavi: Et quare nō dedisti pecuniam meam ad mensam: tis vbi nō seminasti. Amb. i. p̄cidis falce iudicij eos quibus legem non comisit. i. aliquos de gentibus quibus non est p̄dicata: tū p̄cidis et dānas. Et p̄gregas vbi nō sparsisti. i. saluas et colligis in horreo tuo eos quos legē nō dedisti. i. aliquos de gentibus: quosdā enī de gentilibus in regnū suū colligit / quos tū p̄ p̄dicationē in fide nō plantauit: q; aliq; gentiliū saluari sunt / quibus nō est p̄dicatū: vt Job. Chryf. Si metis vbi nō seminaueris magis vult metere vbi seminauit. Hic valde timidū ē dicitis: et maxime theologis: qui tā frequēter et tā diligēter seminatur semine sibi dei: et in lectionib; et in p̄dicationib; et in dispensationib; et forte perēt tres pres seminis: sic dicit Dant. xliij. c. Utinā quarta fructificaret. Heb. vi. b. Terra sup se veniēte sepe bibēs umbrę etc. Veritē etiā p̄gnā vbi nō seminauit culpā / s; ipsi. Dicit ei: de ore tuo te iudico. Job. xv. a. Cōdēnabit te os tuū et nō ego: et labia tua respondebūt tibi. i. Serue nequā. In duob; deprehēdit seruus iste arguēdus. i. in transgressionē et in p̄sumptionē. Hic et mādatur dñi p̄terij dicentis: Negociamini dō vento: et dñm supbe accusare p̄sumit: dicit ei: austerus et ipoztune vsuras extigēte. Et hñōi temeraria excusatio / potē est accusatio. Dicit ergo dñs arguēs seruum: De ore tuo te iudico serue nequā. Et vere nequā duo bus. Beda. Qui piger ad exercēdū officiū: sup; ad accusandum dñi iudicium. Prouerb. vi. b. Alisquo piger dormis. Et. xliij. b. Erue eos qui ducunt ad mortē. Chryf. Vere nequā: q; largitarē dñi quasi violētā accusauit. Sciebas q; ego hō austerus sum: tollens quod nō posui et metes quod nō seminavi: Et quare etc. Quod purauerat per excusationē dixisse / vertit ei in culpā: quasi si me ita durū et crudē lem noueras / quare ista cogitatio nō incussit tibi timorē: vt scires me mea diligētius q̄siturū. Greg. Nota q; piger seruo in ertā nō excusat: sed supbit calūniā dō dñm: et dicit se p̄denter fecisse / ne dñi lucra q̄reret aliena / periclitaret etiā de fonte p̄ria. Et vocat eū durū / cui tñ nō seruit ad lucrū. Cui si lesus sit in ecclia: qui melioris vsq; vias aggredi metuit / et tñ facere in ignauala nō verent: et cū se p̄ctōres cōsiderēt / sanctitat; vias arripere timent: quoz petrus adhuc infirm; specie tenuit: cū vltimo p̄licū miraculo dixit: Exti me dñe: q; hō peccator: sū. Et addit Greg. Immo si peccator es: dñm nō repellas a te. Quod facit illi q; vidētes se infirmos / nolūt ad meliora p̄gredi: peccatores qdē se fatent et dñm repellunt. Verba sunt Greg. Et quare nō dedisti pecuniam meā ad mensā: Beda: Id est euāgelicā p̄dicationē p̄ompnis paratissq; fidelū cordib; nō intinasti: abeā dicit nō tuā: Mō enī ē verbū p̄dica- tis / sed dei.

Sc. 4. b.

Christi p̄ternit vltam sp̄ialem: et terrenis actibus vel delictis obruit. Itē Chryf. Qui peccat nō abscondit / sed corrūpit. Si ergo in tenebras exteriores misit q; fructū nō fecit: q̄les tenebras sūt ituri q; ipsi talētū fidei / peccādo p̄diderūt: Re- positā in sudario. Eccl. xxij. b. Perde pecuniā p̄ter fratrem et amicū tuū lucrādū: et nō abscondas illā sub lapide in p̄ditionē. Itē Eccl. xx. d. et. xli. c. Sapientia abicōsa et thesaur; iustus q; vtilitas in vtriusq; Nulla. Exo. xvj. c. Dāna absconditū cōputru it. Dna in sudario et frumētū in horreo nō crescit: s; p̄t: seminatū aut crescit. Prouer. xv. a. Labia sapientū disseminabūt sciētā: cor stultoz dissimile erit. i. euersū. i. acutū sursum et gracile. Timui enim te. Chryf. Dñi vult vni excusare peccā / addit dno. Eccl. xxij. b. Multi nō causa neq; nō sēnerati sunt / sed fraudari gratis timuerūt. Quia hō austerus es. Dicitur. Matth. xli. d. Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Chryf. Austeritas nō cōrēnit / sed timef: qui aut timet placare festinat. Et nota austeritatem in duob; q; sequitur. Tollis quod nō posuisti et metis quod nō seminasti. Matth. xxv. c. dicitur: De-

non posuisti / et metis quod non seminasti. Bicit ei: De ore tuo te iudico serue nequam: Sciebas q; ego homo austerus sum / tollens quod non posui et metens quod non seminavi: Et quare nō dedisti pecuniam meam ad mensam:

tis vbi nō seminasti. Amb. i. p̄cidis falce iudicij eos quibus legem non comisit. i. aliquos de gentibus quibus non est p̄dicata: tū p̄cidis et dānas. Et p̄gregas vbi nō sparsisti. i. saluas et colligis in horreo tuo eos quos legē nō dedisti. i. aliquos de gentibus: quosdā enī de gentilibus in regnū suū colligit / quos tū p̄ p̄dicationē in fide nō plantauit: q; aliq; gentiliū saluari sunt / quibus nō est p̄dicatū: vt Job. Chryf. Si metis vbi nō seminaueris magis vult metere vbi seminauit. Hic valde timidū ē dicitis: et maxime theologis: qui tā frequēter et tā diligēter seminatur semine sibi dei: et in lectionib; et in p̄dicationib; et in dispensationib; et forte perēt tres pres seminis: sic dicit Dant. xliij. c. Utinā quarta fructificaret. Heb. vi. b. Terra sup se veniēte sepe bibēs umbrę etc. Veritē etiā p̄gnā vbi nō seminauit culpā / s; ipsi. Dicit ei: de ore tuo te iudico. Job. xv. a. Cōdēnabit te os tuū et nō ego: et labia tua respondebūt tibi. i. Serue nequā. In duob; deprehēdit seruus iste arguēdus. i. in transgressionē et in p̄sumptionē. Hic et mādatur dñi p̄terij dicentis: Negociamini dō vento: et dñm supbe accusare p̄sumit: dicit ei: austerus et ipoztune vsuras extigēte. Et hñōi temeraria excusatio / potē est accusatio. Dicit ergo dñs arguēs seruum: De ore tuo te iudico serue nequā. Et vere nequā duo bus. Beda. Qui piger ad exercēdū officiū: sup; ad accusandum dñi iudicium. Prouerb. vi. b. Alisquo piger dormis. Et. xliij. b. Erue eos qui ducunt ad mortē. Chryf. Vere nequā: q; largitarē dñi quasi violētā accusauit. Sciebas q; ego hō austerus sum: tollens quod nō posui et metes quod nō seminavi: Et quare etc. Quod purauerat per excusationē dixisse / vertit ei in culpā: quasi si me ita durū et crudē lem noueras / quare ista cogitatio nō incussit tibi timorē: vt scires me mea diligētius q̄siturū. Greg. Nota q; piger seruo in ertā nō excusat: sed supbit calūniā dō dñm: et dicit se p̄denter fecisse / ne dñi lucra q̄reret aliena / periclitaret etiā de fonte p̄ria. Et vocat eū durū / cui tñ nō seruit ad lucrū. Cui si lesus sit in ecclia: qui melioris vsq; vias aggredi metuit / et tñ facere in ignauala nō verent: et cū se p̄ctōres cōsiderēt / sanctitat; vias arripere timent: quoz petrus adhuc infirm; specie tenuit: cū vltimo p̄licū miraculo dixit: Exti me dñe: q; hō peccator: sū. Et addit Greg. Immo si peccator es: dñm nō repellas a te. Quod facit illi q; vidētes se infirmos / nolūt ad meliora p̄gredi: peccatores qdē se fatent et dñm repellunt. Verba sunt Greg. Et quare nō dedisti pecuniam meā ad mensā: Beda: Id est euāgelicā p̄dicationē p̄ompnis paratissq; fidelū cordib; nō intinasti: abeā dicit nō tuā: Mō enī ē verbū p̄dica- tis / sed dei.

Sc. 4. b.

Totus est deus. Matth. x. c. **N**o vos estis qui loquimini. Itē. j. **P**er. l. ij. c. Si quis loquitur quasi sermones dei. i. dei sermonem non suum se. pferre fateatur. Chrysostomus. Puras quod in terribili iudicio stabit peccator: et talia dicet: Absit: maxime cum non estimet prudenter personale tunc fore iudicium: ut per singulos christus interroget: peccator autem respondeat: sed verus est quod ait apostolus. Ro. ij. c. Quia in cogitationibus suis iudicabitur: vniuersusque testimonium reddente conscientia: et cogitationibus iusticem accusantibus: aut defendentibus. **E**t ego venies. i. merita discutens. Nota: venit dominus in mundum per carnis assumptionem ad salutandum. Job. xij. g. **N**o veni ut iudicem mundum: sed ut saluificem. Itē in mente per gratie infusionem ad iustificandum. Job. ix. b. Si venerit ad me non videbo eum. Item in fine seculi per meritum discussionem ad iudicandum. Job. xvj. b. Cum venerit ille arguet mundum. Chrysostomus. Solet venire dominus ad christianos quibus gratiam dedit sue cognitionis: et ponit rationem cum eis. Mich. vj. a. Iudicium domini cum populo suo: et cum israel iudicabitur. Eccl. xx. f. Educam vos in desertum: pro pulorum: et iudicabo: vobiscum ibi facie ad faciem. Idem. xxv. f. Iudicium domini cum gentibus: iudicabit ipse cum omni carne. Esa. xliij. d. Reduc in memoriam: et iudicemur sicut et. Esa. xli. a. Stimul ad iudicium propinquem. **L**um vsuris exegisse illi. Bona vsura est salus hominum. Hac dominus libenter exigeret de verbo predicationis. Eccl. xxxij. a. Qui facit misericordiam generat proximo. Idem. xv. c. Non generavi nec genui: michi quisquam. s. vj. e. Peccatores peccatoribus generantur: ut recipiant equalia. Idem autem multo maiora recipiunt. **U**bi distinguitur Beda: duplicem vsuram in glo. precisi verbi dei est si deus bona operatio vsura. Vel vsura dicitur quod per industriam suam et laborem exercitum intelligit: propter illa que a doctoribus accepit. Chrysostomus. Qui seminandi causa semen accipit: et tempore seminationis non seminat: damnum facit domino: et si semen custodierit: rati: quantum poterat lucrum facere: si oportuno tempore seminasset. **E**t astantibus dixit etc. Posita duplici culpa inutilis serui. i. torpore et superbia: subdit de eius duplici pena. Una est in presenti. i. amissio talenti commisi. i. intelligentie: quam amittit: quod nulli ex ea sapore percipit: nec virtutis meritum aliquod acquirit. Alia erit in futuro: quod propter in tenebras exteriores. Ideo dicitur Apoc. iij. c. Tene quod habes: ne aliquid accipiat coronam tuam. i. sine te habeat. Prover. xx. c. Tolle periculum ab eo qui spopondit per extraneos. Sic multi gratiam quam habent amittunt: quod ea vti negligunt: vel abutuntur. **C**ontra quod dicit. i. Cor. xv. Gratia dei sum id quod sum: et gratia eius in me vacua non fuit. Et hoc est: **E**t astantibus. i. angelis vel predicato ribus: **D**ixit: Auferte ab illo mnas. i. auferendam intelligentiam: propter abusum vel negligentiam predicite. **E**t dante illi quod habet decem mnas. i. intelligentiam illius augendam dicit: qui bene vtitur illa intelligentia quam habet. Sic spiritus domini recedens a saul: dirigit in dauid. i. Reg. xvj. c. Glo. Bede. **A**lystice. Cum omnis israel saluus erit: tunc ois plenitudo spiritualis gratie quam modo torpenter exercemus: doctoribus illius temporis abundanter conferetur. Nota quod hec glo. non exprimit litteram: sed est quasi nota extrinsecus: quasi per illum cui auferitur mna: intelligitur fideles moderni quibus modica gratia confertur: per habentem decem mnas: cui vna dari preceptum: intelliguntur finales fideles: quibus gratia cumulabitur: quia nisi eis gratie cumulus adderetur: tanto persecutionum impetu premerentur: quod nec possent resistere: Et si glossa de littera velis elicere: oportebit ut ita construas: Tensens cum vsuris: cum plus diceretur: Exegisse cum vsuris. q. d. dominus: ego tunc veniam ad finales fideles cum vsuris. i. cum mul-

tiplicata gratia. **E**t dixerunt ei: dominus habet decem mnas: ac si dicerent ad litteram: superfluum est dare: quod satis habet. **D**ico autem vobis: quod omni habenti. Beda. i. bene vtitur eo quod habet. **D**abitur. i. augmentabitur: et abundabit. **A**b eo autem qui non habet. i. qui non bene vtitur eo quod habet. i. scientia sibi a deo data. **E**t quod habet auferet ab eo. Ad istam multo citius constringit quod primo sapientes postmodum sicut stulti: quod forte non bene vtitur scientia sibi a deo collata: nec ea laborauerunt: prout oporteret: vel aliquid communicauerunt. **H**oc est talentum quod potius multiplicatur: erogatum: quam reservatum. Unde a quodam comparatur vobis: qui repositus in domo rubiginatur: sed cum assidue exerceat in perscrutando terram: quasi examinat: sic est de scientia. **E**t quod habet. Matth. xxv. c. Et quod videtur habere. Chrysostomus. Multi videtur autem mansueti aut humiles esse: sed quod non sunt bene propter deum: videtur quidem esse bonum eorum: non autem est: quia quod non est ex fide peccatum est: Ro. xlij. d. Hieronymus. Eleganter inquit. **Q**uid videtur habere auferet ab eo: Quisquis enim sine fide de christi est: ei debet imputari quod male eo vtitur est. Item sic. **H**abenti desiderium audiendi: dabitur sensus intelligendi. Eccl. vj. d. Si dilexeris audire sapiens eris. Item **H**abenti iustitiam: dabitur sapientia. Eccl. i. d. Filij sapientis sapiens eris: seruus iustitiam: et deus prebebit illam tibi. Item **H**abenti voluntatem benefaciendi: dabitur facultas perficiendi. Psal. ij. b. Deus est qui operatur in nobis: velle et perficere pro bona voluntate. Itē **H**abenti bona opera: dabitur bona intelligentia. Ps. Intellectus bonus omnibus facietibus eum. Et alibi. **A**lii dabitur gratiam: et gloriam dabit dominus. Tunc abundabit in omni bono. Job. v. d. Ingredieris in abundantiam sepulchrum: sicut infertur aceruus tritici in tempore suo. Ps. **F**luctus pax in virtute tua: et abundantia in turribus tuis. **T**ertium: **T**erminus inimicos meos illos qui noluerunt me regnare super se. i. iudgos qui dixerunt: Regem non habemus nisi cesarem: et omnes nolentes conuerti ad christum: de quibus Job. xxij. c. **Q**ui dicebat deo: recede a nobis: et quasi nihil possit facere omnipotens: estimabant. **A**dducite huc et interficite ante me. Argumentum contra hereticos: qui dicunt quod non licet interficere quemcumque aliquo casu. Per istum autem nobilem significat hic christus. Sequitur. **E**t his dictis etc. Tertia pars capituli: ubi agitur de ascensu domini in hierusalem: in qua eiecit euentes et vendentes de templo. Finis enim parabola fuit hierusalem: ut ostenderet premissam parabolam de eius. i. hierusalem euentu fuisse dictam: que ipsum noluit super se regnare: et etiam occidit: propter quod pergit. Dicit ergo. **E**t his dictis: in hiericho vel in via. **P**recedebat ascendens hierosolymam: ubi in proximo erat passurus. Iste fuit vltimus aduentus in hierusalem. Et sicut ad passionem processit suos: sic et ad gloriam. Mich. ij. d. Ascendit pandens iter ante eos. Sic bonus prelatus debet precedere populum per bonum exemplum: et populus sequi per imitationem. Job. x. a. Bonus pastor cum apris oues emisit ante eas: vadit et oues illum sequuntur: quod scilicet vocat eum. **E**t factum est cum appropinquasset iherosolymam: ad bethphage et bethaniam. **N**o facias vim in ordine. Primo autem venit in bethaniam. i. sabbato ante ramos: quod factum est et solene conuuiuium: cui interfuit lacarus: in crastino veniens hierusalem transiit per bethphage. **A**d motem qui vocatur supplemōs oliueti Hieronymus. Bethphage vicus est sacerdotum in monte oliueti: quod sacerdotes extra ciuitatem vicus habebant ab alenda pecora sua. Et inter preterea bethphage domus bethaniam yssa est in latere eiusdem motis: et inter preterea domus

Samuel

E

Ps. 110.
Ps. 118.
Ps. 85.

Ps. 121.

Job. 19. c.

Tertia pars

obedientie. Das duas villas visitauit dominus ascendens in hierusalem: quia multi erant ibi credentes in eum et imitaturi ipsu. Hec due ville. s. bethphage et bethania bene in monte oliueti sunt posite: quia pia confessio et obedientia sunt illas mystice designantur ab ipso dno sunt in nobis quod est mons oliueti. i. spirituali vnctione nos recreas. Oleu enim tria facit: illuminat: recreat et sanat. Sic ergo oleu fatigatos recreat: sic spirituali gratia a laboribus confortat. Nota etiam quod dominus die illa: scilicet dominica palmarum: ut voluit alij tres domos adiit: per quas significant tria loca que frequenter inuisit: et oes discipuli eius debent libere inuisere et inhabitare. Prima est bethphage: id est domus buccae. i. schola theologie. Secunda est bethania: id est domus obedientie: id est claustrum. Tertia est templum: id est ecclesia. In hac inuenit dominus ementes et vendentes columbas: id est dona spiritus sancti. Matth. xxi. b. Domus mea domus orationis vocabitur. Item sicut dicit Glo. Amb: venit ad montem oliueti: ut nouellas oliuas in sublimi virtute plantaret: id est se plantaturum ostenderet. Nouella plantatio oliuarum mystice intelligitur conuersio gentiliu.

Matth. 21. 9. Mar. cl. 11. 9.

misit duos discipulos suos: b dicens: Ite in castellum quod contra vos est. In quod introeuntes inuenietis pullum asine alligatum: cui nemo vnquam hominum sedit:

apostolus dicit de philippo diacono: an de philippo apostolo. Credunt tamen propter mysterium fuisse petrum et philippum. b Ite in castellum. i. in hierusalem: qua despectiue vel ex indignatione pro morte christi vocat castellum: sic Esa. xxi. a. dicit vallis visionis. Vel dicit castellum. i. locus munitus viris: armis: et ceteris contra deum. c Quod contra vos est: id est coram vobis ex opposito ad istam: quia contra me est dicit quod coram me est. d In quod introeuntes inuenietis pullum asine alligatum. Asina ista: ut dicitur quidam erat comunibus versus pauperum deputata: forte ad portandum aquam: quia ciuitas artabatur penuria aque: et erat extra ciuitatem in viuis alligata: quasi ante sanam cuiusdam: ut cuiuscumque esset necessaria: si ibi eam inueniret inde assumeret: et qua die eam haberet ad versus proios: et daret victualia. Hec asina habebat pullum: qui ad eosdem versus nutritur batur: hinc iubet dominus adduci. Et nota quod solus Mattheus. xxi. a. facit mentionem de asina: alij tres euangeliste. s. Lucas hic: Marc. xj. a. Johannes. xij. b. solum pullum commemorat. Et dicit Beda: ratione. Di tres euangelium grece scripserunt: mattheus vero hebraice scripsit: quod asina soluta et adducta refert: ut hebraice gentis si penetraverit non desperanda monstraret esse salutem. b Cui nemo vnquam hominum sedit. In Glo. adhuc addit duo: i. quod nemo est infrenauerat: nemo indumenta contulit. Ac si dicitur: nemo eum strauerat. i. ei stramenta siue subsellia iposuerat.

Distice

Distice b Ite in castellum etc. Castellum vocat hierusalem: quia murata et munita armis et viris contra iesum: et significat mundum: christo et discipulis eius oppositum: armis: viris: et ceteris contra deum munitum. Ad quem mittit dominus duos discipulos. i. predicatores: vita et scientia decoros: charitatis vinculo coniunctos: charitatem geminam predicatores: duos populos ad christum vocaturos: mente et corpore mundos. Sed videte vnde missi fuerint. Certe de monte oliueti. Oliua enim si gnum est victorie et pacis. Unde coluba ad arcam rediens in signum pacis et reconciliationis ramum oliue reportauit in ore: ut dicitur Gen. viij. b. Mons igitur oliueti est cumulus pacis quam predicatores debent in se habere: et alij nunciare. Vbi Esa. lvij. d. Creauit fructum labiorum pacem: pacem his qui loque et pacem his qui prope et sanauit eum. Esa. liij. b. Quia pulchri super montes pedes annuntiantis pacem etc. Ite per montem oliueti significat cumulus medicine spiritualis: Nam oleum medicinale est. Laudabilis est medicus qui gratis sanat: laudabilior: qui inimicis propriis sumptibus sanat: superlaudabilis est: qui de suo sanguine perficit medicinam. Hoc fecit iesus. Vbi Eccl. j.

xxxvij. a. Altissimus creauit de terra medicinam: et vir prudens non abhorrebit eam. Ite per montem oliueti significat cumulus pietatis: quia habere debet super omnes homines predicatores et prelati. Unde s. vj. f. dicitur eis: Estote misericordes sicut et pater vester misericors est. Moralit. Castellum est cor peccatoris: rationibus et exultationibus quasi muris et propugnaculis munitum. Propter quod dicit dominus per Petrum. Quis deducet me in ciuitatem munitam. Ad hoc castellum mittit dominus discipulos. Esa. xl. a. Loquimini ad cor hierusalem et aduocate eam. Duo discipuli quos mittit

troeuntes / inuenietis pullum asine alligatum: cui nemo vnquam hominum sedit:

discipuli sunt timor et amor. Timor soluit asinum: amor adducit. Asina est stulta anima: pullus: malus affectus. Dicit ergo. b Ite in castellum. i. in mundum. c Quod contra vos est. i. contrarij vobis: quia vos predicatis paupertatem: vilitatem: asperitatem: mundus vero predicat diuitias: honores et delicias. Unde. j. Joh. v. c. Charissimi nolite diligere mundum: quia omne quod est in mundo aut est concupiscentia carnis: aut concupiscentia oculorum: aut superbia vite: que non ex patre sed ex mundo est etc. d In quod introeuntes inuenietis pullum asine alligatum: non amonis affectione. e Inuenietis: querendo diligenter. f Pullum asine: populum peccatorum: siue specialiter populum gentium: ignobilem: immundum: et cetera que supponuntur in notula sequente.

Chryf. hoc animal

- Ignobile. i. humile propter deum.
- Immundum est. i. vile propter deum.
- Dicitur ceteris iumentis irrationale. i. simplex.
- Oneriferum. i. patiens propter deum.
- Stultum. i. mansuetum propter deum.
- Infirmum. i. innocens.
- Tardum est. i. maturum.
- Facit in sterquilino. i. continens.
- Descendit tardius. i. abstinentis.
- Horrendi vocis est. i. gemens.
- Crucem habet in pelle. i. penitens.
- Generat mulos mixtos equibus alterius speciei. In quo laudabilior est qui busdam virtus: quia non mutat speciem. s. predicans seu docens.

versus. Esca: cubile: pigrum: crux: vox: mens: sarcina: proles: Immundum: retro foras: lasciuus: aselinus. Chryf. j. Cor. j. d. Infirma mundi elegit deus et ignobilia et contemptibilia et ea que non sunt. Et. j. Inuenta est irrationabilitas eorum et se simplicitas: et cor stulticia mansuetudo: Nam simplicitas sine ratione irrationabilitas est: et mansuetudo si non sit propter deum stulticia est. Et. j. Infirmitas innocetia: ignobilitas humilitas inuenta est: Nam innocentia sine deo infirmitas estimatur: et humilitas non propter deum ignobilitas iudicatur. Et infra. Patientia irrationabilis onerifera estimatur. Chryf. Asina iudea: que fin deum mater est gentium. Esa. j. g. alta littera. Vocaberis ciuitas iusticie et mater ciuitatum. g Alligatum: funiculis peccatorum. Proverb. v. d. Iniquitates sue capiunt impium et funibus peccatorum suorum constringitur. Chryf. Antequam peccemus: liberi sumus: sed si semel operibus diaboli nos obligauerimus: iam nostra virtute euadere non possumus: sed sicut nauis fracto gubernaculo illuc fertur vbi tempestas voluerit: sic homo perditio auxilio gratie dei: non facit quod vult sed quod diabolus vult. Item exemplum de populo eligente et rege electo. Item pullus asine alligatus est affectus anime triplici vinculo ligatus: quod est lasciuia iuuentutis: sanitas corporalis: prosperitas mundialis. Eccl. liij. c. Funiculus triplex difficile rumpitur. Tamen duo dicit discipuli soluunt: id est timor et amor. b Cui nemo vnquam hominum sedit: id est nullus rationalis doctor frenum correctionis imposuit: quo gula et lingua restringeret: et in viam artam reduceret qua itur ad vitam. Job. xj. c. Sic vanus in superbiam erigitur: et quasi pullus obagri se liberum natu putat.

Soluite illum

Soluite illi: et adducite. Et si quis vos interrogauerit quare soluitis: sic dicetis ei: quia dominus operam eius desiderat: non propter equitandam voluptatem: sed propter mysterij significationem.

Soluite illi: cominatio. Job. xxxix. a. Quis dimisit onagra liberu et vincula eius? Soluit: Dant. xvij. c. Quocumque solueritis sup terra etc. Et adducite solando. Esa. lx. c. Auseret a te fortitudo gentiu et reges earu adducent. Et si quis vos interrogauerit quare soluitis: si quis iudicat noe aliquid impedimentum opposuerit non desistat a predicatioe. Sic dicitur ei: id est contradicere. Quia dominus omnium cui oia seruire debet: quia sua sunt oia: non solum asina et pullus. Ubi Chrysostomus. Me dicatis: dominus noster: vel dominus iumentorum: sed dominus simpliciter omnium. Nam peccatores conditione quidem mei sunt: voluntate autem sua diaboli. Opera eius desiderat: sicut patet. Abierunt autem qui missi erant: discipuli. s. vel mystice predicatorum: non excusantes se vel murmurantes: sed facile obediens. Job. xxxvij. d. Numquid mittes fulgura. i. predicatorum et ibunt: et reuerentia dicent tibi assum? q. d. non ego. Et inuenerunt sicut dixit illis stare pullum. Dant. xx. a. Quid hic statis tota die octosi? Act. i. b. Viri galilei quid statis etc. Soluunt autem illis pullum: dixerunt dominus eius ad illos. Pluraliter dicit dominus: quia ad communes usus erat deputatus: sic dicitur est. Sed hoc non videtur verum: quia sic nullum haberet dominum: et propterea sine contradictione posset tunc accipere discipuli: si cur et alii pauperes. Sed forte non erat nisi pauperum illorum ciuitas. Vel sic exponit: Domini. i. custodes. Per hoc autem quod multos dicit habere dominos: significat quod populus vel animus peccatorum non in virtute: sed pluribus erat subiectus: aliquam conuerteret. Esa. xxxij. c. Dominus deus noster: domini possederunt nos absque te. Quid soluitis pullum. Proverb. iij. d. Noli prohibere bene facere eum qui potest: si vales et ipse benefacit. At illi dixerunt quia dominus eius necessarius habet. Et duxerunt illi: non tradiderunt dominum. Et dicit Chrysostomus. vlt. christi apparuit dominis cor ad dandum ignotis. Ad iesum. Chrysostomus. Quia vocati sumus dei est: quod autem digna vocatione viuimus: nostrum pariter et dei est. Et iactantes discipuli: quia de turbis non dum sermo processerat. Vestimenta sua supra pullum imposuerunt iesum. Chrysostomus. Vestes mandata. Beda. Doctrina virtutum. Apoc. xvij. c. Vtius qui custodit etc. Eccl. ix. b. Omni tempore sint vestimenta tua candida etc. Hic potest fieri distinctio: ut dicat iactantes vestimenta supra pullum: vel imposuerunt iesum supra pullum. Et vtraque distinctio sana. Chrysostomus. Vassueti debet mansueti portare. Esa. vlt. a. secundum aliam translationem: Super quem requiescet spiritus meus etc. Item Chrysostomus. Utis cognoscere mansuetudinem venientis: considera spiritum aduenientem eius? Non sedet in curru aureo purpureo fulgore: nec ascendit super feruidum equum discoridie amatorum: qui peccator habet plenum glorie iactantia: qui pulchrum odoriferum bellum et gaudet ad vocem tubae: et cum viderit sanguinea pugnata: dicit: bene factum est. Non habet in circuitu splendentes gladios: aut cetera ornamenta terribilibus armorum. Sed quod: Ramos frondentes testimonia pietatis. Venit ergo mansuetus? ut non propter potentiam timere: sed propter mansuetudinem amaret. Zach. ix. c. Exulta satis filia sion: iubilata hierusalem: ecce rex tuus veniet tibi iustus et saluator: ipse pauper et ascendens super asinam et super pullum filium asine. Et. i. Et patris eius a mari usque ad mare et a fluminibus usque ad fines terrarum: et ligas ad iugum pulli sui et ad vitum filium asinae sua. Hunc autem vicarium eius super palefros nitentes: imo super dextrarios deauratos equos

tat. Vtius Heri. Dicite pontifices in freno quod fac aurum: Zach. Persius satyra xlij. d. In die illa erit quod supra frenum equi est factum domino. Sed si eracilius non potuit intrare cum equo in hierusalem terrenam: quod illi in celestibus: Item Chrysostomus. Peccatores equi diaboli: scri dicunt equi christi. Diabolus sessor instigat per deserta facinororum pro fornicationibus: per avaritias etc. Chastus dirigit per plana iusticie: castitatis et humilitatis etc. Ergo equitat diaboli perditio est: equat christi salus. Unde Abacuc. iij. b. Qui ascendis super equos tuos et equitatus tuus sanitatis. Erite autem illo substernebant vestimenta sua in via. Alij etiam ramos de arboribus: sicut alios euangelistas. Et nota mysterium. Per proiectionem vestimentorum factam ab apostolis: intelligitur martyrrium: per proiectionem vestimentorum factam a turbis: intelligitur mortificatio carnis: quia minores siue imperfecti non exponunt propria corpora martyrio: sed in hoc sequuntur vestigia martyrum: quod carnem mortificant. Mystice ergo apostoli vestes in via sternunt. i. propria corpora martyrio exposuerunt: sic abiecerunt vestimenta: quia caro quasi vestis est aie. Ubi Glo. Dum populus gentium etc. In alia Glo. habet quod significet per proiectionem factam a turbis. Juxta alios euangelistas non discipuli etc. Et caute intelligas quod dicit: non discipuli. i. alij. q. d. non est dicitur de discipulis et tamen factum est a discipulis: sed alij substituerunt quod iste pro copendio dixerat. Chrysostomus. Apostoli posuerunt vestimenta sua supra iumenta: ceteri sub pedibus: quia mandata apostolorum veneramus: traditiones iudeorum vel legis calcamus. Item vestimenta sua in via sternunt: quod abstinentia corpora sua domant: ut domino iter ad metam suam prebeant. Esa. xl. a. Parate viam domini etc. Item vestimenta sua in via sternere: est corpora sua martyrio exponere: et sic post dominum ad dominum ire. Eccl. xlij. d. Gloria magna est sequi dominum. Item vestimenta sua in via sternere: est sequentibus bona exempla relinquere. Sic belias pallium suum reliquit heliso. i. charitatis exemplum. iij. Reg. iij. c. Et de elea caro dicit. ij. Dabab. vj. f. Fortiter vitam excededo etc. adolescens exemplum forte relinquit. Quod et cum appropinquaret iam ad descensum montis etc. vsq. ibi. supra oib. quas viderant virtutibus. i. miraculis: et maxime de resurrectione lazarum: que nup facta erat: Nam et propterea venit et obulam turba: quia hoc signum factum audierat ab eo: Job. xj. f. Laudant etiam de signis et doctrina que fecit cum ascendit ad diem festum scenophegie: quod Johannes narrat. ca. v. a. Tunc enim sanauit languidum: qui erat circa piscinam. Dicentes turbis. s. Benedictus. Beda. Ab omni peccato immunis singulariter: et immunes faciens. Rex. Ecce vocant eum regem: qui tamen proximo sunt eum occiduri: et idipsum est in testimonium damnationis eorum. Qui venit in nomine domini. i. in nomine patris: quod est filius. Job. v. g. Ego veni in nomine patris mei. i. ut verus filius: et non accipitis me: si alius venerit in nomine suo. i. antichristus: illum accipietis. Item In nomine domini non sui: si venit christus: quia non sui sed patris honore questuit Job. vij. f. Ego honorifico patrem meum: vos autem etc. Ego gloriam meam non quero etc. Item In nomine domini. i. in virtute domini. i. patris: in qua venit christus: quia eadem est virtus patris et filij: imo ipse est virtus patris. i. Cor. j. d. Item In nomine domini. i. ex nomine domini. i. missus a domino et seruus. Esa. xlix.

Al. fillum
Matth. 21. a.
Marc. 11. v.
Job. 12. b.

Dystice

Dystice

illum ad iesum. Et iactantes vestimenta sua supra pullum imposuerunt iesum. Erite autem illo substernebant vestimenta sua in via. Et cum appropinquaret iam ad descensum montis oliueti: ceperunt omnes turbę descendium gaudentes laudare deum voce magna supra oib. quas viderant virtutibus: dicentes: Benedictus qui venit rex in nomine domini:

Et nota mysterium. Per proiectionem vestimentorum factam ab apostolis: intelligitur martyrrium: per proiectionem vestimentorum factam a turbis: intelligitur mortificatio carnis: quia minores siue imperfecti non exponunt propria corpora martyrio: sed in hoc sequuntur vestigia martyrum: quod carnem mortificant. Mystice ergo apostoli vestes in via sternunt. i. propria corpora martyrio exposuerunt: sic abiecerunt vestimenta: quia caro quasi vestis est aie. Ubi Glo. Dum populus gentium etc. In alia Glo. habet quod significet per proiectionem factam a turbis. Juxta alios euangelistas non discipuli etc. Et caute intelligas quod dicit: non discipuli. i. alij. q. d. non est dicitur de discipulis et tamen factum est a discipulis: sed alij substituerunt quod iste pro copendio dixerat. Chrysostomus. Apostoli posuerunt vestimenta sua supra iumenta: ceteri sub pedibus: quia mandata apostolorum veneramus: traditiones iudeorum vel legis calcamus. Item vestimenta sua in via sternunt: quod abstinentia corpora sua domant: ut domino iter ad metam suam prebeant. Esa. xl. a. Parate viam domini etc. Item vestimenta sua in via sternere: est corpora sua martyrio exponere: et sic post dominum ad dominum ire. Eccl. xlij. d. Gloria magna est sequi dominum. Item vestimenta sua in via sternere: est sequentibus bona exempla relinquere. Sic belias pallium suum reliquit heliso. i. charitatis exemplum. iij. Reg. iij. c. Et de elea caro dicit. ij. Dabab. vj. f. Fortiter vitam excededo etc. adolescens exemplum forte relinquit. Quod et cum appropinquaret iam ad descensum montis etc. vsq. ibi. supra oib. quas viderant virtutibus. i. miraculis: et maxime de resurrectione lazarum: que nup facta erat: Nam et propterea venit et obulam turba: quia hoc signum factum audierat ab eo: Job. xj. f. Laudant etiam de signis et doctrina que fecit cum ascendit ad diem festum scenophegie: quod Johannes narrat. ca. v. a. Tunc enim sanauit languidum: qui erat circa piscinam. Dicentes turbis. s. Benedictus. Beda. Ab omni peccato immunis singulariter: et immunes faciens. Rex. Ecce vocant eum regem: qui tamen proximo sunt eum occiduri: et idipsum est in testimonium damnationis eorum. Qui venit in nomine domini. i. in nomine patris: quod est filius. Job. v. g. Ego veni in nomine patris mei. i. ut verus filius: et non accipitis me: si alius venerit in nomine suo. i. antichristus: illum accipietis. Item In nomine domini non sui: si venit christus: quia non sui sed patris honore questuit Job. vij. f. Ego honorifico patrem meum: vos autem etc. Ego gloriam meam non quero etc. Item In nomine domini. i. in virtute domini. i. patris: in qua venit christus: quia eadem est virtus patris et filij: imo ipse est virtus patris. i. Cor. j. d. Item In nomine domini. i. ex nomine domini. i. missus a domino et seruus. Esa. xlix.

Et cum appropinquaret etc. Mystice ad descensum montis oliueti appropinquauit dominus: cum se vsq. ad nrem carnem infirmitate humiliavit ex sola misericordia. Et tunc turbę descenderunt cum eo et eum pariter laudauerunt. i. humiliter professione sub eius voluntate se posuerunt: secundum quod docet petrus. i. Petri. v. b. Humiliter sub potenti

Humiliter sub potenti

Evangelij scdm Lucam

Seruus. Esa. xlii. a. Seruus me' es tu israel: qz in te glorifica/
boz. Reuera magna est gloria dñi talē habere seruu: Et econ/
tra/magna est gloria serui talem habere dñm. Unde postea
sequit. Parū ē tibi vt sis mihi seru' ad suscitādas trib' iacob:
z feces israel puerēdas: a Pax in celo z gloria in ex/
celsis. Quēdā Blo.
hic vult hęc specialitē
esse dicta. f. Pax i
celo z glia in ex/
celsis: In mathēo
aut et in marco bis
dicit: Sanna: z ad osā
na duplicitē potest re/
ferri qd hic dicitur:

par in celo z gloria in excelsis. Sed meli' est vt intelli/
gatur vtraqz a turbis dicta: qz vtraqz in euāgelio dicitur: sed
qd vn' euāgelistarū dicit/ alit subiectet p cōpendio. Et nota qz
dño nascēte/ āgeli cātauerūt: Pax in terra: modo ad passiōē
dño eūte cātāt hoies: Pax i celo: qz tūc veniebat pax i terrā:
nūc aut vadit i cēlū p passiōē. Quare: Et sic pacificaret ho/
mines z āgelos. Col. j. c. Pacificā p sāguinē crucis ei' siue q̄
i terris siue q̄ i cēlīs sūt. Eph. ij. c. Ipse ē pax nra q̄ fecit vtrāqz
vnū. Sz vtriqz tā āgeli qz hoies dixerūt: Bliā i excelsis: qz so/
lū cēlū loc' ē glie: z terra miserie. Et iō sic i celo nō est miserā:
ita i terra nulla debet q̄ri glia. Esa. xlii. b. Bliā meā alteri nō
dabo. i. terreno/ s̄ tñ cēlestib'. Joh. v. g. Quomodo potestis
credere q̄ gloriā ab inuicē accipitis/ z gloriā q̄ a solo deo est
nō q̄ritis? Frequēter etiā vt dic' Blo. Hedē: Ingressus est dñs
ciuitatē bierusalē: s̄ nō cū his laudib' nō rex vocat' qd semp
fugerat: Joh. vj. b. nisi mō cū ascēdit passurus. Qd idēo fac/
tū ē vt amplius illoz aduersum se excitaret iuidiā: qz tā tēp'
passiōis instabat. Chryf. Ergo si eos puocauit/ fecit eos i/
noxios. Absit: excitauit nō vt facerent qd ante noluerūt/ s̄ vt
possent facere qd pzi' volebāt/ facultas eis data est nō muta/
ta voluntas. Vel excitaret. i. excitari pmitteret. Vel excitaret:
i. aliqd faceret vñ occasionalit' excitata fuit. Et itelligi/ vt iose/
cutius non causatiū: Nam si scienter z ex industria eoz sibi
fucitaret inuidiam excusabiles essent

Dylice

liamini s̄b potēti manu dei/ vt vos exaltet in die visitationis:
Similit' si p̄lati q̄ sūt in terra vicarij christi descēderēt p hu/
militatē: turbe cū eis descēderēt per imitationē. Ideo clamat
Esa. lxiiij. a. Utinā dirūperes cēlos z descēderes: a facie tua
mōtes defluerēt. i. p̄lati se humiliarēt. Sz certe ipse descēdit z
ad huc mōtes nō defluerūt: Ideo iprecat eis dauid. ij. Reg. j.
d. Vōtes gelboe/ nec ros nec pluuia zc. Morādū etiā q̄ dñs
nō legit alibi equitasse nisi mō: nec etiā mō eq̄tauit s̄ asinauit:
z tñ in eadē hebdomada ignominiosa morte ē p̄denat'. Quid
ergo de vicarijs ei' q̄ cū tāta equoz multitudine equitāt p̄tra
legis p̄ceptū: Deut. xvij. d. Cū fuerit p̄stitutus rex/ nō mul/
tiplicabit sibi equos: nec reducet p̄lm in egyptū equoz nume/
ro subleuat'. Amos. vj. a. Uē vobis q̄ opulētī estis in sion. i.
in eccēlia: z p̄fiditīs in mōte samariē. i. in p̄latione eccēsię: opti/
mates capita p̄loz ingrediētes p̄pāticē domū israel. Mo/
ta etiā q̄ iō dñs voluit post gloriā trāsitoria sibi exhibitā c/
to pati/ vt ostēderet gloriā mūdi vñ eē ad passiōē. Prouer.
xiiij. b. Ris' dolore miscēbit' z extrema gaudiū luct' occupat.
Et ecōtrario passiōes mūdi vñ sunt ad gloriā. Act. xiiij. d.
Per multas tribulationes zc. Sequit. b. Et qdā phari/
seoz de turbis. i. q̄ erāt iter turbas: nō vt dñm laudaret: s̄
poti' vt deprauaret. Vel ita distingue. Et qdā phariseo/
rū de turb' dixerūt ad illū. i. q̄ icreparet eos. Uñ dicit:
c. Adgr in crepa discipulos tuos. i. turbas laudantes
vel aptos turbas ad laudandū instituētes. Darrh. xxi. b. di/
cūt: Audis qd isti dicūt: Chryf. Et vos videtis q̄ ego facio.
d. Quib' ipse ait: dico vob. Chryf. q. d. esto/ mea cul/
pa ē q̄ isti clamāt: nūquid mea culpa ē q̄ p̄pheta Basi p̄dixit:

Ps. 8.

Ex ore infantū z lactētū: c. Quia si hi tacuerint lapi/
des clamabūt. Primo/ vt legat' s̄ i tēporale: ad lram apli/
oēs i morte christi nec ausi sūt eū p̄fiteri eē deū: timētes mor/
tē: z tūc lapides clamauerūt admirātes z p̄dicātes mortē ei':

qz scissio petrarū z aptio monumētoz mūdi dñm ostenderūt
euidēt. Unde Darrh. xxvij. f. Petre scisse sūt z monumēta
apta. Ut quātū ad mysticū itellectū legat' s̄ i p̄ditionale. q. d.
si apli tacebūt/ lapides clamabūt. i. si iudei a laudibus christi
sileāt/ gentes lapidēz deposita carnis duricia laudes ei' p̄di/
cabūt. Et ita factū ē
qz mortuo dño iudei
tacuerūt muti effecti
a laude dei: z lapides
i. gētilēs lapidei cla/
mauerunt laudes ei'
p̄dicauerūt fidem.
Darrh. ij. b. Po/
tens est deus de lapi/

dibus zc. Sic mō clericis tacētibus lapides. i. laici clamant p
campos/ per villas laudes christi. Ro. xj. d. Cecitas cecidit in
israel. i. in clero. s. vt plenitudo gentium: id est laicorum sub/
intraret i locum ei'. Esa. xlii. a. Erubescē sidon: id est clericē:
ait mare: id est laicus. f. Et vt appropinquauit zc.
Dominus cum laudibus occurrentiū intrans ciuitatem/ p̄/
uidens eam in vltionem sanguinis sui funditus euerendam:
cum in tanta gloria susciperetur/ in medio exultationis inter/
seruit lamētationem. Ideo ecclesia in ramis palmarū in cō/
memorationem hui' facti/ post illam gloriosā p̄cessionē ele/
ganter interserit passiōē. Nec solum introductum est hoc in
ecclesia propter dominici facti rēpresentationem: s̄ etiam vt
per ipsum moraliter nos instruat ecclesia: qz in quantacūqz
gloria sit aliquis/ nō est gaudendum: quia extrema gaudiū lu/
ctus occupat. Pruidēs ergo dominus euerfionem vrbis im/
minētē/ pietatis affectu flet super eam dicens: quia si ipsa
p̄scia esset suę desolationis/ z ruiņē/ ipsa etiā fletet: Et hoc ē
qd dicit: Et vt appropinquauit/ iesus ciuitati: nō solum
corpore gressu/ sed pot' compassionis affectu. Sed iutiliter:
quia ciuitas nō appropinquauit illi p̄penitētiam. Jaco. iij.
b. Appropinquate deo et appropinquabit vobis. g. Mi/
dens ciuitatem: miseratiōis aspectu. Sap. iij. c. Bētia
dei et miscōia in factis ei' / et respect' super electos illi'. b

Fleuit super illam dicens: quia zc. Ter legit domi/
nus fleuisse. Hic pro peccatis alienis: z hē sūt lachrymę com/
passiōis. Item Joh. xj. e. pro incolatu huius miserie: z hē
sunt lachrymę compūctionis. Item Heb. v. b. pro dilatio/
ne patrię: z hē sūt lachrymę deuotionis. Nos habem' quat/
tum pro proprijs: et hē sūt lachrymę cōrtitionis. De p̄mis
Diere. ix. a. Quis dabit capti meo aquam z oculis meis fon/
tem lachrymarum. De secūdis z tertijs Judic. j. b. Terrā
arētem dedisti mihi: diē axa/ caleph: id est anima/ christo: de/
ditqz ei caleph irriguum super' z irriguū inferius. De quar/
tis. Ps. Lachrymis meis stratū meū rigabo. Hęc sūt quat/
tuor flumina quę irrigant paradysum: id est animam vel eccle/
siam: quę ab vno fonte exeūt: id ē a gratia dei. Gen. ij. b. Flu/
uius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandā paradysū:
q̄ ide diuidit' in q̄rtuoz capita. Quia si cognouisses/
ruinā q̄ imminet: k. Et tu. Blo. supplet qd min' est in lra. f.
fleuisses/ q̄ mō exultas. Et pōt eē pleonasmos qd appositi est
quia. Ut supple aliqd ex cōtinuatione z nō erit pleonasmos:
q̄ si merito fleo: quia si cognouisses et tu. Diere. vij. c.
Dilluus in celo cognouit tēpus suū: turtur z hirundo z alio/
nia custodierunt tempus aduētus sui: populus aut' meus nō
cognouit iudiciū dñi. Et quidē: siue eādē i hac die
tua: qua letaris z gaudes: z tibi/ nō deo viuus: et ideo tua ē dol/
es/ nō dei. In hac iquā die trāsitoria/ supple habes vel sūt tibi
ea/ m. Que ad pacē tibi/ tēporalē z trāsitoria faciūt. i. ol/
uitiqz/ deluiz z honores mūdanti: fanitas corporalis/ z amicos/
atqz parētū carnaliū copia/ z h mōi: quę pacē tēporalē faciūt:
s̄ spūalē aufe rūt. Job. xxj. a. Quare ip̄j viuūt/ sublimari sūt
confortatqz diuitijs: semen eoz zc. Et. j. b. Ducit in bonis
dies suos et in puncto ad inferna descendunt. Hęc est mala
dies: z mala pax. De die diē Diere. xvij. c. Diem hominis
non desiderauit. Item Diere. xx. Baledicta dies in qua nat'
sum zc. Idem habet Job. iij. a. De pace vero ista/ habet in

Ps. Zelauit sup iniquos

Psa. Zelant super iniquos pacē pctōrum vidēs. Ezech. xliij. b. Prophete deceperūt populū meum/dicentes: par: par: et nō est par: par: cū carne: par: cū mundo: et nō est par: cū deo. **N**ūc autē: tempore leticij tuę. **A**bscōdita sunt ab oculis tuis: suple mala iminētia tibi: quę sequunt in litēra: q̄ si prēuideres nō rideres: s̄ lugeres. **S**ic dicere p̄sueul / mus his q̄s in p̄spe / ris florere videm⁹: ac si dicam⁹: mō habe / ris diem v̄im: s̄ nesci / ris quid pariat crasti / na dies. Eccl. xli. a. **D**emento q̄ ante te fuerunt. i. pctā q̄ fecisti: et q̄ supuentura sūt tibi. i. suplicia eterna. Abscōdita sūt in quā ab oculis tuis q̄ sequūt. i. c. **Q**uia veniēt dies in te. i. cōtra te. Beda. Ecce pena quā iminentē ignorat. **E**t p̄ id est: **C**ircūda / bunt te inimici tui. Beda: romani p̄ncipes. **M**allo. Ad istam dicit romani tres aggeres fecisse circa hierlm captēdā. **E**t circumdabunt te et coangustabunt te: quasi vndiq̄ eris obfessa. **E**t ad terrā p̄sternēt te et filii / os tuos q̄ in te sunt. i. ciues tuos: alios occidēt: alios cap / tiuabūt. **E**t nō relinquet in te lapidē sup lapidē: quasi fūdīt euerteris. Et subdit cām euerfionis. **E**t q̄ nō cognoueris tēp⁹ visitationis tuę. i. visitatorē tuū. **H**ere. viij. c. **D**ilu⁹ i celo cognouit tēp⁹ suū. **T**el Tem / pus visitationis tuę. Beda. Quo de⁹ visitat: vel miracu / lo vel p̄cepto. Ad istam factū est sicut dñs p̄dixit: q̄ hierlm fundit⁹ euerfa ē: nō redificāda in eternū: iuxta vaticinū Esa. v. b. Diripiā macerā ei⁹: et erit i p̄culcationem. Post euerfi / onem quidē romanorū postquam redierūt romam: iudei q̄ in spelūcis et siluis latuerant: redierūt ad ciuitatē suā: et ceperunt venerari loca facta et redificare: qd audītes romani miserūt elīū hadrianū: q̄ fundit⁹ eā euerit: ita q̄ lapis sup lapidē nō remāsit: et datū ē edictū a romanis: ne q̄s iudeorū intra marinas partes habitaret. Postea elius edificauit modicā ciuitaticulā vbi moderna ciuitas est sita: et a noīe suo elīā denōauit: et lon / go tēpe sic dicta est. **C**ōstat q̄ p̄mitiuā vrbē nō esse redifica / tam: cū in alio loco elius edificauerit et nomē mutauerit. Et q̄ in alio loco sita sit q̄ illa p̄mitiuā: apparet ex hoc: qz locus in quo crucifixus ē dñs et hortus in quo sepult⁹ est: nō sūt in medio ciuitatis: et tūc erāt extra: sicut et paribula furū i q̄b⁹ rei suspēdūt nō sūt ex ciuitatē. **A**bstice exponit b. **E**t cir / cū dabūt te: **E**cclēsia: **I**nimici tui. **S**lo. romani p̄n / cipes. **M**allo: id est auaricię profunditate. **E**t circū / dabūt te: muro malicię. De quo in P̄s. In deo meo trans / grediar murū b. **E**t coangustabūt te vndiq̄: ex auaricia et malicia: omnes opprimendo: tam maiores q̄ minores: hoc est vndiq̄. Ezech. xxij. f. **P**̄ncipes eius in medio ei⁹: s. hieru / salem: quasi lupi rapiētes p̄dam ad effundendum sanguinē et p̄dēdas animas et auare sectando lucra. **E**t ad terrā p̄sternent te: calumnias faciendo. **D**ich. iij. d. **E**t qui edificatis sion in sanguinib⁹. **E**t postea infert. **P**rop̄ hoc causa vestri sion quasi ager arabitur et hierusalem quasi acer / uus lapidū erit. i. sine cemēto charitatis: vñ⁹ opprimens ali / um. Sed **S**lo. Bede exponit hoc moralit̄ de anima. Beda. **D**ō dominus fm̄ h̄istoriā. **E**t ē summa. Quasi dominus quotidie stet super hierusalem: nō in se sed in mēbris suis: dū viri sancti plangūt peccata malorū: quia quasi fr̄ixoria san / ctorum sunt peccata impiorū: Quia sic cremum in patella frigitur et arefcit fr̄ixum et desiccatur: ita charitas: p̄pter proxi / morū peccata miro modo angustatur: qui tamen peccato / res nesciunt cur plangantur: sed ducunt dies lētos in abundan / tia temporalū: quia p̄ompuria eorū plena. **E**t. Sed tali an / me dicit dñs: **V**eniēt dies: mortis. s. in te: quando demones animam a corpore extrahent vel extractam rapiēt. **U**nde supra. **S**. xij. **S**trulie. **E**t circū dabūt te inimi / ci tui: id ē demones. **E**t coangustabūt te: id ē oia pec

cata tua aī oculos tuos replicabunt in tuam condemnatiōē et confusiōē. **E**t ad terrā p̄sternent te: quia caro in puluerem rediget: et anima i infernum detrudetur in socie / tatē demonū: vt parit cū eis damnetur. **E**t filios tuos: id est opera tua vel imitator es tuos tecum adducet: vt sint socij in p̄na: qui fue / runt in culpa. **E**t non relinquent in te lapidē super lapidē: id ē cogi / tationem sup cogita / tionem quę cōtra te nō adducatur Sap. liij. d. **V**eniēt in co / gitatione peccatorū suorum timidi et traducunt ipsos ex ad / uerso iniquitates illorum. Qui enim p̄cauis cogitationibus alias superaddit: quodammodo lapidē super lapidē ponit. Sed omnis talis plāratio siue edificatio: quia nō plārauit eā deus pater: eradicabit. **B**reg⁹ in moralibus. Quomodo an / gustę vię erunt vndiq̄ reprobis: Superi⁹ erit iudex iratus: subtris horrendum chaos: a dextris peccata accusantia: a si / nistris infinita demonia ad infernum trahentia: intus consci / entia vrens: foris mund⁹ ardens: **D**isler peccator sic dep̄e / hensus quo effugiet: Latere erit impossibile: apparere intole / rabile. Si queris: quis te accuset: **D**ico tot⁹ mūdus: quia of / fenso creatore omnis creatura habet perditū odio. **E**cce qua / lem obsessionem habebit peccator: et hoc ideo: quia non co / gnouit tempus visitationis suę: quo scilicet deus aliquan / do visitat: p̄cepto scilicet mittēdo p̄dicatores: aliquando flagello: quia grandinat vineas malorū et necat armenta vt ita respiscant: aliquando etiam miraculo: vt in p̄mitiuā ecclesia. **I**te **N**on relinquet in te lapidē sup lapidē: ruīnam turrium et domorū atq̄ castrorū: quę faciunt cle / rici et p̄lati de patrimonio crucifixi. **P**ropheta hic dñs: et ita fiet sine dubio: quia verus p̄pheta est dominus. **A**mos iij. c. **C**ircūietur terra: id est ecclesia: et extrahetur fortitudo tua ex te: et diripientur edes tuę. **E**t postea dicit: **A**mputabū / tur cornua altaris et cadēt in terrā: et percutiam domum h̄ye / malem cum domo estiuā: et peribunt domus eburnę et diss / pabuntur turres multe dicit domin⁹. **U**bi dicit hoc diss / nus: **M**arci. xij. a. **V**ides has omnes magnas edificaciones: **N**on relinquet lapis super lapidē qui nō destruat. **S**ed non sine malo eorum qui edificauerunt. **A**bacuk. iij. c. **L**apis de pariete clamabit: contra eos qui posuerunt eum in muro / cum deberent dare pauperibus: quia erāt de patrimonio cru / cifixi: et lignum qd ē in iunctura edificiorū respondebit: vt qui edificat: id est vt ei qui me edificauit. **S**equitur. **E**t ingressus. **B**eda. Post enumerata mala: **I**ngressus in tē / plum eicit vendentes et ementes: per hoc innuens q̄ ruina populū maxime ex sacerdotum culpa fuerit. **D**ū enim ven / dentes et ementes percutit: ostēdit vnde radix perditionis p / cessit. **E**t hoc est: **E**t ingressus in templū. **M**oraliter **D**oraliter. **P**rimo declinavit ad ecclesiam docens nos similiter facere. **M**atth. vj. d. **P**rimum querite regnum dei. **L**hyf. **P**rop̄ri / um erat boni filij: vt veniens primo ad domum curretet pa / tris. **E**t infra. **T**u autē imitator christi factus: cum in aliquam ingressus fueris ciuitatem: primo ante omnem actum ad ec / clesiam curras. **I**tem, **L**hyf. **B**onus medicus ad originem passionis intendit. **N**am sicut de templo omne bonum egre / ditur: sic de templo omne malū procedit: **E**t ita cor et stoma / chus in corpore ecclēsię sacerdotes intelligūtur. **E**sa. j. b. **D**e regib⁹: **O**mne caput in dolore: de sacerdotibus autē: **O**mne / cor in tristitia: qui si peccauerint totus populus conuertitur ad peccandum. **A**nusquisq̄ enim christianus pro suo pec / cato reddet rationem: sacerdotes autem non tm̄ pro suis sed et p̄ omnium subditorū peccatis. **Q**uemadmodū enim videns arborē pallentibus folijs marcidam: intelligis q̄ aliquam causam habeat circa radicem: ita cū videris pplm̄ in / disciplinātū: sine dubio cognosce q̄ sacerdotū ei⁹ nō ē sanū. **E**t eicit vendentes.

Matth. 24-8. Marci. 13. a.

Jo. 8. 1. 6.

Doraliter.

B

Abstice

P̄s. 17.

Doraliter

Euangelij scdm Lucam

Epit eicere vedetes in illo z emetes. Hiero. Ardoze spussci cocitar. Un ps. Zel dom tug comedit me. Alia vice eiecerat sifr: qz post miraculu mutatiois aque i yinu pascha sequeti: qd sol? Jobanes narrat. ij. c. De hac aut vltima eiectioe q fuit in dnica palmar loquut tres sil euageli sc. Matthe. xxi. b. Marc. xi. b. Lucas hic. Ad isam i pmo atrio tēpli fecerant loca vgnalia: vbi venditores z camplozes erant: qd fecerant fieri sacerdotes ex cupiditate: vt. f. aduen / tantes haberent pa / raturum qd offerent: sicut alibi parati sunt burgenses qui mu / tuat ad vsuras: vt ad uentantes paraturum habeat qd tribuant libeter accipientib. Etrobiz avaricia sa cerdotu reprehēdit. Unde Matthe. xxi. b. Intrauit iesus in tēplū dei et eiebat omnes vendentes et ementes et mēsas nūmulariozū. Ibi glo. Aug. Altaria dei sic vocat ppter avariciā sacerdotū. Quē tāta erat: vt dicit Hieronymus: qd ipsimet vendebant animalia et columbas: quas pauperes emebant ad offerendum: vt venditas postea recipe rēt oblatas. Et qz aliqui nō habebāt vnde emerēt: ideo posue runt ibi nūmularios: a quibus mutuo acciperent pecuniā: quā qm nō audebant proximis comodare pecuniā cum supero / gatione vsurarū: saltem comodabant eis sub nomine collibio / rum. Et dicunt collibia: munuscula fructuū. Et hos etiā eiecit dñs. Ista avaricia sacerdotum quotidie crevit: vnde tota ec / clesia destruit et polluit. Hiero. xxij. d. A pphetis hierusalem egressa est pollutio sup oēm terrā. Ezech. xxi. c. Ecce complo si manus meas super avariciā tuā quā fecisti. Loquit ad hie / rusalem. i. ecclesiam. Unde sequit. Cōiuratio pphetarū in me dio eius: sicut leo rugiens capiensqz pcedā animas deuoraue / runt: opes z preciū accepērūt. Sacerdotes cōtempserūt legē meā z polluerūt sanctuaria mea. Principes ei? quasi lupi ra / piētes pcedā. Quia ergo volebat dñs eicere de ecclesia sua oēm avariciā: de tēplo mercatores z nūmularios eiecit. Zach. vii. d. Nō erit vltra mercator in domo dñi. Chrys. Qui vo / luerit esse mercator: pūciat ab ecclesia: dicente ppheta: Quia nō cognouit negociationē: introibo in portū dñi. Sic em q ambulat int duos inimicos: sine maliloquio esse nō pōt: qz ne cesse est vt vel isti de illo vel illi de isto male loquatur: sic qui emit z vendit sine perituro esse nō pōt. Un Eccl. xxvj. d. Dis / ficile exiit negotians a negligētia sua zc. Beda. In templo emūt: qd qd facere debēt cōtemnūt: z a patronis pctā redimūt. Abystice vero emetes z vedetes in tēplo sūt simoniaci: q sa / cramēta aut bñficia ecclīastica sub p̄cio ponūt emēdo vel ven / dendo: z isti eieci sūt de ecclesia: si nō numero tñ merito. Esi / verus. Qui sacra venūdāt vel p sacro p̄cio dāt. Hos paul ex pello facto de fune flagello. Leuit. x. a. Arrepti nadab z abiu filij aaron thuribulis imposuerūt ignē z incensum desuper of / ferentes coram domino ignē alienum: qd eis p̄ceptum non erat: egressusqz est ignis a domino et deuorauit eos et mor / tui sūt. Matthe. x. a. Gratis accepistis grati date. Dicit ergo: Lepit eicere vedetes i illo z emetes: dicēs illis: Scriptū ē. Esa. lvi. c. Quia dom? mea. Hic apte osten / dit se deū: qz templū solius dei est. Et tradūt facti: qz quidā ful / gor luminosus: quidam .i. splendor ingēsimabilis egrediebat de oculis eius: ita vt nemo auderet eū intueri: straxit dēs iuitos eiceret: nec auderēt ei resistere. b. Domus orationis ē. Chrys. In ecclesia dei nō debēt esse nūmi nisi spirituales q dei imaginē habent: non qui portant imaginem terre. Aug. Nemo i oratorio aliquid agat nisi ad qd factū est: vnde z no / mē accepit. c. Vos aut fecistis illā speluncam latro num. Beda. Quia ad hoc residetis in templo: vt vel nō dan tes numerosa corporaliter persequamini. Dich. iij. b. Si qd nō dederit in ore zc. vel spiritualiter dātes necetis. Meenig. vlt. d. Recordare domine deus meus aduersus eos q polluit sa /

Esa. 56. c. Hiero. 7. c. Matthe. 21. b. Marci. 11. c.

Ps. 70.

Bystice

cerdotū iusqz sacerdotale z leuiticum. Hiero. vii. c. Nūquid spelunca latronū facta est domus ista: in quo inuocātū est no / men meū in oculis vestris: Ego ego sum: ego vidi dicit dñs. Osee. vi. c. Galaad ciuitas operantium idolū supplantata san guine z quasi fauces viroz latronū zc. Et. j. In domo israel id est in ecclesia vidē horrendū: ibi fornicationes ephraim. i. rapina z vsura: ex quib? vbertas. Esa. j. f. Principes tui inf / deles: socij furū. Hieronym. Caueam? ne ab illis accipiam? munera: qui de la / chrymis pauperum congregant diuiti / as: ne simus socij fu / rum. Moraliter. Scdm glo. Bede: domus dei est con / scientia fidelū: quā facit speluncam la / tronum: qui relicta simplicitate sancti /

tatis illud meditatur agere vnde proximum innocentem pos / sit ledere. Sed econtra dominus mentes fidelium ad cauē / da mala erudit: sequitur: Et erat quotidie docens in templo. Principes autem sacerdotum. i. qui toti p̄erant synagoge: Et scribe: qui doctores legis dicuntur. Et principes plebis. i. minores sacerdo / tes. Querebant illum: scz iesum perdere. Beda. Quia quotidie docebat in templo et eiebat latrones et recipiebat laudem turbarum: ideo certe non potuerunt eum sustinere: quia arguebat opera eoz mala. Sap. ij. c. Circū / niamus iustū: qm inuisibilis est nobis z contrarius est operibus nostris zc. Isti etiā adhuc quotidie perdūt z occidunt chri / stum: nō semel sed sepius in cordibus hominū per mala exem pla. Beat? Bern. O bone iesu totus mundus videtur cōtra te coniurasse: z bi primi sunt qui videntur regere populum: dirigere principatum .i. Esdre. ix. a. Non est separatus po / pulus israel. i. clerici z sacerdotes et leuite a populis terre: id est a laicis z de abominacionib? eozū: cōmiserunt semē san / crum cum populis terrarum: manus etiā principum z ma / gistratum fuit in transgressione hac prima. b. Et non inueniebant quid facerent illi. i. causam mortis nō in / uenerunt in eo. Beda. Ideo nō poterant illum perdere: quia timebāt tumultū populi. Vel ideo volebāt eū perdere: quia neglecto suo magisterio: totum populum videbāt ad eius do / ctrinam confluere: Unde sequit. i. Omnis enim po / pulus suspensus erat audies illum. i. intēte audiebat illum. Job. vii. c. Suspendiū elegit anima mea. i. sursum pen / dere non deorsum in cloaca. Chrys. Quando boni laudant: mali inuidia cruciantur. Et. j. Inuidia sibi soli noctua est: alte / rū enim nō grauat sed cōmendat. Unde Seneca dicit. Ue / nam inuidi oculos haberent in omni ciuitate vt: felicitatibus omnium torquerentur. Cap. XX.

Factū ē in vna diezū zc. Hoc capitulum ro / taliter est de iudgozū confutatione. Et diuidit in qu / qz partes. In prima versutam interrogationem co / rum sua iterrogatione elidit: vt sic vel suo silētio vel sua sentētia cōdemnētur. In secūda ponit parabolam vinez: vbi iudgos impietatis arguit: z regnū a iudgis trasserendū ad gētes ostēdit: ibi: Lepit aut dicere. In terna pharisos z herodianos missos a principibus sacerdotū ad obseruandū iesum ipsemet respondendo confutat: ibi: Et querebant principes. In quarta errorem saduceoz eoz interrogatio / ni respondens elidit: ibi: Accesserunt autem quidā. In quinta ostendit illum quē iudgi messiam expectant: nō solū ho / minē sed z verū deū esse: ibi: Dixit aut ad illos. Dic ergo. Et factū est in vna diezū: vel in ipso die palmarū: vel in crastinum post maledictionē ficus: vt quidam dicunt: Docete illo populū: Nō sacerdotes aut scribas: q no / lunt doceri veritatē: sed magis docere errorem. Job. xxii. c. Ipsi fuerūt rebelles lumini: nescierūt vias ei? m. In tēplo: nō in occulto. Job. x. viij. d. Palam locutus sum in mundo: ego se in g. docui in synagoga

... plo et euangelium... natus principes... a scriba cu seruo... quia potestate... qd est d dicit... testat: Rides au... ut ad illos: Inter... et ego vni vni... de: Hapemū iob... lo erat an ex doib...

semper docuit in synagoga et in templo: quo omnes iudei conueniunt: et in occulto locutus fuit nihil. a. Et euangelizante illo: conueniunt: non ut docerent eum populum: sed ut docerent occiderent.

b. Principes sacerdotum et scribae cum senioribus: qui ei potissime inuidebant: quia videbatur se per illum contumeliari. Unde Chrysostomus dicit: Sacerdotes apud se: Nos fuimus columna templi: et ecce super illum rota modo recubuit ecclesia. Nos fuimus tacentium scripturarum quasi lingua visibilis: et ecce ille resonat in medio templi: et nos contempti quasi citrara dissipata tacemus. Nos fuimus patres: modo si le generat filios: et nos steriles sumus. c.

Et autem dicentes ad illum: Dic nobis in qua potestate. Et respondit: quia dubitabatur an esset dei filius. Beda. De dei potestate dubitatur: et subintelligi volunt diaboli esse. Unde dicitur: In qua potestate. Chrysostomus. An beelzebub. Matth. xii. b. In beelzebub principe demoniorum eiecit demonia. d. Hec facis. Chrysostomus. q. d. tu de sacerdotali familia non es: senas tibi non donauit nec cesar: Ergo. e. Quis est qui dedit tibi hanc potestatem: Daniel. vii. c. Potestas et potestas eterna. Ro. xii. a. Omnis potestas a deo. Ipsi autem sciebant testate potestatem eorum quia ipsi non ex deo: sed magis ex diabolo faciebant: quod faciebant: et ideo eum pro seipsum putant. Unde Chrysostomus. Ois homo secundum se estimat alterius fornicari: neminem putat esse castum: castus non facile de fornicatione suspicatur: superbum neminem putat humile: humile neminem putat superbum: Sic qui non ex deo sacerdos: nullus sacerdotum putat ex deo. Unde putas fieri ut iudicet se contemnat sacerdotes: nisi qui per ambitionem facti sacerdotes: oes tales estimat quales sunt ipsi. Sacerdos qui secundum deum est: omnem sacerdotem timet offendere. f. Rndentes autem iesus dixit ad illos: Interrogabo vos et ego unum verbum: quia non ad discendum: sed ad fallendum interrogauerat eos sacerdotes: ideo noluit eis respondere plane: sed eis prudenter respondendo silentium impositum: iudicis eos indignos fuisse sua responsione. Unde Chrysostomus. Quid potest ego monstrare pulchritudinem: interrogare oportet docere: et potestatem retinere. Sic etiam dominus respondit diabolo temptatori. Tu enim dixisset: Si filius dei es mitte te deorsum: Scriptum est enim: quoniam angelis suis etc. At illi dominus: Scriptum est: non temptabis dominum deum tuum. S. lxxv. a. Ite non erat puerus ut sciret daret canibus? et margaritas suas spargeret ante porcos: quia hoc prohibuit ipse Matth. vii. a. Unde Chrysostomus. Quia ipse dixit: Nolite sanctum dare canibus? non decebat ut ipse transgredereceptum quod posuit. Ps. Præceptum posuit et non potest perire. Ite secretum non est reuelandum. Esa. xlii. c. Secretum meum mihi: secretum meum mihi. In Betania instruit nos dominus potestatem nostram potestatem tacere quod ostendere. Proverbia. xxvii. a. Laudet te alienus? et non os tuum. Ite ideo non respondit eis sed interrogauit: ut per eorum responsionem ipsos confutaret. Unde Beda. Poterat aperta ratione temptatorum calumniam confutare: sed prudenter interrogat: ut vel suo silentio sicut factum est: vel sua sententia ostenderet. Si enim confiteretur. Ite ideo non respondit: quia minus capaces erant: et quia indigni erant. Unde Glo. Bede. Propter duas causas veritas ostenditur: est abscondita: ut quia minus capaces sunt ad audiendum. Unde dicit: Multa habeo vobis dicere etc. Job. xvi. c. Vel quia ex odio vel contemptu querunt. Unde dicit: Nolite sanctum dare canibus? Matth. vii. a. Vel ideo non dixit in qua potestate faciebat: quia iohannes hoc dixerat eis: quem sciebant esse prophetam: et tamen ex inuidia non credebant. Dicit ergo. Rndentes mihi: baptismum iohannis de celo erat. i. ex statuto dei. An ex hominibus? i. ex hominum fictione. Ipsa opera et verba iohannis ostendebant quod de celo erat: quoniam tamen de celestibus loquebatur. Job. iij. d. Qui de terra est de terra loquitur: qui de celo venit super oes est. At illi cogitabant: non inuenientes responsionem pro se. h. Intra se dicentes: quia si dixerim de celo: dicet nobis: quare non credidistis illi: mihi testimonium prohibetur: Job. v. f.

Et reuera ipsi non crediderunt iohanni. Unde Matth. xj. b. Venit iohannes non manducans neque bibens: et dicitur de demonio habere. Si autem dixerim ex hominibus. q. d. si ex inuidia istius: etiam iohanni derogauerim? in plebs vnuerfa lapidabit nos: Certi sunt enim iohannem prophetam esse: imo fuit plus

quod propheta: et reuera solus iohannes est propheta. Gregorius. Officium predictandi assumere non debet: qui charitatem ad proximum non habet. Et Beda. Timetis lapidationem: sed magis timetis mentes veritatis confessionem. n. Et ruderunt se nescire unum esset. Chrysostomus. Beda. Si non habent quem decipiant: ipsa sibi mentium. Unde Ps. Veritas iniqui. Ps. 26: Secunda pars

tas sibi. o. Et iesus ait illis: Ne ego dico vobis in qua potestate hec facio. Beda. Non dico vobis quod scio: quia non vult: fateri quod scitis. Sequitur. p. Cepit autem etc. Dominus fleuit super civitatem iherosolymam: et capivitatem: nec non et eam ruit super iherosolimam: avaritiam. i. sacerdotum. Sed quia interfecta est iherosolima eius doctrina: ideo per obiectam questionem cui non audet respondere confutavit eorum interrogationem: imponens eis silentium. Finito ergo hoc incidit: hunc enim quasi iherosolimam fuit in doctrina domini. s. proposita ab eis interrogatione: et verba obiectio: reddit dominus ad doctrinam propositam: subiectam autem eam ruit iherosolimam. s. morte sua. In ultione enim sanguinis est destructa et a romanis et fundit euerfa. hanc autem eam euerfa onis per subjectam parabola ostendit. Et hec secunda pars capitulorum: in qua iudeos arguit impietatem. Hoc autem fecit dominus: ut ipsi penitentur de malo suo: et ipse de suo proposito silere penitentur. In quam commutaret: semper quod dicitur. xlvij. b. Si penitentiam egerit gens illa de malo suo: agam et ego penitentiam super malo quod locutus sum ut facerem ei. Dicit ergo. Cepit autem dicere ad plebem: qui eum libenter audiebat. Eccl. xxxij. a. Tibi non est auditus? non effundas sermonem. q. Parabola hanc. i. similitudinem aliud significare. Sed quare ad plebem: cui de ipso principio sacerdotum male loquebatur: nobis enim non licet cum loquamur laicis mala loqui de clericis: vel e converso: quia ex tali predicatione nulla sequitur utilitas: sed potius scandalum. Rndentes. Principes sacerdotum populum corrumpebant: ideo ut cauere sibi populus: quales erant ipsi principes sacerdotum ostendit dominus. Dicit reuera ipsi principes presentes erant in templo. n. h. o. q. d. a platavit vineam etc. ap. yf. Ite homo de potestate. Unde Chrysostomus. Nemo estimet christum ideo habuisse humanam naturam tamen: quia dicitur est homo: hanc et potestatem est homo: ut sic filius liberaret a blasphemis hereticorum. Vineam est ecclesia de multis hominibus quasi de multis viris congregata. De qua Esa. v. b. Vineam dicit sabaorb domus israel est. hanc vineam potestatem platavit: quoniam ad fidem homines congregavit. Esa. v. a. Facta est vinea dilectio meo in cornu filio olei: et septuit illa: et elegit lapides ex ea et platavit vineam electam: et edificavit turrem in ea etc. Sepes est custodia angelorum. Lapides qui elegit ex ea sunt iudei: gentes heretici: et oes infideles quos piccit dominus de ecclesia. Turris est lex: de qua dicit Cant. iii. b. Sicut turris david collum tuum: mille clypei pedentur ex ea: ois armatura fortium. Torcular est crux: vbi pressus est botrus: ille quem duo viri in vecte detulerunt ad populum in deserto: Numeri. xii. c. Esa. lxiij. a. Torcular calcavit solus. Coloni qui vineam locavit dominus: sunt sacerdotes. Unde Chrysostomus. Coloni quidem sunt sacerdotes: qui curam populi susceperunt ad magnam gloriam: vel ad grande periculum. Ad gloriam si diligenter: ad periculum si negligenter egerint. Si enim qui per curationem suscipit terrenorum debet timere periculum per negligentiam cum seruit potestati: quanto magis qui de manu dei susceperunt aias factas. Et ne sacerdotes viderent aliquid per deo fecisse cum suscipiunt aiarum curam: ideo addit Chrysostomus. Non sacerdotes prestant dominus docentes populum ei? sed de sacerdotibus committendo populum. Percedere enim doctrinam acquirere non poteram nisi per curationem populi nobis commissa fuisset. Et sic coloni quibus de suis obtulerit munera at non sic placet

B. Matth. 21. d. Marci. 12. a.

Dyslice

Euangelij scdm Lucam

nō sic placet dñm sibi de vinea sua reddidit offerat: ita sacerdos nō tantū placet deo ppter iusticiā suā: quātū si populū sanctitatē dei docuerit. Itē Chryf. Sacerdos non tantū placet deo ppter suā iusticiā: quātū p populū sanctitate: qz sua iusticia vna est: plū autē multiplex. Et hoc ē: a. i. hō qdā. i. de pater. b. Plāta/ uit vineā. i. struxit ecclesiam. Hiero. ij. d. Ego te plātaui vineā electā / omne semē verū. Et loca/ uit eā colonis. i. sacerdotibus colēdā cōmisit: Quoz qdā hora p:ima: alij hora

tertia: alij hora sexta et nona: alij vndecima ad colēdā hāc vineā sunt pducti: vt dicitur Matt. xx. a. d. Et ipse peregre fuit: in celo sūm carnē / que de terra est. c. Abulū te / poribus: vsqz ad diē iudicij: et tūc veniet querere fructū vineę suę. Esa. v. a. Plātaui vineā electā et expectaui vt faceret vīas et fecit labruscas. Veda dicit: qz peregre fuit qz vbiqz p:rensens est: qz vintozibz liberū opandi reliquit arbitriū. Eccl. xv. c. Deus ab initio p:stituit hoīem et reliqit illū in manu p:stij sui. Amb. Qui vbiqz p:rensens est diligētibz se p:sentior est: negli gentibz abest: et lōgo tēpe abest: ne p:propere videret exactio. Nā quo indulgētio libertas: eo inexcusabilior est perniciacia. Et in tēpe illo: vindemię colligēde nō collectę: qz nulla vel modica fuit: vt dicit Hiero. g. Misit ad cultores. i. ad sacerdotes et alios p:latos: qz sunt cultores vineę dñi. i. ecclēsię quā tñ nō colūt. Tñ Aug. in li. contra quinqz hēreses. Vbi estis o boni agricolę: qd agitatis: qre vacatis: videris quo malo plena sit terra: hinc spingit: hinc tribuli: hinc sēnum surgit: spinas incēdite: tribulos eradicate: sēnū siccate: semina bona spargite. Sed qb? hō dico: Qvbi estis fōtes lachrymarū: Qui bus agricolis loquar: Alij sūt mortui: alij sūt fugati: terra tradita ē in manū ipij: vt dicit Job. ix. c. Proverb. xliij. d. Per agrū hoīs pigri. i. p e partū siue parochiā sacerdotū pigri trāsi: ui: et p vineā viri stulti: et ecce totū repleuerāt vriticę. i. pctā luxurie: et operuerūt supficiē ei? sping. i. pctā auaricię. Hoc autē totū ē ppter negligētiā vel maliciā colonoz. i. sacerdotū et plātoz. Tñ Hiero. xliij. d. Egredere pollutio a pphetis hierusalē sup oēm terrā. b. Seruū. i. p:dicatozē aliqū vel legatū. Ab dicit. j. a. Auditiū audiui? a dño et legatū ad gētes misit. Beatus Bern. Eunt et redeūt legati: qd autē boni fecerint nō audiui? Forze audiui? nisi p: auro hispanie salus hoīm vltuisset. Ad qd autē misit seruū dicit: i. Et de fructu vineę darent illi. Scdm Hiero. fructū vineę est obediētia ecclēsię: quā debet dare seruo dñi. i. p:dicatozi: sūm qd legitur Job vlt. c. Venerūt ad tob oēs frēs sui et vniuersę forozes ei? et vniuersi qz nouerāt eū p:ri? et dederūt ei vnusquisqz ouē vnā et inaurē vnā. i. vitę innocētiā et obediētiā. k. Qui cesum: verbis aut verberibz. l. Dimiserūt eū inanē. i. vacuū sine fructu. Hiero. xliij. a. Datores miserūt minozes suos ad aquas: venerūt ad hauriēdū: et nō inuenerūt aquā: reportaerunt vasa sua vacua: et p:fusi sunt cōtumelijs et afflicti sunt iniurijs. Chryf. Qui seruis facit iniuriā: dñm ibonozat. m. Et addidit alterum seruū mittere. Vdicit bonitas et paciētia dei notat: qz passū iuriā nō cessat a bñficijs. Tñ Chryf. Nō si passus iniuriā semel fuerit: minuit eius affectus: si iterū / ma / gis minuit amicitia: vel certe nō crescit: dei autē misericordiā quāto ampli? offendebat a iudicis: tanto augebat. n. Illi autē hūc quoz cedētes et afficiētes cōtumelia dimiserūt inanē. j. Cor. iij. b. Puto qz deus nos aplos nouissi / mos ostēdit tāqz mortū destinatos: qz spectaculū facti sum? mū do et angelis et hoibus. Et. j. c. Maldicimur et bñdicimur? p: / cutionē patimur et sustinemus: blasphemamur et obsecramus. o. Et addidit tertiu mittere: qz illū vulnerātes eiecerunt. Heb. xi. d. Alij iudibata et verbera experti sunt: insup et vincula et carceres: lapidati sunt et. s. vj. d. Beati eritis cū vos oderint hoies et. Alii et magi sūm itētionē lēf pōt hic su / mi mysterij: vt p vineā intelligat synagoga ante aduēū chri /

sti. Esa. v. b. Vineā dñi sabaoth dom? israel est. Ps. Vineā de egypto trāstulisti. Vāc vineā. i. synagoga plātauit dñs. Vñ sequit: Eiecisti gētes et plātaisti eā. Chryf. Excidit p:mi infructuosas arbores. i. amozegos. Itē posuit i ea colonos. i. iudeos: qui seipfos excolerēt. Vnusquisqz em debet esse colon? anti / me fug: et ei virtutes inferere: vitia extirpare. Talef coloni significat in alla parabola p operarios cōducros. Hora prima intelligit illi q seipfos excolere incipiunt in grate p:nuas. In puericia: Alij differunt

vtqz ad adolescentiam: alij vsqz ad decrepitanē etatem. Sed quia dominus diciturus est in parabola: quia coloni cogno / uerunt hēredem: ideo per colonos necesse est intelligere ipsos etiam doctozes synagoge. Peregrinatur autē domin? a nobis vel ab ipsis iudicis: quamdiu sustinet: nec peccata vici / scitur. Primus autē seruus quē misit dñs ad cultozes vineę est moyses legislator: qui vineam id est synagogam quadra / ginta annis in deserto excoluit: nec tamen sub eo fructificauit: vt cū domin? promitteret se daturum aquam de petra: ipse moyses dubitaret: et inanē dimiserunt. Unde Ps. Irritauerunt moysen in castris: aaron sanctū domini. Itē: Exar? est moyses ppter eos. i. iudeos: et maxime ppter maiores: qui contra ipsum murmurabant. Unde Numeri. xvj. f. Durmura / uit omnīs multitudo filioz: um israel cōtra moysen et aaron / cens: Vos interfecistis populū dñi. Secūd? seruus est dauid psalmista: qui post moysen colonos vineę psalmodicę modu / lamine et citharę duicedine ad exercitiū boni operis inuitauit: vel distinguebat: sic in psalmis exponit: vt per modulationē psalmodicę q fit tactu manū intelligat bona operatio: per ci / tharę duicedinē carnis mortificatio. Sed etiam istū seruū cō / tumelijs affecerunt. Unde. ij. Reg. xvj. b. Egredere / egrede re vir sanguinū et vir belial: reddidit domin? sanguinē vniuer / sum dom? saul: quōntā inuastisti regnū p eo. Item. ij. Reg. xx. a. indignata est tribus ephraim: qz erat potentissima: et v / xit: Nō est nobis pars in domo dauid necqz hēreditas in filio isai. Item. iij. Reg. xij. d. Quę nobis pars in dauid vel quę hēreditas in filio isai: Ac si dicerent: cum filio cuiusdam ru / stici. Et multis alijs cōtumelijs affecerunt eū: et inanē dimi / serunt: qz nihil pro eius admonitione fecerunt. Tertius seru? est chorus pphetarum: qui populū iudaicū corripiebant: et quę mala essent ventura vineę p:dicabant. Sed et istum ser / uum occiderūt. Esai? em serrauerūt: hieremiā lapidauerūt: Ezechiel excrebrauerūt. Sed quid fecerunt isti serui sic afflicti et affecti? Nūquid vineā dimiserunt: aut contra persecuto / res suos murmurauerūt: aut malum imprecati sunt eis: Cer / te non: immo p vineā rogauerūt et p persecutozibus suis: nō bis p:dicatozibus dantes exemplū. De moyses legitur Exo. xxxij. c. qz dixerit domino: Cur domine irascitur furor tuus cōtra populū tuum quem eduxisti de terra egypti: Et iterū: Obscuro domine peccauit populus iste peccatū maximum feceruntqz sibi deos alienos: aut dimitte eis et. Et dauid si / militer orauit pro vinea sua dicens: Deus virtutū conuer / te: respice de celo et. Item samuel propheta. j. Reg. xvj. d. Absit hoc pctm a me et. et tamē p:uicerunt illū a domino suo. Sic etiam paulus pro iudicis qui eum persequebātur ora / bat. Unde Ro. ix. a. Sprabam anathema esse et. Hora / liter autem vinea est anima. Cultoz vineę est quilibet ho / mo: qui debet esse cultoz et custos anime sue. Unde Lanil. j. b. Posuerūt me custodem in vineis: vineā meam nō custodi / ui. Tres serui a dño missi: sunt bona cogitatio: sanctū deside / rium: bonū ppositum. Sed hi serui occidūtur: cum per cōtra / ria suffocant. Vel cōtumelijs afficiuntur: cum dēmonū sug / gestionibus vel p:uozum p:liariozum inuentionibus retar / dant. Fili? autē q vltimo mittit: est gratia que facit filiū. Sed occidit: cū peccatū mortale admittit. Hiero. xj. d. Vitam / lignū in panē eius

Dystice p vineā intelligitur synagoga

Handwritten marginal notes on the right edge of the page, including references to other biblical passages and commentary.

Signis in panem eius. i. peccatum in gratia: et eradamus eu de terra viuentiu. i. Chersal. v. d. Spiritu nolite extinguere. Seqf. a. Dixit aut dñs vinee. Dystice. i. de pat. b. Quid faciam: Non querit qz dubitet: sed vt me instruat in facien dis deliberare: et querere cõsilu. De primo Prouerb. iij. d. Oculi tui videant re

a Dixit autem dominus vinee: b Quid faciam: Mittam filiu meum dilectum / forsitan cum huc viderint verebunt. Que cum vidissent coloni: cogita uerunt intra se / dicentes: Hic est heres. Occidamus illum: vt nra fiat hereditas. Et eie ctum illum extra vineam occi

debiui facere vinee mee et no feci: Job. iij. b. Sic de dilexit mundu vt filiu suu vnigenitu daret. i. Job. iij. b. In hoc appa ruit charitas dei i nob: qm filiu suu vnigenitu misit de i mu du vt nos viuam p eu. d. Forsita cu huc viderint vere buntur. Forsita no dic hic dubitatione loquetis: sed libertate eoz de quib sit locutio. q. d. in eoz arbitrio e vtru reuerent vel non. Ex isto tñ verbo insultat Aug hereticis / et suggillat eos: volentes arguere filiu non esse scientem omnia: et ita no ef se deũ: qz ipse ore ppro fatef se nihil scire de die illa. Dic ex p sona patris dicit: Forsitan verebunt filium meũ: Ergo pater fatetur ore proprio se dubitare: ergo no est sciens omnia: et ita no est deus. Quicquid ergo dicit Aug dicit in defensionem et excusationem patris: ego id ipsum dicam in defensionem et filij: Ita obuiat Aug hereticis. e. Que cu vidissent co loni. i. principes sacerdotum et scribe et pharisei antiqui et mo dernu: quibus comissa erat vinea excolenda. f. Cogitauerunt intra se: non quõ reciperet et honozarent dñm suũ: sed qualiter occiderent. Job. xj. f. Collegerunt principes sacerdo tum psiliu aduersus iesum. Chryf. Hec cogitatio e oim sacer dotu carnalũ: qui no sunt solliciti quõ populus viuat: sed qd in ecclesia offeratur. g. Dicentes: Hic est heres: non pa tri mortuo succedens: sed cu patre imortali totaliter possides vineam: quã pater plãrauit per ipsum / et possidet cum ipso / no duo domini sed vnus. Esa. v. a. Vinea facta est dilecto meo in cornu filio olei. h. Occidamus illum vt nostra sit he reditas. i. vt plebs nobis obediat et nos dominemur in ea. Hoc em querebat principes sacerdotu: vt populus qui post dominu ibat / eis et no dño obediret. Job. xj. f. Quid facimus qz hic homo signa multa facit si dimittimus eum. Et appa ret ex hoc loco: sicut etiam dicit Beda: qz iudei no p ignoran tiam / sed per inuidia tradiderunt iesu. Contrariu tamẽ videt. j. Cor. ij. b. Si cognouisset nũq dñm glorie crucifixisset. Itẽ Bed. in. c. Nunc scio fratres q per ignorantiam fecistis sicut et pncipes vestri. Sed dicim q sibi e regula Liconũ: quidã per ignorãtiam: quidã per inuidia occiderunt / cu sciret ipsum esse messiam in lege promissum. De quib Ben. xxxvij. d. Ec ce somnator venit: venite occidamus eum. Sap. ij. c. Et cruci uentiam iustu / qm contrari est opib nris. Et eiectu illu extra vineã. i. extra hierusalem. Heb. xij. b. Extra poz tam passus e: exeam igit. k. Occiderunt. Marc. xij. a. mutat ordinem dicens: Occiderunt et eiecerunt extra vineã. Et nec ipsa mutatio ordinis a mysterio vacat / sed in hoc per tinacta eoz ostenditur: quia etiam occisum a se eiecerunt cum apostolos ad gentes transire cõpulerunt. Scdm autẽ ordinẽ qui hic ponitur / notatur: qz a cordib iudeozum prius est ele crus: deinde cruci addit. l. Quid ergo faciet illis do min vinee: Ipse dñs respõdet: m. Veniet et perdet colonos istos et dabit vineam alijs. Matth. xxi. d. dicitur q scribe quibus dñs loquebatur dixerunt hoc. f. malos male perdet. Marc. xij. et Lucas hic / videt velle: qz ipse dñs dixit hoc. Aug de pcordia euãgelioz dicit / qz hoc dixit dñs

et qdam pars iudeozum no intelliges parabolam: scribe vero intelligentes parabolã / dixerunt: absit. Chryf. aliter soluit di cens: qz iudei ore dixerunt / absit: corde vero dixerunt qz ma los male perderet. Unde Lucas ponit rñsionem oris: Mat theus vero ponit rñsionem cordis. n. Quo audito dire runt illi. i. scribe in telligetes parabolã: absit. Hoc dixerunt ore: nec est intelligen dum / absit vt occida tur: s absit vt vinea alijs det: intelligit em vineã ad gentes trã fereda et h calũtant. Qd g dicit in Mat theo: et dixerunt / acci picdum est pro cogi tauerunt: Non enim verbo expresse rnt / s

derunt. Quid ergo faciet illis dominus vinee? Veniet et per det colonos istos / et dabit vineã alijs. Quo audito / dire runt illi: Absit. Illẽ aut aspiciẽs eos / ait: Quid e ergo hoc qd scriptũ est: lapidem quem reprobauerunt edificãtes / hic factus est in caput anguli.

cogitauerunt q malos male perderet / venies et vineã alijs da ret. Et licet verũ haberet in psciẽtijs / qz grauabat eos / expres se negauerunt / dicentes: Absit. Unde dicit Chryf. Lucas respon sionem oris posuit / absit: Mattheus vero rñsionẽ cordis. Et infra. Posuit de quẽdã spm scientie boni et mali i homini bus: vt quotienscuqz peccam / ille in silentio quasi factũ nrm accuset / et tacite loquat ad aiam dicẽs: malũ est hoc / et hoc bo num. Et infra. Inr aut discussa cõsciẽtia p spiritum confitef qd fecit. Un Sap. j. c. In cogitationibus impij interrogatio erit. Ecce seruus deprehensus in furto / si interrogas vtru di gnus sit ead / dicit: no: cõsciẽtia tñ cõfitef. Et infra. Frequen ter scriptura cogitationes cordis expmit quasi dicta sermo nis. Job. xxi. b. Qui dicit deo: recede a nob. Ps. Pupillos occiderunt: et dixerunt non videbit dominus. Eccl. xxij. c. De lictorum meoz no memorabitur altissimus. Itẽ Chryf. Su per illud verbũ: Malos male perdet / dicit. Claritas veritat violentiam fecit / ne possent celare: sicut sole sub nube constitu to non est nubium q dies est / sed virtus solis penetrantis. Et infra. Vẽ anime quẽ sibi defensorẽ cõsciẽtie no preparat in diem iudicij: datur enim nobis exemplũ per hoc iudicium vt consideremus futurum. Sequitur. Ille autẽ aspiciẽs eos ait: Quid est ergo hoc qd scriptũ e. zc. q. d. si no datur alijs. i. gentibus: quõ implebitur ppheta quẽ pãdixit: christum a iudeis reprobandum et ad gẽtes transferendũ: vt vnãtur duo parietes in ipso quasi lapide angulari. q. d. oport tet vineã trãferrĩ et pphetiã impleri. Chryf. q. d. Si non intelligit parabolã / intelligite hãc scripturã. Et infra. In quo ponet edificio: Nũquid i vno a quo reprobat e: No. Ergo aliud edificiu futurũ: vestru aut cõtẽndũ. Ad istam istud pã dixit ppheticẽ: Non em ipse edificauit tẽplũ nec tempore suo fuit edificatum: sed cum edificaretur a salomone / fuit allar la pis magnus a loco vbi lapides pollebãtur: nec est inuent ei locus in toto edificio: et ideo quasi reprobatus ab edificanti / bus dicit. Sed tãdem in summo inuentus est locus idoneus in cõiunctione duozũ parietũ: et ideo dicit angularis. Unde p illum lapidem significatur christus: qui duos populos et duo testamẽta quasi duos parietes in se vno coniunxit. Un Eph. ij. c. Ipse est pax nostra qui fecit vtraqz vnũ. De hoc lapide dicitur Job. xxxvij. a. Quis demisit lapidem angularẽ: Esa. xxvij. d. Ecce ego mittam in fundamẽtis sion lapidem angu larem probatum pfectosum in fundamento fundatũ. p. La pidem quẽ reprobauerunt edificãtes: hic factus e in caput anguli. Quos supra vocauit colonos: h vocat edifi cãntes. i. scribes et phariseos: qui videbãtur edificare plebẽ. Vel etiã pzelatos qui ecclesiam seu plebem quasi agrum ex colere debent / ad ferendos fructus bonozum operũ / et pstrue re quasi domũ / vt inhabitet de. Ecclesia ager est in actiuis: domus in contẽplatiuis. j. Cor. ij. b. Dei agricultura estis: dei edificatio estis. Chryf. Edificatores lapides nodosos do lant vt cohereant et pueniãt alijs: ita doctores vitia quasi no dos in cõtẽplationibus virtutis circũcidere debet. Un puras

C

Ps. 117. Matth. 21. d. Marc. 12. a. Luc. 4. b.

Ps. 95.

lites in ecclesia / inimicitias / altercationes: nisi ppter auaricia / propter vanos honores: Ite meliores lapides extra sunt in edificio / et aspiciunt: ita in ecclesia debet esse. **Omnis qui ceciderit supra illum lapidem coquassabitur: supra quem aut ceciderit: lapis. i. coimuet illum. Differentia peccatorum ostendit hic do-**

B

Bl. thanc
Matth. 22. b.
Marci. 12. a.

P. 1.

Tertia pars

P. 2.

Omnis qui ceciderit supra illum lapidem coquassabitur: supra quem autem ceciderit coimuet illum. Et querebant principes sacerdotum et scribe mittere illum manus illa hora / et timuerunt populum. Cognouerunt enim quod ad ipsos dixerit similitudinem istam. Et obseruantes miserunt insi-

uerunt enim quod ad ipsos dixerit similitudinem istam. Hoc est quod diximus / quia ideo mouebant contra ipsum / quia dicebat veritatem de ipsis. Amos. v. c. Dicit habuerunt in porta corripientem / et loquentem perfecte abominati sunt. **Et obseruantes: principes sacerdotum et scribe. i. occulte insidiatores. b**

diatores qui se iustos simularunt: ut caperent eum in sermone: et traderent eum principatui et potestati presidis. Et interrogauerunt illum dicentes. Magister scimus quod recte dicis et doces: et non accipis personam: sed viam dei in veritate doces: Licet nobis tributum dare cesari / an non?

Insiderunt insidiatores. i. phariseos cum herodianis: ut dicit Marci. xii. a. i
Qui se iustos simularunt: ut tanto liberi deciperent quanto appareret. Job xxxv. b. Simulatores et callidi puocant iram dei. Proverb. xj. b. Simulatores decipiunt amicum suum: iusti autem liberabuntur scientia. **Matca**

peret eum in sermone. i. ut aliquid ab eo velut ignorate extorqueretur argui posset. Defacili capis homo in sermone. Jaco. iij. a. Qui non errat in verbo: hic perfectus est vir. Hic est sermo christus: quod est verbum / et ideo non potest errare in verbo. Job. xvij. c. Sermo tuus veritas est. **Et traderet eum principatui et potestati presidis: herodis. i. qui diebus illis erat hierosolymis ut purificaretur circa pascha et mundus interesset festiuitati. Posset distingui ut per principatum intelligeret pilatus: quod reuera habebat principatum. i. quada potestate sibi commissa a romanis. Erat enim procurator non tetrarcha. Sed blo. In terliis. tm exponit de herode re. **Magister scimus quod recte dicis et doces. Daimo laudant et blandiuntur ut tamquam simplici et idiota extorqueant ab eo secretum cordis sui: putantes quod velit eos habere discipulos. Sed frustra: quia non grebat laudes hominum. Chryf. Hec est prima hypocritarum potentia / simula laudatio. Sicut quod tauri non potest viribus sublugari: mollibus manibus fricat ceruicem eius: ut per blandimenta comprehendant. Prover. xxvij. c. Qui benedicit amico suo voce gratia de nocte consurgens maledicet filis eius. **Et non accipis personam: hoc est ex orbitas a veritate. p personatu. Chryf. Non times placere personam: sed indiscrete dicis veritatem maioribus et minoribus. **Et viam dei tripliciter: in veritate doces. Prima est virtutis reuerentia. Proverb. iij. c. Uis eius via pulchre. Secunda mandatorum custodia. Ps. Utam mandatorum tuorum cucurri. Tertia penitentia. Esa. xxx. e. Hec est via ambulate in ea. Prima docuit dominus: Matth. v. a. Beati pauperes spiritu. Secunda docuit: Matth. xix. c. Si vis ingredi ad vitam serua mandata. Tertia: Matth. iij. c. Lepit iesus predicare et dicere: Agite penitentiam. **Licet nobis tributum dare cesari an non: Hec questio emerferat inter iudeos. i. an soluendum esset romanis tributum. Insinuauerat enim pharisei et scribe: et specialiter esse qui viri religiosi erant / indignum esse quod populus peculiaris domini deberet soluere tributa regi terreno: cum dominus eis imposuerit sua vectigalia. i. primitias et decimas et oblationes et hostias. Et istum hoc pluraferunt ut negaret tributum romanis: et promissi sunt specialiter titus et vespasianus a nerone ad euertendam hierusalem. Sup hoc emerferat questio in diebus illis: ut alij dicerent non esse soluendum tributum romanis: alij dicerent esse soluendum: eo quod essent defensores totius orbis. Toleret ergo a domino extorquere non esse soluendum tributum romanis: ut sic videat auctor huius seditionis. Loquit autem lucas de tributo illo quod dicitur census capitis: ad quod omnes tenebantur: quod primo inuentum fuit sub preside syrie cirino: ut dicitur s. ij. a. Exijt edictum a cesare augusto re. **Moraliter autem cesar interpretatur possessor principatus: vel possidens principis vel saccus byssinus. Juxta primam interpretationem cesar significat dia-************

Considerans autem
alioquin dicitur
me tempore
hunc denariu
gnis et interpretacione
dixerunt
Considerans autem
alioquin dicitur
me tempore
hunc denariu
gnis et interpretacione
dixerunt
Considerans autem
alioquin dicitur
me tempore
hunc denariu
gnis et interpretacione
dixerunt

far significat diaboli: q̄ quasi de^o voluit possidere p̄ncipatū. Unde dixit Esa. xliij. d. Ascēda sup altitudinem nubiu/ simili ero altissimo. Juxta secūda interpretationē significat mūdum siue mūdī gloriā: quē hodie omnes fere p̄ncipes possidet quasi seruos. Ideo occis^{us} fuit iohānes: qz dixit vni p̄ncipi. i. herodi: Non licet tibi habere vxorē fratris tui. i. gloriā quē est solius christi.

Esa. xliij. b. Gloriam meā alteri non dabo. Juxta tertiā interpretationē significat carnem: quē dicitur saccus. Aggel. i. b. Qui congregauit mercedē des misit eas in saccus p̄uū. Et in Ps.

117. Cōsidisti saccū meū rē. Huius triplici cesari multi soluit tributa / rē tñ nō licet. Dēs supbi de feudo supbie qd tenet a p̄mo cesari: reddūt ei triplex tributū. i. arrogantiā / iactantiā / indignationē. Secūdo cesari sūt tributarij oēs auari: cui reddūt triplex tributū de feudo auariciē quod tenet ab eo. i. p̄ditionē / inq̄tudinē / impietate. Tertio cesari. i. carni sūt tributarij oēs luxuriosi et gulosi: cui reddūt q̄druplex tributū de duplici feudo qd tenet ab eo. i. gulę et luxurię. i. ineptā leticiā / incōstātiā / scurrilitatē / p̄cipitationē. Sed certe ab h̄ triplici tributo nos liberauit dñs. A p̄mo quidē per exemplū humilitatis: a secūdo per doctrinā charitatis: a tertio p̄ virtutē castitatis. A p̄mo nascēdo humiliter: a secūdo p̄dicādo vtiliter: a tertio moriēdo virilit. Th. ij. Reg. viij. a. Tulit dauid frenū tributū de manu philistiini. Esa. xliij. b. Quō cessauit exactor / quieti tributū: cōtriuit domin^{us} baculū impioꝝ / virgā dominan / tium cedentē populos. a. Cōsiderans autē doli illoꝝ: quo aliud in corde habebāt: aliud in ore p̄tēdebāt. Th. Ps.

117. Circūdederunt me sicut apes. i. mel habentes in ore: aculeū et venenū in dorso. b. Dixit ad eos: Quid me tēptatis. Inceptio est: nō interrogatio. Chryf. Rūdet nō s̄m verba eoz blandē: sed s̄m cōscientias aspere. Prouerb. xxvj. a. Responde stulto s̄m stulticiā suam: ne sibi sapiens videatur. c. Ostendite mihi denariū: qui p̄ cēsu soluitur: qui. i. valebat decē vsuales nūmos vel cursales: et habebat imaginē cesaris inscriptā et nomē superscriptum. Iste pp̄rie denarius dicebatur: nummus em̄ a nūmismate dicitur. i. ab illa impressio / ne quē fit inter cuneos. d. Quis habet imaginē et inscriptionē: Beda. Nō de ignorātia interrogat: sed vt cōpeterent ad eoz verba respōdeat. e. Respondentes dixerunt ei: Cesaris. i. tyberij p̄uignū augusti cesar: sub quo passus ē dñs: qui nat^{us} ē sub augusto. Beda. Decimo octauo anno tyberij passus est dñs: nūc ergo habebat denariū imaginē nem tyberij cesaris inscriptam: qui tēpe augusti habebat eius imaginē sibi impressam: sicut et hodie rege defuncto mutat moneta. f. Et ait illis: Reddite ergo. Beda: tributū vel pecuniā: g. Quę sunt cesaris cesari. Ro. xliij. b. Reddite omnib^{us} debita: cui tributū / tributū: cui vectigal / vectigal rē. Chryf. Non est hoc dare / s̄ reddere. Itē Chryf. Eū audis: Reddite quę sunt cesaris cesari: illa scito eū solū dicere quē in nullo nocēt pietati: qz si aliqd tale: nō adhuc cesar sed diaboll est vectigal. b. Et quę sunt dei deo. Beda. Decimas et victimas. Chryf. Minima cesaris est aurū: nū / mima dei est hō. In solidis cesar videt: in hominib^{us} de^o agnoscat. Vel p̄ s̄m loquit dñs: quasi sic cesari reddēd^{us} ē nūm^{us}: sic aia deo et imagine insignita. Scdm Amb. Alia imago dei. i. aia: alia mūdī. i. pecuniā: Quę ideo imago mūdī dicit: qz p̄ eā qd amator mūdī sit agnoscat: Ois em̄ amator pecunię / amator ē mūdī. Si ergo oblectio ē: Cū christ^{us} nō habuit pecuniā q̄re solueret eā: Quia iuenit eā i mūdō: et oportebat vt qd suū erat redderet mūdō. Christ^{us} qd mūdī erat retinere noluit: tu q̄ mūdā ab ipe exēplo christi: et nō eris obnox^{us} mūdāno p̄ncipi. Et bene qdē: ipse ordo verborū te instruit: scz Reddite quę sunt cesaris cesari et quę sunt dei deo. Pa^{ter} em̄ renūciādū est mūdō: vt expedit^{us} adh̄reat deo. Idocē qd dicit

ait Amb. in Glo. Alia imago dei rē. Itē Amb. Omnes renunciamus verbis: sed nō affectu: Nam cum sacramenta recte pinus renunciamus. Nō grauiā pericula p̄mittere et nō soluere. Dator est em̄ contractus fidei q̄ pecunię. Item nota: Moralit: In denario sūt quattuor. i. veritas materię: grauitas pōderis: imago regis: superscriptio litteralis. Sic in anima sūt quattuor: materia: pondus: imago: superscriptio. Materia anime est: vt ita dixerim / nihilū: pondus est affectio mentis: imago ē bonitas naturalis: superscriptio bonitas gratulorū. Ex primo habet anima humilitatē: ex secūdo mutabilitatē: ex tertio opandi potestātē: ex quarto p̄ficiendū facultatē. Est igit anima denarius habēs imaginē regis. i. dei naturalit̄ sibi impressam. Unde Eccl. xvij. a. Deus de terra creauit hominem et s̄m imaginem suā fecit illū. Sed qñ peccat mortaliter anima: tūc superinduit imaginē terreni: ita portem^{us} et imaginem celestis. In die iudicij dicit dñs de qlibet: Cui^{us} est imago hec et superscriptio: Si sup^{er} es: vel auar^{us} / vel luxuriosus: necesse habebis respōdere: Cesar: sic dicitū ē: et statim dicit sentētia irreuocabilis: Reddite ergo quę sūt cesaris cesari et quę sūt dei deo. i. Et nō potuerūt verbū eius reprehendere corā plebe et mirati sunt in respōso ei^{us}. Beda. Qui credere debuerunt / mirati sunt qz nō habent locū tēptandi. k. Tacuerunt. Chryf. Non dicit: pueri sunt / sed tacuerunt. l. Tacuerunt autem rē. Quarta pars capituli in qua post cōfutationē pharisęoz / ponit p̄furatio saduceoz. Erāt em̄ tres p̄ncipales sectę siue hereses i iudeis. i. pharisęi / saducei / essęi. De duabus frequent in euāgelio habet: de tertia subiceit: qz nō detrahebāt dñō: nec in aliquo obulabāt ei. Pharisęi p̄se rebant iusticiā traditionū et obseruationū humanarum: quib^{us} ab alijs diuidebant: vnde et pharisęi. i. diuisi vocati sūt: quia nō solum in victu et habitu distincti erāt: verū etiam in sententia. Ibi credebāt resurrectionē: tamē errabāt circa illā: qz putabāt post resurrectionē se habituros vxores et filios et filias et agros et vineas et aureā hierusalē de celo venturā: et post mille annos se in celū transferendos. Altera erat secta saduceozū: qui iusticiā et sanctitatē vitę simulabāt: vnde saducei. i. iusti appellati sunt a populo. Ibi negabāt resurrectionē: dicētes aias cū corpib^{us} interire / solū pentateuchū recipiētes. Ideo ad cōfutationem pharisęoz cōfinerūt fabulā de muliere q̄ habuit septē viros: quęretes cui^{us} illoꝝ esset post resurrectionē in illis mille annis. Et nō poterāt pharisęi respōdere: Unde p̄ irrisoria pharisęoz opinione / elegās fuit saduceoz oblectio: quę tñ nulla est christiano. Th dñs respondit eis: ostēdēs eis veritatem resurrectionis: p̄bas ipsam resurrectionē per auctoritatē veteris testamētī. Phisice: per pharisęos et saduceos significānt duo genera hostiū ecclesię. i. heretici et hypocrite. Heretici fidē impugnat: hypocrite mores corūpūt. Isti sūt doctores inimici: quia intra eccliam sunt: et ideo magis nocui: sicut dicit Glo. ij. Cor. vij. Nulla pestis efficacior ad nocendum q̄ familiaris inimicus. Unde Dich. vij. b. Inimici hominis domestici ei^{us}. Heretici vero quia diuisi sūt ab ecclesia aliquo modo cauere possunt: sed isti nō. Per pharisęos ergo significantur heretici: qui interpretātur diuisi. Saducei autē interpretant iusti: et ideo significāt hypocritas: q̄ se iustos simulant. Isti duo hostes ecclesię impugnat eā incessatē. Illi extra: isti intus. Et de istis duob^{us} dicit Deut. xxxij. d. Foris vastabit gladius hereticorū: et intus pauor hypocritarum. Dicit. xliij. d. Si egressus fuero ad agros rē. Ezech. vij. d. Gladius foris rē. Zach. j. g. Foris interficit gladius. ij. Cor. vij. b. Foris pugnet: intus timores. De vtrisq̄ etiam dicitur Matth. vij. c. Attendite a falsis p̄phetis qui veniūt rē. Di / cit ergo. l. Accesserunt autē quidā saduceoz. Iste

Moraliter
Roma. 13. b.
23. q. 1. c. milita
ret. q. d. culpa f.
et. q. si. c. si moꝝ
te. et. c. p̄uencioꝝ
De de. cōiu.
sa. c. ex parte
E

s Reddite ergo quę sunt cesaris cesari: et quę sūt dei deo. Et nō potuerūt verbū ei^{us} reprehendere corā plebe et mirati i responsio eius tacuerunt. Accesserunt autē quidā saduceoz

bet anima humilitatē: ex secūdo mutabilitatē: ex tertio opandi potestātē: ex quarto p̄ficiendū facultatē. Est igit anima denarius habēs imaginē regis. i. dei naturalit̄ sibi impressam. Unde Eccl. xvij. a. Deus de terra creauit hominem et s̄m imaginem suā fecit illū. Sed qñ peccat mortaliter anima: tūc superinduit imaginē terreni: ita portem^{us} et imaginem celestis. In die iudicij dicit dñs de qlibet: Cui^{us} est imago hec et superscriptio: Si sup^{er} es: vel auar^{us} / vel luxuriosus: necesse habebis respōdere: Cesar: sic dicitū ē: et statim dicit sentētia irreuocabilis: Reddite ergo quę sūt cesaris cesari et quę sūt dei deo. i. Et nō potuerūt verbū eius reprehendere corā plebe et mirati sunt in respōso ei^{us}. Beda. Qui credere debuerunt / mirati sunt qz nō habent locū tēptandi. k. Tacuerunt. Chryf. Non dicit: pueri sunt / sed tacuerunt. l. Tacuerunt autem rē. Quarta pars capituli in qua post cōfutationē pharisęoz / ponit p̄furatio saduceoz. Erāt em̄ tres p̄ncipales sectę siue hereses i iudeis. i. pharisęi / saducei / essęi. De duabus frequent in euāgelio habet: de tertia subiceit: qz nō detrahebāt dñō: nec in aliquo obulabāt ei. Pharisęi p̄se rebant iusticiā traditionū et obseruationū humanarum: quib^{us} ab alijs diuidebant: vnde et pharisęi. i. diuisi vocati sūt: quia nō solum in victu et habitu distincti erāt: verū etiam in sententia. Ibi credebāt resurrectionē: tamē errabāt circa illā: qz putabāt post resurrectionē se habituros vxores et filios et filias et agros et vineas et aureā hierusalē de celo venturā: et post mille annos se in celū transferendos. Altera erat secta saduceozū: qui iusticiā et sanctitatē vitę simulabāt: vnde saducei. i. iusti appellati sunt a populo. Ibi negabāt resurrectionē: dicētes aias cū corpib^{us} interire / solū pentateuchū recipiētes. Ideo ad cōfutationem pharisęoz cōfinerūt fabulā de muliere q̄ habuit septē viros: quęretes cui^{us} illoꝝ esset post resurrectionē in illis mille annis. Et nō poterāt pharisęi respōdere: Unde p̄ irrisoria pharisęoz opinione / elegās fuit saduceoz oblectio: quę tñ nulla est christiano. Th dñs respondit eis: ostēdēs eis veritatem resurrectionis: p̄bas ipsam resurrectionē per auctoritatē veteris testamētī. Phisice: per pharisęos et saduceos significānt duo genera hostiū ecclesię. i. heretici et hypocrite. Heretici fidē impugnat: hypocrite mores corūpūt. Isti sūt doctores inimici: quia intra eccliam sunt: et ideo magis nocui: sicut dicit Glo. ij. Cor. vij. Nulla pestis efficacior ad nocendum q̄ familiaris inimicus. Unde Dich. vij. b. Inimici hominis domestici ei^{us}. Heretici vero quia diuisi sūt ab ecclesia aliquo modo cauere possunt: sed isti nō. Per pharisęos ergo significantur heretici: qui interpretātur diuisi. Saducei autē interpretant iusti: et ideo significāt hypocritas: q̄ se iustos simulant. Isti duo hostes ecclesię impugnat eā incessatē. Illi extra: isti intus. Et de istis duob^{us} dicit Deut. xxxij. d. Foris vastabit gladius hereticorū: et intus pauor hypocritarum. Dicit. xliij. d. Si egressus fuero ad agros rē. Ezech. vij. d. Gladius foris rē. Zach. j. g. Foris interficit gladius. ij. Cor. vij. b. Foris pugnet: intus timores. De vtrisq̄ etiam dicitur Matth. vij. c. Attendite a falsis p̄phetis qui veniūt rē. Di / cit ergo. l. Accesserunt autē quidā saduceoz. Iste

Quarta pars

Dyffice

5 ronym^{us}: Vel vt

Euangelij scdm Lucam

ronym: Vel vt per frequentia vincerent. Chryf. An dies est et multa certamina: vt si ratione no possent frequentia vince- rent. Et. j. Quemadmodum si inuentat vnus fortis pugna- tor: dum singuli viribus eum superare non possunt circumue- niunt omnes. O stulti / si qs corruptibilis fonte vititur assidue magis fontis illius vena laxatur: et vos putatis fontem viuum interrogando sicca /

Matt. 22. c. Marc. 12. b.

Et. filij

qui negant esse resurrectione: et interrogauerunt eum dicen- tes: Magister moyses scripsit nobis: Si frater alicuius mortuus fuerit habens vxorem / et hic sine liberis fuerit: vt accipiat eam frater eius vxorem: et suscitet semem fratri suo. Septem ergo fratres erant: et primus accepit vxorem / et mortuus est sine filiis. Et se- quens accepit illam: et ipse mortuus est sine filio. Et ter- tius accepit illam: similiter et omnes septem: et non relique-

Dyslice

Dyslice

Et interrogauerunt eum dicentes: Magister moyses scripsit nob: si frater alicui mortuus fuerit habens vxorem etc. Deus. xxv. b. Qui habitauit rnt frs simul: et vnus ex illis absqz liberis mortuus fuerit: vxor defuncti no nubet alteri / sed accipiet ea frat ei et suscitabit semem fratris sui etc. Deo psequitur interrogacione sua. Septe ergo frs erant et primus accepit vxorem etc. Beda. Po- tuit aut fieri vt in gente eoz baltqz acciderit. In resur- rectione ergo cuius eoz erit vxor: Siquidem septem habuerunt ea vxore. Dyslice: frater noster est chris- tus? De quo Lat. viij. a. Quis mihi det te frēm meū sugentē vbera matris meę. Vxor ei est ecclia. Un Apo. xix. b. Nuptię agni venerūt et vxor eius pparauit se. Hic frat noster mor- tuus fuit: et reliquit vxore sine liberis: et id frater eius q suscepit tenet et ex illa filios suscitare: alioqn frater non est. Dicit. j. a. Sume tibi vxore fornicationū et fac tibi filios fornicationū. Legitur Gen. xxxviij. q thamar vxor filij iude fornicata est qz frat viri sui defuncti nolebat ea accipe vxore. Septe g fratres etc. Dyslice: Septe frs chrisi sūt vniuersitas p- latoz: q duxerunt vxore eccliam sponsam chrisi: et tñ nullos vel quasi nullos filios genuerūt dño: vñ videt q oēs sint spa- donez qui corrūpere possunt / s nō generare. Eccl. xx. a. Con- cupiscētia spadonis deuigrāuit iuuenulā. Tales aut nō de- berēt accipe eccliam in vxore: qz phibet Deus. xxiij. a. Non intrabit eunuchus attritis vel amputatis testiculis absco- ve retro eccliam dñi. Testiculi sunt virtus et scia: in qb est vis ge- neratiua. Veretrū est lingua vel eloquētia: q est instrumentū generationis spūalis. Un sunt aliq q habēt tñ vnū testiculū: hi nō possunt bñ generare: Alij sunt q habēt duos / sed nō ha- bēt veretrū: nec hi possūt generare: Alij sūt q habēt testiculos et veretrū: nec tñ generāt: qz fundūt semē i terrā: qz p dicationē vel doctrinā pvertūt ad terrenū lucrū: qd detestabile est apud deū et p gna dignū. Un Gen. xxxviij. b. Dixit iudas ad onā filiū suū. A. chrisus ad clericū: ingredere ad vxore fris tui et sociare illi vt suscites semem fratri tuo: Ille scies nō sibi na- sci filios introiens ad vxore fratris sui / sūdebat semē in terrā: et idcirco percussit eū dñs eo qz detestabile faceret. Hoc ergo q dicit: Septe etc. Moutissima etiā oim mortē ecclia: qz dura- bit vsqz ad psumacionē sculi. Sed ex quo nulli filij generan- tur in ea: videt q cito moriat: qz illi pauci q generant statim i- cipit rixari. Gen. xxv. c. Dedit dñs cōceptū rebecca: sed col- lidebant in vtero ei paruu: q ait: Si sic mihi futurū erat qd necesse fuit cōcipere: Frē. Beda. Per istos septem / oēs reprobi

designant: q tora hac vita q septē dieb' est steriles ab omni bo- no opere sunt: quibus misere mortuis / ad vltimū mundana cō- uersatio q sine fructu est trāsibit. j. Cor. viij. f. Preterit figura hui' mudi. j. Job. ij. c. Trāsit mūd' et cupiscētia ei'. Et ait illis iesus: Filij hui' sculi. Glo. Qui mori possūt. Nubūt et tradūt ad nuptias. Glo. reddit causam quare

runt semen et mortui sunt. Mo- uissima omnium mortua est et mulier: In resurrectione er- go cuius eorum erit vxor: Si quidem septem habuerūt ea vxorem. Et ait illis iesus: Fi- lij huius sculi nubunt et tra- s duntur ad nuptias: illi ve- ro qui digni habebuntur se- culo illo / et resurrectione ex mor- tuis / neqz nubēt neqz ducent vxores: neqz em vltra mori poterunt: Equales enim an- gelis sunt: et filij sūt dei: cum sint filij resurrectionis.

absqz nuptijs māsuri. i. vsu nuptiaz: dñs tñ vt ad glām resur- rectionis excitet de solis electis dixerit. Si aut etc. q si cū hoc dictū sit a domino. s. neqz nubēt neqz nubent / pstat ergo qz co- pora resurgunt: alioquin inutiliter videretur dictum. Nam si solē animę essēt post mortē: ad quid diceret: neqz nubent neqz nubentur: De animab' em patebat etiam stultis / quia nubere non possunt. Sequitur. h. Neqz enim vltra mori poterūt. Chryf. In hoc seculo: quia morimur / ideo nascimur: et qz nascimur / vxores ducim' / vt qd moriēdo minuitur nascē- do suppleat. Tolle moriēdi necessitatem et nascendi vitilitatem et nubēdi causa soluta est. Nā iste mūd' carnis est: ille anima- rū. Sic anima in hoc mūdo peregrina ē: ita in illa caro. Ana- queqz res in sua patria fortior ē et dominat. Et infra. Hec di- xim' fm moralē rationē: alioqn i resurrectione ipsa caro muta- da ē. j. Cor. xv. f. Seminat corp' animale: surget spirituale. Beda. Cum cōnubia propter filios / filij ppter successionem successio propter mortē: vbi ergo nō est mors / neqz cōnubia.

Equales enim angelis / dei: sūt suple. i. filies: id ē in- corruptibiles: et ingenerabiles. Et filij sunt dei. Be- da. Sine labe corruptionis visione dei fruunt. Cum sint filij resurrectionis: gloriose. Rab. Spirituales nob pmitit conuersatio. Sunt enim sic angeli in celis: qui gloria resur- rectionis innouati absqz vilo mortis metu: absqz vlla labe cor- ruptionis: absqz vilo terreni status actu / perpetua dei visio- ne fruuntur: ad quā necesse est equalitatem angelicę dignitatē: quisquis ascendere desiderat: in minimis fratribus pie agendo condescendat. Angeli sūt alati: in quo notatur velocitas obe- diētę. Heb. j. d. Omnes sunt admistratoz spūs in misterū missi etc. Frē sūt ingenerabiles: in quo mūdicia vitę. Esa. liij. d. Dūdāmiñ q fertis vasa dñi etc. Frē sepe vidēt faciē dei: q rectitudo itētōnis. Matth. xvij. b. Angeli eoz in celis semp vidēt. Chryf. Quare cū de iesu nō aut elemosynis ceterisqz virtutib' loqueret / nunqz angelozū similitudinē introduxit / nisi nūc: Quia oēs quidē virtutes spirituales res sūt āgelicę: p- cipue autē castitas res est angelica: Per hoc enim solū sin- gulariter homines angelis assimilantur / et vincitur natura vir- tutibus. Et. j. Qui vnus masculi vel vnus femine lege con- tentus est / mediā tenet viam: nec angelus est / quia penitus non est separatus: nec animal est / quia vna cōtentus / sed ho- mo. Et. j. Per alios sensus et si fiat malum / solet tamē multo- tiens fieri bonum per eos: tantummodo sensus ille libidinis semper in malo est. Et. j. Sol' libidinis sensus inter animam et carnem nō est cōmunis / sed est carnis proprius et priuatus. Quia vero

91. Quia vero refu... mi et moyses... rubum: sicut... deum abscam... et deum iaco... non est mo... rum. Omnis em... Rāpōdentes a...

Quia vero rē. Satisfactio q̄stioni saduceorū / cōtra eo- rum infidelitatem agit dñs / pbans resurrectionē p̄ auctorita- tem moysi quē ipsi saducei recipiebāt. Posset autē dñs si vel- let expressiora testimonia ⁊ plura inducere de p̄phetis: sed no- luit duplici rōne. Prima est: qz saducei nō recipiūt p̄phetas. Secūda est: p̄pter ma- nicheos: qui dicūt le-

Ero. 3. b. 8. 2. 2. c. 11. 12. b.

gem moysi nō esse a deo bono. Est autē p̄- batio talis. Dñs dixit moysi: ego sū de⁹ abraam ⁊ de⁹ isaac ⁊ de⁹ iacob: sed nō ē mortuorū sed viue- rum: ergo ipsi viue- bant: ⁊ cōstat q̄ mor- tui s̄m corpus erant: ergo animę eorū viue-

bant: quare patet q̄ animę nō moriunt. Cōstat ergo animas post mortem esse: alioquin deus esset nihil / si nihil eorū post mortē restaret: vt ipsi mentiebant. Ex hoc sequit̄ q̄ corpa re- surgēt: iustū est em̄ vt sicut animę in corporib⁹ meruerūt vel demeruerūt: ita in corporibus remunerentur vel puniantur. Vñ. ij. Cor. v. b. Omnes nos manifestari oportet ante tribu- nal christi rē. Ad pbādum autē resurrectionē futurā sunt mul- tę auctoritates. Primo. Esa. xxvj. d. Viuet mortui tui rē. Itē Eccl. xxxvj. a. Fili hoīs putas ne viuent ossa ista rē. Itē Dan. xij. a. Vultu de his rē. Itē Job. xix. d. In nouissimo die de terra surrecturus sum rē. Itē Osee. vi. a. Post duos dies suscitabit nos. Itē Job. v. et. vj. per totum. j. Thes. sal. ij. et. iij. per totum. Dicit ergo.

Quia vero re- surgent mortui. Chrys. Calumniatoribus prius oportet fridere auctoritate / post rationem: hic fit ecōuerso. b. Et moyses: cui⁹ anima deū sentit ⁊ cognoscit. c. Ostendit sec⁹ rubū. i. vbi agit de visione rubi. i. Ero. iij. b. Sed sec⁹ rubū / ens supple: cū em̄ esset secus rubū / locut⁹ est ei dñs de rubo dicēs: Ego sum deus abraam rē. d. Sicut dicit do- minū deū abraā et deū isaac et deū iacob. Ero. iij. d. sic habet: Dicit dñs ad moysen: hec dices filiis israel: de⁹ patrū vestrorū / de⁹ abraā / deus isaac / deus iacob misit me ad vos. Sed q̄re post⁹ istos q̄ alios nominauit / cū sit oīm de⁹: Prop̄ tres rationes. Prima: qz istis tribus specialit̄ facta est promissio de filiū incarnatione ⁊ vita ęterna habenda. Se- cūda: qz in his tribus cōmendant̄ ⁊ significatur tres virtutes theologice. i. fides / spes / charitas: p̄ quas venit ad resurrecti- onem. Per abraam fides: per isaac spes: per iacob charitas: vt dicit Blo. sup. Matth. j. Tertio: qz isti magi famosi erant apud iudeos: ⁊ ideo specialit̄ placuerūt. Chrys. Arguit q̄ nō legebant. Et. j. Ex diligētia lectionū nascit̄ sciētia dei: igno- rantia autē negligētis filia est. Itē Chrys. Talis est scriptu- ra nolenti viuere s̄m deum: quē admodū si quis agricolę non habēt volūtate pugnādi exponat bellicā disciplinā. e. De⁹ autē nō est mortuorū sed viuorū: qz nō est deus nō cri- stennū. f. Omnes em̄: quorū de⁹ et dñs est: g. Viuūt ei. Beda: vera vita. h. R̄sidentes autē rē. Primo tem- prauerūt pharisei cape dñm i sermone: postea saducei: ⁊ vtros q̄ cōfutarunt. Videntes ergo scribe q̄ satisfecerat q̄stioni sa- duceorū quę impugnabat eorū sniam: qz videbāt fouere partē illoꝝ / ceperūt eū cōmēdare / nihil ampli⁹ q̄rentes. Cōmenda- bant tñ sub dolo: Jā em̄ in eū conspirauerant de morte eius deliberātes. Vñ patet inuidos rationib⁹ posse argui ⁊ cōuin- ci: sed difficile ab inuidia quiescere. Et hoc ē: R̄ndētes au- tē quidā scribarū / gaudētes q̄ imposuissent silētiū saduceis quibus ipsi nesciebāt r̄ndere. Dixerūt: Magister be- ne dixisti: ⁊ ampli⁹ nō audebāt. Chrys. Cōfusio mul- torū facta est disciplina cūctorū. k. Eū quicq̄ interroga- re: Tñ ausi fuerūt ipsū cōprehensum apte tradere potestati romanę. Sic facit inuidia: vbi nō potest occulte / aperte nocere. Chrys. Per seruos diaboli actusq̄ eorū / ipsius habitudinem describamus. In primis grauis et insufferibilis est imperus

elus: quē si quis forti animo sustinuerit / postea inueniet eū de- biliorē: in tertio magis infirmū. Unde puto in persecutioni- bus christiani si in primis non denegauerit / nullis poterit po- stea vinci doloꝝibus: qz diabolus non tarū virtutis quātū ter- roꝝis habet. Sequitur. Dixit autē ad illos: quō rē.

scribarum dixerunt: Magi- ster bene dixisti. Et amplius non audebant eum quicq̄ interrogare. Dixit autem ad illos: Quō dicunt christum filiu eē dauid: ⁊ ipse dauid di- cit i libro psalmoz: Dixit dñs dñō meo: sedē a dextris meis: Probata resurrectio mortuorū ⁊ imposito silētiō phariseis / ne aliqd̄ ultra obijcerēt / dñs vidēs eos tacē- tes / obijct̄ eis de suo messia / quē purū ho- minē expectāt. An- de pbat dñs s̄m eos q̄ nō potest stare p̄- phetia dauid: Aut em̄ s̄m op̄inonē eo- rum mētibus est / aut

Matth. 22. d. Marci. 12. d.

Ps. 109.

perperā locut⁹. Ad qd̄ pbādū inducit dñs hūc versū: Dixit dñs dñō meo rē. Hoc em̄ ipsi exponūt de messia. q. d. da- uid: o. Dixit creator celi ⁊ terre: p̄ dñō meo: id ē messia: Et ita mēt̄ est dauid: qñ em̄ hoc dixit / nō erat messias: q̄ nō erat dñs eius. Itē qñ venit messias nō erit dauid: ergo nunq̄ vel erit vel fuit dñs dauid. Item cum messias futurus esset de semine dauid / ⁊ ita filius ei⁹: perperam loquitur dauid. i. cō- tra loquēdi consuetudinem: solēt em̄ filij patres vocare dños ⁊ nō econuerso. Ergo q̄tū ad intellectū eorū mēt̄ ē / ⁊ perpe- ram locut⁹: sed quātū ad intellectū christianorū verū locut⁹ est dauid: vocās messia dñm suū: ergo messias maior erat dauid. S; null⁹ homo pur⁹ fuit maior dauid / q̄ erat rex tot⁹ israel: ergo messias nō ē pur⁹ hō: ergo ē de⁹ ⁊ homo: ergo mēt̄itur scribē dicēs christū siue messia esse purū hoīem. Hoc ē er- go qd̄ dicit. m. Quō dicit / scribe / christū filium esse dauid / tñ ⁊ non dei. Chrys. Hęc interrogacionem nō solū contra iudeos sed etiā contra hereticos posuit: Nam s̄m car- nem vere filius dauid erat: dominus autē s̄m diuinitatem: ⁊ ita dominus esse non potest nisi qui nobiscū est vel ante nos: christus autem s̄m carnē post dauid fuit: s̄m diuinitatem an- te. n. Et ipse dauid dicit i libro psalmoz: quos edidit edoctus a deo: vt ipse dicit: Audiam quid loquatur in me domin⁹ de⁹. o. Dixit dominus domino meo. i. deus messie siue christo. q. Sede a dextris meis: quasi equalis mihi. Et ita per hoc q̄ dauid vocat eum do- minū suū: ⁊ per hoc q̄ deus dixit ei: Sede a dextris meis: patet q̄ ipse non est purus homo: quia nullus purus homo dominus est tanti regis vt erat dauid: maxime s̄m op̄inonē iudeorū. Hęc etiā pur⁹ homo sedet a dextr̄ dei: Unde eti- am patet q̄ verum dixit dauid / inquitens: o. Dixit dñs id ē pater: p. Dñō meo. i. christo: q̄ reuera tūc fuit domi- nus: qz tunc erat: ⁊ deus erat: ⁊ reuera fuit filius dauid: ⁊ ve- rus hō de semine dauid: ⁊ ita et ver⁹ de⁹ et ver⁹ hō. Elegāter q̄ dñs doctrinā euangelicā cōsummat⁹ / ponit sūmā fidelit̄ no- stre: id est ostendit christū verū deū ⁊ verū hominē. Vñ Blo. Amb. Cōsummat⁹ p̄cepta dominus / in fine testamēti sui fidem cōcludit rē. Nota q̄ dicit: In fine testamēti. i. euange- licę doctrinę: quę s̄m Lucā hic cōsummat⁹: qz nihil de do- ctrina euangelica restat / nisi q̄ in proximo sequitur de iusticiis: Statim enim sequūt̄ signa euerfionis hierusalē et iudicij: quę non sunt de doctrina euangelicę p̄dicationis: postea sequit̄ historia passionis. Et nota q̄ doctrina euangelica ideo testa- mentum dicitur: quia in ea hereditas ęterna promittitur: et velut in testamento quasi quēdā filiis proponunt. Dicit aut- tem iudei / eleger seruum abraę fecisse hūc psalmum de victo- ria abraę / cum rediret de cęde quattuor regum. q. d. eleger. o. Dixit dominus. i. creator. p. Domino meo. i. abraę: q. Sede a dextris meis rē. quasi ego subijciā tibi hostes tuos. Istud fabula est. Unde spiritualiter et vere expo- nam⁹ qd̄ dicit hic: o. Dixit dominus domino meo. i. pater genuit filiū: qui est dñs meus duplici domino. i. crea- to ⁊ increato. q. Sede a dextr̄ meis. i. genuit sibi equalē.

Ps. 84.

Eccl. 14. e.

4 8 Verbu autē

Matt. 22. d. Marc. 12. b.

Verbu autem sedendi tria notat circa illum cui dicitur: sede: scz post laborem quiescere: post seruitium conregnare: et in oculto esse: et iudicem fore. Job. v. d. Pater non iudicat quem sed omne iudicium dedit filio. Lucifer ante laborem et seruitum et anteq in publicu venisset: voluit sedere: dicens: Super astra celi exaltabo solium meum et sedabo:

Esai. xliij. d. ideo corruit in infernum. Unde Beatus Hieron. Impudens et impudens: milia milium ministrabat ei: et decies milies centena milia assistebat ei: et tu alius stantibus et ministras: tibi solus sedere presumis. Sedet autem filius ad dexteram patris. i. est equalis ei in quantum deus. Item fructus potissimus bonis ei et potissimo modo in quantum homo. Dixit dñs. Blo. Istud dicere est equalis filio sibi generare dño: nō fm q de eonatur: s fm q de pte fuit semp. Contra christi fm q homo dominus est totius ecclesie: et ita etiā dñs dauid. Solutio. Duplicit potest solui. Potest enim dici q non tunc erat dominus dauid fm q homo: quia nō tūc erat homo. Vel potest accipi fm pro quia: vere quidem et proprie dominus est fm q homo: quia fm naturam humanam nos sanguine suo redemit: et sumus serui eius empticii: non tamen dominus est quia homo est: quia dominus esset licet nō esset homo. Et quādiu sedebit:

Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. i. donec omnes rebelles et inobedientes tibi subiu gauero: vel bona subiectione: vt credant volentes te veru deum et hominē: vel mala: vt in die iudicii puniantur et credant inuiti. Donec ponam etc. Huic verbo adheret hereticus q per se filius impotens sit subicere inimicos. Beda. soluit in Blo. Quia pte etc. Per pedes christi significat humanitas ei et diuinitas. Humanitas quidē propter inferioritatem: diuinitas vero propter portationem: quia sicut pedes portat corpus: ita diuinitas omnia sustinet et portat. Unde Heb. j. a. Portans omnia verbo virtutis sue. De hoc dicitur. j. Cor. xv. d. Opporet illum regnare donec ponat inimicos suos sub pedibus eius. Item Heb. x. c. Sedet ad dexteram dei decempro expectans donec ponantur inimici eius sub pedibus eius. Sed nūquid postea nō sedebit? Respondeo: Donec: in clusue ponit: nō exclusiue. Simile Matth. j. d. Accipit ioseph cotu gem suam et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum. i. nunq. Per pedes etiā christi significantur predicatores: qui portant eum per mundu. Unde Mat. j. d. Ecce super montes pedes euangelicantis et annūciantis pacem. His pedibus subiecit dominus omnia. Unde Ps. Omnia subiecit sub pedibus eius. Esai. vlt. a. Celsa sedes mea est: terra autem scabellum pedum meorum. Sed in futuro subiecit et dominus plenius omnia his pedibus: cum fuerint cum eo iudices tyrānorū qui modo opprimunt eos. Malach. vlt. a. Egrediemini et salietis sicut vitulus de armēto: et calcabitis super impios cum fuerint cinis sub planta pedum vestrorum. Sequitur. b. Dauid ergo dominum illum vocat: et quomodo filius ei est? si est purus homo? Ecce ad obiectio nem domini nihil respondent: Nō est ergo credendum iudeis qui fabulantur de esse: quia si in hebreo esset hęc expositio: non silerent legisperiti. c. Audiente autem omni populo dixit discipulis suis: attendite a scribis. Dupli catione iubet discipulos suos cauere a scribis: pecunie et vaneglorie cupidis. Prima: ne eorum simulatione decipiātur. Secunda: ne eorum exemplo ad amorem temporalium inflā mentur. Eccl. xliij. a. Qui tangit picem inquinabitur ab ea: et q comunicat superbo induet superbiam. j. Cor. xv. d. Nolite seduci: Corrupti mores bonos colloquia mala. Sed quare presente omni populo male dicebat de scribis: qui erāt doctores legis? Respondeo: quia scribe decipiebant populum: et quia ipsi scribe presentes erant. Erant autem scribe omnes

hypocrite: sanctitatem exterius simulantes: propt qd facilius decipiebant: quia melius credebatur eis a populo. Unde sequitur. Qui volunt ambulare in stolis. i. volunt in publicum procedere in cultioribus indumentis: quia indumentum corporis signum est indumenti cordis. Eccl. xix. d. Amictus corporis et risus dñi et ingressus hominis enunciant de illo. Aug. In regula. Nō affectus vestibus placere sed moribus. Eccl. xi. a. In vestitu ne gloriaris ynq. Et quare: Eccl. xliij. c. De vestimenti procedit timor dñi.

bulare in stolis: et amat salutationes in foro: et primas cathedras in synagogis: et primos discubitus in conuiujs. Qui deuorant domos viduarum simulantes longam orationem:

nea. i. vanagloria. Erant autē stole camisie linee et longe quibus scribe utebantur vt sanctiores videretur. Et amat salutationes in foro. i. volūt saluari in foro. i. in loco publico: pū tempore / alto voce / inclinato capite. Unde in duobus arguit eos dominus b. vel ex duobus. Primo: qz hmoi appetūt ad priam gloriam q tamē debēt eis

Salutationes prime { Tempore prius. Voce alta. Corpore flexo. Inclinato capite. Loco publico etc.

ex ordine officij. Unde Beda. Non gradū sed animū redarguit. Secundo: quia litibus fori inferant: qui de lege populū docere debebant. Unde Hiero. Non culpa caret eū in foro litib⁹ interesse: intellige: nisi trahat eū necessitas: qui i cathedra moysi magister vult appellari. j. Cor. vi. a. Secularia iudicia si habueritis inter vos: contemptibiles etc. Et primas cathedras in synagogis. Chryf. Qui male sederit in ea / iniuriam facit cathedre. Eccl. viij. a. Noli querere ab homine ducatum: neqz a rege cathedram honoris. Et primos discubitus in conuiujs. Sed quare primas dēre volebant. i. in capite mēse? Ut domini videretur et primas appositiones haberēt. Unde nec sibi q nutre deferebant. s. xliij. b. Intendens iesus quomodo primos accubitus eligerent: dicebat parabolam: Cū inuitatus fueris etc. Et in eodē. Nō discumbas in primo loco. Chryf. Quidam qui in nouissimo loco recumbunt: videntur sibi mentis elatione in conu recūbere. Et infra. Sine causa loco se humiliat q corde se pre fert. Et s. Aliam factā hūmilitatis acquirat. Et infra. Nō solum corpore in nouissimo faceamus: sed etiā animo: vt nouissimos omnium nos iudicemus. Eccl. xix. d. Est qui nequit se humiliat. b. Qui deuorant domos viduarum: quę habent affectum religionis et pte simplicitate feminea nesciunt sibi precauere. Unde Chryf. Sexus mulierum incultus et mollis est: virilis autē sexus cauti⁹ et durior est: s. ipostores sanctitatis circa mulieres se stringūt vel pstruunt: maxime cū viduis: ppter duas causas: qz dare possūt: et decipi. j. Timoth. iij. a. In nouissimis dieb⁹ istabūt tēpora piculosa: et erūt hoies seipos amātes / cupidi / elati. Et infra. Spectē quidē pietatis habētes / virtutem autē abnegātes: et hos deuita: ex his enim sunt qui penerrant domos et captiuas ducūt mulierculas oneratas peccatis. Chryf. Dum iudicos sacerdotes confundit / christianos monet non permanere cum viduis amplius qz cum ceteris: quia si voluntas mala non est suspicio tamen mala est. Simulantes longam orationem: vt sanctiores appareāt et dona ampliora recipere et quasi boni patroni laudaretur. De quibus dicit Beda in Blo. Quorū oratio fit in peccatum: vt non solum pro alijs intercedere non possint: sed nec sibi ad salutem proficere: imo pro ipsis orationibus magis damnabuntur. Et intel ligit: id est pro talibus: vt per nomen potius notetur qualitas siue modus orationis qz essentia. Alij sic dicebant: pro ipsis orationibus: id est pro promissione ipsarum orationum: quia scz fraudulenter promittebāt se pro simplicibus viduis oraturos. Chryf. Auariciam vestram religionis colore depingitis: et diabolo christi arma prestatis: vt armetur iniquitas dñi pietas estimat.

Ps. 8.

nia subiecit sub pedibus eius. Esai. vlt. a. Celsa sedes mea est: terra autem scabellum pedum meorum. Sed in futuro subiecit et dominus plenius omnia his pedibus: cum fuerint cum eo iudices tyrānorū qui modo opprimunt eos. Malach. vlt. a. Egrediemini et salietis sicut vitulus de armēto: et calcabitis super impios cum fuerint cinis sub planta pedum vestrorum. Sequitur. b. Dauid ergo dominum illum vocat: et quomodo filius ei est? si est purus homo? Ecce ad obiectio nem domini nihil respondent: Nō est ergo credendum iudeis qui fabulantur de esse: quia si in hebreo esset hęc expositio: non silerent legisperiti. c. Audiente autem omni populo dixit discipulis suis: attendite a scribis. Dupli catione iubet discipulos suos cauere a scribis: pecunie et vaneglorie cupidis. Prima: ne eorum simulatione decipiātur. Secunda: ne eorum exemplo ad amorem temporalium inflā mentur. Eccl. xliij. a. Qui tangit picem inquinabitur ab ea: et q comunicat superbo induet superbiam. j. Cor. xv. d. Nolite seduci: Corrupti mores bonos colloquia mala. Sed quare presente omni populo male dicebat de scribis: qui erāt doctores legis? Respondeo: quia scribe decipiebant populum: et quia ipsi scribe presentes erant. Erant autem scribe omnes

Vertical text in the right margin, including a large initial 'E' and various annotations.

De pietate estimat. Dece. liij. b. Peccata populi mei comedet sacerdotes: et ad iniquitate subleuabunt aias eorum. Marc. xij. v. dicit. Deuorant domos viduarum sub obtentu prolixae orationis: Sed vero deuorant sub obtentu nulli orationis sed violentia et aperte perditionis. Unde Esa. liij. c. Vos depasti estis vineam meam et rapina pauperis in domo via. Dich. liij. a. Audite principes iacob et duces domus israel: episcopus et archidiaconos dicit: qui violenter tollitis pelles de super eos. Contra tales pastores dicit Eccl. xxxiiij. b. Non auferunt pastores greges meos sed pascebant semet ipsos etc. Zach. xj. a. Pastores eorum non pascebant eis: et ego non parca illis. ij. Machab. liij. c. Sacerdotes non sunt circa officium altaris dedit etc.

A **Hi accipient damnationem maiorem.** **Cap. XXI.** **Respicens autem vidit eos qui mittebant munera sua in gacophylacium diuites.** Vidit autem et quandam viduam pauperculam mittentem era minuta duo. Et dixit: Vere dico vobis

Respicens autem vidit etc. Supra probauit dominus auctoritate dauid se esse deum et non purum hominem: Nunc ostendit idem per effectum scientie qua cognouit corda et intentiones offerentium in templo. Diuidit autem hoc capitulum in tres partes. In prima ponitur vidue pauperis commendatio: per quam ecclesia de gestibus figuratur. In secunda predictur ciuitatis et templi hierusalem pariter et mundi euersio: et signa precedentia comuniter assignantur ibidem: ibi: **Et quibusdam dicentibus.** In tertia monet discipulos suos dicit esse arteros pro mala iminentia: ibi: **Attendite autem vobis etc.** Dicit ergo. **Respicens autem vidit eos qui mittebant munera sua in gacophylacium diuites.** Dicit autem gacophylacium arca foramen desuper habens: in qua templi donaria mittebantur: que. liij. d. dicit musach sabbati. Math. xxvij. a. dicitur corbona. liij. Reg. xij. b. dicit gacophylacium. Item gacophylacium dicit porticus in qua erat arca illa. Unde Job. viij. c. Hec locutus est iesus in gacophylacio docens in templo. Et dicit gacophylacium a gacis. i. diuitiis et phylaxe quod est seruare. Item domus leuitarum et sacerdotum iuxta templum in superiori parte ad orientem dicebantur gacophylacia: Eccl. xlij. b. Item locus vbi referebant decime: Heemie. x. d. **Moraliter** autem gacophylacium dei est manus pauperis vel dei memoria: in qua omnia merita reponuntur in fine remuneranda. In hoc gacophylacium quicquid posueris centuplum inuenies: Iuxta illud Math. xix. d. Omnis qui reliquerit domum aut agros propter nomen meum: centuplum accipiet et vitam eternam possidebit. Gen. xxvij. c. Seminauit Isaac in terra illa et inuenit in ipso anno centuplum. Dodo pauci voluit seminare in hac terra quasi sit sterilis. Unde conquerit dominus dicit. ij. f. **Quid solitudo facit sum israeli aut terra ferotina:** **Vidit autem et quandam viduam pauperculam mittentem era minuta duo:** quasi era minuta: et erit minuta substantiuum: vel era minuta. i. minima era: vt sit era substantiuum: quia vtrilibet potest esse substantiuum. **Et dixit: vere dico vobis: quia vidua hec pauper plus quam oes misit: aduersaliter. i. copiosius. i. ex maiori affectu: igitur plus in merito: vel plus pro portione residui: et sic nominaliter. Nam non est casuale: sed ostensiuum: quia. i. illa totum suum misit. Nam oes hi ex abundantia sibi miserunt in munera dei: hec autem ex eo quod deest illi. i. quauis deest illi: Et est for**

te idioma hebreum. **Omne victum suum quem habuit misit.** Chrysostomus. Nullus dicat: non possum facere. Potes. Non es vidua illa pauperior: non es petro et iohanne rusticior. Et. s. Zaleta sunt vniuscuiusque virtus siue preeminentia: siue in pecunia: siue in doctrina: siue in qualicunque tali negotio. Et in

qz vidua hec pauper plus quam oes misit: Nam omnes hi ex abundantia sibi miserunt in munera dei: hec autem ex eo quod deest illi: omnem victum suum quem habuit misit. Et quibusdam dicentibus de templo quod bonis lapidibus et donis ornatum esset: dixit: Hec que videtis:

Tob. liij. b. Si multum tibi fuerit etc. Eccl. vij. a. Me dicas in multitudinem numerum meorum respicit deus etc. Deut. xxxij. e. Nonne habita sunt apud me etc. Blo. In iudicio preterita Job. xliij. d. Signasti quasi in sacculo delicta mea. **Moraliter:** Vidua est anima mundo quodam sociata per amorem: modo separata ab eo per contemptum: Et celebratum est diuortium inter ipsos a summo potestice. i. christo: et tam quasi mortuum sibi reputat: vt paulus Gal. vi. d. Tibi mundus crucifixus est et ego mundo. De hac vidua dicit Job. xliij. d. Paut sterile et que non parit. i. carnem: et vidue non benefecit. i. anime. Eccl. xxxv. c. Nonne lachryme vidue ad maxilla eius descenderunt: et exclamatio eius super deducentem eas. i. super eum qui pascat sterile et ipsi non benefecit. Duo minuta que ista vidua mittit in gacophylacium dei sunt affectus compassionis et effectus miseracionis. Vel sibi et datus: qui debent pauperibus: et aliqui plus valet bonum verbum quam magnus datum. Eccl. xvij. b. Non ardeat etc. Nonne ecce verbum etc. Eccl. liij. a. Declina pauper sine tristitia aurem tuam: et redde debitum tuum: et ride illi pacifice. Hec dicitur minuta si in humilitate sunt facta: et tunc deo sunt accepta et magna reputata. Vni sequitur. **Vere dico vobis: quia vidua hec etc.** Mystice: Vidua est ecclesia: cuius maritus. i. christus adhuc peregrinat in celo. De qua dicit i. ps. Vidua est et benedictio benedicta. Et Job. xxx. b. Cor vidue solatur sum. Duo minuta que ipsa ponit in gacophylacium sunt fides et operatio. Vt dei et primi gemina dilectio: que consideratione sui minuta sunt: sed in conspectu dei magna sunt. **Job dicit Math. vij. a. Nesciat sinistra tua etc.** Alioquin dominus non videt. Martinus dedit dimidiam chlamydem: et dominus totam vestem sibi datam refert dicens: Martinus adhuc carhecuminus hac me veste preterit. Vnterius satis patet in Blo. Sequitur. **Et quibusdam dicentibus etc.** Secunda pars in qua post oblationem et commendationem vidue in qua ecclesia gentium designatur: supponit templi destitutio futura: per quod synagoga reprobatio figuratur: sic patet in Blo. Et hoc est: **Et quibusdam dicentibus de templo quod bonis lapidibus et donis ornatum esset: dixit: Hec que videtis: super ple destruentur. ij. Cor. liij. d. Hec que videntur temporalia sunt: que autem non videntur eterna sunt. Vel sic. b. Hec que videtis: veniet dies**

Et quibusdam dicentibus etc. **Moraliter** autem destructio templi: religionis et ecclesie desolatio et detectio est: que iam pro magna parte destructa est: Non quo ad lapidum et redditum multiplicationem: sed quo ad morem sanctitatem et fidei deuotionem. Unde Chrysostomus. Edificium quidem templi stat: sanctitas autem cecidit. Sed templum hominum edificium lapidum est: templum dei congregatio electorum est. Vni. j. Cor. liij. d. Templum dei sanctum est quod estis vos. Et quia hodie prelati et clerici fere omnes plus curant de lapidibus quam de animarum edificatione: ideo in breui ecclesia destruetur. Unde Dich. liij. d. Sion quasi ager arabitur: et hierusalem in acervum lapidum erit. Et hoc est quod dicitur: **Et quibusdam dicentibus de templo quod bonis lapidibus et donis ornatum esset.** In his duobus commendatur ornamentum

et ecclesie. i. magnitudine

B **Matth. 24. 82**

Moraliter

Mystice

Secunda pars

Moraliter

et ecclesie. i. magnitudine

Marginal notes on the left side of the page, including references to other biblical passages and commentary.